JOHN FORSELL *the last singing despot*

Collector´s Classics

Vol. 6: I – IV

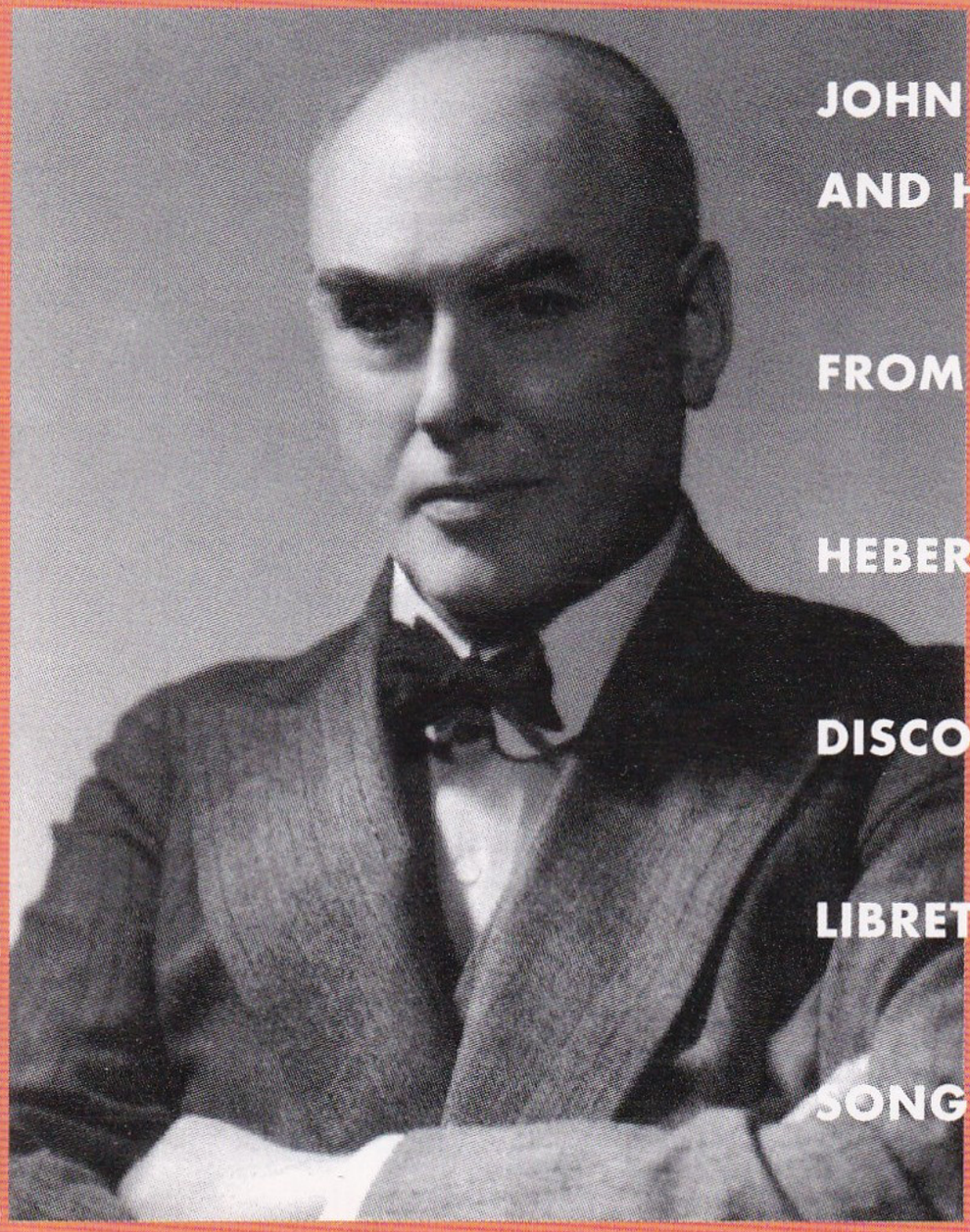

PHOTO WILLINGER VIENNA

JOHN FORSELL
AND HIS SCHOOL OF SINGING

FROM THE CRADLE TO THE GRAVE

HEBERT SANDBERG REMEMBERS

DISCOGRAPHY

LIBRETTO

SONGTEXTS

Sångare/Singers

4 CD+Bok/Book

ROMANSER OCH ARIOR 1903–1913

CAP 21582 - CD 1 **77'39**

Piano: Wilhelm Stenhammar [1–7]
Hotel Rydberg, Stockholm, mars 1903
Inspelningstekniker: Max Hampe

[1] **Richard Wagner** Tannhäuser, akt 3 (Richard Wagner)
Så strålar Du ...
O Du, min aftonstjärna huld! 3'12
G & T 82700 [matris 607 z]

[2] **W. A. Mozart** Don Giovanni, akt 2 (Da Ponte)
O hör i nattens tystnad (Don Juans serenad) 1'56
G & T 82701 [matris 608 z]

[3] **Charles Gounod** Faust, akt 2 (Barbier & Carré)
Avant de quitter ces lieux (Valentins bön) 3'34
G & T 82702 [matris 609 z]

[4] **Ivar Widéen** Vallarelåt (Gustaf Fröding) 1'57
G & T 82500 [matris 814 c]

[5] **Erik Gustaf Geijer**
Den nalkande stormen (E G Geijer) 2'01
G & T 82501 [matris 815 c]

[6] **Erik Gustaf Geijer**
Skärslipargossen (E G Geijer) 2'48
G & T 82754 [matris 610 z]

[7] **Emil Sjögren** Jahrlang möcht' ich dich so halten op. 12:2 (Julius Wolff) 2'13
G & T 2-42551 [matris 611 z]

Piano: Märtha Ohlsson? [8]
Hotell Rydberg, Stockholm, februari 1904
Inspelningstekniker: Will C Gaisberg

[8] **Emil Sjögren** Ich möchte schweben op. 12:6 (Julius Wolff) 3'06
G & T 2-42839 [matris 438 e]

Piano: Armas Järnefelt/Märtha Ohlson? [9–10]
Hotel Rydberg, Stockholm, oktober 1904
Inspelningstekniker: Will C Gaisberg

[9] **Emil Sjögren** Dryckesvisa (Theodor Souchay) 1'32
G & T 82857 [matris 1334 e, endast första versionen]

[10] **Wilhelm Stenhammar** Fylgia op. 16:4 (Gustaf Fröding) 1'33
G & T 082010 [matris 851f, endast andra versionen]

Anna Hellström-Oscàr (sopran) [12–13]
Kungl. Hovkapellet [11–13]
dir: Armas Järnefelt/Hjalmar Meissner?
Hotel Rydberg, Stockholm, 5–10 oktober 1905
Inspelningstekniker: Will C Gaisberg

[11] **Giuseppe Verdi** Il Trovatore, akt 2 (Cammarano)
Hennes skönhet överstrålar (Il balen del suo sorriso) 3'22
G & T 82943 [matris 2704 e]

[12] **W. A. Mozart** Don Giovanni, akt 1: (Da Ponte)
Du bör ej fruktan bära (Là ci darem la mano) 3'21
G & T 84064 [matris 2741 e]

[13] **Giuseppe Verdi** Il Trovatore, akt 4 (Cammarano)
Ser du, av tårar ska en flod... Han är fri (Mira da'cerbe...Vivrà) 3'30
G & T 84066 [matris 2744 e]

Davida Hesse (sopran) [16]
Magna Lykseth-Schjerven (sopran) [17]
Kungl. Hovkapellet, dir: Hjalmar Meissner [14–18]
Hotell Rydberg, Stockholm, 17 februari 1907
Inspelningstekniker: Charles Scheuplein

[14] **Georges Bizet** Carmen, akt 2 (Barbier & Carré)
Skall jag då så länge vänta (Toreadorarian) 2'43
Gramophone 2-82500 [matris 10275 u]

[15] **G. Rossini** Guillaume Tell, akt 3 (De Joy & Bis)
Håll dig blott stilla (Preghiera) 2'32
Gramophone 2-82534 [matris 10278 u]

[16] **Ambroise Thomas** Mignon akt 1 (Barbier & Carré)
Du svala som dig svingar (Légères hirondelles) 2'52
Gramophone 84086 [matris 10279 u]

[17] **Giuseppe Verdi** Aida, akt 3 (Ghislanzoni)
Till dig mig föra skäl av vikt (Nilescene) 3'21
Gramophone 84083 [matris 10280 u]

[18] **G. Rossini** Il Barbiere di Siviglia, akt 1 (Sterbini)
Jag är faktotum (Largo al factotum) 4'14
Gramophone 082015 [matris 0717 v]

Kungl. Hovkapellet, dir: Armas Järnefelt? [19]
Stockholm, oktober 1907
Inspelningstekniker: Will C Gaisberg

[19] **W. A. Mozart** Nozze di Figaro akt 3 (Da Ponte)
Skall jag förgäves brinna (Vedro mentr'io) 2'42
Gramophone 2-82614 [matris 7035 e]

Piano: Armas Järnefelt? [20-23]
Hotell Rydberg, Stockholm, oktober 1908
Inspelningstekniker: Fred Gaisberg

[20] **Emil Sjögren** Hvil over verden
(Holger Drachman) 2'55
Gramophone 2-82749 [matris 11586 b]

[21] **Adolf Fredrik Lindblad** En vårdag
(Adolf Fredrik Lindblad) 3'16
Gramophone 2-82707 [matris 11589 1/2 b]

[22] **Armas Järnefelt** Skymning (Oscar Stjärne) 1'53
Gramophone 2-82896 [matris 11592 b, första versionen]

[23] **Jean Sibelius** Svarta rosor (Ernst Josephson) 2'00
Gramophone 2-82720 [matris 11594 b]

Piano: Hjalmar Meissner [24-25]
Hotell Rydberg, Stockholm, 13 oktober 1910
Inspelningstekniker: Murtagh

[24] **Jean Sibelius** Säv, säv, susa (Gustaf Fröding) 2'15
Gramophone 2-82889 [matris 775 ah]

[25] **Wilhelm Stenhammar** I skogen
(A T Gellerstedt) 2'31
Gramophone 2-82880 [matris 777 ah]

Kungl. Hovkapellet, dir: Hjalmar Meissner [26]
Stockholm den 23 augusti 1913
Inspelningstekniker: Hancox

[26] **G.Donizetti:** La favorita, akt 3 (Royer & Vaez)
Så mycken kärlek bör Ni väl besvara
(A tanto amor) 3'45
Gramophone 082066 [matris 450 ac]

Studioorkester, dir: Bruno Seidler-Winkler? [27]
Berlin den 28 oktober 1913
Inspelningstekniker: Max Hampe

[27] **R. Wagner** Die Walküre akt 3 (R Wagner)
Der Augen leuchtendes Paar 4'26
Deutsche Grammophone 042474 [matris 1242 s]

CAP 21583 – CD 2 78'07

W. A. Mozart Figaros bröllop (Il Nozze di Figaro KV 492)
Greve Almaviva – **John Forsell**
Kungliga Hovkapellet: dirigent: Herbert Sandberg

[1] Akt 1 (se CD 4) 42'35
Ouverture (3'53)
[2] Nr 1. Cinque, dieci, venti, trenta [Figaro, Susanna] (2'30)
[3] Nr 2. Duettino: Se a caso madama
[Figaro, Susanna] (2'18)
[4] Nr 3. Cavatina: Se vuol ballare [Figaro] (3'13)

[5] Nr 4. Aria: La vendetta, oh, la vendetta [Bartolo] (2'50)
[6] Nr 5. Duettino: Via resti servita! [Marcellina, Susanna] (2'02)
[7] Nr 6. Aria: Non sò piu cosa son! [Cherubino] (2'02)
[8] Nr 7. Terzetto: Cosa sento! tosto andate! [Il Conte, Susanna, Don Basilio] (4'07)
[9] Nr 8. Coro: Giovani lieti, fiori spargete! (0'59)
[10] Nr 9. Aria: Non piu andrai farfallone! [Figaro] (3'49)

Göteborgs stadsteater den 9 maj 1937. Överföring från lackskivor i Sveriges radios programarkiv & Drottningholms teatermuseum: Åke Blomström Sveriges radios programarkiv L-B+ 1.960

ROMANSER OCH ARIOR 1916

Piano: Hjalmar Meissner/Märtha Ohlson? [11 – 16]
Hotel Continental, Stockholm den 28 december 1916
Inspelningstekniker: John D. Smoot

[11] **Wilhelm Peterson-Berger** Böljebyvals (E A Karlfeldt) 3'06
HMV V 16 [matris 13493 o]
[12] **Adolf Fredrik Lindblad** Den skeppsbrutne (Adolf Fredrik Lindblad) 4'15
HMV M 7 [matris 305 p]
[13] **Adolf Fredrik Lindblad** Föresats (Adolf Fredrik Lindblad) 2'16
HMV V 28 [matris 13494 o]
[14] **Wilhelm Peterson-Berger** Til majdag (Jens Peter Jacobson) 2'36
HMV V 29 [matris 13498 o]
[15] **Wilhelm Stenhammar** Det far ett skepp op. 26:5 (Bo Bergman) 1'55
HMV V 92 [matris 13502 o]
[16] **Wilhelm Stenhammar** Lycklandsresan op. 26:8 (Bo Bergman) 2'23
HMV V 92 [matris 13503 o]

Piano: Hjalmar Meissner? [17]
Hotel Continental, Stockholm den 29 december 1916
Inspelningstekniker: Smoot

[17] **Emil Sjögren** Jeg giver mit Digt till Vaaren (Bjørnstjerne Bjørnson) 1'34
HMV V 30 [matris 13505 o, första version)

Kungl. Hovkapellet, dir: Hjalmar Meissner? [18 – 21]
Hotel Continental, Stockholm den 29 december 1916
Inspelningstekniker: John D. Smoot

[18] **Giuseppe Verdi** Rigoletto, akt 1 (Piave)
Vi äro lika (Pari siamo) 4'04
HMV M 6 [matris 306 p]
[19] **Pjotr Tjajkovskij** Eugen Onegin, akt 1 (Sjilovskij)
Om ödet mig behagat giva (Onegins aria) 3'56
HMV M 8 [matris 309 p]
W. A. Mozart Don Giovanni akt 1 (Da Ponte)
[20] a) Fritt må champagnen 1'10
[21] b) Finch' han dal vino 1'08
HMV V 17 [matris 13507 o]

Piano: Hjalmar Meissner? [22 - 23]
Hotel Continental, Stockholm den 30 december 1916
Inspelningstekniker: John D. Smoot

[22] **Wilhelm Stenhammar** Sverige op. 22:2 (Verner von Heidenstam) 3'04
HMV V 61 [matris 13511 o]
[23] **Emil Sjögren** Ro, ro, ögonsten (A T Gellerstedt) 3'06
HMV V 32 [matris 13513 o]

CAP 21584 – CD 3 **76'24**

W. A. Mozart Figaros bröllop (Il Nozze di Figaro KV 492)
Akt 2 (se CD 4) 43'20
[1] Nr 10. Cavatina: Porgi amor [La Contessa] (2'50)

[2] Nr 11. Canzona: Voi che sapete [Cherubino] (3'00)
[3] Nr 12. Aria: Venite, inginocchiatevi [Susanna] (2'48)
[4] Nr 13. Terzetto: Susanna or via sortite? [Il Conte, La Contessa, Susanna] (2'57)
[5] Nr 14. Duettino: Aprite, presto, aprite! [Susanna, Cherubino] (0'52)
[6] Nr. 15 Finale: Escio mai, garzon malnato! [Il Conte, LaContessa, Susanna, Figaro, Antonio, Marcellina, Bartolo, Basilio] (18'59)

Göteborgs stadsteater den 9 maj 1937
Sveriges radios programarkiv L-B+ 1.960

ROMANSER OCH ARIOR 1920–22

Piano: Hjalmar Meissner/Gurli Forsell [7–9]
Hotel Continental, Stockholm den 1 september 1920
Inspelningstekniker: Beckwith

[7] **Ture Rangström** Melodi (Bo Bergman) 1'40
HMV V 86 [matris 676 Am, en tagning]
[8] **Ture Rangström** Sommarnatten (J L Runeberg) 2'44
HMV V 89 [matris 677 Am]
[9] **Emil Sjögren** I Seraillets Have (J P Jacobsen) 2'57
HMV V 79 [matris 679 Am]

Piano: Hjalmar Meissner/Gurli Forsell [10–11]
Hotel Continental, Stockholm den 4 september 1920
Inspelningstekniker: Beckwith

[10] **Ture Rangström** De fångna (J L Runeberg) 3'52
HMV M 38 [matris 25 AR]
[11] **Josef Eriksson** Den svenske Celadons klagovisa (G Fröding) op 24:2 2'03
HMV V 94 [matris 720 Am]

Blåsare ur Hovkapellet, dir: Hjalmar Meissner? [12]
Hotel Continental, Stockholm den 8 september 1920
Inspelningstekniker: Beckwith

[12] **Felix Mendelssohn-Bartholdy** Paulus Nr 26. Det vare nog (It is enough) 4'06
HMV M 39 [matris AR 28]

Piano: Märtha Ohlson? [13]
Hotel Continental, Stockholm den 4 september 1922

[13] **Emil Sjögren** Alt vandrer Maanen (E v d Recke) 3'13
HMV V 176 [matris BE 626-1]

Piano: Märtha Ohlson? [14–15]
Hotel Continental, Stockholm den 9 september 1922

[14] **Ture Rangström** Ballad (Ernst Josephson) 3'55
HMV M 101 [matris CE 700 –1]
[15] **Ture Rangström** Ett Helicons blomster (Gustaf Fröding) 2'31
HMV V 173 [matris BE 701-2]

Peder Schram (1819 – 1895), bas a cappella
(N.B. Världens äldsta bevarade Mozartinspelning. Exempel på non-legato, appoggiaturor och ornament)

W. A. Mozart Don Giovanni, akt 1

[16] Sjælden Penge (Notte gi orno faticar takt 10-70) 1'43

[17] Listearian (Madamina, takt 2–37) 0'53

Polyphon 1 [matris 356] överföring 1936 från fonografcylinder 532. Inspelad i september 1889

Hjalmar Stolpe (1841–1905), bas a cappella,
arkeolog, etnograf, amatörsångare, imitation? av Carl Johann Uddman (1821–1878)

[18] **W. A. Mozart** Figaros bröllop akt 1
Bartolos aria "Att få hämnas" 2'21

Inspelad vid Sällskapet Iduns sammankomst på Hôtel Phoenix den 3 februari 1900 Fonografupptagningar av Axel Klinckowström, Sveriges radios programarkiv 62/2556:1 (nr 6 & 7)

CAP 21585 - CD 4 76'24

Wolfgang Amadeus Mozart Figaros bröllop (Il Nozze di Figaro KV 492)

Svensk text: Bernhard Crusell (1821), S C Bring (1911)
Regi: Harry Stangenberg – Henning Malm – John Forsell

Greve Almaviva: John Forsell	**(1868-1941)**
Grevinnan: Brita Hertzberg	(1901–1976)
Figaro, kammartjänare: Joel Berglund	(1903–1985)
Susanna, kammarjungfru: Helga Görlin	(1900–1993)
Cherubin, page: Elsa Ekendahl	(1905)
Doktor Bartholo, läkare: Emile Stiebel	(1873–1950)
Marcellina, hushållerska: Göta Allard	(1903–1980)
Basilio, sångmästare: Olle Strandberg	(1886–1971)
Antonio, trädgårdsmästare: Folke Jonsson	(1904–1981)
Barbarina, Antonios dotter: Karin Hacksell	(1906–)
Don Curzio, domare: Birger Biguet	(1889–1945)
Två flickor: Karin Nilsson	(1900)
Hildur Bodén	(1897–1981)

Kungliga teaterns kör & Kungliga Hovkapellet
Dirigent & recitativ–piano: Herbert Sandberg (1902–1966)

[1] **Akt 3** 46'00

[2] Nr 16. Duetto: Crudel! perchè finora? [Il Conte, Susanna] (2'35)

[3] Nr 17. Recitativo ed Aria: Hai già vinta causa!... Vedrò, mentr'io sospiro [Il Conte] (2'17 +3'14)

[4] Nr 18. Sestetto: Riconosci in questo amplesso [Marcellina, Figaro, Bartolo, Don Curzio, Il Conte, Susanna] (4'48)

[5] Nr 19. Recitativo ed Aria: E Susanna non vien!... Dove sono i bei momenti? [La Contessa] (1'50 +4'58)

[6] Nr 20. Duettino: Che soave zefiretto [La Contessa, Susanna] (2'35)

[7] Nr 21. Coro: Ricevete, o padroncina [Soprano I II] (1'08)

[8] Nr 22. Eccola la marcia! [Figaro, Susanna, Il Conte, LaContessa, Soprano I II, Coro] (7'40)

Akt 4 30'30

[9] Nr 23. Cavatina: L'ho perduta, me meschina! [Barbarina] (1'28)

[10] Nr 26. Recitativo ed Aria: Tutto è disposto... Aprite un pò que gl'occhi [Figaro] (1'44 +2'29)

[11] Nr 27. Recitativo ed Aria: Giunse al fin il momento... Dèh! vieni non! [Susanna] (1'36 +3'37)

[12] Nr 28. Finale: Pian, pianin le andrò più presto!... Gente! gente! All'armi! [Il Conte, Figaro, Basilio, Don Curzio, Antonio, Bartolo, Susanna, La Contessa, Cherubino, Barbarina, Marcellina] (15'27)

Göteborgs stadsteater den 9 maj 1937

Överföring från lackskivor i Sveriges radios programarkiv & Drottningholms teatermuseum: Åke Blomström 1965.
Sveriges radios programarkiv L-B+ 1.960 genom vänligt tillmötesgående av Sveriges radio

JOHN FORSELL
OCH HANS SÅNGSKOLA

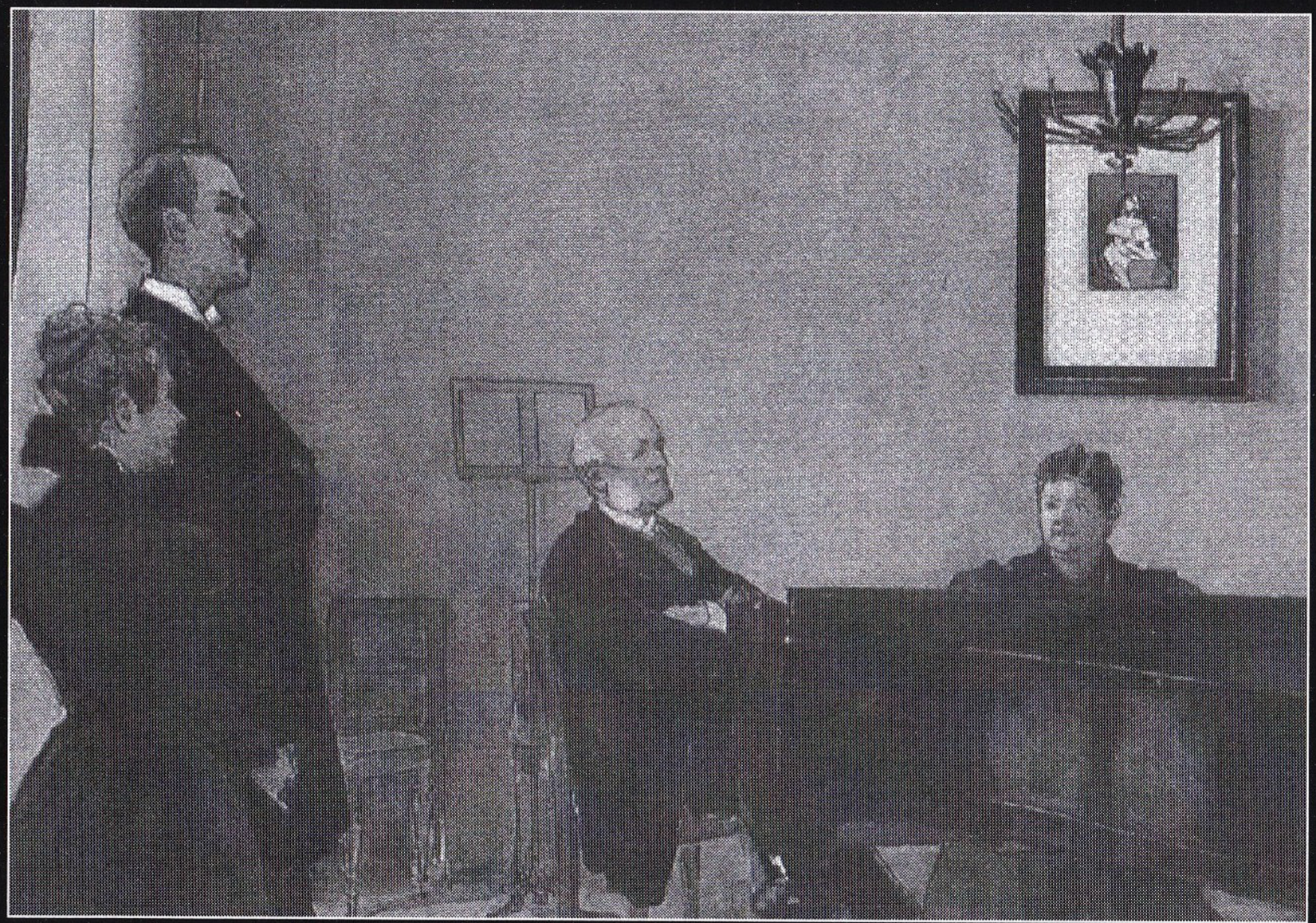

Singing lesson with Julius Günther at the Royal Musical Academy 1898.
Dina Edling and John Forsell, pupils, Eugénie Claëson, pianist.
Picture by Ottilia Adelborg.

THE MUSIC LIBRARY OF SWEDEN

OM JOHN FORSELL OCH HANS FÖREGÅNGARE

Den 5 september 1889 hyllade Det kgl. Teater i Köpenhamn sin i särklass mest trofaste medarbetare med en galaföreställning av Mozarts Don Giovanni. Peder Schram firade sin 70-årsdag i den paradroll som stått på hans repertoar sedan 1845 – Leporello. Däremot tog han inte avsked helt och hållet från scenen. Ännu tre månader före sin död den 1 juli 1895 stod han kvar på sin post, men som talskådespelare.

I samband med 70-årsfirandet bjöds han hem till generalkonsul Gottfried M. Ruben, skandinavisk representant för Edisons senaste lyxartikel, fonografen. Genom det korta, slangliknande talröret sjöng Schram in några fraser på de mjuka, gula vaxrullarna.

En av dess rullar är världens äldsta Mozartinspelning. Den var i så gott skick att den 1936 kunde föras över till en 78-varvsskiva med hyfsad ljudkvalitet. Schrams insjungning av två avsnitt ur Leporellos parti publiceras här för första gången på CD (se CD 3, spår [16] och [17]).

Dokumentet är ovärderligt. Här står med ens klart att de Mozart-traditioner, med vilka vår tid smickrar sig, som den tror sig om att bevara och tanklöst mångfaldigar, endast har begränsad historisk legitimitet. En inspelning som är gjord bara 98 år efter tonsättarens död innebär ett försprång som vi, drygt ett sekel senare, aldrig kan inhämta genom studier av aldrig så många skrifter.

För det första:

Konsten att smycka ut fermaten med egna ornament försvann mot slutet av 1800-talet. Det hittills enda bevarade exemplet på skiva av en nästan utdöd utsirningspraxis är den 69-årige Sir Charles Santley inspelning av "Non più andrai" (G & T 052000) där han lägger till ett par löpor på ordet "brillante".

För det andra:

Bruket att använda appoggiaturor i Mozarts recitativ upphörde under 1920-talet, när man granskade partituren ur textkritisk synvinkel för att komma bort från en förkättrad romantisk stiluppfattning. Man sjöng alltså enbart efter noterna, inte de outskrivna dissonanserna som man dittills gjort.

Bruket att förvandla konsonanser på betonade taktdelar till förhållningsdissonanser uppstod antagligen ur den florentinska cameratans strävan att öka det dramatiska uttrycket i vissa affektord genom en dissonans på den näst sista stavelsen enligt pænultima-regeln. Men medeltida konventioner förbjöd att dylika dissonanser skrevs ut; de fick bara sjungas, och denna praxis vandrade från sångare till sångare tills

The Danish baryton Peder Schram (1819–1895) as Leporello

PRIVAT COLLECTION

den på 1700-talet dök upp i de populärpedagogiska sångböcker, som appellerade till musiklivets nya beskyddare, musikälskarna och amatörerna.

För Peder Schram var appoggiaturan självklar, liksom för Lilli Lehmann och andra på skivor dokumenterade sångare från sekelskiftet. Stockholmsoperan tycks ha hört till de sista bastionerna i Europa där appoggiaturorna användes, men så var operachefen John Forsell (1868–1941) en sångpedagog av den gamla stammen, fostrad i 1890-talets uppfattning av Mozart som "rokoko-tonsättare". Den kompletta radioinspelningen av Nozze di Figaro från 1937 (CAP 21583–85) med Forsell i den roll som han fyra decennier tidigare hade studerat in för Signe Hebbe, greve Almavivas, är därför ett unikt ljuddokument av ett redan bortlagt sätt att sjunga recitativ.

För det tredje:

Dagens mozartkonvention ignorerar taktstreckets betydelse för metriken. Man eftersträvar så långa linjer som möjligt och förbinder nästan alla toner med varandra. Peder Schram därmot använder legato enbart i ligaturerna, alltså bara i vissa bestämda grupperingar. Hans insjungning är i övrigt det enda kända klingande exemplet på 1700-talets non-legatopraxis, med luft mellan stavelserna.

För våra öron påminner Schrams "hojtande" sångstil och talspråksmässiga manér mest

om sekelskiftets kuplettsångare på grammofon. Hans Mozartstil har inget gemensamt med våra begrepp om "bel canto", men måste ha passat perfekt för en publik som inte kände texten i förväg.

Vem var då denne Peder Schram (1819–95)? Han var troligen den bäst utbildade och mest erfarne sångaren i dansk teaterhistoria. Hans trotjänarrekord på 63 år vid samma scen är svårslaget. När han 1831 antogs till Giuseppe Sibones privata konservatorium vid Hofteatret i Köpenhamn, behärskade han redan fyra musikinstrument. Som lärare hade han tonsättaren J P E Hartmann (1805–1900) i musikteori, skådespelaren Nicolai Peder Nielsen (1795–1860) i deklamation och operans sångmästare Henrik Rung (1807–1871) i rollinstudering. Allt det sceniska studerade han in för regissören August Bournonville (1805–1879), men Schrams huvudlärare i sång var konservatoriets berömde grundare Giuseppe Siboni (1780–1839). Denne lockade bl.a. till sig Jenny Linds blivande lärare, Isak Berg, till Köpenhamn.

Siboni var född i Norditalien och sjöng på operan i Neapel medan Rossini var konstnärlig ledare. Som frimurare tvingades han fly landet och kom 1818 till Stockholm där han sjöng Titus i ett konsertframförande av Mozarts opera. Slutligen hamnade han i Danmark som Hofteatrets främste solist. Här började han umgås med herrskapet Nissen.

Fru Nissen var en stor kännare av Mozarts musik, eftersom det var hon som ärvde hans kvarlåtenskap.

När Jenny Lind kom till Köpenhamn blev hon så imponerad av den då 24-årige Siboni-eleven och basbarytonen Peder Schram att hon gav honom rådet att uppsöka sin lärare, Manuel García d.y (1805–1906) i Paris. Där, under studieåret 1846–47, lärde Schram känna Julius Günther (1818–1904) som också studerade för García och som sedermera blev John Forsells huvudlärare i sång.

En ny idol fann Schram i Luigi Lablache (1794 –1858), den berömde basen som sjungit vid Haydns och Beethovens begravningar och uruppfört operor av Donizetti och Verdi.

Sakkunniga i den danska publiken hävdade att Lablache stod bakom Schrams gestaltning av doktor Bartolo i Figaros bröllop, likaså Leporello, vars katalogaria han sjöng vid sitt enda gästspel i Stockholm.

Det skedde den 27 juni 1849 vid en liten konsert som ingick i en teaterföreställning på Kgl. Teatern. Dirigent var den avgående hovkapellmästaren Johan Fredrik Berwald (1787–1861), som var expert på Mozart. Han hade dirigerat de svenska premiärerna på Don Juan 1813 och Figaros bröllop 1821 medan hovkapellmästaren Édouard Du Puy stod på scenen och sjöng respektive titelroll.

Kring världens äldsta mozartinspelning finns alltså mycket fakta. Desto svårare är det att dokumentera den äldsta svenska mozartinspelningen som gjordes vid en sammankomst för Sällskapet Idun den 3 februari 1900. Sångaren hade sjungandet bara som hobby men inspelningen på Axel Klinckowströms nyinköpta fonograf skedde kanske inte enbart för nöjes skull.

Rösten tillhör arkeologen och etnografen Hjalmar Stolpe (1841–1905). Han sjöng Bartolos aria ur Figaros bröllop inte bara en gång utan två gånger, exakt likadant. Det ljudmässigt bästa från dessa båda Idun-rullar har sammanförts till ett inslag som doftar imitation lång väg (se CD 3, spår [18]).

Dylika imitationer av populära artister hörde till dåtidens sällskapsnöjen. Skådespelare och sångare brukade ju fila på sina solonummer i årtionden och uppnådde så småningom samma precision som en cirkusartist.

Vem Stolpe imiterar, och om han överhuvudtaget imiterar, vet vi inte. Hans variant av den svenska texten finns varken bland Kgl. Teaterns sufflörpartitur eller rollböcker. Men den ende förebild som kan komma i fråga är den legendariske, varmhjärtade men tragiskt korpulente Carl Johan Uddman (1821–78) som gjorde doktor Bartolo under hela 1860-talet, dvs medan Stolpe var ung student.

Carl Bäckström i Kgl. Teaterns Samlade uppgifter, i teaterns arkiv, anger (23.1. 1883) att denna aria "tidigare utelämnats" (s 1067). Men när det skedde sägs inte. Kanske efter Uddmans pensionering 1874?.

Vi vet knappast någonting om det stockholmska scenspråket vid mitten av 1800-talet. Uddman var två år yngre än Schram, ehuru självlärd. Kanske sjöng han "loore" istället för "lura"! Men man noterar att Stolpe använder samma slags hojtande deklamation som Peder Schram. Bakom idiomet döljer sig kanske något unikt och tidstypiskt som Klinckowström ville bevara åt eftervärlden.

Som redan nämnts lärde Peder Schram känna svensken Julius Günther hos García i Paris. Efter sin lyckade debut 1838 hade Günther gjort sig oumbärlig på Kgl Teatern med sin väl behandlade och eleganta lyriska tenor, och redan efter tolv år anförtroddes han det totala pedagogiska ansvaret för teaterns röstmaterial. Vid 40 års ålder utsågs han till lärare vid Musikaliska akademien. Under de följande 40 åren passerade praktiskt taget alla svenska sångare Günthers klassrum, däribland John Forsell mellan hösten 1892 och sommaren 1894. I någon mån övertog Forsell det konstnärliga arvet efter Günther, när han hösten 1900 anställdes som lärare i scenisk framställningskonst vid Operaskolan.

Både Günther och Forsell lade vikt vid den eleganta fraseringen. Däremot brydde de sig

inte särskilt mycket om själva tonbildningen som byggde på en tillämpning av Garcías metoder, med stadig tongivning utan minsta tremolo och ett klassiskt italienskt ideal, som varken passade det svenska språkets formanter eller var särskilt italienskt.

Speciellt problematisk var den svenska vokalen "u", som är inte finns på andra språk och som Güntherskolan tillverkade med "rännformad tunga". Detta konstlade, surrande "u-ljud" skulle sätta sitt speciella fonetiska sigill på alla Forsells elever, inklusive Jussi Björling och Set Svanholm.

Det viktiga för García-skolan och dess svenska Günther-gren var röstens indelning i tre register och tre huvudstilar som varje sångare måste behärska:

1. canto spianato för uthållna toner, med svällare på varje fermat;
2. canto fiorito för ornamenterad stil och
3. canto declamato för recitativen.

Den ornamenterade stilen indelades i sin tur i tre underavdelningar:

a) canto d'agilità, för snabb och livlig musik (som exempelvis slutet av Almavivas aria)
b) canto di maniera, dvs för den graciösa stilen (Mozart i allmänhet) och
c) canto di bravura, som uttrycker starka känslor (t.ex. början av Almavivas aria).

Tenoren Arne Ohlson (f 1911) sjöng upp för John Forsell i Drottningens foajé hösten 1936 och blev hans elev vid Operaskolan. Han berättar:

– Han var förfärligt noga med recitativen, med de betonade och obetonade stavelserna. Det var fruktansvärt vad han var noga. Men beträffande tonbildningen brydde han sig aldrig om klangen i egentlig mening; han talade sällan om ljusa och mörka röster.

I Stockholmsoperans notarkiv bevaras ett sånghäfte från 1840-talet, efter den i unga år bortgångna Julia Liedberg, född Widerberg. I recitativet till Susannas aria i fjärde akten har hon strukit för: *"Äntligt nalkas den stunden, då jag vågar mig kasta, i min ömma älsklings armar... (= "Giunse al fin il momento, che godrò senza affanno in braccio all'idol mio..."*

Konsten att skilja stavelserna åt med hänsyn till deras metriska tyngd är betydligt äldre än García-skolan.

Våren 1896 gjorde den tjänstledige löjtnanten och Günther-eleven John Forsell sina obligatoriska tre debuter på Kgl. Teatern – Figaro i Rossinis Barberaren i Sevilla, Escamillo i Carmen och Alfonso i Donizettis La favorita (Leonora). Efteråt fick han rådet att uppsöka Signe Hebbe (1837–1925) för att försöka arbeta bort sina militära yrkesskador, med "bröstet ut och magen in".

Hebbe var utbildad sopran och hade varit en av Kgl. Teaterns stjärnor på 1860- och 70-talen. Nu undervisade hon vid teaterns elev-

skola som hade två klasser i plastik, scenisk framställning och rollstudium: en för talscenen och en för sångscenen.

Hebbe avskydde Günthers "hackskola" och ansåg att denne inte alls lärde ut *"den italienska metoden utan den gamla knöliga, böliga tyska"*. Resultatet var att *"ej en enda av av de stackars offren (kan) ansätta vettigt en ton och ännu mindre frasera"*.

När operaklassen efter en försöksperiod åter ställdes under teaterns beskydd, blev det Hebbes uppgift att ta hand om Günthers operaelever, vilket hon gärna gjorde på villkor att hon fick sista ordet. Hennes målsättning var kristallklar, till skillnad från föregångarens: *"I sångklassen är röstens välljud, koloratur och tonansättning m.m. huvudsaken, i den dramatiska föreställningen däremot föredraget, fraseringen, pronuntiationen etc. samt artikulation och spel huvudsaken, också väljes företrädesvis (...) som övning icke arior utan recitativ, duetter, med andra ord scener. (...) När t.ex. en elev (...) sluddrar på uttalet eller lägger oriktig tonvikt på orden, så måste den sceniska instruktören äga rättighet att korrigera dessa fel"*.

Figaros bröllop var en opera som Hebbe var väl förtrogen med efter sin sångarbana i Sverige, Norge och Danmark, både som Cherubin och som en allvarlig, ej så spefull och listig Susanna, vars stumma spel väckte allmän beundran. Rudolf Walins och Fritz Arlbergs aristokratiska Almaviva-tolkningar hade hon studerat på nära håll, men antagligen också tagit intryck av Alexander Oulibicheffs Mozartbiografi, som utgavs på svenska 1851, med sina för sin tid ovanligt inträngande rollanalyser. Exempelvis denna om greve Almaviva: *"Man igenkänner i honom en sann och äkta spanjor i den grandiosa arian 'Skall jag förgäves brinna', varvid ett förälskat, hämndlystet och svartsjukt hjärta draperar sig med så mycken majestät."*

Formuleringen träffar på kornet den forsellska rolltolkningen, såvitt den kan bedömas från den bevarade inspelningen från 1937. Forsells Almaviva är Don Giovanni och Scarpia i en person, både en libertin och en maktmänniska, som mäter ut sitt revir med livsfarligt isande tystnad. Varje tonfall, varje paus är fastlagd i tredje aktens monolog i den scen som han på senare år ofta framförde separat.

I fjorton års tid medverkade Forsell i så gott som varje Figaro-föreställning på Stockholmsoperan, först under dirigenten Andreas Hallén (1846–1925), som studerade in operan inför nyuppsättningen 1895 och som dirigerade Forsells debut den 22 oktober 1896. 7 gånger sjöng Forsell under Halléns taktpinne.

Under elva år alternerade Conrad Nordquist (1840–1920) med Richard Henneberg (1853–1925) som kapellmästare. Med Nordquist gjorde Forsell Almaviva 57 gånger, med Henneberg 20, senare också strövis under Ar-

mas Järnefelt (1869–1958) (18 gånger) och Herman Berens (1862–1928) (3 gånger).

Vid Operans gästspel i Göteborg i maj 1937 hade han emellertid inte sjungit partiet sedan den 22 maj 1919.

Egentligen var Don Juan den roll Forsell helst ville förknippas med, och som han briljerade med inte bara i Stockholm utan också i Köpenhamn, London, New York, Berlin och Riga. Vilken hans förebild var stack han icke under stol med.

1895 gästade den berömde portugisiske barytonen Francesco d'Andrade (1851–1921) Svenska Teatern i Stockholm. Forsell analyserade i detalj d'Andrades Wolfram i Tannhäuser, Jago i Otello, Luna i Trubaduren, Nevers i Hugenotterna. Men d'Andrades gestaltning av Don Juan övertog han med hull och hår när han första gången gestaltade rollen den 9 februari 1898. Inalles sjöng Forsell Don Juans parti 122 gånger enbart i Stockholm.

Ytterligare en lärargestalt måste nämnas: Saint-Yves Bax (1829–97) i Paris. Hos denne tog Forsell lektioner vintern 1894–95. Bax var García-elev och en sträng lärare som lade stor vikt vid textuppfattning, mimik och en mjukt avrundad tonbildning. Skalorna övades till metronom för att korrigera rytmen.

På bernadottefamiljens hovteater i Stockholm härskade en fransk smak under större delen av 1800-talet, ända tills stockholmsoperan övergick i privat ägo. Det var alltså ingen slump att Forsell valde Paris som studieort, och heller ingen tillfällighet att Forsell senare i livet – dvs som operachef 1924–1939 – gjorde allt som stod i hans makt för att förfranska stockholmarnas smak.

Men förgäves. Publiken ansåg sig ha fått sitt behov av gallisk musikkultur fyllt med Carmen (215 gånger), Hoffmans äventyr (74), Mignon (71), Orfeus i underjorden (54) och Den sköna Helena (46), mestadels i gamla uppsättningar. Efter sju säsonger och pinsamt få föreställningar av bl.a. Noël *(d'Erlanger)*, Vita frun *(Boieldieu)*, Den stumma *(Auber)*, Pélleas och Mélisande *(Debussy)*, Nürnbergerdockan & Alphyddan *(Adam)*, Hugenotterna *(Meyerbeer)*, Lakmé *(Delibes)*, Villarts dragoner *(Maillart)*, Marouf *(Rabaud)*, Tant sover *(Caspers)* och Louise *(Charpentier)*, hade Forsell skjutit bort det mesta av sitt franska krut. Den som räddade den franska repertoaren under 1930-talet, Faust av Gounod respektive Berlioz och Gounods Romeo och Julia, var Jussi Björling.

Men inte ens Forsells tenorfynd och protegé slapp hans hårda excercis. Även Björling måste öva Giuseppe Concones (1801–1861) Vocalizzi. Forsells elever vid Musikhögskolan 1924–31, vid operaskolan 1936–41, hemma i våningen eller i sommarparadiset på Stenungsön – alla tvingades de lära sig hantverket i grunden.

CARL-GUNNAR ÅHLÉN

CARL JOHAN (JOHN) JACOB FORSELL 1868-1941

1868 Född 6/11 i Hedvig Eleonora församling, Stockholm. Föräldrar: sjökaptenen Carl August Joseph Forsell och Johanna Gustafva Axeline Åberg

1887 15/12 Uppvisning som Signe Hebbes elev i plastik

1888 15/5 Mogenhetsexamen vid Södra latin i Stockholm

1890 7/11 Underlöjtnant vid Uplands infanteriregemente

1891 Gymnastiska Centralinstitutet till 1894

1892 Påbörjar på våren tvååriga sångstudier för professor Julius Günther vid Musikkonservatoriet
22/10 Duett ur Figaros bröllop med fröken Åkeson vid elevuppvisning
5/11 Duett ur Mignon med fröken Bergendahl vid elevuppvisning

1893 6/5 Beethovens Adelaide vid elevuppvisning
18/11 Greve Almavivas aria ur Figaro vid elevuppvisning

1894 Avslutar sångstudier för Julius Günther på våren
5/5 Duett ur Leonora med Signe Pettersson vid elevuppvisning
Gymnastikdirektörsexamen vid Gymnastiska centralinstitutet
Sjukgymnast i Paris vintern 1894 till våren 1895
Åhör sånglektioner vid Pariskonservatoriet, sångstudier för Saint-Yves Bax, Paris 1894–95.
15/8 Förlovningmed studiekamraten Lotten Morell, dotter till prof Ernst Morell och hustru född Hultqvist
10/10 Börjar undervisa i sång
28/11 Första soiréen med Lotten Morell i MA:s orgelsal
Studier i scenisk framställningskonst för Anders Willman

1895 Studier i plastik för Signe Hebbe
Sångsolist vid Kungliga Teaterns orkesterkonsert i april

1896 Permission från Upsala regemente 1 jan 1896–jan 1899
Debut I 26/2: Figaro i Rossinis Barberaren i Sevilla på Kgl T (32 ggr). Dirigent: Andreas Hallén

John Forsell 3 år / 3 years old
Foto R Ovesén 1871

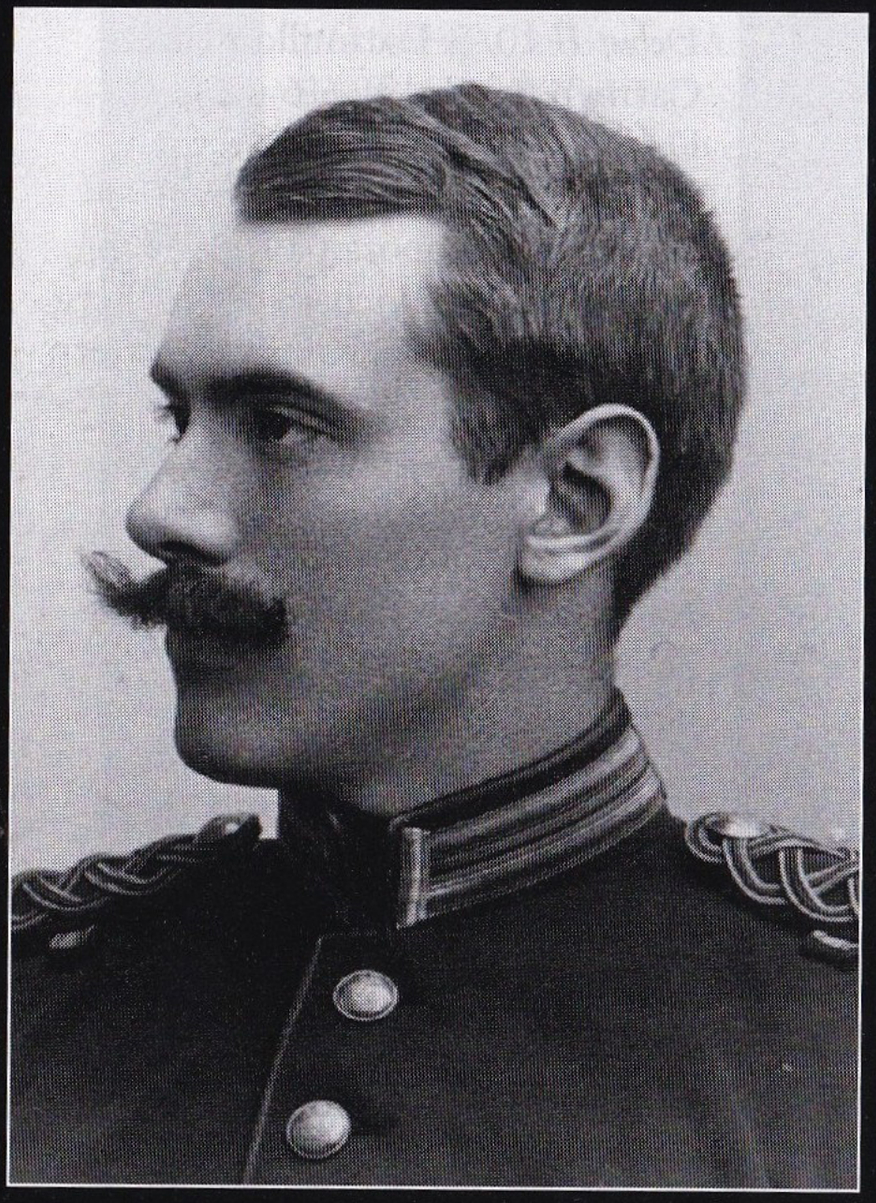

Löjtnant Forsell / Lietenant Forsell

JACOB FORSELL COLLECTION

Löjtnant vid Uplands regemente 1/4 (till 1901)
Debut II 10/5: Escamillo i Bizets Carmen på Kgl T (16 ggr). Dirigent: Richard Henneberg
Debut III 3/6: Kung Alfonso i Donizettis Leonora på Kgl T (65 ggr). Dirigent: Richard Henneberg
1/7 Engagerad av Kungliga Teatern aug 1896–1898
26/8 Ffg Monostatos i Mozarts Trollflöjten på Kgl T (11 ggr)
19/9 Ffg Dulcamara i Donizettis Kärleksdrycken på Kgl T (2 ggr)
26/9 Ffg Miller i Adams Nürnbergerdockan på Kgl T (11 ggr)
5/10 Ffg Smugglarhövdningen i Bizets Carmen på Kgl T (53 ggr)
9/10 Ffg Laertes i Thomas Mignon på Kgl T (26 ggr)
15/10 Ffg Almaviva i Mozarts Figaros bröllop på Kgl T (107 ggr)
6/11 Ffg Lord Kockburn i Aubers Fra Diavolo på Kgl T (12 ggr)
7/11 Ffg Silvio i Leoncavallos Pajazzo på Kgl T (25 ggr)
12/12 Ffg Don Sebastian i Aubers Kronjuvelerna på Kgl T (8 ggr)

1897

24/2 Ffg Robert i Tjajkovskijs Jolantha på Kgl T (20 ggr)
12/3 Ffg Rudolf i Rossinis Wilhelm Tell på Kgl T (9 ggr)
8/4 Ffg Don Basilio i Rossinis Barberaren i Sevilla på Kgl T (3 ggr)
26/9 Ffg En härold i Peterson-Bergers Sveagaldrar på Kgl T (1 g)
26–30/10 Figaro i Rossinis Barberaren i Sevilla på Eldorado Teater i Oslo (3 ggr)
21/11 Ffg John i Goldmarks Syrsan vid härden på Kgl T (3 ggr)
11/12 Ffg Splendiano i Bizets Djamileh på Kgl T (13 ggr)

1898

17/1 Ffg Antonio i Hallströms Mjölnarvargen på Kgl T (6 ggr)
9/2 Ffg Don Juan i Mozarts Don Juan på Kgl T (122 ggr)
25/3 Ffg Lothario i Thomas Mignon på Kgl T (15 ggr)
1/3 Ffg Almanzor i Dentes I Marocko på Kgl T 1/3 (1 g)
26/5 Ffg Robert Clement i Salomans I Bretagne på Kgl T (3 ggr)
1/7 Nytt kontrakt med Operan. 5.000 om året t o m 1908.
19/8 Konsert i Saltsjöbaden ffg med Märtha Ohlson, piano
19/9 Ffg Markis de Jarsay i Lindblads Frondörerna på Kgl T (6 ggr)

2/11 Ffg Greve Luna i Verdis Il Trovatore på Kgl T (40 ggr)
9/12 Ffg Vidar i Stenhammars Tirfing på Kgl T (17 ggr)

1899

21/1 Ffg Kark i Hallströms Den bergtagna på Kgl T (2 ggr)
10/4 Ffg Valdemar i Halléns Valdemarsskatten på Kgl T (37 ggr)
29/5 Ffg Holländaren i Wagners Den flygande holländaren på Kgl T (94 ggr)
21/10 Ffg Wolfram i Wagners Tannhäuser på Kgl T (25 ggr)
1/12 Litteris et artibus
4/12 Ffg Simeon i Méhuls Josef i Egypten på Kgl T (10 ggr)

1900

16/1 Ffg Wilhelm Tell i Rossinis Wilhelm Tell på Kgl T (46 ggr)
21/1 Ffg Amonasro i Verdis Aïda på Kgl T (20 ggr)
6/4 Romanskonsert i Stockholm Wilhelm Stenhammar, piano
7/4 Ffg Beckmesser i Wagners Die Meistersinger på Kgl T (14 ggr)
4/5 Ffg Telramund i Wagners Lohengrin på Kgl T (47 ggr)
Parisresa i juni
5/10 Anställd av Musikkonservatoriet som lärare i scenisk framställningskonst vid Operaskolan
Höjer sin lön vid Operan till 14.000 kr om året
19/10 Ffg Ottokar i Webers Friskytten på Kgl T (2 ggr)
5/12 Ffg Nevers i Meyerbeers Hugenotterna på Kgl T (8 ggr)

1901

29/3 Ffg Rigoletto i Verdis Rigoletto på Kgl T (15 ggr)
18/4 Säger upp sig från Kgl T Lämnar Operan på hösten
28/4 Ffg Wotan i Wagners Valkyrian på Kgl T (10 ggr)
12/5 Ffg Mercutio i Gounods Romeo och Julia på Kgl T (1 g)
17 & 19/9 Holländaren i Wagners opera på Nationaltheatret i Oslo
Skandinavisk konsertturné med Wilhelm Stenhammar på hösten (15/10 Uppsala, 2/11 Köpenhamn)
25/11 Bröllop i Stockholm med Gurli Alexandra Charlotta Carlström (11.11. 1880–5.4.1935)
Avsked som löjtnant i december

1902

Januari: instud. Gunther, Amfortas, Kurwenal & Holländaren för kormästaren Julius Kniese i Bayreuth
Februari: konserter i Finland
25/4 Romanskonsert i Vetenskapsakademin med Wilhelm Stenhammar

Gurli (1880–1935), John Forsells wife & pianist

JACOB FORSELL COLLECTION

2/5–3/6 Don Juan, Wotan, Almaviva & Sjökonungen i Vikingablod på Det Konglige i Köpenhamn
27/5 Nytt kontrakt med Kgl T: 40 föreställningar á 300 kr under fem månader och 50 spelåret 1903/04
27/11 Ffg Tonio i Leoncavallos Pajazzo på Kgl T (33 ggr)

1903

1–15/1 Don Juan & Vikingablod på Det Kgl i Köpenhamn
Mars: Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
3/3 Konsert i Uppsala med Tor Aulin, dir & W. Stenhammar, piano
11/3 Ffg Carl V i Verdis Ernani på Kgl T (29 ggr)
10/4 Tonio i Pajazzo i Köpenhamn
April: Inspelningar för The Gramophone Co. i Köpenhamn
Maj: Don Juan, Figaro, Vandraren i Siegfried i Köpenhamn
Juli: Konsertturné i USA med Anna Hellström-(Oscàr)
Nytt kontrakt med Operan augusti 1903–våren 1909
4/9 Ffg Överstepräst i Saint-Saëns Simson och Delila på Kgl T (3 ggr)
12/10 Ffg Onegin i Tjajkovskijs Eugen Onegin på Kgl T (135 ggr)
1/12 Riddare av Vasaorden

1904

Februari: Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
15/2 Ffg Scarpia i Puccinis Tosca på Kgl T (57 ggr)
11/3 Ffg Sjökungen i Lange-Müllers Vikingablod på Kgl T (8 ggr)
Juni: Lundakörens solist på USA-turné, dir: Alfred Berg (New York 19/6, Minneapolis 23/6)
Oktober: Gästspel på Det Kgl i Köpenhamn, bl.a. Don Juan
Oktober: Inspelningar för Dansk Fonograf Magasin i Köpenhamn
Oktober: Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
14/11 Ffg Mefistofeles i Gounods Faust på Kgl T (7 ggr)

1905

24/1 Ffg Hans Sachs i Wagners Mästersångarna på Kgl T (4ggr)
7/4 Ffg Agamemnon i Glucks Ifigenia i Aulis på Kgl T (2 ggr)
5–10/10 Inspelningar för The Gramophone Co. Stockholm
Hösten: Inspelningar för Lyrophon i Stockholm

1906

Ledamot av Kungliga Musikaliska akademien
3/1 Ffg Hans Heiling i Marschners Hans Heiling på Kgl T (3 ggr)
16/1 Ffg Der Wanderer i Wagners

Siegfried på Kgl T (4 ggr)
6/4 Ffg Petruccio i Goetz Så tuktas en argbigga på Kgl T (6 ggr)
28/4 Ffg Wotan i Wagners Rhenguldet på Kgl T (3 ggr)
Sjuk på hösten
13/12 Ffg Kungen i Verdis Aïda på Kgl T (1 g)

1907

17/2 Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
4/3 Ffg Gunther i Wagners Ragnarök på Kgl T (2 ggr)
Juli: turné med Arvid Ödmann avbruten av sjukdom.
Oktober: Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
7/10 Ffg Ivan i Martys Daria på Kgl T (4 ggr)

1908

6/3 Ffg Jago i Verdis Otello på Kgl T (7 ggr)
14/4 Ffg Jochanaan i Strauss Salome på Kgl T (16 ggr)
28/9 Konsert med Armas Järnefelt, piano, på Musikaliska Akademien
Oktober: Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
13/10 Ffg Sebastiano i d'Alberts Låglandet på Kgl T (5 ggr)

1909

Mars: Gästspel med Don Juan och Pajazzo i Åbo
Mars: Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
13/4 Avskedsföreställning på Operan med 55 inropningar Hovsångare
April: Gästspel i Finland (konsert i Åbo 14/4, Don Juan i Helsingfors 19/4 med Armas Järnefelt, dir.)
26/6 Don Juan på italienska på Covent Garden i London
5/9? Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
16-23/10 Sverigeturné med Märtha Ohlson, piano
22/10 Konsert på Musikaliska akademien med Armas Järnefelt
24/10 1909–27/4 1910 Engagerad av Metropolitan Opera House, New York
20/11 Ffg Telramund i Lohengrin på Met, dir: Alfred Hertz (3 ggr)
Nov–december: Sjuk i New York
18/12 Ffg Germont i La Traviata på Met, dir:V Podesti (1g)

1910

6/1 Ffg Tonio i Pajazzo på Met, dir:V Podesti (10 ggr)
15/1 Ffg Figaro i Rossinis Barberaren på Met, dir:V Podesti (6 ggr)
18/1 Ffg Tsar Peter i Lortzings Tsar och timmerman på Met (4 ggr)

5/3 Ffg Fursten i Tjajkovskijs Spader Dam på Met, dir: Gustav Mahler (4 ggr)
Mars: 15 ggr Tonio i Pajazzo på Chicago Grand Opera mot Enrico Caruso som Canio
25/3 Ffg Amfortas i Parsifal på Met, dir Alfred Hertz (1 g)
April: Turne i USA, Cuba och Mexico
3/5 Konsert i Minneapolis med Arpikören, piano: Gurli Forsell
Kontrakt på fem månader med Operan i augusti
13, 17 & 18/10 Inspelningar för The Gramophone Co. i Stockholm
2/11 Ffg Fursten i d'Alberts Izeyl på Kgl T (18 ggr)

1911

Januari: Gästspel på Det Konglige i Köpenhamn
23/2 Balladkonsert på Operan
Februari–mars: gästspel i Oslo, Helsingfors och Åbo
Maj: Gästspel i Köpenhamn
Maj: Covent Garden i London
2/8 Konsert i Köpenhamn med Gurli Forsell, piano
23/10–29/11 Turné med Märtha Ohlson, piano

1912

23/1–5/3 Gästspel på Operan med 22 föreställningar
23/4 Ffg Arnljot i Peterson-Bergers Arnljot (4 ggr)
Mars: Hofoper Unter den Linden, Berlin (Don Juan ffg 10/3, & Pajazzo 15/3)
16/4 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
28/4 Konsert i Stockholm med Gurli Forsell, piano
13/5 Konsert i Köpenhamn
9–10/6 Konserter vid den svenska musikfesten i Dortmund
12/6 Svensk konsert i Bückeburg
6/7 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
22–23/8 Inspelningar för His Master's Voice i Stockholm
14–24/10 Konsertturné med Märtha Ohlson, piano

1913

4/1 Don Juan på Hofoper i Berlin, senare Holländaren & Telramund
18/1 Greve Almaviva i Figaros bröllop på svenska(!) i Berlin
Januari–februari: Gästspel i Hannover, Leipzig och Essen
10/2 Konsert i Ystad, därefter Lund
17/2–19/3 Gästspel på Operan med 12 föreställningar
17/3 Holländaren & 20/3 Don Juan

på Hofoper i Berlin
April: Konserter i Malmö och Köpenhamn
19/4 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
Maj: Konserter i Hamburg, Bremen, Braunschweig, Köln, Frankfurt och Dresden
2/6 Konsert i Hannover
16/6 Telramund i Tannhäuser på Hofoper i Berlin
20 & 24/6 Valdemar i Halléns Valdemarsskatten på Kgl. Hoftheater vid den svenska musikfesten i Stuttgart
22–23/6 Konserter vid den svenska musikfesten i Stuttgart
21/8 Inspelningar för His Master's Voice i Stockholm
7/10 Romansafton i Stockholm med Märtha Ohlson, piano
28/10 Inspelningar för Deutsche Grammophone i Berlin

1914

8/1 Amfortas i Parsifal på Hofoper i Berlin, dir: Leo Blech
2–28/3 Gästspel på Operan med 13 föreställningar
April: Gästspel på Hofoper i Berlin
6/11 Balladkonsert på Operan, dirigent: Armas Järnefelt

1915

Riddare av Nordstjärneorden
7–19/1 Turné Enköping – Oskarshamn med Dagmar Stenberg, piano
2–31/3 Gästspel på Operan med 15 föreställningar
26/4–9/5 Turné Småland – Skåne med Dagmar Stenberg, piano
14–29/5 Gästspel på Operan med 6 föreställningar
6/9 Konsert i Djursholm med Dagmar Stenberg, piano
6/11 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
12–19/11 Turné till Göteborg, Malmö och Köpenhamn
3/12 Konsert i Stockholm med Märtha Ohlson, piano
9–13/12 Turné med Dagmar Stenberg, piano

1916

26/2 Tjugoårsjubileum av debuten på Operan
21/3–19/4 Gästspel på Operan med 14 föreställningar
9–12/5 Två föreställningar på Operan
2/8 Konsert på Tivoli med Märtha Ohlson, piano
10–28/9 Norrlandsturné med Dagmar Stenberg, piano
2 & 6/10 Konserter i Musikaliska

Akademien med Märtha Ohlson
8–28/10 Mellansvensk turné med Dagmar Stenberg, piano
6/11 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
28–30/12 Inspelningar för His Master's Voice i Stockholm

1917

2–20/4 Gästspel på Operan med 6 föreställningar
25/4–8/5 Turné med Märtha Ohlson, piano
12–30/5 Gästspel på Operan med 9 föreställningar
25/5 Ffg Amfortas i Wagners Parsifal på Kgl.T (2 ggr)
September: Tre konserter med Märtha Ohlson, piano (11/9 Oslo, 20/9 Trondheim, 26/9 Stockholm)
6/11 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
28/12 Konsert i Musikaliska akademien med Märtha Ohlson

1918

Våren 1918: Sista gästspelet i Berlin (Greve Almaviva)
13/3–15/5 Gästspel på Operan med 21 föreställningar
10/9 Konsert i Oslo med Märtha Ohlson
2 & 14/10 Konserter i Stockholm med Märtha Ohlson
6/11 Balladkonsert på Operan, dir: Armas Järnefelt
5/12 Konsert i Köpenhamn med Märtha Ohlson

1919

Kommendör av Vasaordens andra klass
Våren 1919: Scarpia i Helsingfors
17/3–19/5 Gästspel på Operan med 23 föreställningar
19/5 avskedsrecett som Almaviva
3, 15 & 18/4 Tre avskedskonserter i Oslo med Märtha Ohlson
1–10/9 Inspelningar för His Master's Voice i Stockholm med Gurli Forsell & Hjalmar Meissner, piano

1920

1/11 & 1/12 Avskedskonserter i Stockholm med Märtha Ohlson

1921

Våren: Lärare i sång vid Musikkonservatoriet i Stockholm
2/2 Konsert i Lund
27/2 Jubileumskonsert på Operan med Märtha Ohlson
3–7/4 Turné med Gurli Forsell

1922

22/1 Konsert i Storkyrkan med Märtha Ohlson
1–12/9 Inspelningar för His Master's Voice i Stockholm

1923

10/1 Konsert i Musikaliska akademien med Märtha Ohlson

1924 Ordinarie lärare i sång vid Musikkonservatoriet i Stockholm t.o.m. 1931
Våren: Gästspel på Operan: 14/4 & 31/5 Don Juan, 3, 5 & 20/5 Holländaren, dir: Wilhelm Stenhammar, 10 & 24/5 Valdemar i Valdemarsskatten, dir A. Järnefelt
16/5 Svenska veckan på Operan: Rangströmsånger, dir Järnefelt & Stenhammars Ett folk, dir tonsätt.
1/7 1924–15/5 1939 Verkställande direktör & chef för Kgl. Teatern
19/11 Konsert för Signe Hebbe i Musikaliska akademien med Anna Norrie, sopran & Märtha Ohlson

1925 Januari–april. Nio skolföreställningar på Operan. Sånger av Stenhammar, Liljefors & Grieg. Dir: Stenhammar & N. Grevillius (21/1, 4, 15/2, 4, 8, 30/3, 1, 6, 20/4)
12/4 Beethovens An die ferne Geliebte på Operan.
30/5 Nordiskt skolungdomsmöte Nordiska sånger, dir: A. Järnefelt
28/8 12:e nordiska läkarkongressen på Operan. Scarpia i Puccinis Tosca akt 1 & 2
Oktober–december. Sex skolföreställningar på Operan. Sånger av Hallén & Eriksson. Dir: N Grevillius (28/10, 4, 11 25/11, 2, 10/12)
6/11 Beethovens An die ferne Geliebte på Operan

1926 Februari–mars. Fem skolföreställningar på Operan. Sånger av Svedbom & Lange-Müller. Dir: Nils Grevillius & John Hellstenius (3, 12/2, 15, 17, 18/3)
5/2 Kgl Hovkapellet 400 år. Lottis Arietta & Martinis Plaisir d'amour med Märtha Ohlson
10/2 Nordiska spelen på Operan. Scarpia i Tosca akt 2

1927 Ord. lärare i ensemblesång vid Musikkonservatoriet i Stockholm
7/1 Inhopp som Miller i Adams Nürnbergerdockan på Operan
14/3–1/4 Holländaren på Operan dir: Armas Järnefelt (4 ggr)

1928 13/1 Minneskonsert för Wilhelm Stenhammar på Operan. Bardens ballad ur Tirfing & Ett folk, dir: Armas Järnefelt. Musices professor Kommendör av Vasaorden klass I
September: Inhopp som Don Juan,
6/11 Forsells 60-årsdag. Don Juan på Operan
13/11 Schubert död 100 år. Sånger

med Märtha Ohlson på Operan

1929 14/8 Armas Järnefelts 60-årsdag. Don Juan på Operan
25/11 För gammalsvenskbyborna på Operan. Almaviva i Figaros bröllop, akt 3

1930 Överintendent vid Kungliga hovstaterna
20/8 Andra internationella barnläkarekongressen på Operan. Mozarts Don Juan på Kgl. T.
29/8 Salzburgfestspelen, Don Juan Wiens filharmoniska orkerster, dir: Franz Schalk

1931 27/1 W A Mozarts 175-årsdag. Don Juan på Kgl. Teatern
5 –11/5 Operans gästspel på Finska nationaloperan i Helsingfors (6 & 9/5 Don Juan)

1932 12–13/3 Operans gästspel i Gävle (Inhopp som Don Basilio i Rossinis Barberaren i Sevilla)
12/9 Recett för Henning Malm. Mozarts Don Juan
6/11 Ffg Gustaf II Adolf i Ludvig Nordströms skådespel på Kgl. T.
27/11 Gala för hertigparet av Västerbotten. Greve Almaviva i Figaros bröllop akt 3

1933 Kommendör av Nordstjärneordens första klass
2–14/5 Operans gästspel i Skåne och Köpenhamn (Don Juan på Det kongl. och konsert i Tivoli
6/11 Forsells 65-årsdag på Operan. Mozarts Don Juan

1934 26/5 Don Juan på National-Theatret i Oslo vid Operans gästspel i Oslo och Karlstad 25–29/5

1935 16/5 Operans gästspel på Nationaloperan i Riga. Mozarts Don Juan

1936 Lärare i rollinstudering

1937 9/5 Almaviva i Figaros bröllop vid Operans gästspel på Göteborgs stadsteater 3–12/5
19/6 Gripsholm 400 år. Mascoll Silfverstolpes & prins Wilhelms Vid Slottets murar, ffg en härold (1 g)

1938 6/11 Forsells 70-årsdag på Operan, Almaviva i Figaros bröllop
17/12 Det kongelige i Köpenhamn, Almaviva i Figaros bröllop

1939 15/5 Lämnar på egen begäran posten som Kungl. teaterns VD och chef
John Forsell uppträdde 1294 ggr i 62 olika roller. Kommendör Kmst Nordstjärneorden

1940 Privatundervisning

1941 30/5 Efter slaganfall död i Engelbrekts församling, Stockholm

John Forsell at lit de parade May 1941.

JACOB FORSELL COLLECTION

Herbert Sandberg 1932

ROYAL OPERA ARCHIVES

Hovkapellmästare Herbert Sandbergs minnen av John Forsell och Figaros bröllop 1937

Radiointervju av Nils Castegren
den 8 september 1965.

Nils Castegren: *När man så här långt efteråt lyssnar till upptagningen slås man av hur fullständigt Forsell dominerar. Hur kan det komma sig? Är det den personliga utstrålningen eller var föreställningen regisserad på det sättet?*

Herbert Sandberg: Jo, det är den personliga utstrålningen. Forsell var alltid en sådan betydande personlighet, att han hade ganska svårt att inordna sig i ensemblen. Och på det sättet regisserade han ju föreställningen själv. Det är naturligt att han dominerar, särskilt hans överlägsna sätt att forma recitativ, vilket han också försökte lära sina unga sångare. Dessutom var hans musikalitet komplett ovanlig. Han kunde naturligtvis sina roller och behövde aldrig titta på dom.

Nils Castegren: *Forsell låter ju ännu som 68-åring förbluffande bra. Berodde det på hans gedigna grundutbildning eller vet Du om han arbetade med att hålla sig i form?*

Herbert Sandberg: Det berodde på hans gedigna grundutbildning, för han arbetade egentligen inte som sångare att han satt och övade varje dag, utan han kunde när som helst gå in och sjunga vad som helst.

Nils Castegren: *Uppträdde han ofta på den tiden?*
Herbert Sandberg: Ånej, redan 1926 när jag kom till Operan, uppträdde han mycket sällan. Men han hade allting parat och så hände det som t.ex. på en turné med Mignon i Gävle. Lothario blev sjuk (jag tror det var Åke Wallgren) men Forsell hoppade utan vidare in i partiet som han säkert inte sjungit på årtionden. En annan gång likaså när vi gav Nürnbergerdockan av Adam, en opera som ingen känner nu, då blev den som sjöng barytonpartiet sjuk. Och Forsell gick bara in och gjorde det. Det var alldeles fantastiskt hur han höll allting i minnet.
Nils Castegren: *Vi som minns honom har nog för oss att det var Mozart som låg hans hjärta väldigt nära. Är det riktigt?*
Herbert Sandberg: Jo, men jag måste säga att det var det enda där våra uppfattningar skildes litet, nämligen vad som gäller Mozarts stil. Han hade den uppfattningen att Mozart är någonting "gentilt", som han alltid sa, rokokomässigt och sirligt. Mozart är ju den store dramatikern men det ville han aldrig gå med på. Jag kommer ihåg att när Bruno Walter kom till Stockholm (*Anm: den 1 oktober 1936*) och gjorde en överdådig Figaros bröllop, så sa han till mig dagen därpå: Hur lång tid behöver herr Sandberg att återställa föreställningen i dess vanliga skick? Och när Ezio Pinza en gång gästspelade som Figaro var jag begeistrad av hans verkligt dramatiska och underbart naturalistiska sätt att göra rollen. Forsell var alldeles förfärad. Så där kivades vi ofta. Det kanske märks också på inspelningen, för han ville alltid ha det så där sorlande och pärlande. Men de dramatiska sakerna av Mozart är ju inte tänkta så. Det vet vi nu och det är numera vår stil. Jag har ännu inte hört Figaroinspelningen och vet inte om jag står för den.
Nils Castegren: *Forsell som operachef ledde ju en enorm administrativ apparat. Var han diktator eller landsfader, om man får använda sådana uttryck?*
Herbert Sandberg: Han var diktator och landsfader, det måste jag säga. Alla skäller ju på alla operachefer. Vad man än efteråt säger om Forsell men han var idealet av en operachef. Han var överallt samtidigt, han såg efter allting. Vad jag särskilt uppskattade när jag som ung man kom till Stockholm var att han aldrig var främmande för mina förslag på moderna operor. När jag föreslog en atonal opera – Maskinist Hopkins av Max Brand (*Anm: operan gavs sju gånger våren 1931*) – då sa han: Ja, det är säkert nå't jäkligt men tycker ni att man ska lära känna den, så gör vi den. För att inte tala om senare på 30-talet, när han for med mig till Leningrad för att jag hade sagt: Sjostakovitj – som då ännu inte alls var känd – har skrivit en opera och den ska vi ge. Då for han med mig till Leningrad och lät mig hållas. Säger ni att det är bra så får ni stå för det. (*Anm: Katerina Ismailova gavs 3 gånger hösten 1935* . Han var aldrig främmande för det nya och det är det bästa man kan säga om en operachef.

Nils Castegren: *Men så var det ju ordning och reda på den tiden. Jag har hittat dom här tryckta generalprogrammen från mitten av 30-talet; stora, eleganta broschyrer med gästspel och ungdomsföreställningar, mycket föredömligt.*

Herbert Sandberg: Men planeringen höll också. Jag för ju dagbok som Du vet, varje dag i mitt liv sedan 50 år, och kan faktiskt kolla att det höll. Hur vi lyckades är för mig idag obegripligt. Men då fanns inte de svårigheter som finns idag, avtalsförhandlingar och kollektivavtal och begränsningar av arbetstiden, utan vi arbetade på och kunde faktiskt hålla den tryckta generalplanen. Det berodde på att vi planerade i tid. I februari satt vi redan och planerade nästa säsong.

Nils Castegren: *Det var väl också detta med en för alla och alla för en!*

Herbert Sandberg: Ja, absolut, för hela det där unga gardet som nu är jämnårigt med mig – Helga Görlin, Brita Hertzberg och Joel Berglund, som vi hör i föreställningen också, och sedan Set Svanholm och Sigurd Björling – alla dom kom Forsell ju dit med. Jag minns att han blev utskälld för att han tog dit Joel Berglund som ingen kände till. Se'n gjorde Berglund tre glänsande debuter och då var allt bra. Nog hade han en oerhört bra näsa; det var ju också han som upptäckte Jussi (*Björling*), inte sant?

Nils Castegren: *Vi kanske skulle tala litet om den här föreställningen. Vad står det i dagboken t.ex?*

Herbert Sandberg: Där står mest om Forsell. Om jag säger det på svenska (*Anm: Sandberg översätter från tyska*): "beundransvärd med 68 år. Han har svårt att foga sig i ensemblen men han sjunger recitativen glänsande och ser bländande ut, så det är en mästarprestation", har jag skrivit.

Nils Castegren: *Det var väl inte lätt att få in Hovkapellet i Göteborgs stadsteater som ju inte är tänkt för annat än teater?*

Herbert Sandberg: Nej, och akustiskt var det ett helsicke att sätta orkestern. Men det gick bättre med Mozartorkestern som är liten och satt som hos oss i Stockholm med samma placering.

Nils Castegren: *Hur stor var orkestern?*

Herbert Sandberg: Figaros bröllop spelade vi alltid med en 35 á 40 man och föreskrivna blåsare (*Anm: enkelbesättning, två av varje instrument*). Jag kommer ihåg att vi hade utmärkta första blåsare då. Docent (*Arne*) Arnboms pappa (*Erik*) spelade första oboe och Mauritz Andersson på klarinett och den verkligt glänsande (*Erik*) Strömblad, som tyvärr är död sedan några år, på fagott och (*Nils*) Henrikson vid hornet. Och se'n hade vi ju dom här verkligt fina konsert-mästarna (*Giovanni*) Turrichia på fiol och (*Frohwald*) Erdtel på altfiol, (*Bror*) Persfelt (*Anm: violoncell, sjuk under gästspelet*) och den glänsande (*Knut*) Gullbrandson vid kontrabasen. Nog var det kvalitet på orkestern även då.

Nils Castegren: *Continuopartiet spelades på minipiano, låter det som. Vem spelade det?*

Herbert Sandberg: Jo, det var jag, alltid. Jag

spelar alltid själv i motsats till kollegerna, men jag vill ha allt i min hand så att jag kan komma genast med nästa nummer. Så har jag alltid gjort recitativen på mini-piano. (*Anm: kammarpianinot hyrdes av Waidele i Göteborg, stämningen kostade sex kronor!*).

Nils Castegren: *Det var väl besvärligt att resa med dekorationer. (Anm: Operan gästspelade i Göteborg 1937 med åtta operor, bl.a. Mästersångarna och Furst Igor. Fonderna fraktades i en stor järnvägsvagn, möblemanget i två vagnar och övrig rekvisita i fem vagnar. Instrument och noter krävde ytterligare en vagn. Inlastningen tog flera dagar).*

Jag minns den vita festsalen i tredje akten av Figaro, var den med i Göteborg?

Herbert Sandberg: Den var så stilig så den var med. Festsalen använde vi också alltid när vi gav symfonikonserter och oratorier.

Hovkapellet / Royal Orchestra Stockholm February 1939

PRIVATE COLLECTION

UR JOHN FORSELLS "SÅNGPROF" PÅ KUNGLIGA TEATERN 1924–1939

Uppsjungning 1938. Kurt Bendix och John Forsell
Auditions 1938. Kurt Bendix and John Forsell.

JACOB FORSELL COLLECTION

UR JOHN FORSELLS "SÅNGPROF"

Urval ur Forsells privata anteckningar från provsjungningar i operahuset. Fyra häften *(i privat ägo)* 1924 – 28, 1928 – 32, 1933 – 36, 1936 – 39. Förkortningar tolkade och upplösta.

Fröken ASTRID ANDERSSON

(Född i Lund 1908, konsertsångerska, sopran, sångpedagog. Elev av bl.a. Forsell. Debut på Kgl. teatern 1940)

***Teatern 7/1–38.** Repertoarkommittén å scenen med piano. Ebolis aria. Sjöng alltså en altaria, men var en typisk sopran. Stämman särdeles vacker, rent och musikaliskt. Utbildningen ofullständig. Stämman inegal. Höjden dålig. Studerat vid Malmö Konservatorium för en hr. Högstedt; derefter för fröken Anna Behle (!), tillsammans ungefär 3 år. Mycket lång flicka, såg inte illa ut. Hverkar intresserad; hon föreslog Skilonz, vilket jag gillade. Hon behöver några månaders studier. Jag lofvade någon gång höra på henne. Få se!

****Teatern 28/2–38.** Se prof 1! Sjöng med Ebolis aria och Stradellas kyrkoaria. Den sednare särskildt dålig; för lågt! Skall få fribiljett någon gång. Tror ej, det blir något.

*****Teatern 4/6–38.** Manons aria och Margarethas ur "Mefistofeles". Höjden ännu ej fri; hon tycks dock vara på rätt väg. Sjöng emellertid mycket försigtigt. Kan ännu ej yttra mig om framtiden. Mycket återstår nämligen ännu för offentligt uppträdande.

Herr EINAR ANDERSSON

(Operasångare, tenor, 1909-1989. Debut Kgl. teatern 1938, engagerad 1939-63)

***Teatern 7/6–32.** Arbetare från Vesterås. Tenor. "Fjerran han dröjer". Faustarian. Okunnig. Upptäckt af Domkyrkoorganist Lindqvist. Klämd, mycket liten, typiskt svensk qvartettenor. Anhölls om understöd. Rådde arbeta under sommaren för att åter profsjunga till hösten.

****Teatern 6/5 1936.** Tenor. Elias Ess-dur. Rodolfs aria. Riktigt bra! I uttrycket litet stelt, men bra. Kan kanske bli till något. Elev af Svanholm.

Mme (HENRIETTE) DE LA BERG

(Henriette Guermant, operasångerska, sopran, född i Sprimont-Liège, Belgien 1912. Debut Kgl. teatern 1940, engagerad 1940–61.)

***Teatern 26/1–38.** Repertoarkommittén. Gift med klarinettisten (Morgan de la) Berg, belgiska. "Margaretha", "Butterfly", "Maskeradbalen". En något forcerad stämma, litet skarp i höjden, chevrotterande. Musikalisk, Ville debutera. Meddelades, att hon då måste lära svenska. Borde anmäla, när hon lärt någon scen på svenska, då jag lofvade höra henne på nytt.

Fröken RUTH BERGLUND

(Operasångerska, alt, 1897–1984. Debut på Städtische Oper Berlin 1926, engagerad Berliner Staatsoper 1930–40, Bayreuth 1933-34, 1936–42. Senare pedagog.)

***Privat sept 24.** Mezzo. "Delila". Två år hos Bratt, senare hos Moratti och Genzbacher (Grenzebach). Bra stämma, sjunger ej dåligt. Ämnar söka stipendium vid Akademien. Skall egna sig åt yrket, hvilket jag ej kunde afråda.

Herr EJNAR BEYRON [BENGTSSON]

(Hovsångare, tenor, 1901–1979, elev av bl.a. John Forsell. Debut Kgl teatern 1924, engagerad 1926–54, även regissör)

***Operaskolan 1924.** Tenor. "Bohème", "Martha", bra. Extra elev. Elev vid Konservatoriet.

Fru IRMA BJÖRCK

(Hovsångerska, mezzosopran 1898–1993, debut Kgl. teatern 1925, engagerad 1926–49)

***Operaskolan 1924.** "Orfeus","Azucena"; präktig stämma, barnsligt föredrag, nasalt, bräkigt, falskt (högt!), hela mellanregistret bräkigt. Ej.

** 3/12 (1924) åter prof; antogs till extra elev vid Operaskolan för vårterminen 1925.

Herr LEON BJÖRKER

(Hovsångare, bas, 1900-62, elev av bl.a. Forsell. Debut Kgl teatern 1927, engagerad 1929-53)

* **Operaskolan 27.** Bas. Kungens aria "Jolantha". Bra. Höjden något öppen; något kort, men eljes ej dum. Kan kanske bli något. Ja.

** **Scenen 28/5- 27.** Vacker mjuk basse chantant. Sarastros bägge arior. Studier i Nürnberg för fru Gertzdorfer, här för Lejdström och Ingebjart. Snyggt och bra. Kanske ej så säker i rytmen, kanske beroende på nervositet. Rådd söka till operaskolan. Kan kanske bli något!

Herr GÖSTA BJÖRLING

(Operasångare, tenor, 1912-57. Stora teatern Göteborg 1937-39, debut Kgl teatern 1940, engagerad 1941-56)

* **Teatern 28/5-36** inför Repertoarkommittén. Studerat i Milano, tenor, Jussis bror. Boitos Faustromance och "La donna". Indisponerad, men man fick dock intrycket af en god tenor och en musikalisk man. Förordade debut, som gillades af Repertoarkommittén.

** **Teatern 30/1-37.** Prof med orkester arian ur "Martha", Mycket snyggt, musikaliskt. Märkvärdigt nog på de lägre tonerna något halsig, Kanske en tillfällighet. Ännu en Björling, på hvilken man kan ställa stora förhoppningar. Debut gifven.

Herr (JUSSI) BJÖRLING

(Hovsångare, tenor, 1911-60, elev av Forsell vid operaskolan 1930-31. Debut Kgl teatern 1930, engagerad 1930-39, därefter gästspel)

** **prof foyern 21/8 (1928).** tenor. Andra profvet, som följdes

*** **28/8 (1928) af prof till Operaskolan.** Märkvärdigt bra, fenomen 17 år. Bör anammas och skötas! Bör kunna bli något, "Mattinata", "Bohème" m.fl. Skall försöka få understöd från teatern och andra för att sedan komma i Operaskolan.

[Förmyndare: Möbelsnickare Reinhold Lindblad, Borlänge Box 4060. Droskegare P Ahlström, V 8190.]

Herr SIGURD BJÖRLING

(Hovsångare, baryton (1907–83), elev till Forsell vid operaskolan 1934–36. Debut Kgl teatern 1935, engagerad 1936-61, därefter gästspel t.o.m. 1973)

* **Prof teatern 20/8 29.** Rektorns sonson. "Bergmannen". Mycket snyggt och musikaliskt, något torrt, litet af det så vanliga bräkljudet i mellantoner och höjden något flack. Ingen basso profondo, baryton. Tjock ärr i "lager". Elev af (Louis) Condé. Tillrådde försöka studera, deratt råd och lägenhet. Snygg yngling, 21 år.

** **Prof Operaskolan 2/9 1932.** "Alphyddan". Torr röst, uttryckslöst. Intet djup, ingen höjd. Olämpligt nummer. Jag beklagar, ty mannen är en så treflig yngling och dugtig i inlärande och rôller, men... Nej!

*** **Operaskolan 1933. 26 år.** Konservatorieelev. 1. Prof: katalogarian. samma omdöme som föregående prof. Litet torrt, charmlöst men korrekt. Musikaliskt. Blir aldrig någon prime, men säkert en (? oläsligt)

**** **2. prof.** Berceuse "Mignon". Mycket bra. Antogs som elev i Operaskolan.

Herr NILS BÄCKSTRÖM

(Operasångare, baryton, f 1913. Operaklassen 1942–43, Stora teatern Göteborg 1943–47, Malmö stadsteater 1947–52 och från 1954)

* **Teatern 21/6 1935.** 22 år, (oläsligt) från Skegrån vid Trelleborg. Elev af Lücke i Köpenhamn, der han lektionerade i 8 månader Rodolfs aria. Är spröd, liten tenor. Sjöng arian med alla italienska manéren som en insatt grammofonplatta. Rådde honom försöka utveckla sjelfva

stämman till mera manlighet och kraft. Föreslog profva till Operaskolan eller konservatoriet till hösten. Ynglingen såg hygglig ut.

**** Privat 18/9–36.** Cavaradossis sång till lifvet. Ej dumt! Vekt mellanläge, nästan barytonal. Höjden ej fri, skrapade; enligt uppgift något indisponerad. Elev af Schweback, Se prof 1.

Fröken ELSA EKENDAHL

(Operasångerska, född 1905. Operaskolen 1928. Engagerad som solist 1930-38, gift 1938 med tandläkare Axelsson)

*** & ** Prof Operaskolan 28/8 och 31/8 1928.** Pamina g-moll och Micaëlas aria. Första profvet litet darrande, men andra riktigt bra. Antagen.

***** Prof foyern 6/10 29.** Sjungit 3 år för Clary Morales. Hes, instrumentalt okänslig stämma, utan nästan hvarje spår till uttryck. "Il re pastore" och Vide-visan ur Otello. Musikaliskt korrekt. Afrådde – åter (oläsligt) nu.

Fröken (BRITA) EWERT

(Operasångerska, mezzo, född 1902–1998. Debut Kgl teatern 1930, engagerad 1930–53)

*** Teatern 11/11–26.** Prof för fribiljett. Född 7/9 02. Vacker mezzo, ett års studier, måste få hfd (hyfsad / hufvudklang?) röst!! Fick biljett.

**** Prof II 10/2 1928. Teatern.** Bra! Aria "Herodiade". kanske operaskolan. Elev von Rosen.

***** F d elev i operaskolan, prof å scenen 11/1 30.** Prof II utmärkt med Amneris, Ortrud. temperament och energi. Forcerade, isynnerhet falsetten som var förskjuten. varnade! Släpade upp tonerna vid ansättningen för att få bredd. Blef (oläsligt). forceringen låg på f"– g". Lofvade eventuellt debut.

Fru (KIRSTEN) FLAGSTAD-HALL

(Norsk operasångerska, sopran 1895–1962. Stora teatern, Göteborg 1928–32. Bayreuth 1933–34, internationellt genombrott i New York 1935)

*** & ** 2 gånger omkring 4–12 april 1927 å teatern, scenen och foyern.**

Musikaliskt vacker sopran, men kall. I hög grad musikalisk. Margaretha, Aida. Sjungit allt å scener i Norge. Mellanregistret något krystadt, derför hake mellan a och b, hvarigenom höjden blev matt, nästan död. Skada! Eljes en acqvisition. 31 år. Sjungit flera år för Bratt.

Herr BJÖRN FORSELL

(Operasångare, baryton, 1915–75. Son och elev till John Forsell. Engagerad Kgl teatern 1939–40, verksam i Tyskland och Österrike, Malmö 1964)

*** Operaskolan höstterminen 37.** Figaro C-dur. Antogs till elev.

Fröken HELGA GÖRLIN

(Hovsångerska, sopran 1900-1993, operaskolan för Forsell 1925-27, debut Kgl. teatern 1927. Engagerad 1927-51)

*** Prof hemma 5/6 1925.** Susannas aria F-dur. Vacker sopran, verkar intelligent och musikalisk. Studerat för Bratt och Moratti i Berlin i 5 år. Sjöng på det vanliga spröda sättet, men kunde genast attrappera (= imitera). Verkade personlig. Mycket sympatisk. Ämnade söka till operaskolan, som jag tillrådde.

**** Operaskolan 1925.** Fortfarande samma fel: spröd, förskjuten ansats. Rösten mycket vacker. Sjöng Susannas F-dur. Recitativet forcerat, sprödt; arian derimot utmärkt vacker. Antogs.

Herr HUGO HASSLO

(Operasångare, baryton 1911–94, elev av Halldis Ingebjart och Joseph Hislop. Debut Kgl. teatern 1940, engagerad 1940-64)

* **Teatern 28/2-39.** Rigoletto c-moll. 27 år. Hög baryton, kanske tenor. Sjöng öppet, eljes musikaliskt och säkert. Får studiebiljett någon gång. Ingebjart.

Herr RAGNAR HULTHÉN

(Konsertsångare, baryton, sångpedagog, född 1897. Musikhögskolan 1948-63, professors namn)

* **Prof teatern 1/3 1932.** Sjöng upp för mig Silvio och Valentin. Snörpt sång; ingen (oläsligt). Musikalisk, med stöd (?), monoton. Bad honom återkomma för prof å scenen. Vill debutera!

** **Prof å scenen 11/4 32.** Grefvens rec. och aria ur Figaros bröllop. Ack, nej! Ingen sång! Ingen aning om stil. Tekniken tokig. Silvios duett något bättre, men äfven den utan hållning både i sången. och musikaliskt. Sjelfsvåldig ledighet är icke frihet!

*** **Prof å scenen med orkester 21/4 1932.** Abend-stern och Prologen. Falskt och sångligt hållningslöst. Har några riktiga ansatser vis à vis uttrycket, men rent sångligt fullständigt stil- och hämningslöst. Kan ej tillstyrka debut.

Herr SVEN (-ERIK) JACOBSON

(Operasångare, bas, 1911–1993. Operaskolan 1937–39, debut Kgl teatern 1940, engagerad 1941–65, även sång- och talpedagog).

* **Teatern 29/5 33.** 21 år. Arbetare från Sundsvall. Ingen dum bas, musikalisk. "O Isis". Söker kören. Rådde återkomma till hösten för ev körskola, kanske akademien

** **Teatern 6/5 1936.** Elev af Svanholm. Bas. Muntra fruarna. Krystadt. Mycket stelt. Rösten ej dum. Få se!

*** **Operaskolan höstterminen 37.** Romanza criollo. Mefistos serenad ur "Faust". Bra. (oläsligt) Antogs.

**** **Operaskolan. teatern 1/4–39.** Mefistos serenad och Bartolos D-dur ur "Figaro". Ej dåligt, men första numret något svårt. Bartolo bättre. Sökte debut. Få se efter Operaskolans prof i slutet av April.

Herr FOLKE JONSSON

(Operasångare, bas, 9/6 1904-81, elev bl.a. till John Forsell. Kgl. teaterns elevskola 1934, debut samma år, eng. 1937–59)

* **Teatern 13/11-33.** Basso chantant. 29 år. "Bergmanden". Utmärkt! Ett af de bästa prof, jag varit med om. Vill förnya profvet på scenen. Föreslår stipendium. Till yrket skräddare. Sympatisk man.

** **Prof II å scenen inför Repertoarkommittén 27/11 33.** Kungens bön ur "Lohengrin" och Sarastros E-dur. Bra! Föreslår Operaskolan till våren 1934. En herrlig basse-chantant! Tel 331084.

Fröken RUTH KASDAN

(Svensk skådespelerska, född 1918, vid olika scener i Stockholm, Norrköping-Linköping, Malmö; även medverkat i flera revyer.)

* **Teatern 27/8-38.** Half-ryssinna, 19 år. Sjungit för en Fru Löfroth (?) en kortare tid. Musikalisk, ingen dum röst. Sjöng C'''. Mellanregistret pressadt, chevrotterande, (oläsligt). Kan kanske bli något. Verkade redan som skådespelerska.

GÖSTA KJELLERTZ (NILSSON)

(Operett- och operasångare, tenor (1912-84) elev till Forsell. Debut på Kgl teatern 1935, engagerad 1935–42, Göteborg 1952–60. Sånglärare vid Scenskolan Göteborg och Malmö stadsteater)

* **Prof Operaskolan 2/9 32** "Eri tu". En liten spröd baryton, "falsk tenor" utan höjd, bräkig. Kabaretsångare och (oläsligt). Kanske operettsångare. Råddes återkomma, när rösten mera stadgats.

** **Operaskolan 28/8 35.** 23 år. Aria af Donizetti. Stämman hög baryton, nästan tenoral. Rutinerad. Det vanliga knarriga. Detta måste bortarbetas, så kan det kanske bli något. Nätt pojke. Antogs.

Fröken (INEZ) KÖHLER

(Operasångerska, sopran (1900–76), Göteborg 1926–28, Kgl teatern debut 1934, engagerad 1934–51)

*** Prof för debut 23/9 1924,** Santuzzas aria och arian ur "Mefistofeles"; bra röst, ganska färdig sångerska; litet däst, trycker på tonerna; i Mefistofeles arian koloraturen tämligen skral, pianot beslöjadt, äfven höjden dito. (oläsligt) meddela, att vederbörande kan få debut, sedan tre rôler enligt reglementet äro fullt inlärda och en profrepetition approberats.

**** 4/1 1925** (kasserad.)

***** Förnyadt prof 8/4 25,** "Mignon"; svagt.

****** 4. profvet för debut å scenen 4/5 29.** Mikaëla. Afslag.

******* Teatern 8/11 33.** Aidas Nilaria. icke illa, skarpt mellanregister – det vanliga! Lofvade prof å scenen med orkester i slutet af november. Se föregående prof.

******** Prof med orkester 1/12-33.** Leonore. arior ur Trovatore. Riktigt bra. anser henne gifvet böra debutera. Föreslagit henne lära Amelia i Maskeradbalen. Repertoarkommitten enig med mig.

Fröken LORRI LAIL

(Konsertsångerska, alt, 1904-78, turnéer i USA, Norden och Tyskland. Bodde 1949-68 i England)

*** Prof med orkester** inför Repertoarkommittén. Erda i "Rheingold" och "Orfeus" C-duraria, Hvarken riktigt bra eller riktigt dåligt. Det der vanliga krystade, spröda. Dålig diktion – jag förstod ej ett ord. Personligen anser jag ej debut, hvartill hon appellerade, böra bifallas. Vet ej för resten, om hon kan några partier fullständigt. Tel. 219060

**** Teatern 6/5 36.** Erda, varit ansatt i kören. Sjunger nu för Vegesack. Ingen dum röst, men som alla artister, vill hon sjunga med patentvokal för att få mörk stämma. Vill debutera! I så fall nytt prof.

***** Teatern 31/10-36.** Se föregående prof! Delilas aria. Icke illa, men knappast något för oss. Repertoarkommittén beslöt också, att profvet ej kunde föranleda någon åtgärd från tea-terns sida.

****** (Oläsligt) 13/11 (1936).** Profvet var med orkester.

******* Foyern 12/12-36** Erda. Närvarande: Grevillius, Axelsson och ego. Fortfarande ingenting för oss. Se föregående prof.

Fröken ELSA LARCÉN

(Operasångerska, sopran, 1902-85. Kgl teatern debut 1926, engagerad 1930-34. Deutsche Oper Berlin 1934-44, Milano 1939. Musikpedagog i Helsingfors)

*** Operaskolan 1925.** Elev 1 år av Fru Morales. Erda i "Rheingold". Utmärkt vacker, varm, mjuk alt; helt elevaktig. Om intelligensen räcker för inhämtande af bildning, såväl allmän- som musikalisk, bör det kunna bli något. Antogs ännu ej i Operaskolan. Föreslog att låta (?) styrelsen utverka understöd för fortsatta studier.

**** Se 1. Operaskolan 1926.** Fortfarande vacker stämma, särskilt i mezzavoce; rösten blivit högre och ljusare. Tjocka, fula vokaler. Fullkomligt uttryckslös. Tänk, om den stämman satt på en intelligent och temperamentsfull menniska! "Förhatliga rival". Antogs på prof en termin, extra elev.

Herr EJNAR (EINAR) LARSSON

(Operasångare, baryton (1897-1984), elev till John Forsell. Kgl teatern, debut 1926, engagerad 1925-51)

*** *Operaskolan 1924.*** Wolfram, Silvio. ja! Elev vid Konservatoriet.

Fru SARA (SARAH) LEANDER

(Svensk sångerska och skådespelerska, 1907-81, gift med John Forsells son Vidar 1932-45. UFA-stjärna 1937-43, musikaler i Stockholm och Wien)

*** 1907. Prof foyern 14/12 28.** En oktav c' - e", sedan stopp.

musikalisk; skrek. Rådde försöka, men ej för länge.

Fru (BENNA) LEMON-BRUNDIN

(Operasångerska, sopran, född 1912. Kgl. teatern, debut 1939, engagerad 1939–54)

* **Teatern 30/4–37.** 25 år, dotter till Blenda Lemon. Liten, något forcerad stämma, musikalisk, elev af fru Tibell. Mimis aria. Bräkte i mellanläget, höjden ofta låg. Emellertid, flickan hade sångarglädje och temperament. Tillrådde fortsätta studierna, men låta detta afgöra yrkesvalet.

Fröken GURLI LEMON (-BERNHARD)

(Operasångerska, sopran, född 1916. Forsell–elev. Kgl. teatern, debut 1938, engagerad 1939–46)

* **Teatern 14/11–36,** 20 år, elev af Fru Tibell. Tutade, hvarigenom stämman blev något klanglös. Paminas g-moll. Musikalisk. Söt flicka, dotter till Blenda Lemon. Sökte och fick studiebiljett. Lofvade att höra på henne ibland.

Herr GÖSTA LINDBERG

(Operasångare, baryton, 1891–1971, Kgl. teatern 1927–44)

***Operaskolan 1924.** "Jago". Musikalisk [10 i teori], djupet matt, gammal, gerna öppet. Ej!

** **(Prov) 2 foyern 4/6 1926.** "Ernani" Ass-dur, Wotans Abschied. Ej illa, rösten något forcerad; musikalisk. Ombads återkomma till hösten och att då sjunga någon roll på scenen som prof. Jfr profsjungning nr 1.

*** **Scenen 9/9 26.** "Holländaren"-arian. Delvis bra men för monotont och lamt. Kunde passa för små roller; musikalisk. Kören?

Fröken DORA LINDGREN

(Opera- och konsertsångerska, sopran, sångpedagog, 1911-92. Kgl teatern, debut 1939, många gästspel)

* **Teatern 1/12-38.** Margarethas aria. Borde ha varit bättre. Illa instuderad. Repertoarkommittén föreslog prof med orkester för eventuell debut.

** **Prof med orkester 20/1–39.** Micaëla. Mycket bra! debut kan ej förvägras.

Fröken MARGIT MANDAHL

(Opera- och konsertsångerska, sopran, 1900–73. Elev till John Forsell. Kgl. teatern debut 1924, engagerad 1925-32.

* **Operaskolan 1924.** Zerlina, obs e", f". Öppna! Rosina bra. Ja!

Fröken RUTH MOBERG

(Operasångerska, sopran 1912–97. Kgl teatern debut 1939, engagerad 1940-63)

* **Teatern 14/6-35.** Värmländska. Söt flicka, 22 år. Sjungit 2 år i Konservatorium för Lennartsson och fru Morales. 1 år för Skilondz. Litet och sprödt. Det krystade, tunna, spröda; hvarför? Zerlinas C-dur, uttryckslöst. Lofvade ej mycket, hvarken musikaliskt eller i uttrycket. Säkerligen oriktigt utbildad från början. Synd! Flickan lär enligt Görlin från början ha haft en mycket vacker stämma.

Herr GÖSTA MORIN

(Biblioteksman 1900–77, chef för Musikaliska Akademiens bibliotek 1933–65)

* **Prof å teatern privat 10/2–32.** En sång "Helsning" af Haquinius. Fil. lic. i musikens historia; vill studera sång för att egna sig åt sångaryrket. Bra stämma, baryton, med bärig klang; bra omfång. Ville gerna sjunga e' öppet. Uttrycket monotont, vill gerna sjunga allt forte. Deklamationen stel! Lofvade intyg för erhållande af stipendium i Uppsala.

Herr ARNE OLSSON (OHLSON)

(Opera- och konsertsångare, tenor, född 1911. Elev till Forsell. Kgl. teatern, debut 1941, engagerad 1941–66)

* Herr Arne Olsson från Arvika musikskola, elev av Lars Zetterqvist i fiol och av honom rekommenderad. Liten nasal, bräkig, hög baryton, kanske tenor. Afrådde tanken på yrket. (Odaterat, troligen 1934)

** **Prof Stenungsön juli 1936.** Från Uddevalla. Mycket god tenor. Max aria, Graalserzählung, Stens (Stenhammars?) "I skogen". Elev af Kock. Tonalt ej illa utbildad. Dictionärt mycket dålig och ännu sämre i uttryck. Men stämman bra. Bör tagas vara på. Ämnar söka till Operaskolan.

Fröken ASTRID OHLSON

(Operasångerska, sopran, född i USA, 1904–78. Kgl. teatern debut 1928, engagerad 1928-54)

* **prof foyern 23/3 28.** Titania, Caro nome. Utmärkt! Förordar gifvet debut; föreslog Julia. Musikalisk, correkt teknik, något flackt, men eljes utmärkt. Söt och behaglig företeelse; hoppas mycket!

** **Prof för operaskolan 28/8 28.** Gilda. Början pressad. Dåligt instuderad. Eljes bra. Antogs till elev i operaskolan.

Fru ISA QUENSEL

(Operasångerska, sopran, skådepselerska, 1905–81. Kgl. teatern debut 1935, engagerad 1935-43, 1946–56. 1956 lärare vid operaskolan.)

* **Teatern inför Repertoarkommittén 8/2-34.** Operettsångerska. 28 år. Manons aria [Massenet]: något skrikigt, det vanliga felet. Cherubins B-dur mycket bra, äfven delvis G-dur-duetten ur "Barberaren". Säkerligen en acqvisition. Tillstyrker debut. Repertoarkommintén förtjust.

** **Prof Repertoarkommittén å scenen 17/3-34.** Pagen "Figaro". Bra sceniskt, sångligt säker. Repertoarkommittén beslöt tillstyrka debut som Cherubini, Musette och Rosina.

Herr TORSTEN RALF

(Operasångare, tenor, 1901-54. Debut i Stettin 1930, Dresdenoperan 1935-43. Endast gästspel på Kgl. teatern 1941–52)

* & ** **prof teatern 10 och 12/12 32, den 12 med orkester.** "Lohengrin", Taminos Ess-dur. Musikaliskt och säkert. Rösten en Ralf; kan aldrig bli vacker, guttural, hvilket bör kunna bortarbetas, Vill studera vidare och söka Nilsson-stipendium, hvartill jag tillrådde med intyg.

Herr OSKAR RUNDQVIST

(Populärsångare, bas, 1913–71, medverkade i Frukostklubben, Flickery Flies och Knäppupprevyerna med Povel Ramel)

* **Operaskolan hösten 37.** Elev av Vegesack. Aria ur "Boccanegra". Sjöng mycket däst och klanglöst. Mycket kort stämma, ingen höjd, intet djup, dock en viss basfärg, som fängslade. Nej!

Fröken HJÖRDIS SCHYMBERG

(Hovsångerska, sopran, född 1909. Kgl. teatern, debut 1934, engagerad 1934–59, gästspel till 1968.)

***Prof privat å teatern 21/3 1931,** från Sundsvall. Elev af von Vegesack. Gildas aria. Sjungit i nära två år. Hög koloratursopran. Ville gerna sjunga sprödt och öppet på det gängse italienska falska manéret. Kan sannolikt bli något. Lofvade rekommendera henne till erhållande af hjelp. Skall följa hennes utbildning, som ej får förfuskas.

** **Prof II å teatern 30/4 32.** Rosina, Nattens drottning. Framstegen ej så stora, som jag hoppats från förra profvet. I alla fall mycket bra, ehuru en del tempi voro litet konstiga. Repertoarkommittén beslöt meddela, att den önskade henne till Operaskolan till hösten.

*** **Operaskolan 2/9 32.** Försämrats betydligt. Forceradt, förskjutet; måste ändras. Rosinas aria.

Vid omsjungning 3/9. Traviata-aria; samma sak. Antogs, men med stor tvekan.

Fröken MARGIT SEHLMARK

(Operasångerska, alt, 1909-89. Kgl teaterns elevskola 1934–36, debut 1937, engagerad 1937–60)

* **Prof 10/1 33 för debut.** Mezzosopran. Privat för Operaskolan. 1931. "Azucena" var på scenen. För mig i hög

grad otillfredsställande. Rösten lät gammal och sliten – öfver 7 års studier hos olika lärare!! – ingen teknik, ingen (oläsbart) uttrycket temligen intetsägande. Repertoarkommittén beslöt prof. med orkester.

** **2. scenen 14/3 33.** Amneris. Delvis vackert (mellanläget), men höjden omöjlig. Förfärligt odediceradt i den musikaliska instuderingen. Äfven (oläsligt) mycket monotont. Repertoarkommittén enhälligt afslag å debut.

*** **Operaskolan. 30 och 31/8 34.** 25 år. "Simson och Delila" och Amneris. Ingen höjd, intet djup. En viss dramatisk rutin (8 års studier för alla möjliga lärare i in- och utlandet!). Se föregående prof! Personligen verkar hon på något sätt vara osympatisk, och därtill en chevrotterande stämma utan höjd och djup, utan egentlig teknik trots 8 års studier, är jag förvånad, att röstmaterialet räckte till för hennes antagande som elev i Operaskolan.

**** **Teatern med orkester 31/10-36.** Se föregående prof!. Leonoras aria ur "Favorita". Icke galet, dock sannolikt ingen-ting för oss. Skulle få sjunga om.

Fröken MARIA SPILGA

(Litauisk opera- och konsertsångerska, mezzosopran, 1904–71, Operadebut i Berlin 1928, bosatt i Sverige 1937, svensk medborgare 1946, sångpedagog)

* **Teatern 14/11-36.** Tysk judinna, icke alltför ung. Amneris. Dugtig sångerska, rutinerad. Vill naturligtvis gerna sjunga här, men har betänkligheter, då hon är utländska och judinna. Kan emellertid hela den gängse repertoaren. Heter egentligen Sara Spilg.

Herr C G [CLAES GÖRAN] STENHAMMAR

(Konsertsångare, basbaryton, sångpedagog (1897-1968). Medlem av Björlingkvartetten & Voces intimæ. Kantor i Storkyrkan, lärare i sång vid musikhögskolan 1949-63)

* **Operaskolan 1923. 1924.** Wolfram, Ifigenia "O, Artemis", Figaro C-dur "Säg farväl". Ej!

** **Prof för Repertoarkommittén 2/9 1933.** Osmins första visa om fikonen och Figaros C-dur. Prof för att få "råd"; afsigten naturligtvis att få debutera. Svårt fall, då stämman ej är dålig och han säkert är musikalisk. Stel och samtidigt tillgjord.

Herr KNUT OLOF STRANDBERG

(Operasångare, baryton 1902–81. Weimar, Heidelberg, Berlin 1927–37, Stora teatern Göteborg 1937–39. Sångpedagog i Göteborgs musikhögskola 1957–72)

* **Teatern 6/4-37 med orkester.** Figaro III akt, 1. scenen, grefve Almaviva. Varit engagerad i Tyskland, der han sjungit en del roller. Liten spelbaryton. Verkar musikalisk, men uttryckslös. Ingen Almaviva. Tror ej på någon framtid för honom. Anser honom ej vara något för operan. Kjellertz bättre. Repertoarkommittéen närvarande.

Fröken EBON STRANDIN

(Balettdansös, operasångerska, 1894–1977. Kgl. teatern, premiärdans 1915–30, operadebut 1922)

* **Privat 13/1 29.** Jaha! Mezzo. Pressade och föste fram ljudet, hvarför ofta lågt. Sjelfva rösten, märkvärdigt nog! ej fritt! hade dock ofta ett fult, tomt nasalljud. "Gianni Schicchi" och Caccinis "O dolce mio ordor". Jaha.

** **11/1 30. Scenen.** "Gianni Schicchi", "Tosca" 1. akt, Zerlina, Faust. Repertoarkommittén: Repetera "Tosca" med kapellmästare Grevillius.

Herr Apotekare ERIK SUNDQUIST

(Operasångare, baryton 1907–76. Kgl. teatern debut 1942, engagerad 1932-66, specialkontrakt t.o.m. 1969).

* **Teatern 9/6 34.** Apotekarkandidat, 27 år. Fin och bildad man, biten av sången, som han vill egna sig åt. Sjöng ett par folkvisor med mycken känsla – för mycken känsla, nästan endast suckar. Wolframs Ess-dur mycket sämre – allt osammanhängande flåsljud: pianot endast luft med corrumperade

vokaler. Måste öfva exerciser för att få instrumentet i ordning. Eljes en vacker, varm stämma; få se hvad mannen gör. Sjöng för Mörner.

** **Teatern 14/11 36**, sjungit för Marianne Mörner. Stämman i och för sig ej dum, men sången, föredraget fullständigt tokigt. Sjöng Figaros Ess-dur – vansinnigt! Erhöll uppmaning att pröva på nytt med några nyinstuderade nummer. Jag tror personligen ej, att det blir någonting, ehuru rösten ej var dålig: lyrisk baryton – kort.

*** **Teatern 2/1 38** inför Repertoarkommittén å scenen med piano. Rigoletto c-moll och duetten ur Aida. Vacker stämma, men outbildad. Ville debutera. Otänkbart. Rådde honom lära sig sjunga! Sjungit för fru Mörner och herr Ahlberg. Numren alldeles för svåra. Det dramatiska groteskt! Lofvade höra honom igen och eventuellt corrigera för att demonstrera, hvad sång skall vara. Stackars man! Han hade bränt sina skepp för att enbart egna sig åt sång! Tror ej, det blir något. Mitt omdöme är desamma som vid prof 1, ehuru jag är betydligt säkrare på min sak. Kanske han kommer igen, få se! Öfver 30 år. verkar fin och hygglig.

Herr Kantor [ARNE] SUNNEGÅRDH

(Sångpedagog, kormästare, kantor, 1907–72. Lärare i solo- och ensemblesång vid Stockholms musikhögskola 1938-72)

* **Prof inför Repertoarkommittén 2/3 35 för debut.** Holländarens c-moll. Alltför svårt, stämman kort och kantig, torr, utan saft och uttryck. Öppen höjd, intet djup. Hygglig och musikalisk man, känner honom från Konservatoriet. Debut afstyrktes enhälligt. Tror ej, han kan komma dertill, då stämman – liksom mannen – är för obetydlig och charmlös. Han är cantor – skomakare blif vid din läst.

Herr SETH SVANHOLM

(Hovsångare, 1904-64. Forsellelev 1930-31, Kgl teatern, debut som baryton 1930, som tenor 1936, operachef 1957–64)

* **Foyern 20/8 27.** Folkskolelärare och cantor. Wolframs Preislied. Ej tagit lektioner. Utmärkt, vacker hög, ljus baryton. Stämman naturligt riktig, rent välgörande att höra. Musikalisk. Bildad – student – naturligtvis omedvetet, men ljufligt naturligt. Rådde, om möjligt, söka in konservatorium.

Herr (FOLKE) SÄLLSTRÖM

(Sångpedagog, romanssångare, baryton, född 1908. Elev av John Forsell. Sångpedagog vid Stockholms Borgarskola 1938–75 och Stockholms musikhögskola 1953–74. Professor.)

* **Foyern 5/6 29. 21 år,** privat. Svenska romancer, "Abendstern". Mycket vackert, musikaliskt med något svag baryton. Mamman ackompanjerade; Lindegrén intresserad. Teolog. Kan musik, spelar (oläsligt) och orgel. Vill söka till Konservatoriet och sjunga för mig, hvilket jag ej kunde motsätta mig. Få se, hvad det kan bli!

Herr (BERNHARD) SÖNNERSTEDT

(Opera- och konsertsångare, baryton, 1911–73. Forsell-elev, Kgl. teatern debut 1940, engagerad 1942–43. operachef i Göteborh 1960–70)

* **Teatern 6/5 36.** Elev af Svanholm. Sarastro E-dur. Ej (oläsligt). Krystadt. Ej egentlig bassång, men hade ett visst djup; kanske konstgjordt.

** **Operaskolan höstterminen 37.** Elev av Konservatoriet. Rösten lät nu ljusare än i våras. Figaros Ess-dur-arian illa instuderad. Stereotyp! – treflig man!

Fru ANNA TIBELL (-HEGERT)

(Opera- och konsertsångerska, alt (1891-1981). Kgl teatern, debut 1925, engagerad 1935-39. Även Oslo och Göteborg)

* **Foyern 27/11 27.** Aria Gluck, Orfeus-Gluck, Schumann, Wagner. Underbar stämma, sjöng mycket musikaliskt.

** **Prof med orkester 5/11.** Orfeus C-dur och Schmerzen. Tillbjöds debut i mars 28 som Orfeus, hvilket antogs.

Fröken LISA TUNELL

(Opera- och konsertsångerska, mezzo, född 1905, Forsell-elev. Kgl teatern, debut 1933. Engagerad i Nürnberg 1935–38, Sångpedagog.)

* **Operaskolan 31.** Annas D-dur. Ej så bra. Prof II "Der skreg en Fugl" och "Guld och gröna skogar". Antogs! 26 år.

** **Teatern 1/2–39** för mig. Ebolis aria mycket bra, musikalisk och sångligt myckert propert. Någon gång i höjden litet låg. Kan kanske vara något för oss. Kan icke vägra debut om hon söker sådan.

Fru INEZ WASSNER (ROBERÉS)

(Operasångerska, sopran 1896-1965. Forsell-elev, Kgl teatern debut 1926, engagerad 1925-47).

* **Operaskolan 1924.** Ovanligt vacker stämma; klämmer, dåliga accenter, flåsigt! diktionen! Don Juan (Elvira Ess-dur), Agatha. Extra elev.

Fru ISABEL (GHASAL)-ÖHMAN

(Opera- och konsertsångerska, sångpedagog, 1896–1989. född i Libyen, gift 1928–43 med tenoren Martin Öhman och bosatt i Stockholm. Gästspel Kgl teatern 1935–36)

* **Prof å teatern 23/3 32.** Leonora "Trovatore" 2. akten, ett Händelstycke och Aidas Nilaria. Underligt exotiskt, något hest och däst och dock skickligt. Stelt i deklamation och uttryck. Rätt lågt!! Höjden bra, vackert legato, men ingen vidare rörlighet, ingen drill. Tror icke på henne som operasångerska. Läspade betydligt!

** **Prof med orkester å scenen 25/11–34.** Nil-arian och Traviataarian. Delvis bra; ojemt. Verkade mycket nervös. Sjöng ofta mycket lågt. Kom omotiveradt af sig. Verkade, som om hon skulle kunna tappa handskar och vantar. Mellanläget krystadt (det vanliga!) vid crescendo och därigenom konstant för lågt. Ett mycket svårt fall. Repertoarkommittén kunde ej tillstyrka debut, då inga roller instuderats på svenska. Gästspel uteslutet äfven på den grund, att styrelsen ej vill kontraktera flere gästspel i år. – Ville senare sjunga upp för mig ensam. Få se!

** **Prof med orkester 19/1 och 21/1 (1935).** Nilarian och Trubadurenarian i f-moll på svenska, Traviata på italienska. Mycket bra, Trubaduren litet låg, eljes bra. Föreslog Repertoarkommittén att låta henne uppträda en gång, då Martin sjönge. Kommittén ansåg förslaget godt. Utber mig samtal med Isabel.

JOHN FORSELL
OCH GRAMMOFONEN

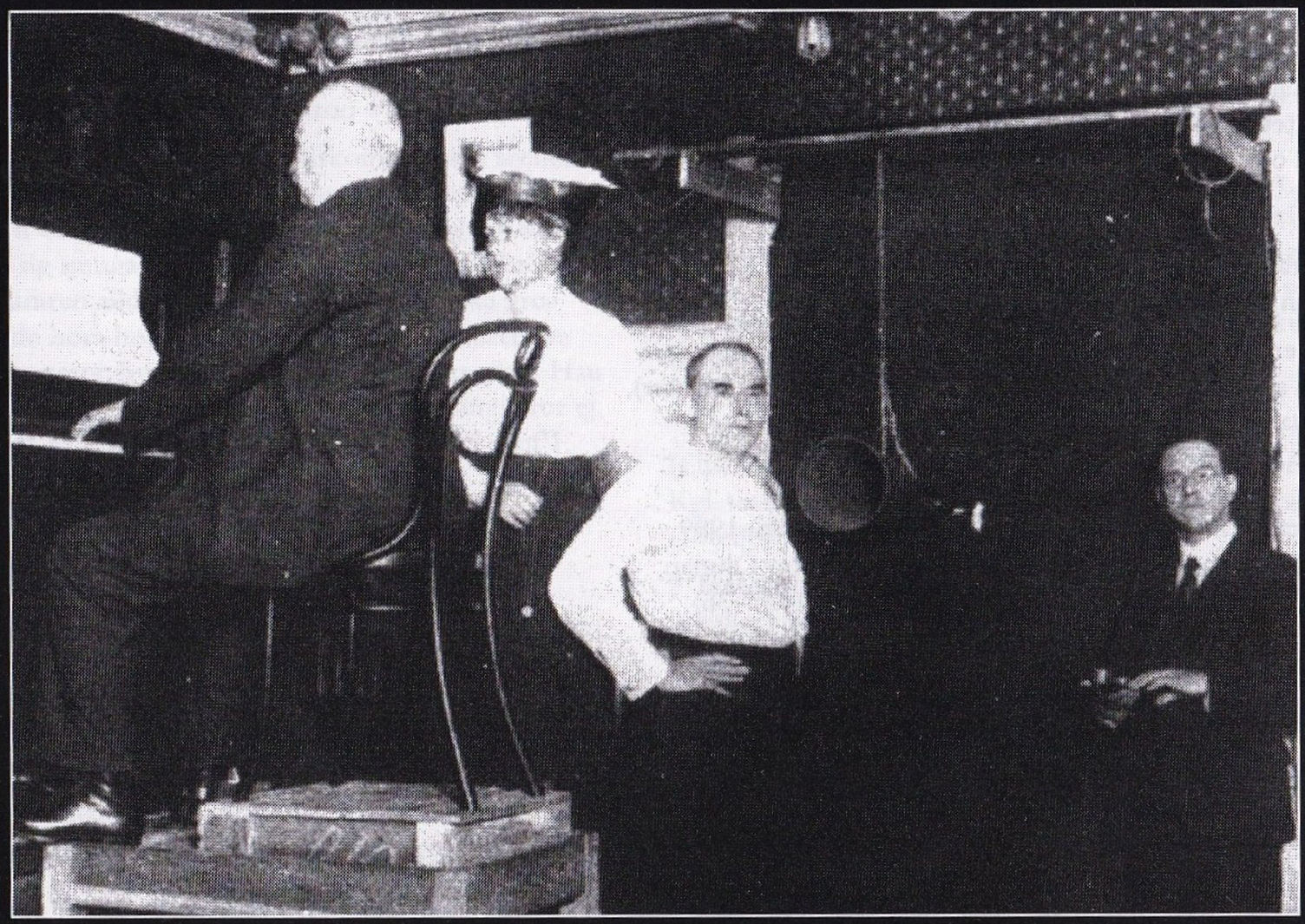

John Forsell recording in Hotel Continental Stockholm, September 1920. Hjalmar Meissner at the piano, Gurli Forsell is turning pages and Mr Beckwith is recording for HMV.

JOHN FORSELL OCH GRAMMOFONEN

I början av mars 1903 kom en representant från The Gramophone Company till Stockholm och tog in på det fascionabla Hotell Rydberg snett emot Operahuset. Han hette Franz Hampe och hans yrke tillhörde de yngsta på den tiden: skivproducent. Hans ankomstdatum hade varit bra att veta, för när han dagen därpå började spela in skivor, innebar det starten för His Masters Voice's omfattande verksamhet i Skandinavien (se Karleric Liliedahls The Gramophone Co., Helsingfors 1977). Men tyvärr är alla journaler från den tiden förstörda och polisens arkivliggare för utländska besökare hårt gallrad i Stockholms stadsarkiv.

Bara några veckor tidigare hade Hampe besökt Warszawa och spelat in en italiensk baryton som skulle få stor betydelse för bolagets ekonomi och prestige: Mattia Battistini. Nu ville han testa Battistinis svenske motsvarighet – John Forsell – genom att låta denne sjunga in exakt samma operaarior ur Tannhäuser, Don Giovanni och Faust.

Långt in på 1920-talet gjorde HMV praktiskt taget alla sina svenska inspelningar på hotell i Stockholm. Producenten hyrde två rum i festvåningen, pallade upp ett piano i det ena och ställde apparaturen under stort hemlighetsmakeri bakom ett skynke i det andra, så att endast den stora gula tratten stack fram genom dörröppningen. Sedan var det bråttom: tjugo inspelningar om dagen under en två veckors sejour var ett normalt arbetspensum. Hundratals förseglade metallburkar med färdiga vaxplattor skickades sedan med tåg till fabriken i Hannover eller, efter krigsutbrottet, med båt till England och till huvudkontoret som låg i Hayes, Middlesex utanför London. I fabriken utvecklades kopparmatriser i galvaniska bad och därpå pressades skivorna av en massa bestående av kimrök och schellack.

Efter rivningen av det rydbergska hotellet 1914 valde HMV ett hotell med bekvämare läge mitt emot Centralstationen: Hotell Continental.

Först ut i raden av svenska HMV-artister var John Forsell, som förutom de nämnda tre operaariorna sjöng in fyra svenska romanser (CD 1, spår [4]–[7]) denna första inspelningsdag våren 1903. Rösten fanns redan på marknaden för fonografcylindrar; dess lämplighet för det nya ljudmediets tekniska begränsning var således utprovad och bevisad. Även kommersiellt var prognosen gynnsam. Forsell var så känd att han t.o.m. figurerade i skämtpressen, efter att ha givit Dagens Nyheters musikkritiker en riksbekant örfil och med ett vredesutbrott läxat upp störande besökare i Lidköping under sin stora svenska turné hösten 1901.

Redan från början tycks HMV ha givit ho-

nom fria händer att bestämma sin skivrepertoar. På hans 207 utgivna HMV-inspelningar förekommer sånger som inget annat skivbolag skulle ha vågat satsa på, t.ex. av Sigurd von Koch och Ruben Liljefors, vilket säger något om Forsells solida position. På skivetiketterna angavs endast hans namn, ty han var den som uppbar royalty från försäljningen; inte ackompanjatören eller dirigenten vilka fick sina arvoden direkt i fickan.

Undantaget från den regeln var Hjalmar Meissner (1865–1940), som nämns på Forsells skivor från 1910 och 1912 (se diskografin nr 134-165). Det berodde förmodligen på att Meissner tidvis arbetade som artistchef åt HMV. Med sin militärorkester gjorde han åtskilliga inspelningar åren 1906, 1910–14 och 1919. Att döma av samtida tidningsreportage tycks han ha varit den oftast förekommande pianisten och dirigenten vid HMVs inspelningar även under 20-talet. Som teater- och konsertdirigent saknade han medtävlare i fråga om erfarenhet och repertoar. Hans far var dirigenten August Meissner och piano hade han studerat både för Hilda Thegerström i Stockholm och Theodor Ritter i Paris, så utbildningen var av gedignaste slag.

Emellertid hade Meissner inte option på alla Forsellinspelningar att döma av ett tyvärr ospecifierat tidskriftsklipp i dennes kvarlåtenskap. I artikeln "Från stämbanden till grammofonskivan" berättas nämligen om inspelningar med vilka reportaget kan tidsbestämmas till den 4 eller 6 september 1920.

Johns hustru Gurli medverkade uppenbarligen inte blott som bladvändare åt Meissner utan bytte även plats med honom vid pianot.

Gurli född Carlström (1880–1935) var sopran och utbildad operasångerska men fick följa med maken som pianoackompanjatör på åtskilliga turnéer, bl.a. till USA 1910, Köpenhamn 1911 och runt i Sverige i april 1921. Men fler pianister är tänkbara ackompanjatörer vid inspelningarna, ehuru inte särskilt många.

Av bevarade konsertprogram framgår att Forsell höll sig troget till sina favoriter, naturligt nog med tanke på hans enorma repertoar. En särställning hade Märtha Ohlson (1876-1966) som han lärt känna i samband med en konsert i Saltsjöbadens restaurang den 19 augusti 1898–ett datum som hon tacksamt bevarade i minnet, trots att hon under årens lopp medverkade i över tretusen konserter. Efter sin debut redan som femåring hade hon studerat för Hilda Thegerström och Lennart Lundberg i Stockholm samt för Raoul Pugno i Paris. Att hon medverkat vid många skivinspelningar har hon omvittnat själv, men vilka det var kan bara fastställas när man hittar hennes anteckningar som försvann i dödsboet. Tillsammans med Forsell gjorde hon inte bara de flesta konserterna i Stockholm utan också många turnéer i Sverige: oktober 1909, hösten 1911, oktober 1912, maj 1917, september 1917 och hösten 1918.

Ännu en dam stod Forsell nära som pianist, så nära att hon 1961 lämnade sina "Anteckningar om Forsell" till Musikhistoriska muséet i Stockholm: Dagmar Stenberg, huspianist i den forsellska privatundervisningen och medmusikant under turnéerna i maj och december 1915 samt september och oktober 1916. Det kan tänkas att hon ackompanjerade Forsell vid skivinspelningarna i december 1916 (förslagsvis nr 173–87), men en sådan viktig händelse borde i så fall inte ha utelämnats i minnesanteckningarna.

Ytterligare tre ackompanjatörer tillhörde den innersta kretsen kring Forsell.

Med Axel Rundberg (1855–1901) gjorde han och tenoren Arvid Ödmann en stor svensk - norsk turné i juli – augusti 1899. Innan döden avbröt deras samarbete kan Rundberg teoretiskt ha hunnit medverka på några av de kända men tyvärr odaterade fonografcylindrarna. Enligt uppgift från sonen Alfred var fadern själv ägare till en fonograf.

Desto varaktigare var relationerna till Wilhelm Stenhammar (1871–1927) och Armas Järnefelt (1869–1958), som båda knöts till Operan under Forsells chefstid: Stenhammar som kapellmästare säsongen 1924–25 och Järnefelt som förste hovkapellmästare till 1932 efter att ha tjänat 26 säsonger i huset.

Forsell och Järnefelt kunde t.ex. ha träffats i samband med inspelningarna i Hotell Rydberg i oktober 1904, då Järnefelt, som var en skicklig pianist och Busoni-elev, ackompanjerade sin fru Maikki i ett dussintal sånger. Det är teoretiskt möjligt att han var involverad i Forsells inspelningar vid samma tillfälle (nr 38–43) men ännu troligare är att Järnefelt dirigerade Forsells första inspelningar med orkester ett år senare (nr 50-63) eftersom orkestern bestod av hovkapellister, och Järnefelt just gick ett provår som kapellmästare på Operan innan han anställdes 1907. De täta kontakterna med hovkapellisterna, det påfallande finska inslaget i repertoaren (Pacius, Sibelius, Järnefelt) och det tidigare samarbetet med HMV talar snarare för Järnefelt än för Meissner som ansvarig för inspelningarna i oktober 1907 (nr 75–89) respektive oktober 1908 (nr 94–116), särskilt som samma titlar förekommer på konserterna som Forsell och Järnefelt gav 1909 (nr 104, 108, 110, 113, 115 den 28 september; nr 87, 107, 108, 115 den 22 oktober).

Starkast syns beviskedjan beträffande Wilhelm Stenhammars eventuella medverkan. Att inga skivor registrerats med honom som pianist eller dirigent (Se Liliedahl, a.a. resp. Svenska diskografier 3) måste ju inte betyda att han att han tog avstånd från grammofonen. Hans nyfikenhet inför 1900-talets tekniska innovationer förde ju honom bl.a. till Freiburg, där han den 21 september 1905 spelade in tio pianorullar för Welte Mignon. Efter sina läroår hos Richard Andersson i Stockholm och Heinrich Barth i Berlin sträckte sig hans anseende som Sveriges

främste pianist långt utanför gränserna. Men eftersom han skulle försörja familjen på sitt pianospel och tidvis tvingades ta på sig flera ackompanjemangsuppgifter i månaden, så är det rimligt att han inte tackade nej när han tillfrågades av ett skivbolag. Åtminstone inte före den 1 november 1906, innan han och familjen reste till Florens.

Efter återkomsten bosatte man sig i Göteborg, där inget betydande skivbolag verkade före 1923.

Enligt konsertkalendariet i Svensk Musiktidning hade Stenhammar fem ackompanjemangsuppdrag samma månad som Forsell sjöng in sina första skivor: den 2, 5, 8, 13 och 15 mars 1903. Stenhammar fanns alltså disponibel. Dessutom hade han och Forsell gjort en omtalad rikssvensk turné omfattande femtio konserter. Vad var då naturligare än att det just var till honom som Forsell vände sig när han skulle debutera på grammofon?

Men det mest övertygande beviset är det konstnärliga resultatet av mötet mellan två jämstarka personligheter.

Den eleganta fraseringen och det passionerade uttrycket i Emil Sjögrens "Jahrlang möcht' ich so dich halten" (nr 7) och dramaturgin, som förvandlar E. G. Geijers socialsentimentala men sångtekniskt mycket krävande "Skärslipargossen" (nr 6), dokumenterar en höjdpunkt dit Forsell sedan aldrig nådde under sin 19-åriga grammofonkarriär. Även Lyrophon-inspelningarna (nr 44–49) kunde, av anslaget att döma, vara ackompanjerade av Stenhammar. Men antingen har skivorna slitits ut eller kastats bort. Inte ett enda exemplar av Stenhammars Fylgia och Sjögrens Dryckesvisa på Lyrophon 1905 har påträffats.

CARL-GUNNAR ÅHLÉN

GREVE ALMAVIVA PÅ STOCKHOLMSOPERAN 1821–1939

John Forsell before the first act of Nozze di Figaro in Gothenburg 9 May 1937.

JACOB FORSELL COLLECTION

GREVE ALMAVIVA PÅ STOCKHOLMSOPERAN

Premiär i Operahuset den 23 januari 1821. Obekant dekor och regi. Gavs sista gången i gamla operahuset den 28 november 1890, därpå 26 september 1892–18 mars 1894 på Svenska teatern i Stockholm.

CARL GUSTAF LINDSTRÖM (1779–1855)
Ffg den 23 januari 1821, med talad dialog. Sveriges förste Almaviva tog ännu vid 64 års ålder höga h med bröströst. Enligt Frans Hedberg (Svenska operasångare) *"fick tenorer ofta rôler sig tilldelade, som man nu för tiden icke skulle varken vilja eller våga anförtro annat än en baryton (...) Det är visserligen en sanning att orkesterstämningen då var vida högre än nu, men om också detta kom tenoren till godo i de djupare lägena, så var det istället så mycket farligare för mezzosopranen..."*
1821 (6), 1822 (2), 1823 (1), 1824 (3), 1826 (1) –
dirigent: Johan Fredrik Berwald

FREDRIK KINMANSSON (1787–1852)
Ffg trol. den 13 december 1826, med talad dialog. Grovhuggen och föga aristokratisk, men ägde en böjlig och skickligt behandlad basröst.
1826 (1), 1827 (1), 1828 (2), 1830 (2), 1831 (1), 1832 (3), 1833 (1), 1834 (4), 1835 (3), 1836 (3), 1837 (1), 1838 (4), 1839 (2); endast akt 1: 1841 (5), 1842, (4), 1843 (2) –
dirigent: Johan Fredrik Berwald

ISIDOR DANNSTRÖM (1812–1897)
Ffg den 13 mars 1843, ffg med recitativ, enligt Herr Wennboms sångroll). Hade enligt Stockholms Dagblad (27 mars 1843), ej *"den volym och klang som man skulle önskat"*.
1843 (6), 1843 (2), 1844 (1) –
dirigent: Johan Fredrik Berwald

CARL JOHAN UDDMAN (1821–1878)
Ffg den 21 februari 1848, troligen åter taldialog. Naturbegåvning, sedermera buffabaryton.
1848 (8) – dirigent: Johan Fredrik Berwald

RUDOLF WALIN (1820–1868)
Ffg den 5 februari 1851, med talad dialog (enligt sufflörpartituret). Sångpedagogen Manuel García d.y. bar, enligt Frans Hedberg, skulden till Walins pressade och för en basröst plågsamt öppna och klara tonfärg. Dessutom läspade han svårt och talade dalmål.
1851 (13), 1852 (6), 1853 (3), 1854 (1), 1855 (6), 1856 (5), 1857 (5), 1858 (3) –
dirigent: Jacopo Foroni
1858 (4), 1859 (4), 1860 (4), 1861 (1) –
dirigenter: Ignaz Lachner & Ane Randel
(3.6.1859 enl. stämmaterial, Alt I)
1862 (6), 1863 (8), 1864 (3), 1865 (6), 1866 (5) –
dirigent: Ludvig Norman
(styrkt t.o.m. 30.9.1863 enl. stämmaterial, Alt I)

CONRAD BEHRENS (1835-1898)
Ffg den 31 oktober 1866. Troligen talad dialog. Tysk affärsman och hobbysångare, efter studier för Dannström, Günther och Isak Berg beundrad för sin omfångsrika, böjliga och kraftfulla basröst.
1866 (7), 1867 (2), 1868 (6), 1869 (5), 1870 (2) –
dirigent: Ludvig Norman?

HJALMAR HÅKANSSON (1844–1901)
Ffg den 14 juni 1871. Troligen talad dialog.
1871 (5), 1872 (3), 1873 (10), 1875 (11), 1876 (4), 1877 (4), 1878 4), 1879 (1) – dirigent: Ludvig Norman eller J G Dente.

FRITZ ARLBERG (1830–1896)
Ffg 19 december 1873. Troligen talad dialog. Baryton, debattsugen sångpedagog och Julius Günthers främste kritiker. Sejouren som Almaviva - en roll som han återgav "med nobless" – blev kort, sedan han i januari 1874 råkat i gräl med Dente för att denne skall ha låtit orkestern spela för starkt. Vid avskedsrecetten sjöng han greven, likaså vid gästspelet 1878.
1873 (2), 1874 (2), 1878 (1) – dirigent: J G Dente eller Ludvig Norman?

ALGOT LANGE (1850–1904)
Ffg 6 oktober 1879. Talad dialog, i januari 1883 med recitativ. Sedermera framstående internationell sånglärare.
1879 (6), 1880 (4), 1881 (3) – dirigent: J G Dente och Conrad Nordqvist (reserv)
1883 (12) – dirigent: Conrad Nordquist?

FILIP FORSTÉN (1852–1932)
Ffg 24 februari 1887, med recitativ *(se Stockholms Dagblad 19.6.1887)*. Finländsk elev till Masset och Lamperti, kusin till Algot Lange och sångpedagog.
1887 (6) - dirigenter: Conrad Nordqvist/Richard Henneberg

OSCAR JOHANSSON (1865–1943)
Ffg. 26 april 1890. Talad dialog. Med alltigenom nobel *"hållning, scenvana och konsten att i allmänna drag träffa rätta arten av en operarolls karaktär"*. Lämnade snart Operan och blev talskådespelare.
1890 (2) – dirigent: Conrad Nordqvist?
1890 (6), 1892 (3), 1894 (3) – dirigent: Andreas Hallén?

Nyuppsättning på Svenska teatern den 16 januari 1895. Regi: Johannes Elmblad. Dekor: Christian Januarisson (akt 1, 2, 4), och Wagner-Bukacs akt 3.
Instudering och dirigent: Andreas Hallén.
Flyttades den 6 januari 1898 till nya operahuset, gavs sista gången den 22 oktober 1919.

OSCAR LEJDSTRÖM (1858–1926)
Ffg 16 januari 1895. Talad dialog. Vacker baryton, utbildad för Günther, Arlberg, Bax och Delle Sedie, men lämnade scenen för att bli sånglärare.
1895 (4) – dirigent: Andreas Hallén

JOHN FORSELL (1868–1941)
Ffg den 22 oktober 1896. Blandat talad dialog och recitativ. Odaterad insändare i På parkett som kan vara Signe Hebbe: *"I spelet kunde han gerna ha genomgått litet exercis, så han åtminstone lärt sig de första handgreppen. Därför får han hålla till godo med en liten instruktion från en gammal tant: håll vänstra handen på svärdsfästet... dvs där han brukade ha det ... eller också håll den över revären, så har man bara en hand att tänka på! Och så håll sig litet rakare – hr Figaro. Rättning! Hr. Forsells tolkning är naturligt nog kalkerad från föregångarens; han inlägger emellertid i spelet ett visst gamindrag och går ej fri från övermått i bemödandet att vara riktigt rörlig och illistig, men för stelhet och försaghet kan sannerligen*

denne debutant ej beskyllas".
Dagens Nyheter (W Peterson-Berger): *"Den talade dialogen bjuder på en mängd oegentligheter och germanismer och den sjungna kunde i de hastiga tempo, som ofta förekomma, göras ledigare för tungan".*
1896 (5), 1897 (2) – dirigent: Andreas Hallén
1897 (12), 1899 (1), 1900 (1), 1901 (1), 1903 (3), 1904 (1), 1906 (1) – dirigent: Richard Henneberg
1897 (1), 1898 (7), 1897 (1), 1899 (9), 1900 (8), 1901 (2), 1902 (3), 1903 (4), 1904 (2), 1905 (4), 1906 (6), 1907 (6), 1908 (1) – dirigent: Conrad Nordqvist
1908 (4), 1909 (1), 1910 (4), 1912 (2), 1913 (1), 1915 (2), 1916 (3), 1918 (2), 1919 (2) – dirigent: Armas Järnefelt
1917 (2) – dirigent: Herman Berens
1937 (1), 1938 (1) – dirigent: Herbert Sandberg

FRITHJOF STRÖMBERG (1878–1911)
Ffg 30 maj 1904 .Talad dialog?
1904 (1) – dirigent: Conrad Nordqvist
1910 (4) – Armas Järnefelt

NILS G SVANFELDT (1880–1959)
Ffg 9 september 1906. Talad dialog?
1906 (1) – dirigent: Conrad Nordqvist

MARTIN OSCÀR (1879–1921)
Ffg den 20 november 1911, med recitativ.
1911 (1), 1912 (9, inkl. 3 i Göteborg), 1913 (2) – Armas Järnefelt
1911 (1), 1919 (3) – dirigent: Herman Berens

CARL RICHTER (1885–1940)
Ffg den 16 november 1914, troligen talad dialog
1914 (2), 1915 (2), 1918 (1), 1919 (1) – dirigent: Armas Järnefelt

Nyuppsättning i Operahuset den 3 januari 1922. Regi: Harry Stangenberg. Dekor: Thorolf Jansson. Instudering och dirigent: Armas Järnefelt. Med recitativ.

1922 (17), 1923 (9), 1924 (3), 1925 (5), 1926 (1), 1927 (5), 1928 (2), 1930 (9), 1931 (4), 1932 (1, Västerås), 1933 (8 = Stockholm 4, Malmö, Helsingborg, Jönköping, Norrköping) – dirigent: Armas Järnefelt
1926 (1) – dirigent: Leo Blech (11.2)
1932 (3) – dirigent: Hilding Rosenberg
1934 (6), 1935 (5), 1936 (3), 1937 (6 = Stockholm 5, Göteborg), 1938 (8 = Stockholm 4, Malmö 2, Helsingborg, Kristianstad), 1939 (4 på våren, dvs Forsells sista säsong som chef) – dirigent: Herbert Sandberg
1935 (1) – dirigent: Felix Weingartner (25.4)
1935 (1) – dirigent: Albert Coates (13.12.)
1936 (1) – dirigent: Bruno Walter (10.10)

"... e giubilar mi fa" - Almavivas last 12 bars in the Stockholm tradition

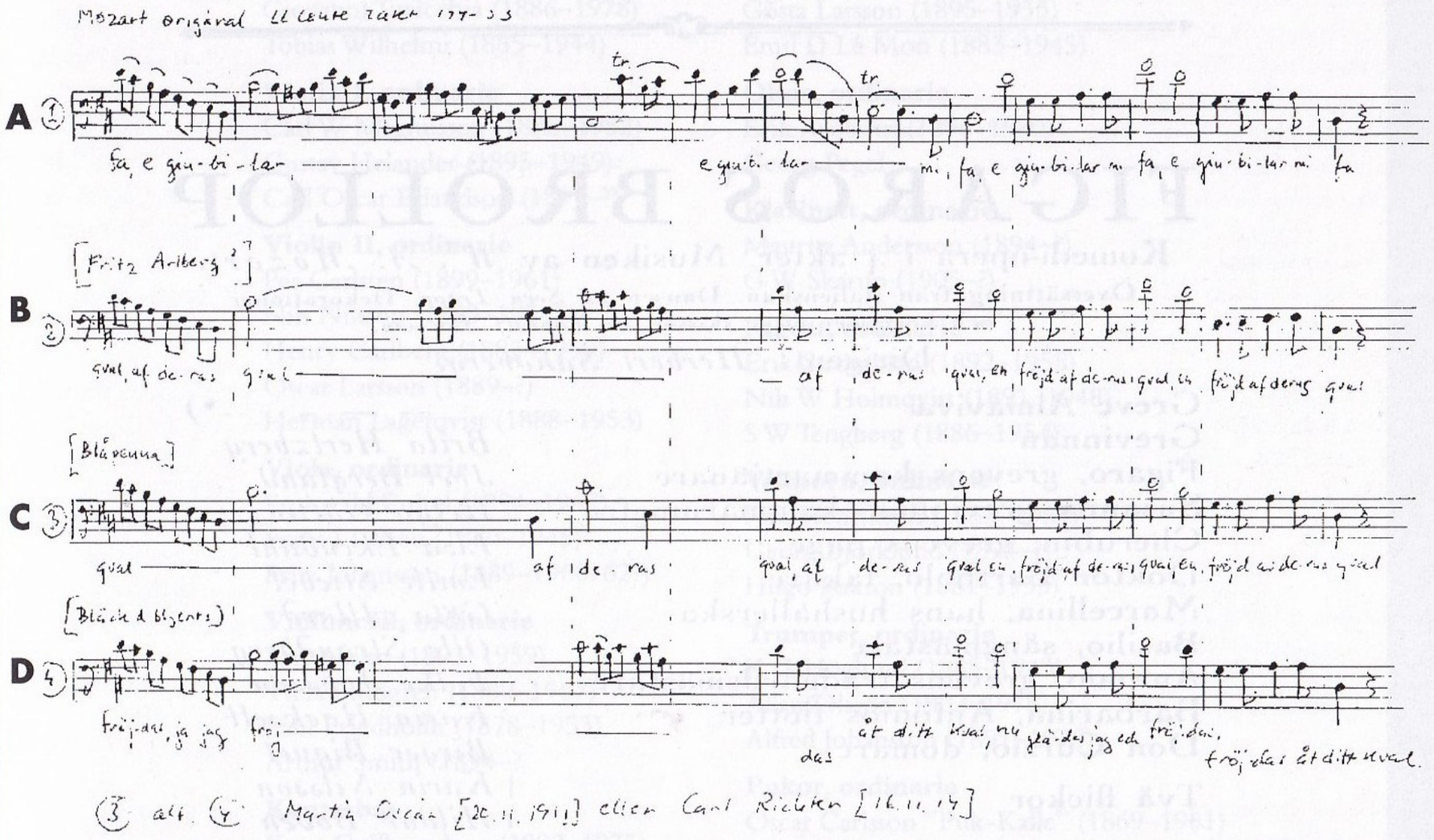

A = The original version, which John Forsell reintroduced
B = Simplified version without trills, probably used by Fritz Ahlberg 1873 - 78.
C & D = Different simplified versions, probably used by Martin Oscàr (1911) and Carl Richter (1914). Quoted from the vocal part of Almaviva in the library of the Royal Opera Stockholm

KUNGL. TEATERN

FIGAROS BRÖLLOP

Komedi-opera i 4 akter. Musiken av *W. A. Mozart.*

Översättning från italienskan. Dansen av *Sven Tropp.* Dekorationer och kostymer efter skisser av *Thorolf Jansson.*

Dirigent: *Herbert Sandberg.*

Greve Almaviva	— — — — — *)
Grevinnan	*Brita Hertzberg*
Figaro, grevens kammartjänare	*Joel Berglund*
Susanna, grevinnans kammarjungfru	*Helga Görlin*
Cherubin, grevens page	*Elsa Ekendahl*
Doktor Bartholo, läkare	*Emile Stiebel*
Marcellina, hans hushållerska	*Göta Ällard*
Basilio, sångmästare	*Olle Strandberg*
Antonio, grevens trädgårdsmästare	*Folke Jonsson*
Barbarina, Antonios dotter	*Karin Hacksell*
Don Curzio, domare	*Birger Biguet*
Två flickor	*Karin Nilsson*
	Hildur Bodén

Domare. Bondfolk. Betjäning.

I baletten dansa:

Elly Holmberg, Cissi Olsson, Maj Landfeldt, C. F. Tropp, Otto Thoresen, Nils Östman.

*) *Greve Almaviva — JOHN FORSELL*

Kl. 8—omkr. 11.15 e. m.

KUNGLIGA HOVKAPELLET DEN 9 MAJ 1937

Konsertmästare
Giovanni Turicchia (1886–1978)
Tobias Wilhelmi (1885–1944)

Violin I, ordinarie
Carl W Magnusson (1888–1952)
Gustav Helander (1895–1949)
Carl Oscar Erlandson (1891–?)

Violin II, ordinarie
Per Carlsten (1899–1961)
Nils Nilsson (1883–1954)
Henry Carlberg (1883–1950)
Oscar Larsson (1889–?)
Herman Lagerqvist (1888–1953)

Viola, ordinarie
Frohwald Erdtel (1894–1967)
Frans J Larsén (1880–1945)
Fritz Johansson (1889–1960/62?)

Violoncell, ordinarie
Eric Holm (1893–1959)
Th A Lindgren (1880–1967)
Paul Friedholm (1878–1953)
Arthur Smith (1894–?

Kontrabas
Knut Gullbrandson (1892–1975)
Emil Trobäck (1875–1937)
Viktor Anders Asp (1898–1969)
Tore Lagerborg (1914–1975)

Flöjt, ordinarie
Gösta Larsson (1895–1955)
Emil D Lé Mon (1883–1945)

Oboe, ordinarie
Erik Arnbom (1896–1980)
Georg Pegel

Klarinett, ordinarie
Mauritz Andersson (1894–?)
G W Skarup (1905–?)

Fagott, ordinarie
Erik Strömblad (1892–1958)
Nils W Holmqvist (1891–1948)
S W Tengberg (1886–1954)

Valthorn, ordinarie
Nils Henrikson (1883–1969)
Georg Björklund (1894–?)
Hugo Isakson (1881–1953)

Trumpet, ordinarie
K G Höglund (1885–1943)
Allan Olsson (1902–1978)
Alfred Johansson (1891–1970)

Pukor, ordinarie
Oscar Carlsson "Puk-Kalle" (1869–1961)

Kormästare
Kurt Bendix (1904–1992)

Göta Allard (1903–1980)
Mezzosopran, Musikaliska akademien 1926–30, solist vid Kgl teatern 1932–53.
Sjöng Marcellina ffg den 24 januari 1934.
Mezzo-soprano. Royal Academy of Music 1926–30. Soloist at the Stockholm Royal Opera 1932–53.
First appearance as Marcellina 24 January 1934.

Joel Berglund (1903–1985)
Basbaryton, elev till Oskar Lejdström och John Forsell, debut 1929, solist vid Kgl Teatern 1929–49, hovsångare 1943, operachef 1949–56.
Sjöng Figaro ffg den 3 januari 1930.
Bass-baritone. Studied with Oskar Lejdström and John Forsell. Debut 1929, soloist at the Stockholms Royal Opera 1929–49. Court singer (by special appointment) 1943, opera director 1949–56.
First appearance as Figaro 3 January 1930.

Birger Biguet (1889–1945)
Tenor, elev till Gillis Bratt and Torsten Lennartsson. Debut 1923, engagerad 1924–39.
Tenor, studied with Gillis Bratt and Torsten Lennart. Debut 1923. Engaged 1924–39.

Hildur Bodén (1897–1981)
Född Blomqvist, medlem av Operakören 1920–47.
Även småroller.
Maiden name Blomquist. Member of the Opera Choir 1920–47. Also small roles.

Elsa Ekendahl (1905), gift/married Axelsson
Sopran, Operaskolan 1928, engagerad 1930–38.
Sjöng Cherubino ffg den 3 januari 1930.
Soprano. Royal College of Opera 1928, engaged 1930–38.
First appearance as Cherubino 3 January 1930.

John Forsell (1868–1941)
Bas-baryton. Solist vid Kgl teatern 1896–97, 1898–1902, 1903–09, 1910–11, därefter gästspel. Operachef 1924–39, hovsångare 1909, professor 1928.
Sjöng greve Almaviva ffg den 22 oktober 1896.
Bass-baritone. Soloist at the Stockholm Royal Opera 1896–97, 1898–1902, 1903–09, 1910–11, then guest appearances. Opera director 1924 –39, court singer, by special appointment 1909, professor 1928.
First appearance as Count Almaviva 22 October 1896.

Helga Görlin (1900–1993)
Sopran, studier för Gillis Bratt m.fl. och vid Operaskolan, debut 1926, solist vid Kgl Teatern 1927–51, hovsångerska 1941.
Sjöng Susanna ffg den 17 november 1927.
Soprano. Studied with Gillis Bratt and others and at Royal College of Opera, debut 1926, soloist at the Stockholm Royal Opera 1927 –51. Court singer by special appointment 1941.
First appearance as Susanna 17 November 1927

Karin Hacksell (1906), gift married Norrgård
Medlem av Operakören 1927–58.
Sjöng Barbarina ffg den 24 januari 1934
Member of the Opera chorus 1927–58.
First appearance as Barbarina 24 January 1934

Brita Hertzberg (1901–1976). Gift/married Beyron
Sopran, studier bl.a. vid Operaskolan, debut 1924, solist vid Kungliga teatern 1924–52, hovsångerska 1940.
Sjöng grevinnan ffg 17 november 1927.
Soprano. Studied at Royal College of Opera, debut 1924, soloist at the Stockholm Royal Opera 1924–52. Court singer by special appointment 1940.
First appearance as the Countess 17 November 1927.

Folke Jonsson (1904–1981)
Bas, elev till bl.a. John Forsell, debut vid Kgl teatern 1937, solist 1937–59.
Sjöng Antonio ffg den 8 september 1934.
Bass. Studied with John Forsell, debut at Stockholm Royal Opera 1937, solist 1937–59.
First appearance as Antonio 8 September 1934.

Karin Nilsson (1900)
Medlem av Operakören 1930–50.
Member of the Opera chorus 1930–50.

Herbert Sandberg (1902–1966)
Kapellmästare och assistent till Leo Blech och Bruno Walter vid Städtische Oper i Berlin 1924–26, kapellmästare vid Kgl. Teatern i Stockholm 1926, hovkapellmästare 1946–64.
Chefdirigent vid Malmö stadsteater 1964.
Dirigerade Figaros bröllop ffg 24 januari 1934.
Conductor and assistant to Leo Blech and Bruno Walter at Civic Opera in Berlin 1924–26. Musical director 1926 and court music director 1946–64 at the Stockholm Royal Opera. Music director at Malmö City Theater 1964.
Conducted The Marriage of Figaro for first on 24 January 1934

Emile Stiebel (1876–1950)
Baryton, elev till Julius Günther och John Forsell, debut vid Kgl teatern 1903, solist 1903–40.
Sjöng doktor Bartolo ffg 3 januari 1922.
Baritone. Studied with Julius Günther and John Forsell, debut at the Stockholm Royal Opera 1903, soloist 1903–40.
First appearance as Doctor Bartolo 3 January 1922

Olle Strandberg (1886–1971)
Tenor, elev till bl.a. Gillis Bratt, debut vid Kgl teatern 1907, solist 1908–09 och 1912–40.
Tenor. Studied with Gillis Bratt and others. Debut at the Stockholm Royal Opera 1907, soloist 1908–09 and 1912–40.

John Forsell as Almaviva
Drawing Olga Raphael-Linden, from "Scenen"

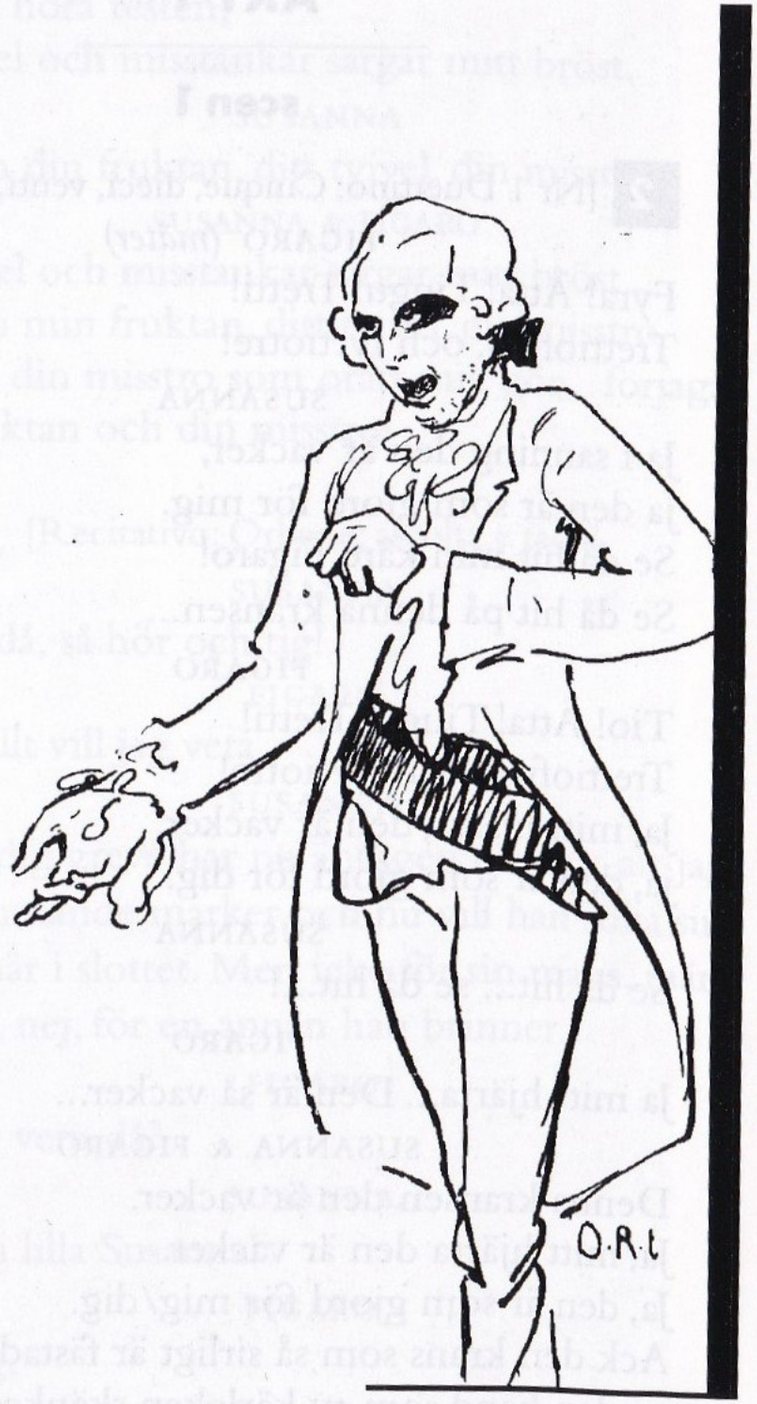

1 Overtyr

CD 2

AKT 1

scen 1

2 [Nr 1 Duettino: Cinque, dieci, venti, trenta]

FIGARO *(mäter)*

Fyra! Åtta! Tjugu! Tretti!
Trettiofyra, och fyrtiotre!

SUSANNA

Ja i sanning den är vacker,
ja den är som gjord för mig.
Se då hit min käre Figaro!
Se då hit på denna kransen...

FIGARO

Tio! Åtta! Tjugu! Tretti!
Trettiofyra, och fyrtiotre!
Ja, mitt hjärta, den är vacker,
ja, den är som gjord för dig.

SUSANNA

Se då hit... se då hit...!

FIGARO

Ja mitt hjärta... Den är så vacker...

SUSANNA & FIGARO

Denna kransen den är vacker.
Ja, mitt hjärta den är vacker.
Ja, den är som gjord för mig/dig.
Ack den krans som så sirligt är fästad
av den hand som av kärleken skänkes,
åt en trogen och älskande make/a,
vad den kransen oss fröjdar idag.

FIGARO

Susanna... Denna kransen...

SUSANNA

Min Figaro... Sirligt fästad...

SUSANNA & FIGARO

Vad denna kransen oss fröjdar idag!

[Recitativo: Cosa stai musurando, caro?]

SUSANNA

Säg, vad är det du mäter så ivrigt
min käre Figaro?

FIGARO

Jo jag sökte om den där sängen
som hans nåd oss skänkte
kommer att passa bra i detta rummet.

SUSANNA

I detta rummet?

FIGARO

Javisst, åt oss den nådigaste herr greven det avstår.

SUSANNA

Men jag vill ej ha det!

FIGARO

Men jag förstår ej varför du ej nöjes med det bekvämaste rummet i hela slottet.

SUSANNA

För jag är Susanna, och du, en dumbom.

FIGARO

Tackar, intet onödigt smicker.
Men du måste dock medge
att för oss skulle det passa förträffligt.

3 [Nr 2. Duettino: Se a caso madama]

FIGARO

Ty skulle grevinnan
om natten dig kalla, ding, ding,
med två steg och hos henne du är,
och skulle herr greven
mig något befalla, dong, dong,
med tre språng kan jag strax vara där.

SUSANNA

Men tänk om en morgon
hans nåd skulle ringa, ding, ding,
och dig sända tre mil härifrån,
ding, ding, dong, dong, dong, dong,
han helt sakta då öppnar på dörren,
och, se med tre språng kan han...

FIGARO

Susanna, var tyst!

SUSANNA

Och se då... med tre språng han...
ding, ding... dong, dong!
Men hör då!

FIGARO

Så fortsätt!

SUSANNA

Vill du höra resten?
Förjaga din misstro, som orätt mig gör.

FIGARO

Jag vill höra resten,
ty tvivel och misstankar sargar mitt bröst.

SUSANNA

Förjaga din fruktan, ditt tvivel, din misstro...

SUSANNA & FIGARO

Ja, tvivel och misstankar sargar mitt bröst...
Förjaga min fruktan, ditt tvivel, din misstro,
förjaga din misstro som orätt mig gör... förjaga
din fruktan och din misstro!

[Recitativo: Orbene; ascolta e taci!]

SUSANNA

Nåväl då, så hör och tig!

FIGARO

Tala! Allt vill jag veta.

SUSANNA

Vår nådig greve har nu äntligen tröttnat att jaga
på främmande marker och nu vill han söka sin
lycka här i slottet. Men icke för sin maka, märk
det väl, nej, för en annan han brinner.

FIGARO

Ha, för vem då?

SUSANNA

För din lilla Susanna!

FIGARO

För dig?

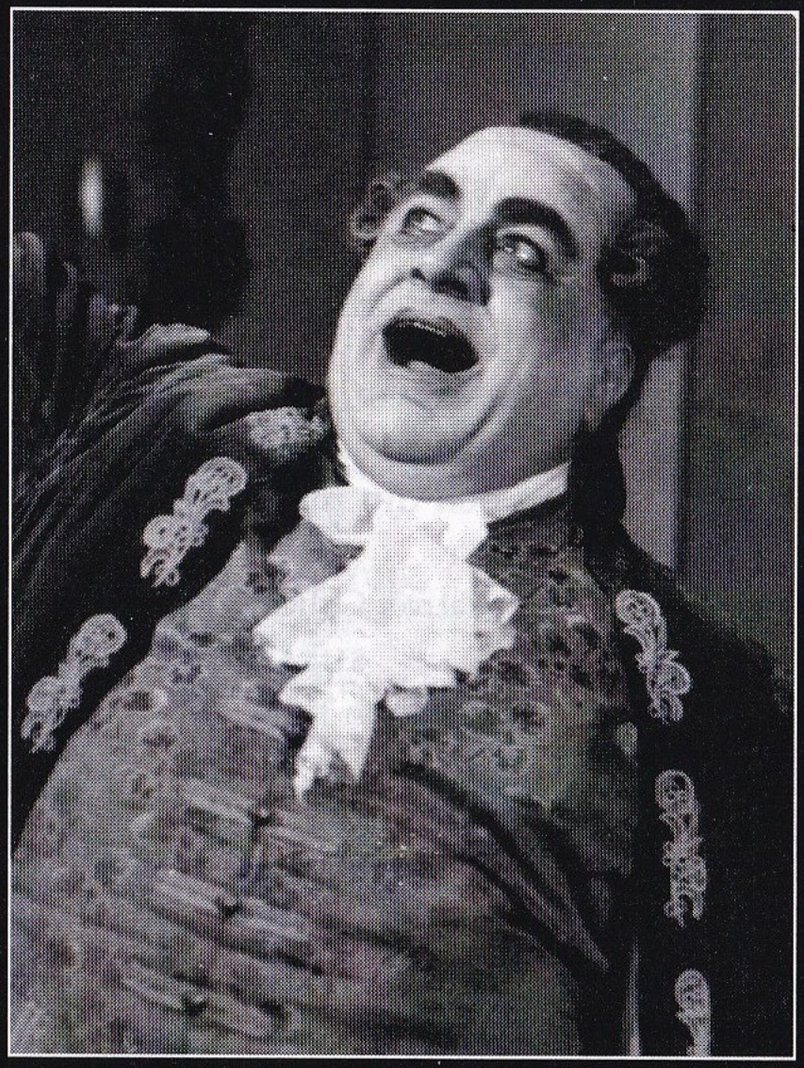

Emil Stiebel (1876–1950) as Dr. Bartolo
in Rossini's The Barber of Seville

Göta Allard (1903–1980) as Marcellina

ROYAL OPERA ARCHIVES

SUSANNA

Som jag säger. Och nu hoppas han att detta rum skall passa förträffligt för hans avsikt.

FIGARO

Bravo! Och vidare?

SUSANNA

Pass på, nu kommer det bästa: Don Basilio, min sångmästare och grevens faktotum, upprepar för mig dagligen under lektionerna den där visan.

FIGARO

Vad, Basilio? O den skurken!

SUSANNA

Och du som tänkte att jag fick min vackra hemgift för din skull.

FIGARO

Ja, jag smickrade mig verkligen...

SUSANNA

Den är blott avsedd att göra mig foglig till intimiteter, som den gamla herrerätten...

FIGARO

Huru? Herrerätten? Den har hans nåd själv ju upphävt.

SUSANNA

Men redan ångrat, och som det tycks, vill han förnya den med mig.

FIGARO

Bravo, förträffligt, min nådigaste herr greve, man vill roa sig? Inte så illa. *(Det ringer innanför.)* Vem ringer? Det är fru grevinnan!

SUSANNA

Adjö, adjö, min vackre Figaro!

FIGARO

Kurage, rara flicka!

SUSANNA

Och du: var listig! *(kyss, hon går.)*

Scen 2

FIGARO

Bravo, min nådig herre!
Nu börjar jag begripa hela mysteriet,
jag genomskådar edra härliga planer!
I London var det? Ni minister, jag kurir,
och Susanna, geheimesekreterska?
Det skall aldrig bli av, så säger Figaro!

4 [Nr 3. Cavatina: Se vuol ballare]

Om ni vill dansa, bäste herr greve,
jag på gitarren då spelar för er, ja, spelar för er.
Ja, på min ära, er än kan lära,
små kaprioler och mycket mer.
Jag skall, jag skall... men sakta, sakta...
med slug förställning och vaksamt öga
allting jag ser.
Jag skall parera, själv observera,
jag skall fundera och utstudera
alla anläggningar kastar jag ner, jag kastar ner.
Om ni vill dansa, bäste herr greve,
jag på gitarren då spelar för er,
ja, spelar för er. *(Han går.)*

Scen 3

[Recitativo: Tutto ancor no ho perso!]

BARTOLO

(med ett kontrakt i handen):

Och ni har dröjt så länge som till dagen före
hans bröllop med att begära mitt råd.

MARCELLINA

Jag har nog mod, min käre herr doktor, att
upplösa en förlovning mer avancerad än denna
och Figaro har mot mig, genom denna
reversen, en helig plikt. Nog av...
Vill blott herr greven understödja min fordran
blir Figaro säkert min man.

BARTOLO

D'ä bra. Jag står till er tjänst.
Men oförbehållsamt måste allt ni mig berätta.
(Avsides.) Visst hade jag lust att pracka på
honom min antika piga som hustru, till hämnd
för att han tog från mig Rosina.

5 [Nr 4. Aria: La vendetta, oh, la vendetta]

Att få hämnas, ja att få hämnas
är den vises största nöje.
Att förlåta den oss skymfat...
vilken feghet och vilken skam!
Nej, med slughet och förställning...
ja med klokhet... helt försiktigt...
kan man våga... Er sak är kinkig;
men tro mig, det skall gå bra.
Om jag skall bläddra i hundrade handlingar,
om jag skall läsa sjuhundra förordningar,
med citationer, chikaner, förvrängningar
vinnes processen i alla fall.
Hela Sevilla känner ju Bartolo;
den skurken Figaro jag lura skall,
lura jag skall! *(Han går.)*

Scen 4

[Recitativo: Tutto ancor non ho perso!]

MARCELLINA *(för sig själv)*

Än är ej allt förlorat, jag ännu vågar hoppas.
Men där ser jag Susanna, nu skall jag låtsas som
jag ej henne såge... *(Högt)* Och denna sköna
juvel tänker han taga till fru!

SUSANNA *(avsides)*

Om mej hon talar.

MARCELLINA

Men av Figaro kan man knappast mer begära:
"l'argent fait tout".

SUSANNA

Giftiga tunga! *(Högt)*
Gudskelov att alla veta vad den är värd.

MARCELLINA

Brava! Det är rätt fyndigt! Dessa oskuldsfulla
ögon, detta blygsamma väsen, och sedan...

SUSANNA

Bäst att jag går!

MARCELLINA

Den söta bruden!
(De vilja bägge gå ut, men mötas vid dörren.)

6 [Nr 5. Duettino: Via resti servita!]

MARCELLINA *(niger)*
Jag hälsar med vördnad Susanna den fina.

SUSANNA *(niger)*
Jag sjunker i stoftet för fru Marcellina.

MARCELLINA *(niger)*
Var god och passera.

SUSANNA *(niger)*
Passera nu först.

MARCELLINA & SUSANNA
Min aktning för er gör att efter jag går.

MARCELLINA
För bruden den granna.

SUSANNA
Bland damer en krona!

MARCELLINA
För grevens Susanna...

SUSANNA
...och Spaniens matrona.

MARCELLINA
Min skyldighet...

SUSANNA
Vördnaden...

MARCELLINA
Och rangen...

SUSANNA
Ja åldern!

MARCELLINA *(rasande)*
Av vrede jag spricker om kvar här jag står!

SUSANNA *(skämtande)*
I sanning, jag dör av skratt om snart jag ej går.

MARCELLINA
Jag hälsar med vördnad Susanna... etc
För bruden den granna... etc *(Hon går.)*

Scen 5

[Recitativo: Va là, vecchia pedante!]

SUSANNA
Ja gå, du gamla häxa, oförskämda pedantska!
För att du läst ett par böcker och tråkat ut grevinnas humör...
(Hon lägger klänningen på en stol.)

CHERUBINO
(kommer inspringande)
Ä' de' du som ä' här?

SUSANNA
Ja, vad vill du mig?

CHERUBINO
Ack, mitt hjärta! Vilket öde!

SUSANNA
Vilket öde? Vad har hänt dig?

CHERUBINO
Jo, greven ertappade mig igår på tu man hand med Barbarina och har därför nu kört bort mig. Om ej nu grevinnan, min bedårande gudmor, utverkar nåd för mig, måste jag bort och ser dej aldrig åter, min Susanna.

SUSANNA
Ser mej aldrig åter? Bravo! Således ä' de' inte

längre för grevinnan som ert hjärta suckar?

CHERUBINO

Ack, för henne har jag för mycken vördnad.
Lyckliga du, som får se henne när du vill. Både
morgon och afton är du där när hon klär sig,
och då löser du hennes band och spetsar...
Ack *(suckande)*, den som finge...
men vad har du i handen?

SUSANNA *(skämtande)*

Åh, blott en nattmössa och ett band som tillhör
er bedårande gudmor.

CHERUBINO *(ironiskt)*:

Åh, ge mig det, Susanna, för Guds skull ge mig
det! *(Han rycker bandet ifrån henne.)*

SUSANNA

Nej, hit med bandet!

CHERUBINO

Du kära, du sköna, du lyckliga band. Jag ger det
ej åter, om ock det gällde mitt liv.

SUSANNA

Vad ä' de' där för självsvåld?

CHERUBINO

Var lugn, Susanna! Jag skänker dig i gengäld
canzonetten som i dag jag diktat.
(Tar den upp ur fickan.)

SUSANNA

(rycker den ifrån honom)

Vad skall jag göra med den?

CHERUBINO

Läs upp den för grevinnan, läs den för er själv,
läs den för Barbarina, Marcellina,
läs den för varje kvinna här i slottet!

SUSANNA

Stackars Cherubin, ni är från vettet.

7 [Nr 6. Aria: Non sò più cosa son!]

CHERUBINO

Jag ej vet vad det är som mig plågar,
men mitt öga än slocknar, än lågar;
varje flicka jag darrande möter,
aldrig nånsin mig förr sådant hänt.
Om jag ser eller nalkas en kvinna,
strax jag känner mitt ansikte brinna,
och att tala om kärlek, jag tvingas
av en längtan jag förr aldrig känt.
Jag ej vet vad det är, etc
Kärlek jag talar, vakande,
kärlek jag talar, sovande,
åt berget, dalen, bäcken,
åt lunden, rosenhäcken,
åt vindens milda susning;
men ack! min ömma tjusning
föres med vinden bort!
I nattens tysta sköte, vid morgonrodnans
möte,
talar jag än om kärlek,
o kärlek, talar jag än om dig!

– Susanna, tu mi sembri agitata e confusa?
Helga Görlin and John Forsell in Act 1. Elsa Ekendahl behind the chair.
Gothenburg 1937

JACOB FORSELL COLLECTION

[Recitativo: Ah, son perduto!]

SUSANNA

Tyst då... man kommer... herr greven!

CHERUBINO

(kastar sig förskräckt bakom länstolen)

O ve mig arma!

Scen 6

ALMAVIVA

Susanna, varför är du så förlägen och upprörd? *(Han sätter sig i länstolen.)*

SUSANNA *(förvirrad)*

Ers nåd! Förlåt mig. Men om någon finge se oss - för Guds skull gå härifrån!

ALMAVIVA

Jag strax skall dig lämna. Hör mig!

SUSANNA

Jag vill ej höra.

ALMAVIVA

Åh, bara två ord ...

BASILIO *(utanför)*

Nej, han har nyss gått ut.

ALMAVIVA *(stiger upp)*

Någon talade...

SUSANNA

O himmel!

ALMAVIVA

Laga att ingen kommer!

SUSANNA *(förvirrad)*

Skall jag lämna er ensam?

BASILIO *(skriker utanför)*

Hos grevinnan han är - jag skall se efter.

ALMAVIVA

Där bakom denna stol...

SUSANNA

Nej, ni får inte gömma er!

ALMAVIVA

Jo, tyst och laga att han går!

SUSANNA

Ve mig! Vad gör ni?

Scen 7

BASILIO

Susanna! Er hjälp jag sökte.
Har hon kanske sett herr greven?

SUSANNA *(kärvt)*

Ånej, vad skulle han göra här? Nu måste ni gå!

BASILIO *(kommer närmare)*

Ej så bråttom, så hör då:
Figaro honom söker.

SUSANNA

O himmel! Hans, nåd,
som näst er hatar honom mest!

ALMAVIVA *(sakta)*

Får se, huru han mig tjänar.

BASILIO

Allting jag hört om en sådan moral att den som älskar hustrun hatar hennes man.
När nu hans nåd er älskar...

SUSANNA

Gå strax er väg på stunden, oförskämde gubbe!
Jag behöver varken er moral,
herr greven eller hans kärlek!

BASILIO

Var och en har sin smak. Jag tycker ändå
att en så frikostig herre som hans nåd borde ha
företräde framför en pojke, en page.

SUSANNA

Cherubin?

BASILIO

Ja, Cherubin! Lille kärleksguden som hit i
morse smög omkring här som om han ville in.

SUSANNA

Stygga mänska, det är en skändlig lögn!

BASILIO

Nå, då ljuger envar som har goda ögon. Nå än
canzonetten då? Säg det i förtroende,
jag er hemlighet skall ej röja, var den till er,
eller till grevinnan?

SUSANNA *(avsides)*

Vem har väl talat om det?

BASILIO

Apropå, kära dotter, instruera honom bättre.
Vid taffeln ser han på henne så ofta och med så
oblyga blickar, om herr greven det märkte och
i såna fall, förstår ni, är han en tiger.

SUSANNA

Oförskämde! Varför sprider ni ut så'na
skändliga lögner?

BASILIO

Jag? Ni mig sårar! Jag säger vad jag hör, och
lägger ej ett ord till vad alla säger.

ALMAVIVA *(stiger fram)*:

Huru? Vad är det som alla säga?

BASILIO

Så där ja!

SUSANNA

O himmel!

8 [Nr 7. Terzetto: Cosa sento! tosto andate!]

ALMAVIVA *(till Basilio)*

Vad, vad hör jag?
Den förmätne skall förjagas från detta slott!
Den förmätne skall bort från detta slott!

BASILIO

Kanske kom jag rätt olägligt,
ack förlåt mig, förlåt hans nåd!

SUSANNA

Ack, jag bävar, jag förskräckes,
(nästan avdånad) vilken ångest, vilket kval!

BASILIO & ALMAVIVA

Ack, hon svimmar, den stackars flicka!
(De tar henne i sina armar.)
Men hur ängsligt dess hjärta slår.
Hör hur ängsligt dess hjärta slår.

BASILIO

Sakta hit till denna stolen.

SUSANNA *(återfår sin sansning)*

Men var är jag? Gud, vad ser jag!

Vilken djärvhet, släpp mig lös,
gå strax er väg! *(Stöter dem ifrån sig.)*

BASILIO & ALMAVIVA

Till din hjälp vi endast skyndat,
eder ära vi ej hota plär.

BASILIO *(till greven)*

Vad om pagen jag berättat,
det var endast en svag förmodan.

SUSANNA

Bara lögner, infama lögner,
vad han sagt är blott förtal, är blott förtal.

ALMAVIVA

Pagen skall då genast resa!

SUSANNA & BASILIO

Stackars gosse!

BASILIO

Stackars gosse!

ALMAVIVA *(ironiskt)*

Stackars gosse, som jag överraskat själv.

SUSANNA & BASILIO

När då?...Var?...Var?.. När då?.. När då? Var?

ALMAVIVA

Just igår afton, hos din Cousin man stängt dörren, jag klappar, hon öppnar själv men med ovanlig rädsla. Jag misstänker genast något, som en stövare jag söker, och jag lyfter, sakta, sakta, uppå duken som låg på bordet,
(Lyfter på klänningen och avhöljer pagen.)
ser jag pagen... *(förvånad)* Vad, den förrädar'n!

SUSANNA *(bävande)*

Ah, grymma öde!

BASILIO *(skrattande)*

Bättre och bättre!

ALMAVIVA

Nå, min dygdiga Susanna?

SUSANNA *(avsides)*

Detta kan ju knappt bli värre!

ALMAVIVA

Jag er ängslan nu förstår.

SUSANNA

Store Gud, hur skall det gå?

SUSANNA, BASILIO & ALMAVIVA

Sådant hänt med alla sköna...
Store Gud hur skall det gå...
Jag er ängslan nu förstår....
Detta kan ju knappt bli värre!
Store Gud hur skall det gå!

BASILIO

Vad om pagen jag berättat etc...

[Recitativo: Basilio, in traccia tosto di Figaro!]

ALMAVIVA

Basilio, gå strax till Figaro och låt honom komma genast. Jag vill att han skall se... *(pekar på pagen, som sitter orörlig i länstolen).*

SUSANNA

... men också höra. Nå skynda!

ALMAVIVA *(till Basilio)*

Nej, vänta! *(Till Susanna.)* Susanna, sådan

fräckhet, där saken är självklar behövs ej försvar.

SUSANNA

Det behövs ej försvar när man är skuldfri.

ALMAVIVA

Nå, men när kom lille pagen?

SUSANNA

Re'n före er var han här i rummet
och hade kommit för att be mig föra hans talan hos grevinnan;
han blev förvirrad när ni kom in så plötsligt, därför gömde han sig där i stolen.

ALMAVIVA *(förtörnad)*

Ja, men jag satte mig ju så snart jag kom in i rummet?

CHERUBINO

Då var jag ännu bakom stolen!

ALMAVIVA *(häftigt)*:

Men när jag stod bakom?

CHERUBINO

Då smög jag försiktigt upp i stolen!

ALMAVIVA *(ännu häftigare tilll Susanna)*:

Då hörde han ju allt vad jag med dig har talat!

CHERUBINO

Jag bemödade mig verkligt att intet höra.

ALMAVIVA

Oförskämde! *(Dörrarna i fonden öppnas av Figaro.)*

BASILIO

Så lugna er, man kommer!

ALMAVIVA

Och han, han sitter kvar, den lille ormen! *(rycker Cherubin ur stolen.)*

Scen 8

9 Nr 8. Coro: Giovani lieti, fiori spargete!]

KÖR AV

DOMESTIKER, BÖNDER OCH BONDFLICKOR

Trädom med kransar, sånger och dansar,
för vår bevarare, vår milde far.
Glädje och trevnad följe hans levnad;
inga bekymmer teckne hans da'r,
Trädom med kransar... etc

[Recitativo: Cos è questa commedia?]

ALMAVIVA

Vad är det här för upptåg

FIGARO

Nu börjar dansen, hjälp mig Susanna.

SUSANNA

Jag hoppas intet.

FIGARO

Ers nåd täckes ej försmå detta välförtjänta bevis på vår tacksamma glädje: att ni nu upphävt en rätt som upprörde vårt hjärta...

ALMAVIVA

Nåväl, den är förbi, vad vill du mera?

FIGARO

Av ers nåd skola nu vi två de första frukterna få

Brita Hertzberg (1901–1976) as
The Countess

DROTTNINGHOLM THEATRE MUSEUM

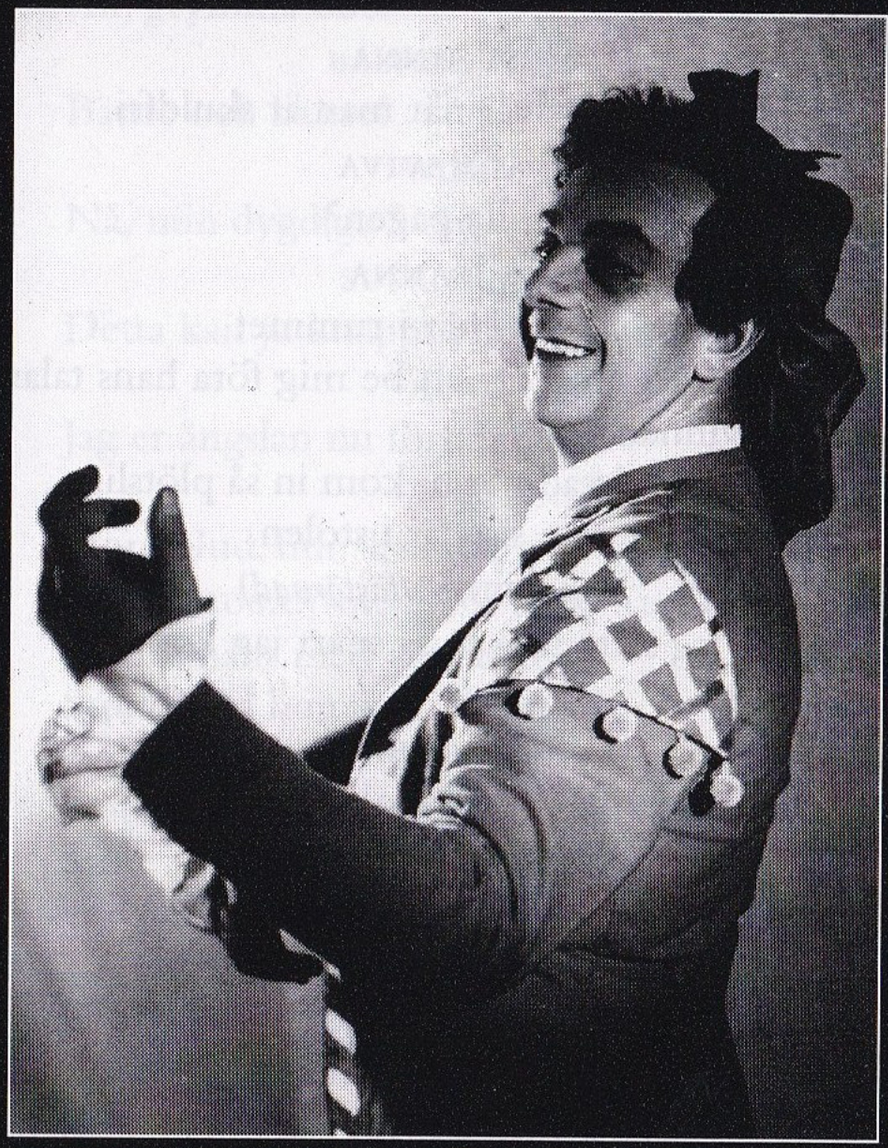

Joel Berglund (1903–1985) as Figaro

ROYAL OPERA ARCHIVES

skörda,ty till vår bröllopsfest är allt redan i ordning. Det återstår blott att ni,
med denna slöja, oskuldens symbol, högtidligt smyckar denna vackra flicka, min förtjusande brud.

ALMAVIVA *(avsides)*

Han är slug den tusen. Men jag vill hålla stånd. Jag är tacksam för er vänliga hyllning, men förtjänat har jag icke, varken pris eller ära, när sådant missbruk på mina gods jag förbjuder, jag naturen och min plikt nu blott åtlyder.

ALLA

Han leve, han leve, han leve!

SUSANNA

Vilken dygd!

FIGARO

Vilken godhet!

ALMAVIVA

Jag eder lovar att fira er ett bröllop. Alltså, mina vänner, tack för er vänliga hyllning, och sen, vi råkas i afton.

[Chor da capo]

Trädom med kransar... etc

[Recitativo: Evviva! Evviva! Evviva!]

FIGARO

Han leve!

SUSANNA

Han leve!

BASILIO

Han le-...ve!

FIGARO

Du står där och tiger?

SUSANNA

Den stackarn är bedrövad.
Av nådig greven jagas han från slottet.

FIGARO

Nej, på denna festliga dag?

SUSANNA

På vår bröllopsdag!

FIGARO

Då alla er beundra?

CHERUBINO *(faller på knä)*

Herr greve, mig förlåt!

ALMAVIVA

Ni förtjänar det ej.

SUSANNA

Han är ju blott ett barn.

ALMAVIVA

Åh, ej så barn som du tänkte.

CHERUBINO

Har jag förgått mig,
tänk aldrig kan jag glömma...

ALMAVIVA

Ja, ja, javäl; ja, jag förlåter. Ja, jag vill göra ännu mer. Vid regementet en kaptenspost nyss har blivit ledig, och er jag ger den, men - ni reser nu genast.

SUSANNA & FIGARO

I morgon först, hans nåd!

ALMAVIVA

Nej, nu på stunden!

CHERUBINO
Jag skall lyda hans nåd, och reser genast.
ALMAVIVA
Tag blott ännu en gång din Susanna i famnen.
Det kom visst oförväntat.
FIGARO
Nå, herr officer, räck mig nu eder hand. *(sakta till Cherubin)* Jag måste tala med dig innan du reser. *(Högt)*
Farväl då, min lille Cherubin! Ack, hur hastigt ditt öde sig nu förändrats.

10 Nr 9. Aria: Non più andrai farfallone!]
FIGARO
Säg farväl, lilla fjäril, åt nöjen,
åt kurtiser, åt lekar och löjen!
Natt och dag har du brytt våra sköna,
säg dem nu, herr Adonis, farväl!
Lägg nu bort denna hatt med plymaschen,
denna grannlåt som prydde herr pagen,
detta vekliga fruntimmerstycke,
denna fina och kvinnliga hy.
Lägg nu bort den lätta hatten etc.
Säg farväl, lilla fjäril etc.
Mödor, nattvak och strapatser,
stora stövlar och mustascher;
bister uppsyn, ut på fältet,
med en sabel uti bältet,
och en mössa med granna kanter;
mycket heder, lite' kontanter,
och istället för fandango,
nu det heter: framåt marsch!
Bland soldater och dragoner,
divisioner och skvadroner,
divisioner, bataljoner,
och vid ljudet av kanoner,
trummor, pipor, vilkas toner
lämnar örat ingen ro.
D'ä förbi med denna hatten,
d'ä förbi med plymaschen,
denna grannlåt som prydde herr pagen.
Säg farväl, lilla fjäril etc...
Cherubin, dig segern manar,
gå, dit äran kallar dig!
(Alla går ut i marschtakt.)

CD 3

Akt 2

Scen 1

11 [Nr 10. Cavatina: Porgi amor]
GREVINNAN *(allena)*
Milda himmel! Se min smärta,
lindra kvalet som tär mitt bröst,
har jag ej min makes hjärta,
döden blir min enda tröst.
Milda himmel etc.

Scen 2

[Recitativo: Vieni, cara Susanna)
GREVINNAN *(sätter sig i en länstol):*
Kom nu kära Susanna och sluta din historia.

SUSANNA

Den re'n är slutad.

GREVINNAN

Han ville dig förföra? Han ej älskar mig mera!

SUSANNA

Och ändå är han svartsjuk på er.

FIGARO *(sjunger i kulissen)*:

Tralalala.

SUSANNA

Figaro! *(Öppnar dörren.)* Men så kom då! Grevinnan vill veta.

FIGARO

Hör mina planer! Med Basilio sände jag greven denna biljett som underrättar honom om ett möte som ni har med en älskare medan balen pågår.

GREVINNAN

O Gud så svartsjuk som han är.

FIGARO

Så mycket bättre. Dess lättare han fångas i vår snara, förbryllas, konfunderas, hindras i sina planer. Och turen kommer så stunden för vårt bröllop.

SUSANNA

Rätt bra, men Marcellina?

FIGARO

Jo vänta! Susanna, låt hemligen greven veta att du i afton väntar honom i parken. Den lille Cherubin som på min inrådan ännu ej har avrest, skall klädd i kvinnokläder i Susannas ställe till parken bege sig, och då skall hans nåd, ertappad av sin maka, nog bli tvungen att göra som vi önskar!

GREVINNAN

Nå, vad tycks?

SUSANNA

Inte så dumt

GREVINNAN *(Till Figaro)*

Men har vi tid?

FIGARO

Ja, hans nåd är på jakt och det dröjer nog innan han kommer tillbaka. Jag skall skynda och sänder genast hit Cherubin. Och ni sörjer för hans förklädnad.

GREVINNAN

Och sedan?

FIGARO

Ja, sedan? *(Sjunger.)*
Skall på gitarren jag spela för er
spela för er ja, spela för er. *(Han går.)*

Scen 3

[Recitativo: Quanto duolmi, Susanna!]

GREVINNAN

Det smärtar mig, Susanna, att den unge pagen fick höra herr grevens extravaganser. Men, varför har han inte själv vågat komma till mig? Var har du canzonetten?

SUSANNA

Här är den. Han själv skall sjunga den när han kommer. Tyst, någon kommer. D' ä han. Men stig då fram, tappre herr kaptenen.

CHERUBIN

Kalla mig ej vid detta stygga namn som mig påminner att jag skall övergiva en gudmor, ack så god.

SUSANNA

Och ack så vacker!

CHERUBIN *(suckande)*

Ack ja, så skön.

SUSANNA *(härmar honom)*

Ack ja, så skön! Ni lille hycklare! Så sjung nu för grevinnan den förtjusande sången som ni gav mig i morse.

GREVINNAN *(viker upp papperet)*

Vem är författarn?

SUSANNA

Ni ser ju hur han rodnar av förlägenhet.

GREVINNAN *(till Susanna)*:

Tag min gitarr och accompagnera sången.

CHERUBIN

Jag vet ej om jag vågar,
men om grevinnan vill det.

SUSANNA

Visst vill hon det. Välan, sjung nu, låt höra!

12 [Nr 11. Canzona:Voi che sapete]

CHERUBIN

Väsen som lyden ömma begär,
tyden, å tyden vad kärlek är?
Jag den ej känner, jag den ej ser;
därför, go vänner, frågar jag er.
I min berusning har jag blott val

Elsa Ekendahl (1905)
as Cherubino

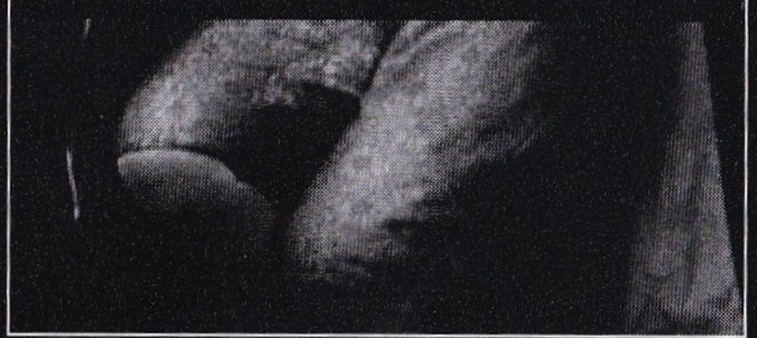

ROYAL OPERA ARCHIVES

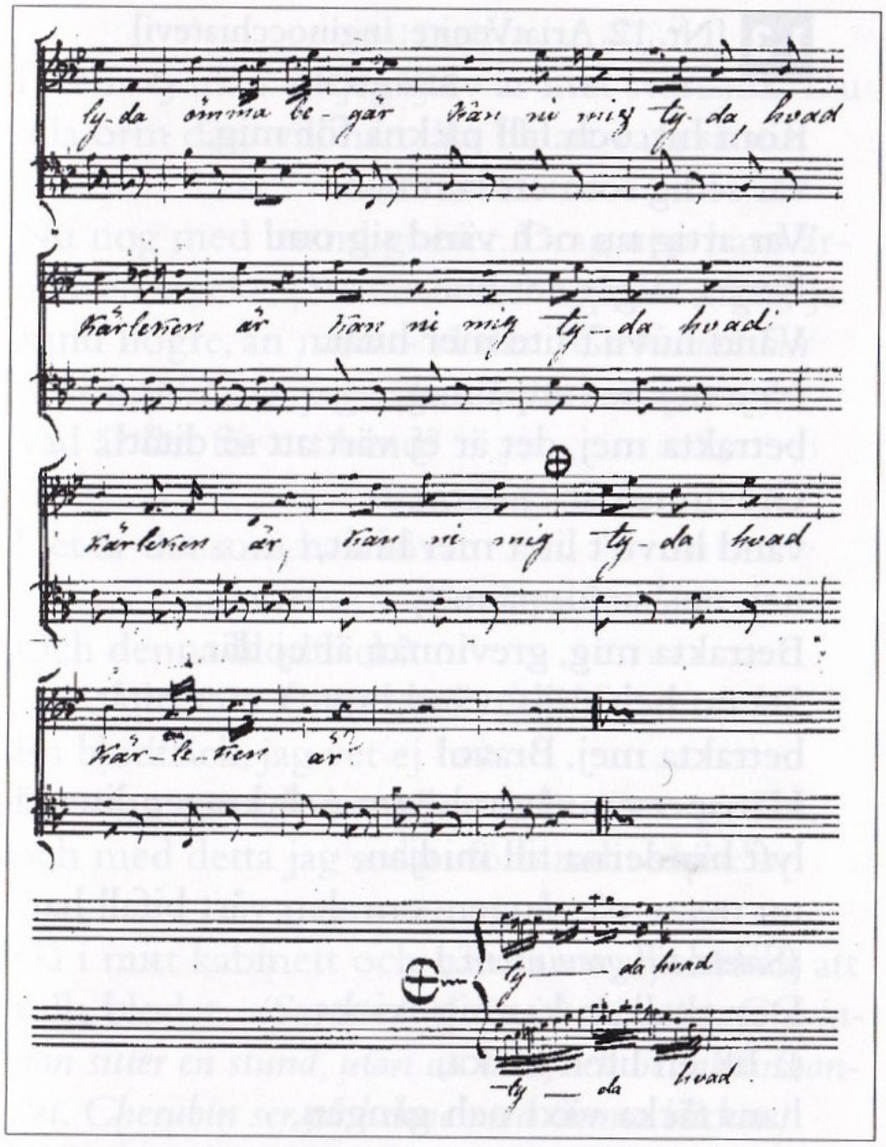

"Väsen som lyder"
Ur Cherubinis "Sångrôle" 1821
med utsirningar Kgl Teatrarnas arkiv

mellan förtjusning, ängslan och kval.
Bäst om jag brinner, köld mig betar;
kölden försvinner, elden blir kvar!
Fåfängt jag söker sällhetens lott,
därmed jag ökar lidandet blott.
Jag ofta bävar, likt aspens blad,
och eftersträvar – jag vet ej vad!
Mitt arma hjärta upplöser sig;
men denna smärta ljuv är för mig.
Väsen, som lyden ömma begär,
tyden, å tyden vad kärlek är.

[Recitativo: Bravo, che bella voce]

GREVINNAN

Bravo! Så vacker röst! Jag visste ej att ni kunde sjunga så vackert.

SUSANNA

Ja, nådig fru, allting som han gör, det gör han bra. Hör nu på, vackre soldat: Figaro har ju sagt er...

CHERUBIN

Allt har han sagt mej.

SUSANNA

Nå, låt mig då se - *(mäter honom med ögonen.)* det går förträffligt, vi ä' nästan lika stora. Av med rocken! *(Hon tar den av honom.)*

GREVINNAN *(till Susanna)*

Vad gör du?

SUSANNA

Ingen fara.

GREVINNAN

Men tänk om någon kommer?

SUSANNA

Jag skall låsa dörren. *(Hon går för att låsa den.)* Men hur ska' vi göra med håret?

GREVINNAN

Hämta en mössa ifrån kabinettet. *(Susanna går in i kabinettet.)* Skynda! *(Hon får se Cherubins fullmakt som han har i barmen.)* Vad är nu detta?

CHERUBIN

Min fullmakt. *(Visar den åt grevinnan.)*

GREVINNAN

Sådan brådska man gjort sig.

CHERUBIN

Jag fick den nyss av Basilio.

GREVINNAN

I brådskan har man råkat glömma sigillet. *(Ger honom igen papperet.)*

SUSANNA *(kommer tillbaka med en mössa)*

Sigillet, på vad?

GREVINNAN

Jo, på hans fullmakt.

SUSANNA

Minsann, de ha haft bråttom. Här är mössan.

GREVINNAN

Skynda dig, Susanna! Ty ve över oss om greven nu kommer! *(Cherubin faller på knä. Susanna koafferar honom.)*

13 [Nr. 12. Aria: Venite, inginocchiatevi]

SUSANNA

Kom hit, och fall på knä för mig,
var sedig som ett lamm.
Var artig nu och vänd sig om!
Bravo, så går det bra.
Vänd huvu't lite mer hitåt.
Nej, nej, se hit på mig,
betrakta mej, det är ej värt att se ditåt!
Grevinnan är ej där,
vänd huvu't litet mer hitåt,
nej, nej, se hit på mig.
Betrakta mig, grevinnan är ej där.
Stå nu helt stilla, vänd huvu't mer hitåt,
betrakta mej. Bravo!
Här spetsen något högre och kragen litet lägre,
lyft händerna till midjan,
nu oss se på gången, om den vårt bifall har.
(Sakta till grevinnan.)
Den skalken kan sig skicka,
så lik en liten flicka,
hans täcka växt och gången,
den kunde narra mången.
Om man i den förälskad är,
så vet man nog varför,
ja, ja, man vet helt säkert, man vet varför.

[Recitativo: Quanto buffenerie!]

GREVINNAN

Gör nu slut på skämtet.

SUSANNA

Det är ej utan att jag själv är litet svartsjuk. Du lilla orm där, vill han låta bli att vara så söt.

GREVINNAN

Nu nog med barnsligheter. Drag upp hans ärmar ett stycke, *(Susanna viker upp den något)* ja ännu högre, än mera - så där. *(Grevinnan blir varse bandet som pagen har lindat om armen.)* Vad är det för ett band?

SUSANNA

Det är det som han rövat.

GREVINNAN *(löser upp bandet)*:

Och denna blodfläck?

CHERUBIN *(brydd)*

En blodfläck, jag vet ej hur.
Nyss jag snavade i trappan och stötte armen, och med detta jag sedan förbundit såret.

GREVINNAN

Gå i mitt kabinett och hämta ett stycke taft att stilla blodet. *(Susanna går in i kabinettet. Grevinnan sitter en stund, utan att tala, och betraktar bandet. Cherubin ser på henne med ömma blickar.)* Och detta band, i sanning, dess färg är vacker. Jag ogärna det mister.

SUSANNA *(återkommer)*

Här är taftet.

GREVINNAN

Gå efter mina kläder. *(Susanna går ut genom dörren i fonden, och tar med sig pagens kappa.)*

CHERUBIN

Så långt bättre skulle detta bota mig.

GREVINNAN

Hur så? Det här är bättre.

CHERUBIN

Ett sådant band som har berört det fina, mjuka håret på en dam.

GREVINNAN

Om hon står er aldrig så fjärran, inte sant? Jag har aldrig hört talas om sådan balsam.

CHERUBIN

Ers nåd, ni skämtar, och jag, jag måste bort.

GREVINNAN

Stackars skälm, vilken sorg.

CHERUBIN

Jag arma gosse.

GREVINNAN

Ni gråter?

CHERUBIN

O Gud, varför får jag ej dö? I mitt sista ögonblick då döden för mig stod, skulle jag kanske våga.

GREVINNAN

Var förnuftig och tala ej så tokigt. *(Man klappar på dörren. grevinnan med hög röst.)* Vem klappar på min dörr?

Scen 4

ALMAVIVA *(utanför)*

Varför instängd?

GREVINNAN *(stiger upp, förlägen)*

De' ä' greven! O himmel! Jag darrar! *(Till Cherubin, som även stiger upp)* Ni här och utan

rock – i detta tillstånd – och denna biljett från Figaro – och min mans jalousi...

ALMAVIVA *(klappar hårdare)*

Ett sådant dröjsmål!

GREVINNAN

Jag är ensam, alldeles ensam.

ALMAVIVA

Och med vem talar ni?

GREVINNAN

Med er, ja, blott med er!

CHERUBIN *(avsides)*

Efter vad som har hänt, han mej ej skonar, det finns inte annat medel. *(Han springer in i kabinettet. grevinnan låser igen kabinettsdörren, tar ur nyckeln och skyndar sig att låsa upp för greven.)*

GREVINNAN

Himlen beskydde mig i denna fara!

Scen 5

ALMAVIVA *(allvarsamt)*:

Ett sådant infall! Har ni nå'nsin förut brukat stänga er dörr?

GREVINNAN *(förvirrad)*:

De' ä' sant – men jag – jag höll just på med ...

ALMAVIVA

Jamen, vadå?

GREVINNAN

Med min klädsel. Och Susanna var här även. Hon gick nyss in i sitt rum.

ALMAVIVA *(betraktar henne)*:

Ni förefaller så ovanligt upprörd.

Läs den här biljetten!

GREVINNAN *(avsides)*

Himmel! Biljetten som Figaro har skrivit! *(Pagen slår ikull en stol i kabinettet.)*

ALMAVIVA

Vad var det för buller? Därinne i kabinettet hörde jag något ramla?

GREVINNAN

Jag hörde ingenting, jag.

ALMAVIVA

Ja, se det kan man kalla att vara tankspridd.

GREVINNAN

Hur så?

ALMAVIVA

Där någon finnes!

GREVINNAN

Och vem skulle det vara?

ALMAVIVA

Det är jag som frågar; jag kom nyss in.

GREVINNAN

Ja, visst, Susanna, så är det.

ALMAVIVA

Men hon gick som nyss ni sa' in i sin kammare.

GREVINNAN

In i sin kammare eller dit, såg jag ej riktigt.

ALMAVIVA

Susanna! Vad är då skälet att ni är så förlägen?

GREVINNAN

Jag förstår ej mening?

ALMAVIVA

Ånej, försök ej neka; ni är mycket förlägen.

GREVINNAN

Min kammarjungfru gör säkert er mer förlägen än mig.

ALMAVIVA *(med hetta)*

Jo, det har ni rätt i, men nu skall allt uppdagas!
(Susanna kommer in med klänningen genom samma dörr som hon gick ut, och då hon blir varse greven, gömmer hon sig i alkoven).

Scen 6

14 [Nr. 13. Terzetto: Susanna or via sortite?]

ALMAVIVA *(vid kabinettsdörren)*

Susanna, öppna dörren, kom genast ut jag ber.

SUSANNA *(i alkoven)* & GREVINNAN

Vad är det för ett väsen,
snart har väl pagen gått?
Ack stilla er och hör mig, hon kan ej komma ut.

ALMAVIVA

Vem hindrar henne komma? Vem?

GREVINNAN

Det hindrar, det hindrar, ärbarhet.
Susanna nu proberar sin bröllopsklänning där.

ALMAVIVA

En älskare man gömmer, man skamligt mig bedrar.

SUSANNA & GREVINNAN

Var pagen sig nu gömmer, den saken är ej klar!
Han oförskyldigt dömer, vem tar väl mitt försvar!

ALMAVIVA

Susanna!

GREVINNAN

Ack stilla er!

ALMAVIVA

Nå öppna dörren!

GREVINNAN

Ack, hör mig!

ALMAVIVA

Kom genast!

GREVINNAN

Ack stilla er!

ALMAVIVA

Kom ut jag ber!

GREVINNAN

Hon kan ej komma ut!

ALMAVIVA

Hon bör dock kunna tala. Susanna, vill du svara?

GREVINNAN

Nej, nej, hon skall ej tala,
hon får ett ord ej svara.

ALMAVIVA

Grevinna var försiktig, var försiktig

SUSANNA, GREVINNAN & ALMAVIVA

Jag ser att vår belägenhet kan bliva högst fatal.
Min greve, var försiktig.
I en så svår belägenhet undvik all skandal.

ALMAVIVA

Grevinna!

GREVINNAN

Herr greve!

SUSANNA, GREVINNAN & ALMAVIVA

O himmel vad elände,
jag ser att vår belägenhet etc.

[Recitativo: Dunque voi non aprite?]

ALMAVIVA

Ni vill således ej öppna?

GREVINNAN

Och varför skulle jag min kammardörr öppna?

ALMAVIVA

Nåväl, så låt vara.
Här behövs inga nycklar. Hallå, hitåt!

GREVINNAN

Huru? Er makas ära vill ni ge till pris åt skandalen?

ALMAVIVA

Ni har rätt. Jag själv vill skynda att hämta några verktyg. *(Han går, men kommer strax tillbaka)*
Men på det att alla mina tvivel må skingras så vill jag alla dörrar stänga innan jag går. *(Han låser igen Susannas kammardörr och tar ur nyckeln.)*

GREVINNAN *(avsides)*

Vilken dårskap.

ALMAVIVA

Ni gör mig det nöjet att i mitt sällskap lämna rummet. *(Han ger henne armen.)*
Er arm, fru grevinna! Ni följer!

GREVINNAN

Jag följer!

ALMAVIVA

Och Susanna hon väntar nog tills vi komma åter. *(De går ut.)*

Scen 7

15 [Nr. 14. Duettino: Aprite, presto, aprite!]
(Susanna kommer hastigt fram ur alkoven och springer till kabinettet.)

SUSANNA

Fort skynda öppna dörren, så öppna,
de' ä' Susanna, men skynda er att skynda,
ni måste genast bort!

CHERUBIN *(kommer ut förvirrad och andtruten)*:

O Gud, men vilken fara,
hur ska det gå med mej?

SUSANNA

Nu fort iväg!

CHERUBIN

Hur ska det gå med mej?

SUSANNA & CHERUBIN

Men dörrarna är låsta, hur ska det gå!

CHERUBIN

Nej här jag inte stannar!

SUSANNA

Han mördar er helt säkert!

CHERUBIN

Men låt mig titta efter,
jag hoppar ned i trädgår'n!

SUSANNA *(kvarhåller honom)*
Gör Guds skull, stanna, stanna,
ack, stanna stanna, Cherubin.

CHERUBIN
Nej,här jag inte stannar,
han mördar mig helt säkert!

SUSANNA
De' ä' för högt att hoppa, ack, stanna Cherubin!

CHERUBIN
För min gudmor skulle jag hoppa in i elden,
giv henne denna kyssen, addio, vi ses min vän!
(Han hoppar ut.)

SUSANNA
Åh Gud, han slår ihjäl sig, ack stanna,
Cherubin, ack stanna, ack stanna! *(Susanna nedfaller av förskräckelse på en stol. Ett ögonblick därefter stiger hon upp och ser ut genom fönstret.)*

SUSANNA
Nej se den lilla skälmen, så han springer! Han är redan försvunnen. Men låt oss nyttja tiden. Fort in i kabinettet! Nu må tyrannen komma, jag honom väntar! *(Hon låser in sig i kabinettet.)*

Scen 8

[Recitativo:Tutto è come il losciai]

(Almaviva kommer in med hammare och hovtång, som han kastar på en stol, sedan han undersökt låset.)

ALMAVIVA
Ingenting är förändrat. Min grevinna, är ni nu villig att öppna dörren, eller ska jag? *(Gör en rörelse mot dörren.)*

GREVINNAN *(ställer sig i vägen)*
Nej, gå ej dit! Låt mig säga ett ord:
ni mig anser i stånd att svika min plikt.

ALMAVIVA
Det jag ej påstår. Men nu ska jag se vem som gömmer sig där?

GREVINNAN *(med ångest)*
Ja, må så vara, men hör mig först med lugn.

ALMAVIVA *(häftigt)*
Så, det är inte Susanna?

GREVINNAN *(stapplande)*
Nej, men det är en annan som aldrig kan väcka någon misstanke hos er. I afton under festen skulle ett oskyldigt skämt er överraska men jag försäkrar att er heder och moralen ...

ALMAVIVA
Vem är det? Tala, *(häftigare)* ty han skall dö!

GREVINNAN
O nej, jag vågar det ej!

ALMAVIVA
Så tala!

GREVINNAN
Blott ett barn.

ALMAVIVA
Ett barn?

GREVINNAN
Ja, Cherubin!

ALMAVIVA *(stampar med foten)*
Ah, huru, har han än ej rest! Åh, de' ä' skänd-

ligt! Ah, detta var då den upptäckt och de intriger, faror och svek, varför detta brev mig varnar!

16 [Nr. 15. Finale: Escio mai, garzon malnato!]

ALMAVIVA *(vid kabinettsdörren med häftighet)*
Kom då ut fördömda pojke, olycksfågel, kom då ut!

GREVINNAN
Ack herr greve, ack jag bävar för hans liv!

ALMAVIVA
Vill ni än mig motstånd göra?

GREVINNAN
Nej, men hör mig, ja, så hör mig!

ALMAVIVA
Nå så tala!

GREVINNAN *(darrande)*
Jag vid himlen er bedyrar, han är ej skyldig!
(Förlägen.) Men hans klädsel, ni får förlåta,
västen uppknäppt, bar om halsen...

ALMAVIVA
Västen uppknäppt, bar om halsen, jag förstår er!

GREVINNAN
Vi ha honom klätt till flicka!

ALMAVIVA
Jag förstår till punkt och pricka,
men jag snart skall hämnad bli!

GREVINNAN & ALMAVIA
Vilken avskyvärd behandling!
Ack, vad svartsjukt raseri!
Jag förstår, trolösa maka,
men jag snart skall hämnad bli!

ALMAVIVA
Hit med nyckeln! *(Går tillbaka till kabinettet.)*

GREVINNAN
Han är ej skyldig!

ALMAVIVA
Hit med nyckeln!

GREVINNAN
Han är ej skyldig, men du vet ju!

ALMAVIVA
Nej, jag hör ej! Från min åsyn genast hasta,
gå ifrån mig falska kvinna,
som så trolöst mig bedrar!

GREVINNAN
Välan då, ja, men... *(Ger honom nyckeln.)*

ALMAVIVA
Nej, jag hör ej!

GREVINNAN
Jag är ej brottslig!

ALMAVIVA
Jag kan ej tro er! Han skall dö!

GREVINNAN
Himmel, styr hans blinda yra,
han en grymhet kan begå!

ALMAVIVA
Jag min vrede ej kan styra!
Detta brott sin lön skall få!

GREVINNAN & ALMAVIVA
Värdes höra vad behandling!
Han en grymhet... etc.

Jag förstår er! Trolösa maka. Han skall dö.
Jag min vrede... etc
(Greven öppnar dörren; grevinnan kastar sig i en stol och håller en näsduk för ögon. Susanna kommer mycket gravitetiskt ut i dörren och stannar där.)

Scen 9

ALMAVIVA

Susanna?

GREVINNAN

Susanna?

SUSANNA

Herr greve, stå ej så förvånad!
Så drag då er värja och mörda nu pagen.
Nåväl, denna brottsling, ni ser det är jag.

GREVINNAN & ALMAVIVA *(för sig)*

Vad läxa, i sanning förbryllad jag är!
Hur konstigt, i sanning, Susanna var där.

SUSANNA *(för sig)*

Se deras förvirring, hur lustig den är.

ALMAVIVA *(till Susanna*

Och pagen?

SUSANNA

Kanhända han gömmer sig där.

ALMAVIVA

Ja sökom, kanhända han gömmer sig där.
(Greven går in i kabinettet. Grevinnan stiger upp).

GREVINNAN

Susanna, jag darrar, av ångest jag kväves!

SUSANNA

Var lugn, var ej ängslig, ty räddad han är.

ALMAVIVA *(kommer skamflat ur kabinettet)*

Jag ser jag haft orätt, jag har mig bedragit men knappt kan jag tro det. Om jag er förtörnat jag ber ni förlåter, men medge att detta skämt var något för starkt.

GREVINNAN & SUSANNA

Ert eget beteende avskyvärt är.

ALMAVIVA

Jag älskar er!

GREVINNAN

Förställning!

ALMAVIVA

Jag svär det!

GREVINNAN

Förgäves! Jag är ju en trolös, en falsk, den förmätne!

ALMAVIVA

Ack, hjälp mig Susanna att blidka min fru!

SUSANNA

Nej, så bör man straffa en misstrogen man,
ja, så bör man straffa en misstrogen man.

GREVINNAN

För ömhet och trohet var detta då lönen!
Mitt hjärta själver, så djupt jag blitt kränkt.

ALMAVIVA

Å hjälp mig Susanna att blidka min fru!

SUSANNA

Nej, så bör man straffa en misstrogen man!
Grevinna!

ALMAVIVA *(bedjande)*

Min maka!

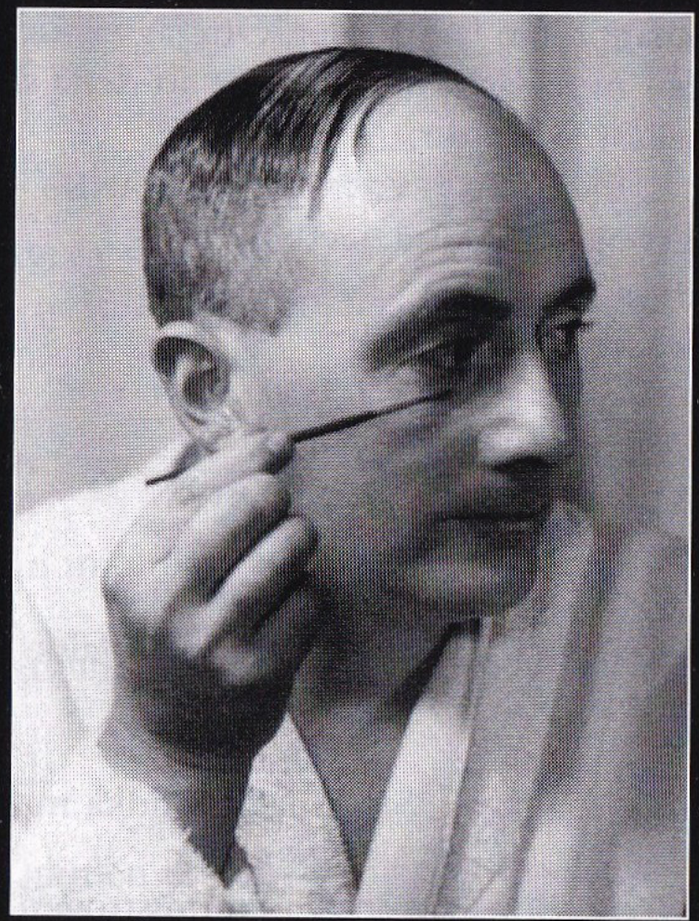

Olle Strandberg (1886–1971)
Foto 1932

Helga Görlin (1900–1993)
Foto 1932

LIBRARY OF ROYAL OPERA STOCKHOLM

Folke Jonsson (190 –1981)
Foto 1932.

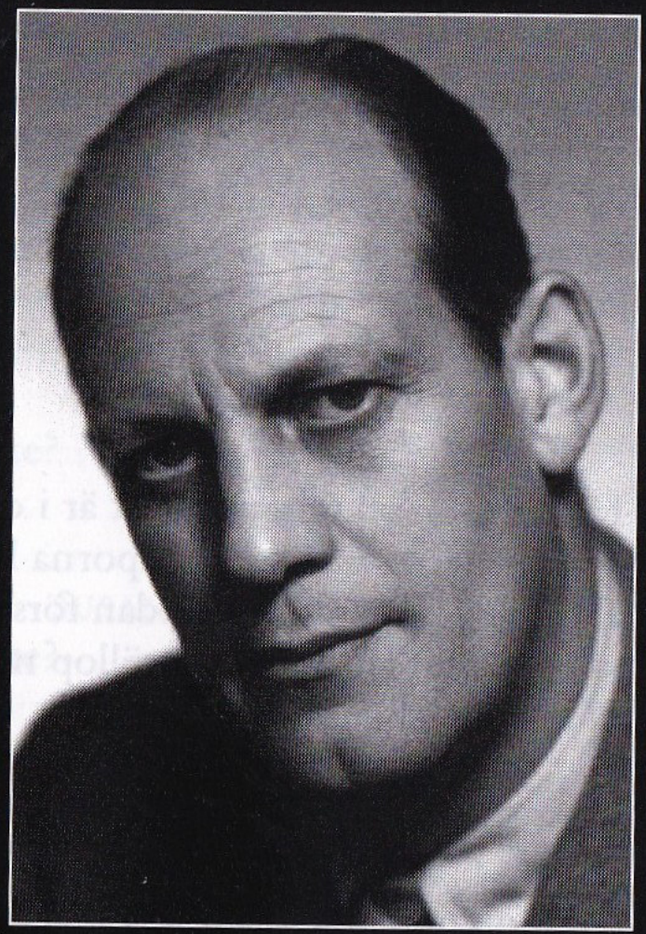

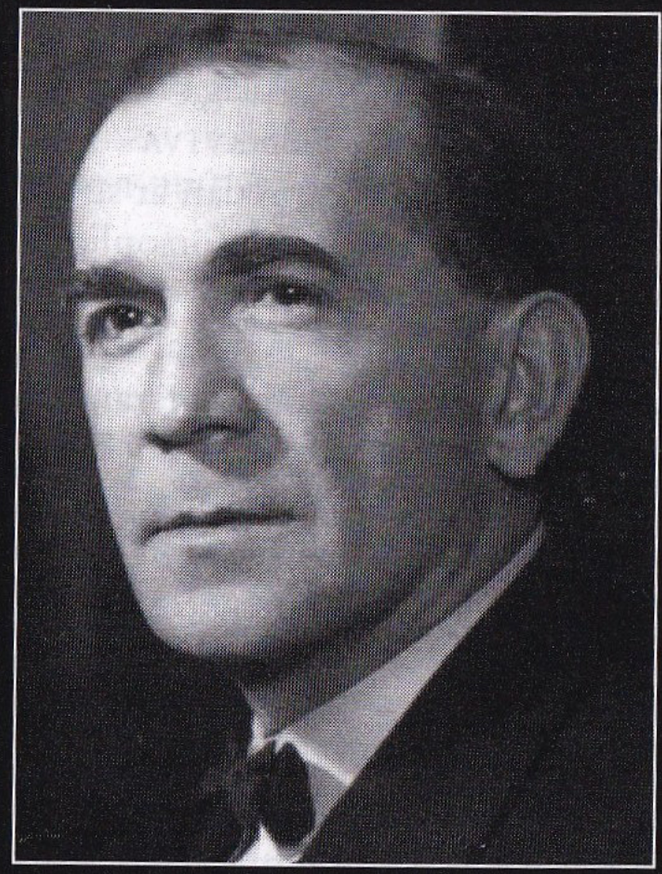

Birger Biguet (1889–1945)
Foto 1932.

ROYAL OPERA ARCHIVES

GREVINNAN

Håll grymme, jag är det ej bättre.
Nej, endast ett offer för svartsjuka nycker,
du finner ett nöje att plåga mig blott!

ALMAVIVA

Av tärande ånger jag redan är straffad,
ja, mitt hjärta är straffat, försonlig nu var!

GREVINNAN & SUSANNA

Ack grymma! Ack grymma, att plågas mitt hjärta ej längre fördrar. Av tärande ånger han redan är straffad, försonlig dock var.

ALMAVIVA

Men pagen där inne?

GREVINNAN

Jag er ville pröva!

ALMAVIVA

Och se'n er förskräckelse?

GREVINNAN

Den var blott förställning.

ALMAVIVA

Den satans biljetten då?

GREVINNAN & SUSANNA

Jo, Figaro skrev den och gav åt Bazil.

ALMAVIVA

Förrädare, darra, ja darra!

GREVINNAN & SUSANNA

Förlåta den bör som förlåten vill bli!

ALMAVIVA

För er skull välan då, må friden bli allmän,
Rosina ej längre oförsonlig kan bli.

GREVINNAN *(räcker handen åt Greven)*:

Jag känner, Susanna, mitt hjärtat bevekat,
men nu på vår vrede man aldrig skall tro.

SUSANNA

Ja, fåfängt vi låtsa, att karlarna trotsa,
ty grymhet hos oss aldrig länge kan bo.

ALMAVIVA *(kysser Grevinnans hand)*

Min ömma vän!

GREVINNAN

Förgäves!

ALMAVIVA

Min ömma vän, jag felat, se min ånger!

GREVINNAN, SUSANNA & ALMAVIVA

Av detta jag hoppas hans själ kan få lära oss bättre förstå! Av detta exempel mitt hjärta kan lära på dygden att tro!

Scen 10

FIGARO

Herr greve, till festen nu allt är i ordning.
Trumpeterna skalla, hör piporna ljuda,
allt folket på godset sig redan församlat
så skyndom att fira vårt bröllop nu strax.
(Tar Susanna under armen.)

ALMAVIVA

Nå, nå, mindre bråttom! *(Kvarhåller Figaro)*

FIGARO

Mig folkhopen väntar!

ALMAVIVA

Nå, nå, mindre bråttom,

ett tvivel jag hyser, upplys mig därom.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

(Den saken blir brydsam, hur ska' det väl gå?)

ALMAVIVA

(Här gäller med slughet att honom beslå.)
(Till Figaro) Kan ni säga mig, herr Figaro, vem som skrivit detta brev? *(Visar honom brevet.)*

FIGARO *(låtsas betrakta det)*

Nej, jag vet ej.

SUSANNA

Vet du inte?

FIGARO

Nej!

GREVINNAN

Vet du inte?

FIGARO

Nej!

ALMAVIVA

Vet du inte?

FIGARO

Nej!

SUSANNA & GREVINNAN

Vet du inte?

FIGARO

Nej, nej nej!

SUSANNA

Gav du ej Bazilio biljetten...

GREVINNAN

...för att lämnas...?

ALMAVIVA

Du förstår oss?

FIGARO

Nej inte alls.

SUSANNA

Minns du inte då att pagen...

GREVINNAN

...denna afton uti parken...?

ALMAVIVA

Du tillstår då?

FIGARO

Nej, inte alls!

ALMAVIVA

Tala, ty du fåfängt dröjer,
nej, din min dig genast röjer;
jag ser nog du ljuga vill.

FIGARO

Det då minen är som ljuger

SUSANNA & GREVINNAN

Din förställning mer ej duger,
säg, vad båtar att du ljuger, vi ha röjt vår hela plan.

ALMAVIVA

Du förstår oss?

FIGARO

Nej, ej inte!

ALMAVIVA

Du tillstår då?

FIGARO

Inte alls.

SUSANNA & GREVINNAN

Vartill tjänar detta krångel? Sluta en gång denna fars!

FIGARO

Ja, det bästa slut jag känner nyttjas plär i komedier,
där man slutar med ett bröllop,
(tar Susanna under armen) låt oss göra likaså!

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

Ack, hans nåd, ert bifall lämna!
Låt oss snart vår lycka få!
Bästa vän, ditt bifall lämna!
Låt dem snart sin lycka få!

ALMAVIVA

Marcellina, Marcellina, huru kan du dröja så?

Scen 11

ANTONIO

Ack, hans nåd, hans nåd!

ALMAVIVA

Säg, vad vill du?

ANTONIO

Sådan fräckhet jag aldrig sett förr!

SUSANNA, GREVINNAN, ALMAVIVA & FIGARO

Vad har hänt dej, säg då vad är på färde?

ANTONIO

Jag ska tala!

SUSANNA, GREVINNAN, ALMAVIVA & FIGARO

Så tala då fort!

ANTONIO

Från balkongen som leder åt trädgår'n
häves dagligen tusende saker,
men jag aldrig har funnit på maken.
Man helt nyss hävde ner där en karl!

ALMAVIVA

Från balkongen?

ANTONIO

Si blommorna förstörda!

ALMAVIVA

Ner i trägår'n?

ANTONIO

Ja!

SUSANNA & GREVINNAN *(sakta till Figaro)*

Figaro, hjälp oss!

ALMAVIVA

Nå, vad hör jag?

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO *(sakta)*

Den karl'n oss förbryllar. *(Hårt)*
Han är drucken, det kan man väl se.

ALMAVIVA *(till Antonio)*

Nå, den karl'n säg mig vart tog han vägen?

ANTONIO

Som en hare han sprang sina färden,
och se'n såg jag den karlen ej mer!

SUSANNA *(sakta till Figaro)*

Vet att pagen...

FIGARO

Jag såg hela saken. *(Skrattar)* Ha, ha, ha, ha!

ALMAVIVA

Tyst då där!

FIGARO

Ha, ha, ha, ha!

ANTONIO

Varför skratta?

FIGARO

Ha, ha, ha, ha!

ALMAVIVA & ANTONIO

Tyst då där, tyst då där!

FIGARO *(till Antonio)*

Du är pirum både bitti och sent!

ALMAVIVA *(till Antonio)*

En gång till för mig berätta det...
en karl från balkongen?

ANTONIO

Från balkongen!

ALMAVIVA

Ned i trägår'n?

ANTONIO

Ner i trägår'n!

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

Han är drucken, han pratar i vädret!

ALMAVIVA

Må han tala, må han tala! *(Till Antonio)*
Säg, känner du karlen?

ANTONIO

Nej, visst inte!

SUSANNA & GREVINNAN *(sakta till Figaro)*

Giv akt! Figaro hör du!

FIGARO *(till Antonio)*

Säg, din kruka, när tänker du sluta!
Sådant väsen du gör för ett lappri!
(Pekar på blommorna.)
Nå, välan, för att saken skall yppas:
det var jag som sprang ned från alta'n!

ALMAVIVA

Vad? Du själv?

SUSANNA & GREVINNAN

(Ett ypperligt infall!)

ANTONIO

De va' fan!

FIGARO

Var det fan, nå en sen?

ALMAVIVA

Det låter otroligt!

ANTONIO

Du har vuxit sen dess ganska mycket!
När du hoppa', du var ej så stor.

FIGARO

När man hoppar man kryper ihop.

ANTONIO

Är det möjligt?

SUSANNA & GREVINNAN

Se, han tvivlar den narren!

ALMAVIVA *(till Antonio)*

Säg, vad tror du?

ANTONIO

Jo jag tror det var pagen.

ALMAVIVA *(häftigt)*

Cherubin!

SUSANNA & GREVINNAN

Stygga gubbe, stygga gubbe!

FIGARO *(ironiskt)*

Härlig upptäckt, härlig upptäckt!
Han till häst flugit hit från Sevilla,
dit han säkert har anlänt idag!

ANTONIO *(med plump enfald)*

Gubevars, nej, det säger jag inte,
ingen häst har jag sett hoppat ner.

ALMAVIVA

Dumma satan!

SUSANNA & GREVINNAN

Ack min Gud!

ALMAVIVA

Mitt tvivelsmål ökar.

SUSANNA & GREVINNAN

Vad skall detta bli av?

ALMAVIVA *(till Figaro)*

Var det du?

FIGARO

Det var jag!

ALMAVIVA

Men varför?

FIGARO

Jag blev rädd!

ALMAVIVA

Blev du rädd?

FIGARO

Där i rummet under väntan på lilla Susanna får jag höra ett fasligt väsen... Greven larmar... den satans biljetten. Jag helt vigt hoppar ner genom fönstret men i språnget gick foten ur led.

ANTONIO

Nå, så tag nu igen detta papper... *(Visar pagens fullmakt åt Figaro)* som du tappat...

ALMAVIVA

Ge hit, giv det åt mig! *(Tar papperet.)*

FIGARO

Aj nu är jag fast! Aj nu är jag fast!

SUSANNA & GREVINNAN *(Sakta till Figaro)*

Håll dej nu tapper, håll dej nu tapper!

ALMAVIVA

Säg mig nu vad som står i det här?
(Öppnar papperet och viker strax ihop det.)

FIGARO

Vänta litet, jag har ju så många papper.
(Tar upp några papper ur fickan för att se åt)

ANTONIO

Det kanhända en lista på skulderna?

FIGARO

Nej, ingen krogräkning heller!

ALMAVIVA *(till Figaro)*

Så svara, *(till Antonio)* och du, lämna oss!

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

Lämna oss, nu genast!

ANTONIO

Ja, jag går, men jag hoppas vi råkas...

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

Lämna oss!

FIGARO

Gå för tusan! Jag fruktar dig ej!

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

Lämna oss!

ANTONIO

Ja, jag går... etc *(Antonio går.)*

ALMAVIVA *(till Figaro)*

Tala! Tala! *(Öppnar åter fullmakten.)*

GREVINNAN

Vad ser jag, det är pagens fullmakt!

SUSANNA *(sakta till Figaro)*:

Ack, min Gud, pagens fullmakt!

ALMAVIVA

Så säg då!

FIGARO

Dumma minne, dumma minne! De' ä pagens fullmakt *(låtsas påminna sig)* som han lämnade i mitt förvar.

ALMAVIVA

Varför det då?

FIGARO *(brydd)*

Där fattas...

ALMAVIVA

Där fattas?

GREVINNAN *(sakta till Susanna)*

Ett sigill!

SUSANNA *(sakta till Figaro)*

Ett sigill!

ALMAVIVA

Nå, säg då!

FIGARO *(låtsas fundera)*

D'ä ju brukligt...

ALMAVIVA

Du blir så förbryllad?

FIGARO

D'ä ju brukligt att sätta sitt vapen!

ALMAVIVA *(för sig)*

Den där skurken på allting kan svara! *(Rullar ihop papperet)* Men han ingen upplysning mig ger.

SUSANNA & GREVINNAN *(för sig)*

Om jag räddar mig ur denna fara,
aldrig fruktar jag något då mer, nej!

FIGARO *(för sig)*

Hur behändigt slapp jag ur hans snara,
denna seger mig ryktbarhet ger!

Scen 12

MARCELLINA, ĐON BASILIO & ĐOKTOR BARTOLO

Nådig greve som är rättvis
värdes skänka oss gehör!

ALMAVIVA

Deras ankomst min hämnd kan tjäna
äntelig en gång jag andas får.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO *(sakta)*

Deras ankomst mig förfärar,
något ont mig förestår.

FIGARO *(till greven)*

Dessa skälmar, dessa narrar,
vad kan dem väl föra hit.

ALMAVIVA

Sakta, sakta, intet väsen, var och en skall här få rätt.

MARCELLINA

Jag skall bli den mannens hustru
enligt äktenskapskontraktet;
och jag fordrar att nu genast detta löfte fylles opp.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO

Huru? Huru?

ALMAVIVA
Vad stoj! Var tysta, var tysta, var tysta,
d'ä jag som döma skall.

DOKTOR BARTOLO
Jag som advokat nu kommer hit att föra hennes talan och jag skall i laglig ordning dokumentet förete.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO
Han är galen, han är galen!

ALMAVIVA
Vad stoj! Var tysta, var tysta, var tysta,
d'ä jag som döma skall.

DON BASILIO
Jag är känd i hela orten, och jag kommit att bevittna riktigheten av kontraktet
och därtill av ett penninglån.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO
Såna narrar, såna narrar!

ALMAVIVA
Vad stoj! Var tysta, det skall undersökas,
men kontraktet bör först föreläsas.
Allt i laglig form bör ske.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO
Jag för deras ondska häpnar.

MARC., BASILIO, BARTOLO & ALMAVIVA
Bättre utgång ser man sällan.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO
Helvetet sig mot oss väpnar.

MARC., BASILIO, BARTOLO & ALMAVIVA
De ha fastnat uti fällan.

SUSANNA, GREVINNAN & FIGARO
Någon elak avgrundsande
dem oss säkert skickat har!

MARC., BASILIO, BARTOLO & ALMAVIVA
Någon ängel till vår lycka
säkert hit dem skickat har.

CD 4

AKT 3

Scen 1

1 [Recitativo: Che imbarazzo è mai questo]

ALMAVIVA *(går tankfull av och an)*
I brev man varnar mej... Det var Susanna som var instängd i kabinettet... Grevinnans förvirring... En karl, som hoppar från altanen ner i trädgår'n... en annan, som säger att det var han... hm, vad betyder det här? Men, att grevinnan... nej, det är orätt att tvivla! För mycken aktning har hon för sig själv... och för min heder... min heder? Ja, hur står det väl till med min heder? Och Susanna... hon kanske har förrått allt jag henne föreslagit? Nå, har hon skvallrat, så skall han Marcellina taga!

SUSANNA *(avsides)*
Marcellina? *(Högt.)* Ers nåd...

ALMAVIVA *(förtretad)*
Vad är på färde?

SUSANNA
Ni tycks vara ond på mig?

ALMAVIVA
Säg ut, vad vill ni mig?

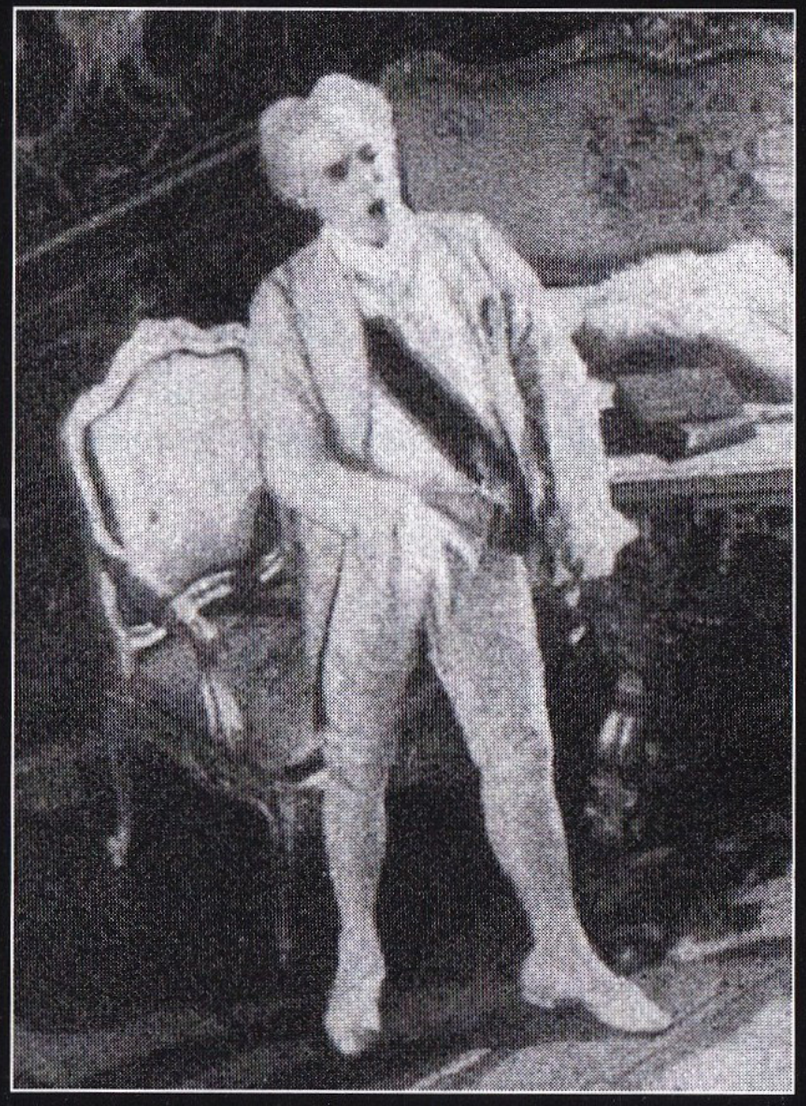

Count Almaviva from the wings.
Recitativo ed Aria, Act 3.
Gothenburg 1937.

JACOB FORSELL COLLECTION

SUSANNA *(litet rädd)*

Ers nåd, fru grevinnan har sin vanliga migrän och hon väntar att få låna Er flaçon.

ALMAVIVA

Jaha! Här är den!

SUSANNA

Ni strax skall få den åter...

ALMAVIVA

Ånej, ni kan gärna behålla den för er själv.

SUSANNA

För mig? Flickor i min ställning må aldrig gynnas!

ALMAVIVA *(med ironi)*

Åhå, en brud som på själva bröllopsdagen sin brudgum skall förlora...

SUSANNA

Men om jag betalar Marcellina med den hemgift Ni har lovat?

ALMAVIVA

Som jag har lovat? Jag? Och när då?

SUSANNA

Så hade jag förstått det!

ALMAVIVA

Ja, om ni annars hade velat mig förstå!

SUSANNA *(med nedslagna ögon)*

Ers excellens, det är ju min plikt att alltid Er förstå!

2 [Nr. 16. Duetto: Crudel! perchè finora?]

ALMAVIVA

Hur kan du grymma flicka, längre mig plåga så?
Nåväl, så säg, kan du mig plåga så?

SUSANNA

Hans nåd, en stackars flicka bör frestelsen emotstå!

ALMAVIVA

Får jag i parken se dej?

SUSANNA

Jag skall infinna mig.

ALMAVIVA

Men om du narras - ve dej!

SUSANNA

Nej, nej, jag narras ej.

ALMAVIVA

Men glöm ej...

SUSANNA

Nej!

ALMAVIVA

Jag får då se dej?

SUSANNA

Ja!

ALMAVIVA

Jag får då se dej?

SUSANNA

Ja!

ALMAVIVA

Du narra vill mej?

SUSANNA

Jag narras ej, nej, nej!

ALMAVIVA

Av fröjd jag nu betages, hjärtat av glädje slår!

SUSANNA *(avsides)*

Kanhända ni bedrages, det ni förlåta får!

ALMAVIVA

Får jag i parken se dej etc.

ALMAVIVA / SUSANNA

Men glöm ej? Nej!

ALMAVIVA

Ditt löfte ge mej!

SUSANNA

Ja!

ALMAVIVA

Jag får då se dej?

SUSANNA / ALMAVIVA

Nej! Nej?!

SUSANNA

Ja, jag skall infinna mej!

ALMAVIVA

Du narra vill mej?

SUSANNA

Nej!

ALMAVIVA

Jag får då se dej?

SUSANNA

Ja!

ALMAVIVA

Du narra vill mej?

SUSANNA / ALMAVIVA

Ja! Ja?!

SUSANNA

Nej och nej, jag narras ej!

ALMAVIVA

Av fröjd jag nu betages, hjärtat av glädje slår etc.

[Recitativo: E perchè fosti meco?]

ALMAVIVA

Ah, men Susanna, säg mej då, min söta Susanna, varför var du i morse emot mig då så kall och vresig?

SUSANNA

Pagen var i rummet...

ALMAVIVA

Jo, men emot Basilio som talade för mig?

SUSANNA

Ack vad behövs mellan oss en Basilio?

ALMAVIVA

D'ä sant! D'ä sant! Du lovar mig då att ej låta mig vänta? Men din grevinna ju väntar på sin flaçon.

SUSANNA *(återger honom flaskan)*

Det var ett svepskäl för att få tala med er.

ALMAVIVA

Min sötaste!

SUSANNA

Man kommer!

ALMAVIVA *(i det han skyndar ut)*

Du är då min!

SUSANNA

Jag önskar mycket nöje, min sluge herre.
(Ämnar gå.)

Scen 2

FIGARO

He, Susanna, vart går du?

SUSANNA

Tyst då! Utan advokater har du vunnit processen.

FIGARO *(följer henne)*

Vad har hänt då?

3 [Nr. 17. Recitativo ed Aria: Hai già vinta causa!... Vedrò, mentr'io sospiro]

ALMAVIVA *(återkommer)*

Skall du vinna processen? Vilken snara! Jag så när mig låtit fånga. Förrädare! Men vänta... jag veta skall att straffa din djärvhet! Domen skall bliva sådan jag den vill ha. Men om han betalar den gamla Marcellina? Betala! Det kan han inte.
Antonio skall väl se'n, hoppas jag, sin systerdotter förbjuda att gifta sig med den äventyrar'n.
Låt oss blott underhålla den gamla narrens högmod...
Denna plan är förträfflig, ja den skall lyckas.

Skall jag förgäves brinna
och se mitt hopp försvinna!
Skall denna falska kvinna
då le åt mitt ömma tal!
Skall denna stolta sköna
en uslings hopp belöna,
och hennes kärlek kröna min neslige rival!
Skall jag förgäves... etc
Åh, nej, din narr, åh, nej, din narr!
Nej låt dig ej förvilla
din sällhet gör min plåga,
säg, kan du hoppas våga,
att jag den då skall gilla?
Nej, lär dig, att emellan oss, emellan oss,
det givs ej något val.
När jag de djärva straffar
jag hämndens vällust njuter,
mitt hjärta sig förskaffar en fröjd av deras kval.
Nej låt dig ej förvilla... etc.

Scen 3

[Recitativo: É decisa la lite!]

DON CURZIO *(stammande)*

Nu processen ä' avgjord: punga ut eller giftas, och därmed punctum.

MARCELLINA

Å! Jag andas åter!

FIGARO

Jag kväves!

MARCELLINA *(för sig)*

Jag blir då hustru till den söte Figaro!

FIGARO

Excellens, jag appellerar!

ALMAVIVA

Domen är rättvis: betala, eller gift dej!
Bravo, Don Curzio.

DON CURZIO

Hans nåd är alltför god.

DOKTOR BARTOLO

Vilket ypperligt utslag!

FIGARO

Ypperligt, hur så?

DOKTOR BARTOLO *(avsides)*

Så få vi alla hämnas.

FIGARO

Jag vill ej taga gumman!

ALMAVIVA

Du blir väl tvungen.

DON CURZIO

Punga ut eller giftas.
Två tusen dubloner har hon dig ju lånat.

FIGARO

Jag är en adelsman, mina höga föräldrar måste först ge mig sitt bifall.

ALMAVIVA

Säg, var har du väl dem?

FIGARO

Ja, låt mig få tid att söka. Inom tio år har jag säkert dem funnit.

DOKTOR BARTOLO

Du är kanske ett hittebarn?

FIGARO

Nej, ett bortrövat barn, må förr ni säga.

ALMAVIVA

Huru?

MARCELLINA

Huru?

DOKTOR BARTOLO

Beviset?

DON CURZIO

Ja, just beviset.

FIGARO

Guld, ädla stenar och fina broderier som hos den hjälplöse gossen, med andra ord hos mig, banditerna funno, kunna tillräckligt styrka min förnämliga härkomst. Och till på köpet, skall detta tecken, inristat här på armen...

MARCELLINA *(häftigt)*

En liten spade på den högra armen?

FIGARO

Hur kan ni veta?

ALMAVIVA

Ja, hur kan ni veta?

MARCELLINA

O himmel! D'ä han!

FIGARO

Javisst ä' de' jag!

DON CURZIO

Och vem?

ALMAVIVA & DOKTOR BARTOLO

Vem?

MARCELLINA

Rafaelo!

DOKTOR BARTOLO *(till Figaro)*
Du blev rövad bort?
FIGARO
Ej långt från ett slott.
DOKTOR BARTOLO *(pekar på Marcellina)*
Där står din mamma!
FIGARO
Min amma?
DOKTOR BARTOLO
Nej, din mamma!
DON BASILIO, DON CURZIO & ALMAVIVA
Hans mamma?
FIGARO
Vad hör jag?
MARCELLINA *(pekar på doktor Bartolo)*
Där står din pappa!

4 [Nr. 18. Sestetto: Riconosci in questo amplesso]

MARCELLINA *(omfamnar Figaro)*
Ja, min son, se här din mamma,
kom i hennes ömma famn!
FIGARO *(till doktor Bartolo)*
Ack min far, gör ni detsamma,
återge mig snart ert namn.
DOKTOR BARTOLO *(omfamnar Figaro)*
Ja, naturens röst jag lyder,
fåfängt jag den emotstår.
DON CURZIO
Han är fadren och hon är modren,
di få inte gifta sej.
ALMAVIVA
Denna vändning mig förvånar,
men jag bör avlägsna mej.
MARCELLINA & DOKTOR BARTOLO
Ömma sonen, ömma sonen!
FIGARO
Min käre moder, min käre fader, hulda föräldrar!
(I det greven går, kvarhåller Susanna honom och visar en börs.)

Scen 4

SUSANNA
Var så god, ers nåd, och vänta.
Här är kapital och ränta, jag betala kan för
Figaro, nu skall målet nedlagt bli.
MARCELLINA & DOKTOR BARTOLO
Ömma sonen, ömma sonen!
FIGARO
Min käre fader! Min käre moder!
ALMAVIVA *(avsides)*
Att utforska dessa tvenne
lär den bästa utväg bli.
DON CURZIO
Man vet ej hur saken ligger.
Observera dessa två.
SUSANNA *(ser Figaro omfamna Marcellina)*
Han vill gifta sig med henne!
Hjälp, o Gud, förräderi!
Bort du brottsling... *(vill gå.)*

FIGARO

Nej, så stanna! *(Kvarhåller henne.)*
Känn då, mitt hjärta... känn då...

SUSANNA

Känn den här då! *(Ger Figaro en örfil.)*

FIGARO, MARCELLINA & DOKTOR BARTOLO

Hennes kärlek kan jag finna
gav oss här ett litet prov.

DON CURZIO

Bravo! Förträffligt! Utan buller, utan krångel,
får ej rätten något rov.

ALMAVIVA

Hat och vrede hos mig brinna,
jag att hämnas har behov!

SUSANNA

Hat och vrede hos mig brinna,
jag bedras av denna bov!

MARCELLINA

Så stilla er vrede, min kära Susanna!
Omfamna hans mamma, som även blir er.

SUSANNA

Hans mamma!

ALMAVIVA, MARCELLINA,
BARTOLO & CURZIO

Hans mamma!

SUSANNA *(till Figaro)*

Din mamma?

FIGARO

Min älskade pappa du här för dig ser!
(Visar på doktor Bartolo.)

SUSANNA

Hans pappa?

ALMAVIVA, MARCELLINA,
BARTOLO & CURZIO

Hans pappa!

SUSANNA *(till Figaro)*

Din pappa?

FIGARO

Min älskade mamma du här för dig ser!
(Visar på Marcellina.)

SUSANNA, MARCELLINA,
FIGARO & BARTOLO

Vad känslor så milda, i själen sig bilda!
Den gladaste framtid i hoppet jag ser.

ALMAVIVA & DON CURZIO

Vad känslor så vilda,
i själen/hos honom sig bilda!
Intriger och falskhet jag/han endast här ser.
Blott stämplingar, och falskhet hans öga här ser,
förrädiska stämplingar endast han ser.
(Greven och Don Curzio går.)

Scen 5

[Recitativo: Eccovi, o caro amico]

MARCELLINA *(till doktor Bartolo)*

Ser ni, min vän, han är den dyra frukten av vår gamla kärlek!

DOKTOR BARTOLO

Ja, låt oss ej tala om så gamla historier. Han är vår son, och ni kan ju få bliva min maka,

ja vårt bröllop kan firas, ja när ni vill.

MARCELLINA

Genast? Då får vi dubbelbröllop i afton! *(Till Figaro)* Här är den revers som en gång du mig gav, den blir din hemgift!

SUSANNA

Tag också den här börsen! *(Kastar den åt honom)*

DOKTOR BARTOLO

Och även denna!

FIGARO

Präktigt! Giv bara hit! Jag har djupa fickor!

SUSANNA

Och låt oss nu berätta vad som hänt för grevinnan och Antonio. Vem är som jag så lycklig, vem är som jag så lycklig?

FIGARO

Jo jag!

DOKTOR BARTOLO

Och jag!

MARCELLINA

Och jag!

SUSANNA, MARCELLINA,
FIGARO & BARTOLO

Och spricker nu herr greven,
det blir hans egen sak. *(De går.)*

Scen 6

5 [Nr 19. Recitativo ed Aria: E Susanna non vien!... Dove sono i bei momenti?]

GREVINNAN

Men Susanna ej syns? Om jag visste hur min man tog hennes förslag om möte i parken? Bör jag följa denna dristiga plan till slut... med en make som är hetsig, som är svartsjuk? Men varför ej? Låt se, om mina kläder jag byter med Susanna skall dölja listen, gynnad av nattens mörker? O himmel, till vilka förnedrande medel blir jag ej tvungen av en otrogen man, som med ett oerhört förakt söndersliter mitt arma hjärta, som efter misstro, med förakt mig förskjuter, sedan skymfad, till slut bedragen.
Aldrig jag mer hans kärlek återvinner.

Svunna äro för detta hjärta
nöjets glada, ljuva dar,
överlämnad åt kval och smärta
har jag endast saknad kvar.
Efter ödet grymt beslutit
att min själ ej lugn skall få,
varför skall av vad jag njutit,
likväl minnet återstå?
Svunna äro för detta hjärta... etc
Om ändå hans hjärta rördes
vid ett fordom älskat namn,
och en dag han återfördes
till sin makas trogna famn,
ack ja dess famn!

[insatt Scen 9]

[Recitativo: Io vi dico signor!]

ANTONIO *(sakta till greven)*

Men jag påstår, hans nåd, att Cherubin ännu är

kvar i slottet, och se här som bevis den junkerns hatt.

ALMAVIVA

Vad, han bör vid detta laget redan ha anlänt till Sevilla.

ANTONIO

Idag dock ligger Sevilla uti min boning. Där har han förklätt sig till flicka, där han ock sina kläder lämnat kvar.

ALMAVIVA

Å, den förrädar'n!

ANTONIO

Vi måste ge lagen sin gilla gång.

Scen 7

GREVINNAN

Det låter som en saga – men vad sa' då greven?

SUSANNA

På hans panna lästes endast vrede och hämnd.

GREVINNAN

Försiktigt, så fånga vi honom säkert. Var är den mötesplats du honom lovat?

SUSANNA

Ner i parken.

GREVINNAN

Bestäm det närmare – skriftligt.

SUSANNA

Jag skriva? Fru grevinna –

GREVINNAN

Skriv du helt lugnt, jag tar ju allt på mitt ansvar... *(Susanna sätter sig. Grevinnan dikterar.)*

...ny text till en visa.

6 [Nr. 20. Duettino: Che soave zefiretto]

SUSANNA

Så börja!

GREVINNAN *(dikterar)*

Ack, hur ljuvt i aftonvinden...

SUSANNA *(skriver*

Aftonvinden...

GREVINNAN

...blommors vällust andas få...

SUSANNA

...blommors vällust andas få...

GREVINNAN

...uti parken, under linden...

SUSANNA

Under linden?

GREVINNAN

Uti parken, under linden.

SUSANNA

Uti parken... under linden...

GREVINNAN

Resten se'n han kan förstå.

SUSANNA

Ganska lätt han kan förstå.

SUSANNA & GREVINNAN

Resten se'n han kan förstå.

GREVINNAN

Låt nu se vad du skrivit.

SUSANNA

Ack, hur ljuvt i afton...

SUSANNA & GREVINNAN

...blommans vällust andas få...etc.

[Recitativo: Piegato è il foglio]

SUSANNA

Nu är det färdigt. Nu fattas blott sigillet.

GREVINNAN

Riktigt. Tag denna knappnål, den får tjäna som sigill - men vänta! Skriv här i kanten på brevet: skicka igen sigillet. Göm nu brevet. Jag hör någon komma.

Scen 8

(Cherubin som flicka, Barbarina och en hop unga flickor med blomsterbuketter.)

7 [Nr. 21. Coro: Ricevete, o padroncina]

Goda, älskade grevinna!
Dessa enkla blommor tag!
Vi åt vår välgörarinna
hava plockat dem idag.
Våra gåvor äro ringa,
som vi själva, utan flärd,
men det lilla som vi bringa,
det är hjärtats fria gärd!

BARBARINA

Detta är, nådig fru, några flickor från trakten. De bringa er sin ringa hyllningsgärd och bedja om ursäkt för sin djärvhet.

GREVINNAN

Så vänligt. Jag er tackar.

SUSANNA

Se, så nätta de äro.

GREVINNAN

Men säg, vem är väl den förtjusande flickan som tycks så blygsam vara?

BARBARINA

Hon är min kusin, som kommit hit till bröllopsfesten i afton.

GREVINNAN

Låt mig hälsa på denna vackra främling. Så kom då fram och lämna dina blommor. *(Hon tar Cherubins bukett och kysser honom på pannan.)* Så hon rodnar. *(Till Susanna.)* Susanna, tycker du ej att hon liknar någon?

SUSANNA

Jo, rent förvillande.

Scen 9

[Recitativo: Eh cospettate!]

(Antonio går fram, betraktar alla flickor, igenkänner Cherubin, lyfter av honom fruntimmersmössan och sätter hatten på hans huvud istället.)

ANTONIO

Nå, kors för tusan, det är ju herr kaptenen.

GREVINNAN

(O himmel!)

SUSANNA

Den förrädar'n!

ALMAVIVA *(allvarligt)*

Nåväl, min grevinna?

GREVINNAN

Jag är, min dyre make, överraskad och häpen, precist som ni.

ALMAVIVA

Nå, men i morse då?

GREVINNAN

I morse – i morse ämnade vi klä ut honom alldeles så som han nu är klädd.

ALMAVIVA *(till Cherubin)*

Varför har ni ej rest?

CHERUBIN *(tar av sig hatten)*

Ers nåd!

ALMAVIVA

Er brist på lydnad jag nog skall veta straffa.

BARBARINA

Nådig herre, nådig herre, ni nyss ni sade alltid då ni så ömt mig kysste och tog i famnen: Ljuva barn, om du mig älskar, jag vill ge vad du önskar.

ALMAVIVA

Har jag sagt detta?

BARBARINA

Ja, ja. Om nådig greve vill göra Cherubin till min man, skall jag er älska som min kattunge jag älskar.

GREVINNAN

Nå, min greve, vad säger ni nu?

ALMAVIVA

Jag är, min dyra maka, överraskad och häpen, precist som ni.

Scen 10

FIGARO

Hans nåd! Om så ni uppehåller våra flickor, så farväl, dans och glädje.

ALMAVIVA

Än se'n? Vill du dansa? Din fot är ju vrickad.

FIGARO *(låtsar dra på foten)*

Jaha. Svedan har mest gått över.
Kom flickor, låt oss gå.

ALMAVIVA

Hördu Figaro, det var ju i alla fall rätt lyckligt att du så där föll ner uti lösa mullen.

FIGARO

Haha, ganska lyckligt, ja. Men låt oss skynda till dansen.

ANTONIO *(hindrar honom att gå)*

Och just vid det laget galopperade pagen till Sevilla.

FIGARO

I galopp eller trav, sak samma, men kom nu sköna flickor.

ALMAVIVA *(hindrar honom)*

Figaro! Säg mig, du hade hans fullmakt uti din ficka?

FIGARO

Ja, det stämmer, men varför dessa frågor?

ANTONIO *(drar fram Cherubin i armen)*

Jo, här är en som påstår att Figaro är driven i att ljuga!

FIGARO *(förvånad)*

Cherubin!

ANTONIO

Som det tycks.

FIGARO

Vad är nu detta?

ALMAVIVA

Jo, du kan tro, han påstår att det var han som hoppade ner i trädgår'n.

FIGARO *(funderar)*

Har han verkligen sagt det?

ALMAVIVA

Ja.

FIGARO

Nåväl! D'ä ju alltför möjligt att han också fått det infallet att hoppa.

ALMAVIVA

Också han?

FIGARO

Varför ej. Jag ej bestrider, vad jag icke vet.
(Man hör en marsch på avstånd.)

8 [Nr. 22. Finale Eccola la marcia!]

FIGARO

Nu börjar marschen, så skynda till era platser.
Nu fort till era platser, Susanna ge mig armen.

SUSANNA

Här är den.
(Alla går, utom greven och grevinnan.)

ALMAVIVA

(Vilken djärvhet!)

GREVINNAN *(sakta)*

Himmel, jag bävar!

ALMAVIVA

Grevinna.

GREVINNAN

Ja, låt oss oss sätta oss för att ta emot, här kommer bröllopsskaran. Man bör mottaga den, till brudens heder, ty hon är ju er skyddsling.
Låt oss sätta oss.

ALMAVIVA

Låt oss sätta oss, *(avsides)* och tänka på att hämnas.

Scen 11

TVÅ RÖSTER UR KÖREN

Kom, älskande unga från hela vår bygd,
kom, låt oss besjunga vår husbondes dygd!
Han avstår med mildhet från fädernas vildhet
och avskyr de lagar som gjorde vår blygd.

HELA KÖREN

Ja, låtom oss sjunga vår husbondes dygd!
(Almaviva öppnar biljetten och sticker sig fingret).

ALMAVIVA

Nå fan besitta så'na kvinnfolk. Man stöter överallt på deras nålar. *(Han kastar bort nålen och läser.)* Aha! Jag börjar gissa. *(Söker knappnålen.)*

FIGARO *(till Marcellina & Susanna)*

Han har visst fått en biljett-doux från någon ung och vacker kvinna. Biljetten var förseglad med en knappnål som har sårat grevens finger.

Nu han ivrigt den söker, åh vilken dårskap.

ALMAVIVA

Gån, mina vänner, jag bjuder er alla på bröllopskalaset. Denna fest skall bli ståtlig, ja den festen skall bli ståtlig. På det mest lysande sätt vill jag den fira, med sånger och danser, en stor måltid och fyrverkeri. Ni skolen då finna vad belöning jag ger åt trogna tjänster!

KÖR

Kom, älskande unga från hela vår bygd... etc

AKT 4

Scen 1

(Barbarina allena med litet frukt och några bakelser i ena handen och en papperslykta i den andra.)

9 [Nr. 23. Cavatina: L'ho perduta, me meschina!]

BARBARINA

Den är borta, ack jag arma!
Vilket fasligt bryderi!
Vill då ingen sig nu förbarma?
Vad hans nåd nu ond lär bli!
Ack vad Susanna och hans nåd onda lär bli.

Scen 2

[Recitativo: Barbarina, cos' hai?]

FIGARO

Barbarina, vad söker du?

BARBARINA

Jo, kusin, jag har tappat...

FIGARO

Vad då?

BARBARINA

Vad då? En knappnål som hans nåde befallde mig att lämna Susanna.

FIGARO *(häftigt)*

Till Susanna? En knappnål! Ser man på, min lilla, du förstår redan konsten att uträtta de ärenden man dig ger.

BARBARINA

Seså, nu blev han ond på mig.

FIGARO

Ser du ej att jag skämtar? *(Han låtsas söka och tar behändigt ur Marcellinas huvudbonad en knappnål, den han ger åt Barbarina.)* Men vänta, här är knappnålen. Jag blott önskade höra vad han sade, då han gav dej ditt uppdrag.

BARBARINA

Han sa' helt enkelt: Gå kära barn och lämna denna knappnål åt den sköna Susanna, och säg henne: Det här sigillet är till linden.

FIGARO

Ah, till linden!

BARBARINA

Och se'n sa nådig greven: Akta att ingen ser dig och du, du kan väl tiga?

FIGARO

Javisst, som muren.

The banqueting hall in Act 2

DROTTNINGHOLM THEATRE MUSEUM

BARBARINA

Nu är du väl belåten?

FIGARO

Ja, mycket, mycket!

BARBARINA

Adjö min vackra herre, och nu till Susanna och se'n till lilla pagen. *(Springer sin väg.)*

Scen 3

FIGARO *(utom sig)*

Moder!

MARCELLINA

Figaro!

FIGARO

Jag är förtvivlad!

MARCELLINA

Stilla, stilla, jag besvär dig!

FIGARO

Ack, denna knappnål, ska ni veta, är just densamma som hans nåd nyss sökte.

MARCELLINA

Nåja, och därför har du giltig orsak att se dig för och ständigt ha öppna ögon. Men du vet ingenting bestämt.

FIGARO

Välan, till verket! Jag vet till punkt och pricka var de ämna mötas.

MARCELLINA

Säg, vad tänker du göra?

FIGARO

Tänker få hämnas hela mitt kön! Farväl mor *(Han går häftigt ut).*

MARCELLINA

Farväl, min son. *(Hon går.)*

Scen 5

[Recitativo: Nel padiglione a manca]

BARBARINA *(Allena)*

I vänstra paviljongen, så han sade.
(Hon skyndar in i paviljongen till vänster.)

Scen 6

FIGARO

Ha, Barbarina. Vem är där?

DOKTOR BARTOLO

Vad är på färde, du ser förskräcklig ut. Man skulle kunnatro att du hade någon komplott för dig. Vad betyder allt detta?

FIGARO

Det ska' ni snart få veta. Här just på detta ställe ska' vi fira en fest för den kyska Susanna och hans höga nåd.

DON BASILIO

Ja, jag begriper. Susanna och hans nåd blivit ense om saken mig förutan.

FIGARO

Här i närheten, dröjen kvar, kära vänner. Jag gömmer mig här och när jag visslar, så skynden fram.

Scen 8

10 [Nr. 26. Recitativo ed Aria: Tutto è disposto... Aprite un pò que gl'occhi]

FIGARO *(Allena)*

Allting är färdigt, stunden bör redan vara inne.
Men något rör sig...Vad är det?... Ingenting!
Ack, sådant mörker!...
Jag börjar redan vackert att spela fast nog tidigt
den dumma roll'n av äkta man. Den ovärdiga!
Under festen, då han läste biljetten, hur
fröjdades hon icke, att få bedra mig! Och
jag!... skrattade själv på min bekostnad.
Ack, Susanna, Susanna, vilka kval du mig
kostar. Med denna änglaminen... och med
oskuldens väsen... kunde jag det förmoda?
Den som lärt känna kvinnorna, och tror dem,
han är en dåre!
Bedragna människors skara, kan ni så blinda vara,
och längre låta narra er,
nej, hören mig jag ber, så hören mig jag ber.
Att dessa falska kvinnor bli kallade gudinnor,
och hjärtats härskarinnor,
det blott av dumhet sker.
I snaran de rycka oss med list och gevalt,
som maran de trycka oss i änglagestalt.
Med dans de berusa oss, och tända vår låga,
med sång de förtjusa oss att sedan oss plåga,
än ljuva sirener, än vilda hyenor,
som rävar så fina, de le åt vår pina,
ja dessa förförerskor, lugnets förstörerskor,
lekande, smekande fånga vårt hjärta,
oss blott till förtret,nej, nej, nej, nej,
jag säger ej mera, ty resten ni vet.
Bedragna människors skara... etc
Med snaran de rycka oss – jag säger ej mera...
som maran de trycka oss – jag säger ej mera...
med sång de förtjusa oss – jag säger ej mera...
med dans de berusa oss – jag säger ej mera...
än ljuva sirener... etc *(Han går.)*

Scen 9

SUSANNA *(I grevinnans kläder, till grevinnan)*

Fru grevinna, Marcellina säger att Figaro
kommer hit?

MARCELLINA

Han re'n är här, och sänken därför rösten.

SUSANNA

Den ene alltså lyssnar, den andre kommer hit
till sitt möte. Så låt oss börja.

MARCELLINA

Jag gömmer mig härinne.

Scen 10

SUSANNA

Ni skälver, fru grevinna. Är det av kyla?

GREVINNAN *(I Susannas kläder)*

Luften är så fuktig. Jag drar mig undan.

FIGARO *(på avstånd)*

Nu är det stora ögonblicket inne.

SUSANNA

Här i lindarnas skugga vill jag njuta än en

stund av nattens svalka.

FIGARO

Av svalka! Av svalka!

SUSANNA *(avsides)*

Den skälmen på mig lurar. Låt oss roa oss litet och hämnas på gunstig junkern för hans tvivel.

11 [Nr. 27. Recitativo ed Aria,
Giunse al fin il momento... Dèh! vieni non!]

SUSANNA *(högt)*

Äntligt nalkas den stunden, då jag vågar mig kasta, i min ömme älsklings armar. Bort med all fruktan! Må den ej längre störa denna glädje, som härskar i mitt hjärta. Tjusande park! Hur fägnar du mitt sinne. Till mina ömma känslor ses jord och himmel svara. Ljuvliga svalka! Vad du min själ upplivar! Kom älskade. Ack skynda till mitt möte!
Natten oss kallar i sitt tysta sköte,
dess skuggor hölja redan hela parken,
daggens droppar glindra uppå marken.
Hör västans fläkt i trädens kronor susar,
blomstrens ånga här sinnet milt berusar.
Med källans sorl, här siskans toner blandas,
naturen här blott fröjd och kärlek andas.
Nattliga fjäriln kring rosenhäcken dansar.
Kom, min älskling,
kom att beprydas av min hand med kransar,
kom, att beprydas av min hand,
utav min hand, med kransar. *(Hon går.)*

Scen 11

[Recitativo: Perfida! E in quella forma]

FIGARO

Skändligt! Att hon har kunnat så mej bedraga! Är jag vaken, eller drömmer jag?

CHERUBIN *(i uniform)*

La la la la la la la!

GREVINNAN *(kommer fram)*

Där ser du pagen.

CHERUBIN

Någon kommer! Nu fort, Barbarina väntar. *(blir varse grevinnan.)* Åh! Där är en dam!

GREVINNAN

O ve mig arma!

CHERUBIN

Den som bär den där klänningen. Det kan endast vara Susannas.

GREVINNAN

Om min make nu kom. Vad blev mitt öde?

12 Nr 28. Finale: Pian, pianin le andrò più presto!]
[Gente! gente! All'armi!]

CHERUBIN *(kommer närmare)*

Sakta, sakta, låt oss nalkas,
nyttjom fintligt denna svåra stund.

GREVINNAN

(Tänk, om greven skulle komma,
jag förlorad blev i grund.)

CHERUBIN

Min Susanna!
(Hon ej talar. Hon försöker dölja sitt anlet, låt oss skämta, *(tar hennes hand och karesserar den)* låt oss skämta, säg mig vem du söker här?

GREVINNAN *(söker göra sig lös)*:

Oförskämde, djärve gosse, lämna mig jag er besvär.

CHERUBIN

Säg, Susanna, hårda sköna,
säg mig vem du söker här?.

Scen 12

ALMAVIVA *(på avstånd)*

Här jag söker min Susanna.

SUSANNA & FIGARO *(på avstånd)*

Se, där kommer fågelfångar'n!

CHERUBIN *(till grevinnan)*

Kan du mig så grymt bemöta!

FIGARO, ALMAVIVA & SUSANNA

Ack, så häftigt hjärtat klappar!
Någon ann' hos henne är.

GREVINNAN *(till Cherubin)*

Gå er väg, jag annars ropar...

CHERUBIN

Låt dig kyssas, så går jag sedan.

SUSANNA, ALMAVIVA & FIGARO

Det är lilla pagens stämma...

GREVINNAN

Vad, en kyss? Nå, en sådan djärvhet!

CHERUBIN

Varför skall du mig förneka
det som greven snart skall få.

SUSANNA, GREVINNAN, ALMAVIVA & FIGARO

Den förmätne! Den förmätne!

CHERUBIN

Ack sådan hårdhet, ack sådan hårdhet.
Säg minns du ej då jag stod bakom stolen?

SUSANNA, GREVINNAN, ALMAVIVA & FIGARO

(Om den pojken finge hållas,
skämde han vår hela plan.)

CHERUBIN *(vill kyssa grevinnan)*

Jag skall ta den... *(Greven ställer sig emellan dem och emottar kyssen.)*

GREVINNAN & CHERUBIN

(O himmel! Greven!)
(Cherubin flyr in i paviljongen till vänster)

FIGARO *(kommer fram)*

Låt oss se vad här skall ske!

ALMAVIVA *(tror sig ge pagen en örfil och ger den åt Figaro)*

Efter man en kyss er nekar,
tag åtminstone den där!

FIGARO

Aj! Där fick jag min belöning nu för min nyfikenhet, där fick jag den rätta lönen för min nyfikenhet.

GREVINNAN & SUSANNA *(skrattande)*

Ingen vacker marknad han där gjorde! Sådant händer dem som lyss.

John Forsell as Count Almaviva in Figaro Act 4. Gothenburg 1937

JACOB FORSELL COLLECTION

ALMAVIVA

Ingen vacker marknad han där gjorde! Säg hur smakte denna kyss? *(till grevinnan)* Jag slapp då äntligt pagen... Kom hit, Susanna lilla!

GREVINNAN

Nu får ni som ni önskat, se jag är här ers nåd.

FIGARO

(En sådan trolös slinka! Hon gör ej något krus.)

ALMAVIVA

Låt mig din hand få trycka.

GREVINNAN

Se här är den...

ALMAVIVA

Min ängel!

FIGARO

(Hans ängel!)

ALMAVIVA

Så fina, mjuka fingrar...
Vad denna hand är vacker!
En ny och okänd låga tänder sig i mitt bröst.

GREVINNAN, SUSANNA & FIGARO

Passionerna förvilla;
den handlar alltid illa som lyder deras röst.

ALMAVIVA

Jag vill din hemgift öka med denna vackra ringen;
behåll den, som ett tecken på min beständighet.

GREVINNAN

Allt vill Susanna taga som eders höghet ger.

ALMAVIVA, SUSANNA & FIGARO

(Förträffligt! Allting lyckas; det bästa återstår.)

GREVINNAN *(ser åt fonden)*

Hans nåd; jag märker något sken,
undvikom dessa bloss.

ALMAVIVA

Låt oss gå in, och språkas se'n,
vi måste dölja oss.

FIGARO

Kom, stackars gifta männer,
kom, skåden eder lott!

SUSANNA

Att sätta tro till männer, det är en dårskap blott!

GREVINNAN

Dit in i tjocka mörkret?...

ALMAVIVA

Ja, det är vad jag önskar;
jag tänker inte läsa där, det har du nog förstått!

GREVINNAN & SUSANNA

De bliva bägge narrade;
vår list har framgång fått!

FIGARO

Den slinkan följer säkert med,
min skam sin höjd har nått!

ALMAVIVA *(hör någon gå)*

Vem går där?

FIGARO *(förargad)*

Det är någon!

GREVINNAN *(till greven)*

D'ä' Figaro... Jag går.

(Går in i paviljongen till höger.)

ALMAVIVA *(till grevinnan)*

Ja, gå så länge, jag kommer strax. *(Försvinner mellan buskarna)*

Scen 13

FIGARO

Allt är så tyst och stilla här,
den sköna Venus inne är
men Mars, som henne sällskap gör;
här står Vulkanus utanför
och tänker knipa dem!

SUSANNA *(kommer fram och förändrar rösten)*

Hör, Figaro, var tyst då!

FIGARO

(Jag tror det är grevinnan.)
Ni kommer ganska lagom att se med egna ögon... hur greven... och min hustru... ja, saken den är riktig, det kan ni själv få se!

SUSANNA *(glömmer att förändra sin röst)*

Så tala mera sakta; jag skall på dem nog vakta;
men jag vill hämnad bli!

FIGARO *(igenkänner Susanna, avsides)*

Susanna!... *(Högt)* Vill ni hämnas?

SUSANNA

Ja.

FIGARO

Hur då? Hur ska det väl gå till?

SUSANNA

Jag tänker honom fånga här,
sen vet jag hur jag gör.

FIGARO *(avsides)*

Den räven tänker lura mig,
jag det ej hindra bör!
(Högt, med löjlig tillgjordhet)
Ack!... om grevinnan ville... *(Faller på knä)*

SUSANNA

Nej hör, vad vill det säga?

FIGARO

Ack, fru grevinna!

SUSANNA

Nej hör, vad vill det säga?

FIGARO

Ack, fru grevinna!

SUSANNA

Nej hör, vad vill det säga?

FIGARO

Se mig för edra fötter, mitt hjärta för er lågar,
ack, om jag kunde hoppas er greve lurat har.

SUSANNA

Hur kliar det i fingrarna!

FIGARO

Hur svallar i mig känslorna!

SUSANNA

Av vrede blir jag varm!

FIGARO

Av kärlek blir jag varm, jag känner mig varm!

SUSANNA

Jag tror ej på er kärlek.

FIGARO

Så tro dock på min vördnad.
Men tiden går, jag ber er.

Låt mig er hand få låna... räck mig er hand...

SUSANNA *(med sin naturliga röst)*

Här är den till er tjänst!
(Ger honom örfilar.)

FIGARO

En örfil!

SUSANNA

En andra, den tredje, och här den fjärde, *(slår honom efter takt)* den femte, och här den sjätte...

FIGARO

Hon slår förbannat hårt!

SUSANNA

...och här den sjunde, den åttonde,
och där har du en till!

FIGARO

Så mer, slå mer min ömma vän!

SUSANNA

Hör på min herr förförare...

FIGARO

Det idel kärlek är!

SUSANNA

Är det att vara kär?

FIGARO

Slå mer, slå mer, min ömma vän,
det idel kärlek är.

SUSANNA

Hör på, min herr förförare, är det att vara kär!

FIGARO

Ack, förlåt mig, min söta Susanna!
Ljuva ängel, mig längre ej banna,
jag på rösten dig kände igen.

SUSANNA

Är det möjligt?

FIGARO

Så sant jag dig älskar!

FIGARO & SUSANNA

Ack, förlåt mig, min söta Susanna!
Ack, förlåt mig, min älskade vän.
Ack, förlåt då din ömma Susanna!
Ack, förlåt mig, min älskade vän!

Scen 14

ALMAVIVA

Fåfängt söker jag henne i parken.

FIGARO & SUSANNA

(Det är greven, jag hör det på rösten.)

ALMAVIVA

Pst! Susanna! Är du mållös eller döv?

SUSANNA *(till Figaro)*

Skönt, han vet ej med vem han har talat!

FIGARO

Vem?

SUSANNA

Grevinnan!

FIGARO

Grevinnan?

SUSANNA

Grevinnan!

SUSANNA & FIGARO

Hurtigt! Tänkom nu på våra roller,

låt oss spela till slut denna fars!

FIGARO *(faller på knä för Susanna)*:

Min grevinna, jag vågar er älska!...

ALMAVIVA

(Vad, min hustru? Och jag... utan vapen!)

FIGARO

Vill ni då ej min kärlek belöna?

SUSANNA

Nå välan då! Jag är övervunnen...

SUSANNA & FIGARO

Låt oss skynda att njuta tillsammans
all den lycka som kärleken ger.
(Susanna går in i paviljongen till vänster.)

ALMAVIVA

Skynda, skynda! Hit med facklor!

FIGARO *(låtsar bli rädd)*

Ha, herr greven!

ALMAVIVA

Kom och hjälp mig, skynda, skynda!

FIGARO

Ve mig arme!

Scen 15

(Hela brudskaran med tända facklor.)

DOKTOR BARTOLO & DON BASILIO

Vad befalles? Vad befalles?

ALMAVIVA

Gripen den karlen, den där skurken, som mig
skymfat, som har sökt vanhedra mig.
(Han går in i paviljongen till vänster.)

DOKTOR BARTOLO,
DON BASILIO & ANTONIO

Jag står häpen och förundrad,
knappt jag tror att det är sant.

FIGARO

Se, vad häpnad, vad förundran!
Jag dem narrat har galant!

ALMAVIVA

(drar Cherubin vid armen ur lusthuset)

Förgäves ni stretar; stig ut, min grevinna!
Er dygd och er trohet skall snart få sin lön!

Scen 16

ALMAVIVA *(förundrad)*

Vad? Pagen?

ANTONIO

Min dotter!

FIGARO

Min moder!

DON CURZIO, BARTOLO,
BASILIO & ANTONIO

Grevinnan!

ALMAVIVA

Ovärdiga maka! Ditt brott är bekant!

SUSANNA *(döljer sitt ansikte med solfjädern)*:

Förlåt mig, förlåt mig!

ALMAVIVA

Nej, hoppas det aldrig!

FIGARO

Förlåt mig, förlåt mig!

ALMAVIVA

Nej aldrig, nej aldrig!

SUSANNA & FIGARO

Förlåt mig!

BARTOLO, BASILIO, MARCELLINA & ANTONIO

Förlåt dem!

ALMAVIVA

Nej, nej, nej, nej, nej, nej!

Scena ultima

GREVINNAN *(kommer ut ur paviljongen till höger och faller på knä)*

Herr greve, för min skull förlåt dem, jag ber!

ALMAVIVA

O himmel! vad ser jag!

BARTOLO, CURZIO, ANTONIO & DON BASILIO

O himmel, vad ser jag, ett sådant mirakel!
Av häpnad jag står här helt dum,
jag står helt dum.

ALMAVIVA

Förlåt mig, min maka! Förlåt mig, Rosina!

GREVINNAN

Hur ljuvt att förlåta,
ett älskande hjärta ej bättre begär!

ALLA

Vår sällhet, vår lycka befästad nu är;
ja allas vår sällhet befästad nu är.
Efter dagens svåra stunder,
capriciösa, galna funder,
tänkom blott på våra nöjen,
lydom endast glädjens lag!
Makar och vänner, till festen, till dansen
låt oss blott om kärlek sjunga, låt oss sjunga!
Må, vid lekar, dans och löjen
sorgen fly på denna dag, på denna dag!

(ALMAVIVA)

Efter många glada stunder,
fjolliga och galna funder, tänkom blott... etc
Makar, vänner, gamla, unga!
Låt oss kärleken besjunga! Må, vid lekar... etc

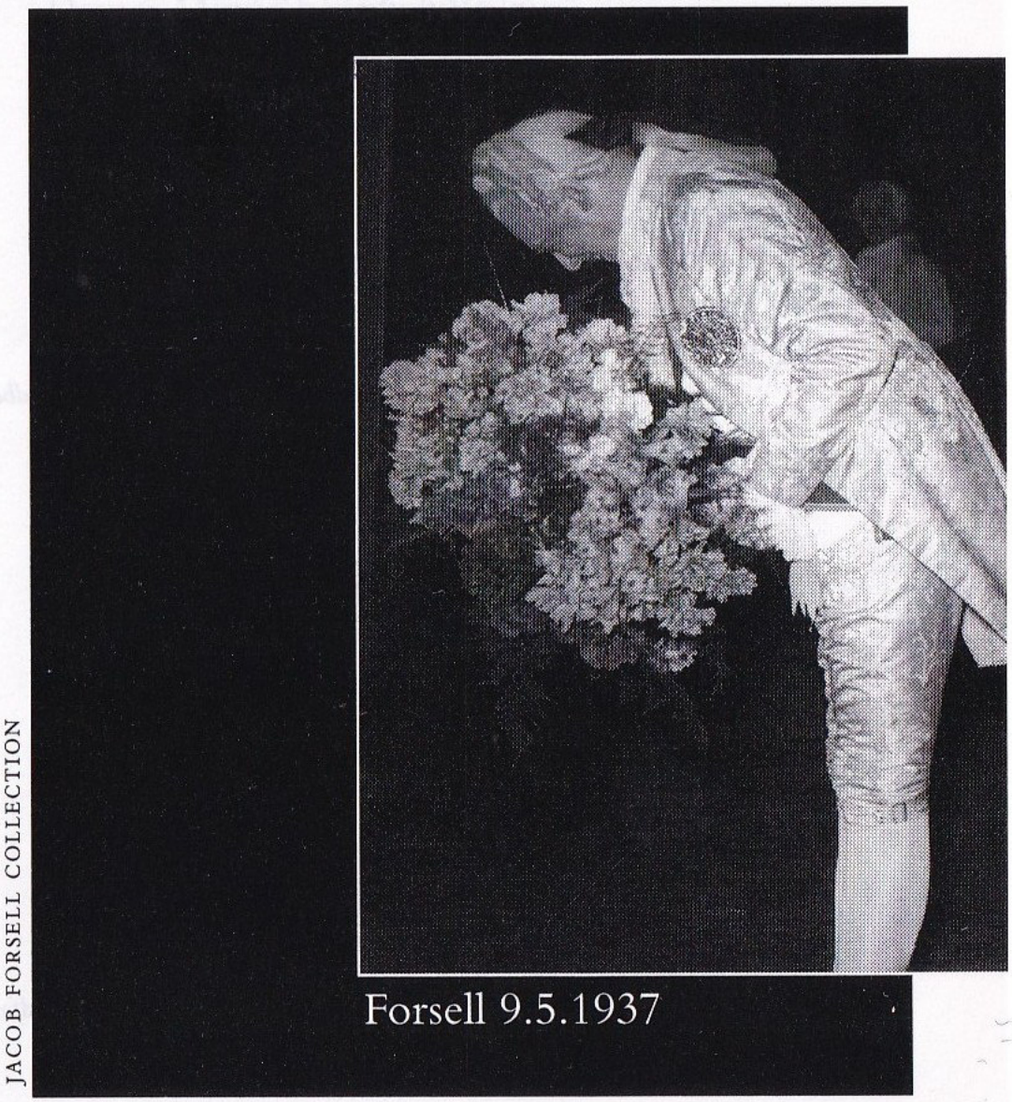

JACOB FORSELL COLLECTION

Forsell 9.5.1937

CD 1 ROMANSER OCH ARIOR 1903 –1913

1 **Richard Wagner: Sången till aftonstjärnan ur Tannhäuser akt 3**
(Wolfram: O du mein holder Abendstern..)

WOLFRAM

Så strålar Du, o stjärna underbara,
Ditt stilla ljus är bud från rymder klara.
All natt försvinner för Din stråle skär
och väg Du visar ur dimmorna här.

O, Du min aftonstjärna huld!
Glad hälsar jag Din stråles guld,
från hjärtats sång sin trohet spar.
Hälsa ömt när hon förbi dig far,
när hon från jordens låga dalar
som ängeln flyr till himlens salar.
När hon från jordens låga dalar etc

Richard Wagner/Frans Hedberg

2 **W. A. Mozart: Serenad ur Don Giovanni akt 1 (Deh, vieni alla finestra...)**

DON JUAN

O, hör i nattens tystnad de ömma toner,
och låt ett svar dem finna uti ditt hjärta!
Hos dig de skola väcka den ljuva smärta
och måla dig en sällhet från bättre zoner.
När aftonen sig sänker, när morgon randas,
för dig, för dig jag lever, för dig jag andas,
O dölj dig icke längre, min lyckas stjärna!
Och rodna vid mitt hjärta, du sköna tärna!

Lorenzo Da Ponte/C.G. Nordforss

3 **Charles Gounod: Valentins bön ur Faust akt 2**

VALENTIN

Avant de quitter ces lieux, sol natal de mes aïeux,
a toi, Seigneur et Roi des cieux,
ma sæur je confie. Daigne de tout danger,
toujours, toujours la protéger, cette sæur si chérie,
daigne de tout danger la protéger,
daigne la protéger de tout danger.
Délivré d'une triste pensée,
j'irai chercher la gloire, la gloire au sein des ennemis,
le premier, le plus brave au fort de la mêlée,
j'irai combattre pour mon pays,
et si, vers lui, Dieu me rappelle,
je veillerai sur toi fidèle, O Marguerite! Avant de quitter ces lieux etc.
O Roi des cieux, jette les yeux,
protège Marguerite, Roi des cieux!

Jules Barbier & Michel Carré /Ernst Wallmark

4 **Ivar Widéen: Vallarelåt**

Hör du ej bjällrorna, hör du hur sången
vallar och går och går vilse i vall?
Korna de råma och påskynda gången,
följa i lunk efter jäntans trall.
Hör hur det ljuder kring myr och mo:
Lilja, mi Lilja, mi Lilja, mi ko –
Eko vaknar i bergigt bo,
svarar ur hällarne långt norr i fjällarne:
Lilja, mi Lilja, mi Lilja, mi ko!
Hör hur det ljuder etc

Gustaf Fröding

5 **Erik Gustaf Geijer: Den nalkande stormen**

Runt omkring vila rår. Havets bryn stilla står.
Av en fläkt knappt ett spår syns på vattnets spegel.
Sjöfågelns skri ängsligt hörs i kvalmig luft.
Intet rörs: och sol bränner het på de slaka segel.
Men molnet nalkas, det stormen bär.
Upp! Möt den med mod, den kraft begär.
En riktig storm och en riktig man,
de passa ej illa för varann!
En riktig storm etc.

Erik Gustaf Geijer

6 **Erik Gustaf Geijer: Skärsliparegossen**

Gott folk, jag är en fattig gosse,
som slipar kniv och sax;
Jag är skärslipargossen, som slipar kniv och sax.
Finns intet arbete här? Jag ringa lön begär:
Surra hjul! Surra hjul! Jag sjunger till din gång.
Surra hjul! Surra hjul! Min syssla sker med sång.
Är det bråttom, vackra flicka?
I blinken jag färdig är.
Se ej på mig? Gå ifrån mig.
Av de blickar du skickar,
mitt huvud går ikring
som hjulet går i ring, i ring -
det gör ingenting.
Nu är jag färdig, tack då!
Jag vandrar åter, ack!
En gång ock jag har tjänat ut,
då tjänar jag mig en flicka till slut!
En gång ock jag etc.
Gott folk, jag är en fattig gosse,
som slipar kniv och sax.
Jag är skärslipargossen, som slipar kniv och sax.
Ej gossen stanna nu här får,
ej stackars gossen stanna får,
för annan dörr han går.
Surra hjul! Surra hjul! Jag sjunger till din gång.
Surra hjul; surra hjul!
Min syssla sker med sång.

Erik Gustaf Geijer

7 **Emil Sjögren: Jahrlang möcht' ich so Dich halten op 12:2**

Jahrlang möcht' ich so Dich halten,
so von Dir umschlungen sein,
Deiner Minne heimlich Walten
ströhmet mächtig auf mich ein.
Über uns die Wipfel rauschen,
Vöglein hüpft von Ast zu Ast,
und die wilden Rosen lauschen,
was Du mir zu sagen hast.
Ach! sie hören wenig Worte,
wenn wir uns in Armen ruhn,
an den waldverschwiegnen Orte
giebt es Holderes zu tun,
Räthsel blühn auf Deinem Munde,
und glückselig, wer sie löst!
hast in einer einz'gen Stunde
Hunderte mir eingeflösst, eingeflösst.

Julius Wolff

8 **Emil Sjögren: Ich möchte schweben über Thal und Hügel op 12:6**

Ich möchte schweben über Thal und Hügel
mit meiner Liebe Leid allein zu sein.
Und nähmest Du, der Morgenröte Flügel,
ich holte Dich mit meiner Sehnsucht ein.
Die Winde sausen und die Wipfel rauschen,
und von den Zweigen klingt das alte Lied,

dem alle Herzen auf der Erde lauschen,
daß nie von Leide sich die Liebe schied.
Und von den Zweigen klingt das alte Lied,
daß nie von Leide sich die Liebe schied.

Julius Wolff

9 Emil Sjögren: Dryckesvisa

Törstar du, törstar du? Kom med, kom med!
Slå dig ned, drick i fred till det sista draget!
Druvan ger dig eld och must,
vad kan du mer begära?
Bägar'n går, glädjen rår över hela laget.
Lustelig fyll ditt glas, drick ur och sjung:
"Bacchus blott är vår kung;
tro vi honom svära".
Klang, gutår! Se bägarn går; hell hans gudalära!
Bägarn går, och Bacchus rår,
tro vi honom svära."

Efter Theodor Souchay, övers: Berta Sjögren

10 Wilhelm Stenhammar: Fylgia op 16:4

Fylgia, Fylgia, fly mig ej,
när jag drags av det låga mot dyn,
du skygga, förnäma, sky mig ej,
när med lumpna tankar jag skymmer din veka gestalt,
som svävar i skönhet och stjärnglans och drömmar av ljus
för min syn så nära mig, men så fjärran dock
som den fjärran, fjärran skyn,
du eftertrådda, du oåtkomliga, du flicka av skönhetslängtan, du väsen i dräkt
av livets skiraste silverskir,
med lyckliga drag av kärlekens skäraste törnros-skimmer i hyn.
Fylgia, Fylgia, fly mig ej, du skygga förnäma, sky mig ej, fly mig ej, sky mig ej,
du min skönhetslängtan, du som mot dagens sorger är min skyddande tröst i nattens syn!

Gustaf Fröding

11 Giuseppe Verdi: Greve Lunas aria ur Trubaduren akt 2 "Il balen" (Il Trovatore)

GREVE LUNA

Hennes skönhet överstrålar
aftonstjärnans milda dager
och i hennes löje målar
sig min framtid ljus och fager.
Hur passionens låga bränner,
mildrar hon den snart likväl –
och en enda blick jag känner
mildrar stormen i min själ.
Hur passionens låga etc

Salvatore Cammarano/C W A Strandberg

12 W.A. Mozart: Don Juans & Zerlinas duett "Là ci darem"ur Don Giovanni akt 1

DON JUAN

Du bör ej fruktan bära! Följ mig till mitt slott!
Det ligger där helt nära. Följ mig en timma blott.

ZERLINA

Nej, jag i rädsla svävar; nej, jag ej följa bör,
då så mitt hjärta bävar, visst något ont jag gör.

DON JUAN

Nej blott min lycka gör du.

ZERLINA

Masetto gråta skall.

DON JUAN

Hela min fröjd förstör du.

ZERLINA

Ack, hur kan jag väl tveka?... nej, jag bör neka.

DON JUAN

Kom och följ mig - du bör ej fruktan hysa.

ZERLINA

Jo, jag i rädsla svävar.

DON JUAN

Följ mig till mitt slott!

ZERLINA

Nej, jag ej följa bör.

DON JUAN

Följ mig en timma blott.

ZERLINA

Jag något ont då gör.

DON JUAN

Ack, blott min lycka gör du.

ZERLINA

Masetto gråta skall.

DON JUAN

Hela min fröjd förstör du.

ZERLINA

Ack, hur kan jag väl tveka? Nej, jag bör neka.

DON JUAN

Ack, kom! Ack, kom!

ZERLINA

Välan!

DON JUAN

Ja, glad bör du mig följa. Du bör det mer ej dölja.
Det vällust är för dig.
Ja, glad bör du mig följa etc.

ZERLINA

Ja, glad vill jag dig följa. Jag kan det mer ej dölja.
Det vällust är för mig. Ja, glad vill jag etc.

DON JUAN

Så kom!

ZERLINA

Jag går, jag går.

DON JUAN

Ja, kom!

DON JUAN & ZERLINA

Jag ej förmår förklara hur lycklig jag skall vara,
att få tillhöra dig.

Lorenzo Da Ponte / C G Nordforss

13 Giuseppe Verdi: Leonores och Greve Lunas duett ur Trubaduren akt 4 "Mira da'cerbe... Vivrà" (Il Trovatore)

LEONORA

Ser du, av tårar skall en flod
för dina fötter strömma...
Är det ej nog, så låt mitt blod
ur mina ådror tömma...
låt gärna trampa mig till mull,
men släpp min älskling fri!

GREVEN

Ha! Kommer du till mig igen,
som till en vän i nöden?
Nej, tusen gånger värre än
skall han då lida döden...
och det för din kärleks skull,
som gör mitt raseri.

LEORORA & GREVEN

Låt gärna trampa mig etc.
Och det för din kärleks skull etc. [...]

LEONORA

Han är fri! Min glädje gör att jag
ej kan dig offer bära,
o Herre! Men mitt hjärtas slag
förkunna högt din ära.
Min sista stund jag bidar glad,
jag fyller mina öden och säga kan i döden
att han blev frälst av mig.

GREVEN

Nej, vänd dig ej från mig - och glöm
ej säga om detsamma,
så jag ej tror det var en dröm
vad nyss du hördes stamma.
Säg om igen att du är min,
att jag ej mer må glömma,
ack dessa ord, de ömma,
som jag har hört av dig.

Salvatore Cammarano/C W A Strandberg

14 Charles Bizet: Toreadorarian ur Carmen akt 2 "Votre toast..."

ESCAMILLO

För er skål jag tackar eder gärna
och dricker här ett rågat glas för er!
Soldat, toreador, ha samma stjärna,
ler i striden hult och se'n, lyckan ler!
Salongen full, en väldig skara,
där tränges från golv till tak,
och vår publik ivrig syns vara -
pratar högt, håller vad om samma sak.
Detta buller, det larm som skallar
och som stegras till raseri,
det är musik som mod framkallar,
och detta buller älska vi.
Hör på! Giv akt! Giv akt! Hör på!

Toreador! Ej ge dig! Toreador, toreador!
Nej minst ett väl jag minns i stridens larm
att klara, svarta ögon se med blick så kärleksvarm!
Toreador! Med blick så kärleksvarm!
Nej, minst ett väl... etc
Toreador! Med blick så varm!

Henri Meilhac & Ludovic Halévy / Frans Hedberg

15 Gioachino Rossini: Wilhelm Tells bön ur Wilhelm Tell akt 3 "Sois immobile.."

WILHELM TELL

Han gick så stilla och undergiven
och böjde sitt knä som till bön.
Åkalla Gud, åkalla Gud, ty det står i Hans makt
att dig bevara, liksom mig, till livet.
Och rör dig ej, lyft ditt öga mot skyn.
Och sök att vända din blick ifrån bågen
att den blänkande pil ej skrämma må din syn?
Åkalla Gud! Stå still!
Känn med, känn med!
tänk på din moder, hon som oss väntar båda två.

V J Etienne & H L F Bis / C W A Strandberg

16 Ambroise Thomas: Mignon: Svalduetten ur Mignon akt 1 scen 5 "Legères hirondelles"

MIGNON

Du svala som dig svingar
så lätt mot himlens höjd,
spänn munter dina vingar
och flyg mot söderns fröjd!
Spänn dina vingar och flyg mot söderns fröjd.

Davida Hesse (1877–1962)
as Mignon *Photo Herman Hamnqvist*

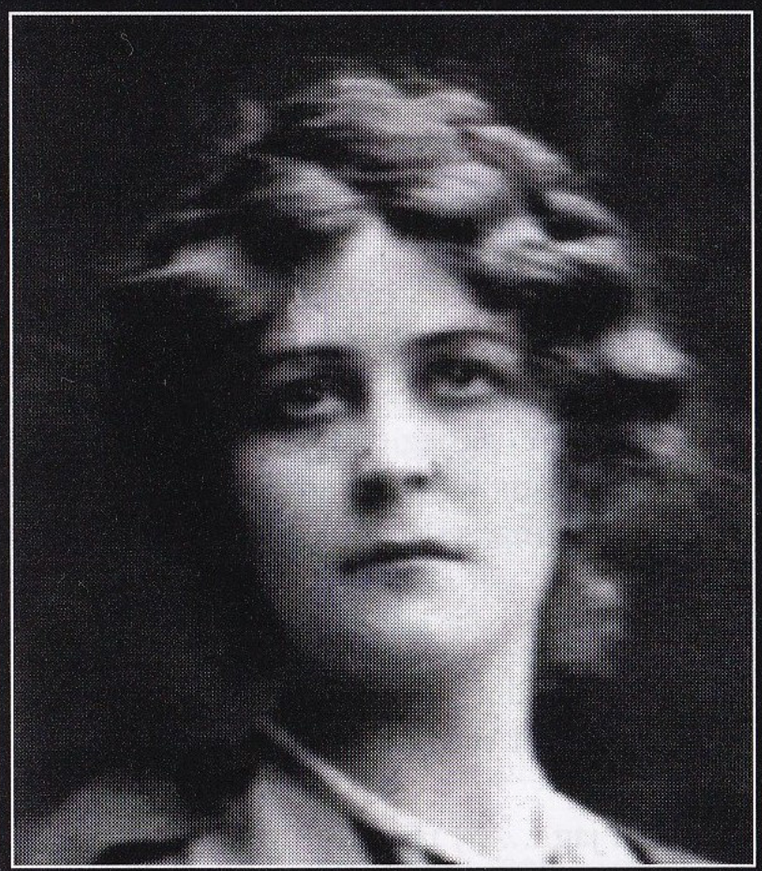

John Forsell as William Tell 1901.
Photo Alfred Dahllöf

JACOB FORSELL COLLECTION

LOTHARIO

De gamla strängar klingar
för hennes hand med fröjd,
dess ton tycks få vingar
mot himmelens höjd!

MIGNON & LOTHARIO

Du svala etc De gamla etc

MIGNON

O flyg mot ljusets zoner, skynda hastigt ditbort
emot den sköna strand!

LOTHARIO

Ja, flyg!

MIGNON

Säll den, vars glada toner med jubel hälsar först det
förlovade land! Du svala, flyg! Farväl!

LOTHARIO

Du svala som dig svingar så lätt mot himlens höjd,
spänn munter dina vingar
och flyg mot söderns fröjd!
Flyg, svala, flyg! Med dina vingar! etc.

MIGNON & LOTHARIO

Flyg, svala, flyg! Med sina vingar etc..
Farväl, du svala som dig svingar
så lätt mot himlens höjd.
Farväl! Spänn munter dina vingar,
flyg, svala, flyg. Farväl, farväl!

Michel Carré & Jules Barbier/Frans Hedberg

17 Giuseppe Verdi: Scen ur Nilduetten, Aida akt 3 "A te grave cagion m'adduce"

AMONASRO

Ve dig, mig föra skäl av vikt, Aida. Intet undgår mitt öga. – Du tärs av kärlek till Radamès... han dig älskar... han kommer hit... Och din rival är Faraos dotter...
Minns vår ofärd, vårt fördärv,
städs hennes släkt har varit.

AIDA

Och jag i hennes våld... Jag, Amonasros dotter!

AMONASRO

I hennes våld! Nej! Om du önskar
du lätt störta kan din härskarinna
och hemland och kärlek och man
du återvinner.

AIDA

Du kan se din hembygds skogar åter,
dess friska dalar, gyllne templens prakt!

AIDA

Jag får se min hembygds skogar åter,
dess friska dalar, gyllne templens prakt!

AMONASRO

Där skall som make han din trohet löna,
en evig vår din stig skall blomsterströ.

AIDA

Fick blott en dag jag denna sällhet röna...
en enda timma blott, sedan dö,
blott en timma, sedan dö! [....]

AMONASRO

Minns att folket, slaget, förkrossat,
blott genom dig, blott genom dig
kan resa sig ur sitt fall.

AIDA

O, ännu jag .... (?) ja honom hatar jag.
Vad hatar du ej mig.

AMONASRO

Han kommer! Fatta mod! Jag väntar här!

Antonio Ghislanzoni / Hjalmar Sandberg

18 **Gioachino Rossini: Faktotumarian ur Barberaren i Sevilla akt 1 "Cavatina" (Il barbiere di Seviglia)**

FIGARO

Plats åt Factotum för hela sta'n, ge plats!
La la la la!
Hastom till verksta'n, det lider på da'n,
på sta'n. La la la la! Ack!
Sådant härligt liv, angenämt tidsfördriv,
är det ej kostligt för en barberare! Eller vaba?
Ah! Bravo Figaro! Bravo, bravissimo! Bravo!
La la la la!
Nej, bättre yrke ej någon kan ha, nej nej.
La la la la!
Allt jag uträttar; för mina kunder
på alla stunder färdig jag är.
Nej, större trevnad, muntrare levnad
kan icke finnas, därpå jag svär! La la la la!
Rakknivar, striglar, lansetter och iglar,
allt vad som fordras sköter jag bra.
Extra förtjänster till höger och vänster;
kärleksintriger dem jag förtiger, La ran lar la!
Ack, sådant härligt liv etc.
Ständigt man ropar mig, man överhopar mig!
Herrar, mamseller, fruar, gesäller:
Den skall friseras, den skall barberas!
– Fästa servietten! – Spring med biljetten!"
– Figaro! Figaro!
Håll opp! Håll opp! Jag orkar ej mer!
En annan gång, jag ber!
– Figaro! - Jag är här!
– Hej, Figaro! – Jag är där!
– Figaro! Hit! – Figaro! Dit!
– Figaro! Gå! – Figaro! Stå!
På allraförsta vink springer jag, rask och flink.
Ah! Bravo, Figaro! Bravo bravissimo!
Dagligen samlar jag pengar som fan!
Jag är Factotum för hela sta'n, för hela sta'n!

Cesare Sterbini / Bernhard Crusell

19 **W. A. Mozart: Nozze di Figaro akt 3, greve Almavivas aria "Vedro mentr'io"**

ALMAVIVA

Skall jag förgäves brinna
och se mitt hopp försvinna!
Skall denna falska kvinna le åt mitt ömma tal!
Skall denna stolta sköna en uslings hopp belöna,
och hennes kärlek kröna min neslige rival!
Skall jag förgäves... etc
Åh, nej, din narr, åh, nej, din narr!
Nej låt dig ej förvilla din sällhet gör min plåga,
säg, kan du hoppas våga, att jag den då skall gilla?
Nej, lär dig, att emellan oss, emellan oss,
det givs ej något val.
När jag de djärva straffar
jag hämndens vällust njuter,
mitt hjärta sig förskaffar
en fröjd av deras kval.
Nej låt dig ej förvilla... etc.

Lorenzo da Ponte / Bernhard Crusell

20 **Emil Sjögren: Hvil over Verden, Du dybe Fred, op 3:2**

Hvil over Verden, Du dybe Fred,
der strømmer fra Nattens Øje,

John Forsell as Count Almaviva 1896.
Photo Alfred Dahllöf

John Forsell as The Barber of Seville 1896

THE LIBRARY OF ROYAL OPERA STOCKHOLM

der gyder med Lindring sig dulmende ned
over Jordens dal og Højde
tavst maa mit Hoved sig bøje
i Dagen forvilded min Fod sig tidt,
det er derfor mit Hjærte har blødt og lidt,
mot Aftnen sagnes mit trodsige Trit,
den Genstridige falder til Føje.

Se, jeg er sunken paa Jorden ned,
min Læbe i Bøn sig beveger.
Du ved hvad der farver mig kinden hed,
Du, den første Læge bland Læger.
Ræck mig den Drikke, som kvæger.
Jeg tømte saa mangen forfænglig Skaal,
det er derfor mit Hjærte har brænt som et Baal;
men Fangen der inde skal sig til Taal
og tøm med Forsagelsens Bæger.

Holger Drachmann

21 Adolf Fredrik Lindblad: En vårdag

Lärkan drillar upp i skyn, och i byn uret slår,
blomman reder sig sin säng på grön äng. Nu är det vår!
Hej! Märk vad lust och fröjd,
ner i dal, upp på höjd!
Fri från is är sjön, re'n står åkern grön,
och på kullen sig björkarna klätt i sin skrud,
och från berget så skallar nu vakthornets ljud!
Men hör på, men hör på,
hur' det stimmar i vatten, i säv och strå!
ja, hör på hur det stimmar i säv och strå, hör på!
Nej, se ur vassen flög en and,
och på strand jägarn står.
Barnet leker utmed grind, frisk om kind.
Nu är det vår! [...]
Men då vårens stjärna strålar,
strålar hjärtats sol också,
och uppå dess himmel målar tavlan skönare ändå.
Alla själens strängar vakna,
våren ger var en sitt ljud.
Bjuds dig njuta, bjuds dig sakna,
fröjd och sorg bär hoppets skrud.
Men den lycka jag blott känner,
hon mig här till mötes går!
Se'n i fjor vi äro vänner, och vi bli det mer i år.
Ja, den lycka jag blott känner etc.
Lärkan drillar upp i skyn, och i byn uret slår,
blomman reder sig sin säng på grön äng.
Nu är det vår! Nu är det vår!

Adolf Fredrik Lindblad

22 Armas Järnefelt: Skymning

När en gång solen har sjunkit ned
bak dunkelt blånande fjäll
och trastens toner har tystnat
i drömmande sommarkväll,
då vill jag sitta på skärets strand och lyssna på vågens saga
och lyssna utan att hopps och minnas
utan att klaga.

Alceste

23 Jean Sibelius: Svarta rosor op 36:1

Säg, varför är du så ledsen i dag,
du som alltid är så lustig och glad?
Och inte är jag mera ledsen i dag
än när jag tyckes dig lustig och glad:
ty sorgen har nattsvarta rosor.

I mitt hjärta där växer ett rosendeträd.
som aldrig nånsin vill lämna mig fred,

och på stjälkarne sitter det tagg vid tagg,
och det vållar mig ständigt sveda och agg;
ty sorgen har nattsvarta rosor,

Men av rosor blir det en hel klenod,
än vita som döden, än röda som blod.
Det växer och växer. Jag tror jag förgår,
i hjärtträdets rötter det rycker och slår;
ty sorgen har nattsvarta rosor.

Ernst Josephson

24 Jean Sibelius: Säv, säv, susa op 36:4

Säv, säv, susa; våg, våg, slå!
I sägen mig var Ingalill den unga månde gå?
Hon skrek som en vingskjuten and, när hon sjönk i sjön,
det var när sista vår stod grön.
De vore henne gramse vid Östanålid,
det tog hon sig så illa vid.
De vore henne gramse för gods och gull
och för hennes unga kärleks skull.
De stucko en ögonsten med tagg,
de kastade smuts i en liljas dagg.
Så sjungen, sjungen sorgsång,
I sorgsna vågor små,
säv, säv, susa; våg, våg, slå!

Gustaf Fröding

25 Wilhelm Stenhammar: I skogen

Kärt är att råka dig, nattviol,
där blek du står ibland gräsen,
och suckar ut efter sjunken sol,
din doft, ditt innersta väsen.
Ljuvt är att höra din sång, du trast,
där högst i granen på spaning
du jublar ut under kvällens rast
om morgonrodnad din aning.
Men lär mig, nattviol, blid som din,
en sorg, när fröjd har gått under.
Trast, lär mig tolka så glad som din,
min tro på ljusare stunder!

Albert Theodor Gellerstedt

26 Gaetano Donizetti: Så mycken kärlek bör Ni väl besvara ur Leonora akt 3
A tanto amor (La Favorite)

KUNGEN

Så mycken kärlek bör Ni väl besvara,
då endast Ni hans levnads sällhet gör.
Se, han är ung, han tror sig lycklig vara,
av grymhet, ej hans ljuva villa stör!
Så mycken kärlek etc.
av grymhet ej hans hjärtas ljuva villa stör!
Ånej, ånej, ej hans ljuva villa stör!

A Royer, G. Vaëz, A.E. Scribe/A F Lindblad

27 Richard Wagner: Wotans Abschied ur Die Walküre akt 3

WOTAN

Die Augen leuchtendes Paar,
das oft ich lächelnd gekost,
wenn Kampeslust ein Kuß dir lohnte,
wenn kindisch lallend der Helden Lob
von holden Lippen dir floß:
dieser Augen strahlendes Paar,
das oft im Sturm mir geglänzt,
wenn Hoffnungssehnen das Herz mir sengte,
nach Weltenwonne mein Wunsch verlangte
aus wild webendem Bangen:
Zum letztenmal letz' es mich heut'
mit des Lebewohles letztem Kuß!

Dem glücklicher Manne glänze sein Stern:
dem unseligen Ew'gen
muß es scheidend sich schließen.
Denn so kehrt der Gott sich dir ab,
so küßt er die Gottheit von dir.

Richard Wagner

The King in Leonora (La Favorite) 1896
Photo Herman Hamnqvist

JACOB FORSELL COLLECTION

CD 2 ROMANSER OCH ARIOR 1916

11 Wilhelm Peterson-Berger: Böljebyvals

Sjung, sjung i alarna, flygande storm,
du kämpars vän,
sjung, sjung i salarna; glimmande höstlöv fara.
Stolt under ekarna prunkar en senad skara än,
trofast i lekarna, trofast i storm och fara.

Fast, fast mot rockarna slå dessa bröst
som stormen spänt,
lugnt under lockarna dristiga blickar fara.
Än från altanerna, där sina lyktor vildvin tänt,
ler mot kompanerna kvinnornas unga skara.

Snart, snart på planerna möter jag dig
som ingen vet.
Starkt som orkanerna känslornas vindar fara.
Går du i tågande skyarnas svalka röd och het?
Ord har jag lågande, länge jag måst dem spara.

Sol, sol, i ekarna tänd nu till balen
höstens bloss!
Mörkt brinna vekarna; dånande vågor fara.
Våren den susande har inga visor mer för oss.
Livet är brusande, stormsång och stormdans bara.

Erik Axel Karlfeldt

12 Adolf Fredrik Lindblad: Den skeppsbrutne

Hans koja stod vid sjön,
hans julle låg vid strand.
Han ville bort till ön, sitt segel fast han band.
Och så bar det av över glittrande vågor
på glänsande fjärd.
Han sam i ett hav utav solsken och lågor.
Så säll var hans färd!

Och seglen de stodo så fulla för vinden
på vaggande sjön.
Och vågorna stänkte sitt skum uppå kinden.
Allt närmre kom ön.

Men himlen blev mulen, och mörkt blev kring
jorden.
Sig moln sänkte ner.
Och sjön, se! han vräkte så vilt utåt fjorden;
land såg han ej mer.
Och månen sig gömde, och vindarne tjöto
i block och i skot.
Likt hungriga ulvar nu vågorna röto
sitt skummande hot.

Men vid han bättre såg.
Var fjärden bytt till hav.
Som blod så röd, dess våg
nu bäddade hans grav.

Och vill du förstå, på vad djup du skall leta,
var du skall söka hans hamn å villande hav?
Fråga de hjärtan som älskat, de veta,
de känna den våg, i vars famn han funnit sin grav.

Adolf Fredrik Lindblad

13 Adolf Fredrik Lindblad: Föresats

O, jag vill ej sjunga, vill ej tala mer.
Stum må bli min tunga, då ditt öga icke ler.
Våren kommer åter, men du icke så.
Ensamt hjärtat gråter;
ej ditt hjärta lyss därpå.
Solen kysser jorden, havet kysser strand,
men du, blott du kan bryta

vad kärlek förband.
Nej, jag vill ej sjunga, sjunga mer i år,
kanske din vrede förgår.

Adolf Fredrik Lindblad

14 Wilhelm Peterson-Berger: Til majdag op 3:1

Til majdag fører jeg hjem min brud,
en rosensblomme i liljeskrud,
spil, Spillemænd, spil!
Den dag skal skoven ha grønt i sin hat
og engen ha blomster i barm,
og fuld så månen skal være den nat
och solen skal danse sig varm,
och gøgen skal kukke og lykken os spå
och finker skal fløjte og drosler skal slå
men sorgen kan holde sig hjemme;
Till majdag fører jeg hjem min brud,
en rosensblomme i liljeskrud,
spil, Spillemænd, spil!
Den dag skal skoven etc.

Jens Peter Jacobsen

15 Wilhelm Stenhammar: Det far ett skepp op 26:5

Det far ett skepp på gungande våg,
ack gungande våg, med tackel och tåg
och vimpel i mast, jag kommer ihåg
att skeppet heter Lyckan.

Och sjöarna dunka mot skeppets stam,
och revlarna resa sin vita kam,
men skepparn lotsar sig ändå fram,
ty skeppet heter Lyckan.

Och när det kommer till grönskande strand,
ack grönskande strand, så ser man ibland
en flicka vifta och vinka med hand
åt skeppet som heter Lyckan.

Det vinkar igen från master och rår,
det viftar och hurrar, i märsen står
en lättmatros, han har knollrigt hår,
och skeppet heter Lyckan.

Och flickan öppnar sin rosendemund,
ack rosendemund, så röd och så rund,
och suckar och ber: tag mig med på stund
på skeppet som heter Lyckan.

Men sanna mitt ord är flickan ombord,
så går det till botten, sanna mitt ord,
ty flickor på hav och flickor på jord
de göra kål på lyckan.

Bo Bergman

16 Wilhelm Stenhammar: Lycklandsresan op 26:8

När jag steg i land, där druvorna lysa
på Lycklands strand och flickorna mysa
på stranden i blomster och band,
go on, tänkte jag, känn mynten i fickan,
i dag är i dag, den vackraste flickan
om livet och höfterna tag!

Hon gav mig en titt, vi kom till ett näste,
där vin ficks fritt, och vinlöv hon fäste
huldsaligt om huvudet mitt.
Och i mitt schatull med tärningen lekte
jag Lycklands gull, mens flickan mig smekte
så saligen ljuvlighets full.

Men bönderna där i Lyckland trängde
mig riggen för när, och tillhyggen svängde
de bönderna, bönderna där.
”Hej, leden är trång, nu näven håll knuten
håll knuten, och taljan i gång, se upp från kikuten,

ohoj, alle boys, kom along!"

Och ilsken och full, jag slog och jag spände
tre bönder ikull, min käresta rände
till skogs med mitt Lycklands-gull.
Det small och det ven, de flängde mig sönder
med käppar och sten. Förbannde bönder,
de slogo mig halt i ett ben.

Så steg jag ombord men stödd på en krycka
och lappsalvsmord av Lycklands lycka
och viner och flickor förgjord.
Till sorg blir all glans och halt får en vanka
omkring efter dans, ens vinlövsranka
blir hård som en hagtornskrans.

Men skål alle boys, gör fast alle trossar,
och skål, alle boys, god natt alle gossar,
nu går skeppar Lyckman till kojs!

Gustaf Fröding

17 Emil Sjögren: Jeg givet mit digt til våren op 1:2

Jeg giver mit digt til våren,
skjönt endnu den ej er båren,
jeg giver mit digt till våren,
som længsler till længsler lagt.
Så sluter de to en pagt
at lokke på sol med liste,
så vinteren nød må friste
at slippe et kor af bække,
så sangen må ham förskrække,
at jage ham ud av luften
med idelig blomsterduften.
Jeg giver mit digt, jeg giver mit digt til våren!

Bjørnstjerne Bjørnson

18 Giuseppe Verdi: Rigolettos monolog Pari siamo! ur Rigoletto akt 2

RIGOLETTO

Vi äro lika! Mig tjänar tungan och honom svärdet!...
Jag är en man som skrattar, han en, som mördar!
Den gamle har förbannat mig!...
O människor, o natur!
I haven gjort mig till ett vidrigt odjur.
Hur förfärligt att vara vanlytt,
hur förfärligt att alltid spela narren,
att, som jag, evigt tvinga sig att skratta!
Mig är nekad de andres arvslott – att gråta!
Ofta min unge hertig, vacker och mäktig,
alltid skämtsam... lycklig,
halvt i sömnen mig säger:
"Narr, kom fram, jag vill skratta!"
Och jag måste genast lyda – o hur förbannat!...
Usle hovmän, hur jag hatar eder alla,
vilken njutning att eder gissla!
Vet, om jag elak är, vem, om ej ni,
har skulden?...
Men här jag känner mig förändrad.
Den gamle har förbannat mig!...
Denna tanke, o varför väcker den alltjämt min fruktan?
Skall den mig ofärd bringa?
O nej... det är dårskap!

F.M. Piave/Ernst Wallmark

19 Pjotr Tjajkovskij: Onegins aria akt 1 ur Eugen Onegin

ONEGIN

Om ödet mig behagat giva
för hemmets lugn ett sinne böjt,

att make, kanske fader bliva,
ej en minut jag skulle dröjt!
Ni liknar väl mitt ideal,
jag aldrig funnit bättre val.
Dock kom ej lyckan mig till fromma,
städs i mitt inre oro rår;
för mig den skulle fåfängt blomma,
er jungfrukärleks ljuva vår!
Ja, tro mitt ord, ett giftermål
oss båda snart till börda bleve
ty trots er älskvärdhet i allt,
gör vanan dock mitt hjärta kallt,
Nej, inga rosor, endast smärta oss bjuder äktenskapets tvång
och prövningstid ... som kan bli lång!

Min ungdoms känslor har försvunnit
och forna drömmar mitt öga aldrig återser.
Jag kan er älska som en broder –
ja, som en broder, och dock - vem vet - kanske än mer?
Och dock - vem vet? Kanske än mer, än mer?
Med all dess glädje, all dess smärta
är kärlek städs i ungmöns hjärta
en villa, en villa, närd av fantasin!

K.S. Sjilovskij/Ernst Wallmark

20 W.A. Mozart: Champagnearian
ur Don Juan akt 1

DON JUAN

Fritt må champagnen brusa i glasen,
kärlek och glädje härska i dag!
Blossande tärnor, strålande stjärnor,
för du till dansen, så är din lag.
Blossande tärnor dem älskar jag, dem älskar jag.
Tvånget skall vika! Frihet skall råda!
Höga och låga dansen är lika,
skönheten endast hyllar jag,
alla skönheter hyllar jag.
Både vid sången och fyllda pokalen
stormande glädje härskar i salen,
flyr min tärna med mig gärna.
Sorgsna och glada, ömma och kalla –
lätt över alla segra jag skall!
Ömma och kalla, lätt över alla
segra jag skall!
Blossande tärnor, strålande stjärnor etc.

Övers: Bernhard Crusell

21 W.A. Mozart: Finch'han dal vino
ur Don Giovanni akt 1

Finch'han dal vino calda la testa,
una gran festa fà preparar.
Se trovi in piazza qualche ragazza,
teco ancor quella cerca menar.
Senza alcun ordine la danza sia,
chi'l minuetto, chi la follia,
chi l'alemana farai ballar.
Ed io fra tanto dall'altro canto
con questa e quella vo'amoreggiar.
Ah la mia lista doman mattina
d'una decina devi aumentar!
Se trovi in piazza etc.

Lorenzo Da Ponte

22 Wilhelm Stenhammar: Sverige, ur Ett folk

Sverige, Sverige, Sverige, fosterland,
vår längtans bygd, vårt hem på jorden!
Nu spela skällorna, där härar lysts av brand,
och dåd blev saga, men med hand vid hand

Eugen Onegin *Foto Herman Hamnqvist*

John Forsell as Wotan 1901
Photo Alfred Dahllöf

JACOB FORSELL COLLECTION

svär än ditt folk som förr
de gamla trohetsorden.
Fall julesnö och susa djupa mo!
Brinn österstjärna genom junikvällen!
Sverige, moder! Bliv vår strid, vår ro,
du land, där våra barn en gång få bo
och våra fäder sova under kyrkohällen.

Verner von Heidenstam

23 Emil Sjögren: Ro, ro, ögonsten

Ro, ro, ögonsten! ro, ro!
Omsorgers ögonlock sluta sig aldrig dock,
sluta sig aldrig dock:
Du är vår kära ögonsten, vår ögonsten.
Ro, ro, ädelsten, ro, ro!
Kärlekens guld så rent, fattar dig in så lent:
Du är vår klara ädelsten, vår ädelsten.
Ro, ro, hörnesten! ro, ro!
Tinnar av framtidshopp,
bygga vi på dig opp, bygga vi på dig opp:
Du är vår kära hörnsten, vår hörnesten

Albert Theodor Gellerstedt

CD 3 ROMANSER OCH ARIOR 1920-22

7 Ture Rangström: Melodi

Bara du går över markerna,
lever var källa, sjunger var tuva ditt namn.
Skyarna brinna och parkerna
susa och fälla lövet som guld i din famn.
Och vid de skummiga stränderna
hör jag din stämmas vaggande vågsorl till tröst.
Räck mig de älskade händerna.
Mörkret skall skrämmas. Kvalet skall släppa mitt bröst.
Bara du går över ängarna,
bara jag ser dig vandra i fjärran förbi,
darra de eviga strängarna.
Säg mig vem ger dig makten som blir melodi?

Bo Bergman

8 Ture Rangström: Sommarnatten

På den lugna skogssjöns vatten
satt jag hela sommarnatten
och för böljans tropp ur båten
slängde tanklös ut försåten.
Men en talltrast sjöng på stranden,
att han kunnat mista anden,
tills jag halvt förtörnad sade:
"Bättre, om din näbb du lade
under vingen och till dagen
sparde tonerna och slagen"
Men den djärve hördes svara:
"Gosse, låt ditt metspö vara.
Såg du opp kring land och vatten,
kanske sjöng du själv om natten."
Och jag lyfte opp mitt öga,
ljus var jorden, ljust det höga,
och från himlen, stranden, vågen
kom min flicka mig i hågen,
och som fågeln spått i lunden
sjöng jag denna sång på stunden.

Johan Ludvig Runeberg:

9 Emil Sjögren: I Seraillets lustgård op 22:1

Rosen sænker sitt hoved, tungt af Dug og Duft,
og Pinjerne svaje saa tyst og mat i lumre Luft.
Kilderne vælte det tunge Sølv i døsig Ro.

Minareterne pege mot Himlen op i Tyrketro,
og Halvmaanen driver saa jævnt afsted
over det jævne Blaa
og den kysser Rosers og Liljers Flok,
alle de Blomster smaa
i Seraillets Have, i Seraillets Have.

Jens Peter Jacobsen

10 Ture Rangström: De fångna ur Idyll nr 14

På den röda älvens botten fiskade en gosse pärlor,
fann en pärla, blå som himlen
och som himlens stjärna rundad.
Men en flicka låg i pärlan,
och hon bad en bön och sade:
"Offra upp din pärla, gosse,
bryt mitt fängsel, låt mig fara,
och en tacksam blick i stället
vill jag för min frihet skänka."

"Nej, vid Gud, du goda flicka,
pärlan är för mycket dyrbar,
bär blott stilla du din boja,
mången bar en vida värre."

Flickan bräckte sakta skalet;
morgonrodnan lik i fägring,
sköt hon upp vid gossens sida,
gyllne lockar skylde pannan,
rosens hy på kinden glödde.
Stum, i hennes skönhet fången,
stod i trenne timmar gossen.
När den tredje timmen slagit,
bad han tyst en bön och sade:
"Offra upp din skönhet, flicka,
bryt mitt fängsel, låt mig fara,
och en tacksam tår i stället
vill jag för min frihet skänka."

"Nej, vid Gud, min gode gosse,
pärlan är för mycket dyrbar.
Bär blott stilla du din boja,
mången bar en vida värre."

Johan Ludvig Runeberg

11 Josef Erikson: Den svenske Celadons klagovisa

De svarte Morhianer, de gå med naket ben
och bära ring i näsorne och göra mig stort men,
de svarta Afrikaner, som kallas Morhianer.
Jag visade min luta för desse svarte män
och sade: "Det är ljuvligt i att spela uppå den".
De togo den i handen att gräva uti sanden
och sade: "Dårlig spade de vite hava må".
Se'n togo de min stövelknekt och satte strängar på
och sade: "Du skall spela på denna goda fela!"
De grävde med min luta dess Afrikanska grav.
Nu spelar jag på stövelknekt och spelar ganska brav,
ty Celadon är vaner vid svarte Morhianer.

Gustaf Fröding

12 Felix Mendelssohn-Bartoldy: Det vare nog
Es ist genug, aria nr 26 ur Elias

ELIAS

Det vare nog! Så tag, o Gud, nu min ande!
Jag är ej bättre än mina fäder.
Det vare nog, det vare nog etc.

Jag ivrat med kraft för Herrens skull, för vår Gud Zebaot!
Ty ditt folk uti Israel redan ditt förbund har brutit,
och det helga altar re'n de hava krossat
och dina profeter dräpt med svärdets egg.

Allena står jag, den siste profeten;
och de strävar blott att från mig de livet taga
att livet de taga. Det vare nog!
Så tag, o Gud, nu min ande!
Jag är ej bättre än mina fäder.
Så tag o Herre då min ande.

J. Schubring efter Första Konungaboken

13 Emil Sjögren: Alt vandrar Maanen sin vej i Kvæld op 13:1

Alt vandrer Maanen sin vej i Kvæld
og Duggen falder i Krat;
Nu ganger den lyse Dag paa Hæld;
allerkæresten min, Godnat!
Ret aldrig straaler saa klar som Du
en stjerne paa Højeloftsbro;
til Dig staar altid i Kveld min Hu,
naar Dagen ganger til Ro.
Hvor Solen drager i Vesten ind,
af Havet i Favntag kryst,
ret altid søger Dig da mit Sind
der, hvor der er mildt og lyst.

Ernst von der Recke

14 Ture Rangström: Ballad ur Två ballader

Grånad hertug gav sin brud,
späd, hjärtvinnande mö,
bröllopsskänk, glimmande skrud.
Snigelpar över graven gå. Alla skola vi dö!
Kvalet tärde i hans bröst
för pagen fager och ung.
Som svarta ormar oro och harm
i kärlekens ljus sig rörde.
Sjung vid din luta, sjung!
I parken till en mistelten
han gick med sorgset mod
och hängde sig upp i en gren.
När alla fålar kvittra kvickt, hans öga sprängs med blod.
Men borgfrun höll sin herre kär,
hon visste ju aldrig för vad.
Ack, hur sällsam kärlek är!
Stränge riddare hängde på gren;
hon kvävde sig i ett bad.
Men pagen över klingan sprang,
hade ej yppat ord,
föll till marken så det sang.
Gyllne sky över fästet går.
O, maskar, mull och jord!

Ernst Josephson

15 Ture Rangström: Ett Helicons blomster ur Två visor i gammal stil

Och skulle jag sörja, då vore jag tokot,
ty ingen gör rakt, vad vår Herre gör krokot,
och ingen sorg på livsens stråt
kan tvättas bort av gråt.
Min glädje var ringa, min motgång mycken,
min strängalek gjord till att falla i stycken,
och gjord att förlisa min levnads båt -
ro hit med vin för en plåt!
Så vill jag förhärda mitt hjärta och dricka
att ut och dag in och i kruset blicka,
mitt öde i dräggen se och ändå le.
Så vill jag ej fåvitskt med herranom tvista,
men dricka och le, tills mitt hjärta vill brista
och själen får vila i dödens hus -
ro hit med än ett krus!

Gustaf Fröding

W. A. Mozart: Leporellos arior ur Don Juan akt 1, två fragment

16 (Notte giorno faticar t. 10-70)

Sjelden Penge, Prygl des fleer,
Staae om Natten udenfor,
Medens Herren inde leer,
Det var hidtil mine Raar!
Hvorfor selv ei Herre være?
Fanden være Tjener meer!
Nei, nei, nei, nei,
Fanden være Tjener meer!
Det for galt er paa min Ære!
Mens han Elskovslønnen henter,
Jeg paa Gaden staar og venter,
Paa Gaden venter, paa Gaden venter!
Herre kan jeg gjerne være,
Fanden være Tjener meer!
Hvad er det? Der kommer Nogen!
Det er bedst, jag søger Krogen,
Ganske stille staaer jeg der!
Ja, ja, ja, ja,
Ganske stille staaer jeg der!

17 Listearian (Madamina, t. 2 – 37)

Hvis, min Donna, De behager at høre
Denne Liste, som jeg har at føre
Paa de Skjonne, hans Konst monne røre,
Smukke Ting da De skal saae see!
Først i Italien, et hundred og tyve;
En Snees Tydske, for ikke at lyve,
Frankrigs Piger rundt om ham flyve,
Ja, men see Spanien, ja ved Spanien staaer Tusind og tre!

Dansk övs: N C L Abrahams 1845, tr Kjobenhavn 1864.

18 Mozart: Figaros bröllop akt 1, Bartolos aria

Att få hämnas, ja att få hämnas
är den vises största nöje.
Att förlåta den oss skymfat...
vilken feghet och vilken skam!
Nej, med slughet och förställning...
ja med klokhet... helt försiktigt...
kan man våga... ingen fara;
men tro mig, allt skall gå bra.
[Om jag skall bläddra i hundrade handlingar,
om jag skall läsa sjutusen förordningar,
med citationer, chikaner, förvrängningar]
vinnes processen i alle fall.
Hela Sevilla känner ju Bartolo;
den skurken Figaro jag lure skall!

Lorenzo da Ponte/Bernhard Crusell

On 5 September 1889, the Copenhagen Royal Opera gave a gala performance of Mozart's Don Giovanni in honour of their most outstandingly loyal artist. Peder Schram celebrated his 70th birthday with his farewell performance, at which he sang Leporello, a part that had been in his repertoire since 1845. Not that he left the theatre completely, however. He was on stage there just three months before his death on 1 July 1895, although this time in a speaking part.

About the time of the 70th birthday celebrations, he was invited to the home of Gottfried M. Ruben, Scandinavian representative for the latest luxury from Edison, the phonograph. He sang a few phrases through the short speaking tube onto the soft yellow wax cylinders.

One of the cylinders is the world's oldest Mozart recording. It was still in such good condition that it could be re-recorded on a 78 r.p.m. record in 1936 with acceptable sound quality. Schram's recording of two passages from Leporello's role is published here for the first time on CD (CD 3, track [16] and [17].

It is a priceless document. The listener immediately becomes aware of how little historical legitimacy there is in the traditions we favour today, which we strive to preserve and thoughtlessly perpetuate. A recording made 98 years after the death of the composer has an advantage that we more than a century later will never be able to make up, however many manuscripts we study.

In the first place, the art of embellishing a fermata appears to have disappeared at the end of the last century. The two runs that 69 year old Sir Charles Santley added in 1903 to the word "brillante" in his recording of "Non piu andrai" from Le Nozze Di Figaro (G & T 052000) have hitherto been the only clear example of an already extinct custom of ornamentation.

Secondly, the practice of adding appogiaturas in Mozart's recitatives ceased in the 1920s with the advent of a more textually critical study of the scores in order to avoid the much decried notion of a romantic style. The melodic line began to be sung as it was written and not embellished as hitherto. The principle of transforming the musical consonance on the beat by delaying the dissonance probably arose from the efforts of the Florentine camarata to add dramatic expression to a particular emotional word by placing a dissonance on the next but last syllable, according to the rule of *paenultima*. Medieval convention allowed a dissonance to be sung but not written down. And the custom passed invisibly from singer to singer until the 18th century when it appeared in the popular teaching manuals of the new patrons of music, the music lovers and amateur musicians.

Peder Schram took the appoggiaturas for granted, as did Lili Lehmann and other singers from the early part of this century whose voices have been recorded. The Royal Opera in Stockholm appears to have been one of the last bastions in Europe where the appoggiatura was respected, but then opera director John Forsell (1868–1941), a vocal teacher of the old school, was reared in the 1890s' approach to Mozart as a "Rococo composer". The complete 1937 radio recording of Le Nozze Di Figaro (CD 2–4) with Forsell in the role in which he had been couched four decades earlier by Signe Hebbe, i.e. Count Almaviva, is thus a unique document of a practice to sing recitatives that had already become rare.

Thirdly, the modern Mozart convention ignores the significance of the bar line for the metre. One strives to achieve the longest possible melodic lines by linking the notes together. Peder Schram, on the other hand, used only legato in the ligatures, i.e., in certain definite groups, and generally provides us with the only recorded example of 18th century non-legato, with space between the syllables.

To our ears Schram's 'yelling' style of singing and manner closer to the spoken word remind us more of the recorded music hall singers from the turn of the century.

His Mozart style had nothing in common with our conception of "bel canto", but ought to have worked perfectly in communicating to a public which didn't know the text in advance.

Who, then was, Peder Schram (1819-1895)? Probably the best trained and most experienced singer in the history of the Danish theatre. His record of 63 years on the same stage is hard to beat. He was already able to play four musical instruments when admitted to Giuseppe Sibone's private conservatory at the Court Theatre of Copenhagen in 1831. His teachers were the composer J.P.E. Hartmann (1805–1900), musical theory, the actor Nicolai Peder Nielsen (1795–1860), declamation, and Opera chorus master Henrik Rung (1807–1871) as coach.

All stage matters he learned from the director August Bournonville (1805–1879) while his principal singing teacher was the founder of the conservatory, Giuseppe Siboni (1780–1839), whose reputation attracted Jenny Lind's future teacher, Isak Berg, to study under him for two years in Copenhagen.

Siboni was born in northern Italy and sang at the Naples opera when Rossini was its artistic director. A freemason, he was forced to flee and came to Stockholm in 1818 where he sang Titus in a concert performance of Mozart's opera. He finally moved to Denmark and became chief soloist at the Court Theatre, and there became friends with Mr and Mrs Nissen.
Mrs Nissen was an authority on Mozart's music. As his widow she became his heir.

When Jenny Lind arrived in Copenhagen she

was so impressed by the 24-year-old pupil by Siboni and bass-baritone that she encouraged him to call on her teacher, Manuel Garcia the younger (1805–1906) in Paris. Schram studied with Garcia for a year in Paris between 1846–47, and met Julius Günther, who was to be John Forsell's principal teacher. He also found another idol, Luigi Lablanche (1794-1858), the famous bass who had sung at the funerals of Haydn and Beethoven and in the first performances of many of Donizetti's and Verdi's operas.

Experts in the Danish audience maintained that Lablache was behind Schram's interpretation of Doctor Bartolo in Le Nozze di Figaro and of Leporello, whose catalogue aria he sang at his only guest appearance in Stockholm.

It took place on 27 June 1849 at a small concert which was part of a theatrical performance at the Royal Opera. The conductor was the retiring Master of the King's Music, Johan Fredrik Berwald (1787–1861), who was an expert on Mozart and had been entrusted with the Swedish premières of Don Giovanni in 1813, and Le Nozze di Figaro in 1821 while the regular conductor, Edouard Du Puy, sang the two title rôles on stage.

Although fairly easy to find documents about the world's oldest Mozart recording, it is less easy to discover those concerning the oldest Swedish recording of this composer, which took place at a meeting of the Idun Society on 3 February 1900 (see CAP 21584: 18). The singer was an amateur but his recording on Axel von Klinkowström's newly purchased phonograph was not only for pleasure.

The amateur was Hjalmar Stolpe (1841–1905), archeologist and ethnologist. He sang Bartolo's aria from Le Nozze di Figaro not once but twice, exactly identical. The best sounding parts from these two cylinders have been brought together in a feature which is strongly redolent of imitation.

Singing in the manner of popular artists was one of the social pleasures at that time, when actors and singers polished their performances for years with the same desire for precision as a circus artist.

We do not know which singer Stolpe imitated, or even if his recording was an imitation. Stolpe used a variation of Crusell's translation, which is is found in either the prompter's or artists' scores at the Royal Opera. The only possible prototype, however, is the legendary, warm-hearted but tragically corpulent Carl Johan Uddman (1821–78), who sang Doctor Bartolo throughout the 1860s, i.e. when Stolpe was an undergraduate. "The Complete Data on Stockholm Royal Opera", by Carl Bäckström, in the theatre's archives, records on 23 January 1883 that this aria was "omitted early on" (p. 1067), but not for how long. Perhaps after Uddman's retirement in 1874?) Nothing is known of Stockholm theatrical prac-

tices in the middle of the 19th century. Uddman was two years younger than Schram, though self taught; perhaps it was customary for him to sing "loore" instead of "lura" at that time. But it can be noted that Stolpe used exactly the same "yelling" declamation as Peder Schram. Possibly this idiom was characteristic of the period and the Idun recording was intended to preserve it for posterity.

As mentioned earlier, Peder Schram met the one year older Julius Günther (1818–1904) through García in Paris. After his successful debut in 1838, Günther had made himself indispensable at the Stockholm Opera with his well tended and elegant lyrical tenor. Already twelve years later he had full responsibility for voice training at the Opera and he was appointed as teacher at the Royal Academy of Music at the age of 40. For the next 40 years practically every Swedish singer passed through his classroom, including John Forsell who attended his classes from autumn 1892 to summer 1894. To a certain extent, Forsell can be regarded as having shouldered the artistic mantle from Günther when he was appointed teacher of stage narration at the Royal Opera School in the autumn of 1900.

Both Günther and Forsell stressed the importance of elegant phrasing. On the other hand, neither involved themselves much with actual vocal production, which was based on an application of García's methods, with a steady note without the slightest tremolo and a classical Italian ideal that did not suit the formants of the Swedish language, or was particularly Italian. The Swedish vowel "u" was a particular problem not found in other languages. The school of Günther produced it by forming the tongue into a gulley-like shape. This artificial, buzing 'u' sound was to set its seal on all of Forsell's students, including Jussi Björling and Set Svanholm.

The García school and its Swedish Günther-branch laid emphasis on the voice's division into three registers and the singers command of three main styles:

1. Canto spianato, for sustained notes, swelling at every fermata;
2. Canto fiorito, for an ornamented style; and
3. Canto declamato, for the recitative.

The ornamented style had three sub-divisions:

a) Canto d'agilità, for quick and lively music (e.g. the end of Almaviva's aria)
b) Canto di maniera, i.e., for the gracious style (generally Mozart), and
c) Canto di bravura, which expresses strong feelings (e.g. the beginning of Almaviva's aria).

The tenor Arne Ohlson (b. 1911) sang for John Forsell in the Queen's Foyer in the autumn of 1936, and studied under him at the Royal Opera School. He recalls:

"He was dreadfully punctilious over the recitative, with stressed and unstressed syllables. He was really terribly

fussy. But he hardly bothered at all about the tone in its real sense, and seldom mentioned anything about light and dark voices."

The Stockholm Opera archives contain the score used by Julia Liedberg, née Widerberg, who died young in the 1840s. She underlined Susanna's aria in the fourth act as follows:

"Giunse al fin il momento, che godrò senza affanno in braccio all'idol mio..."

The art of separating syllables according to their metrical weight is far older than the García school of singing.

After the obligatory three debuts at the Stockholm Opera in the spring of 1896 – Figaro in Rossini's Barber of Seville, Escamillo in Carmen and Alfonso in Donizetti's La favorita (Leonora), John Forsell, Günther's pupil and a lieutenant on leave of absence, was advised to go to Signe Hebbe (1837–1925) to try to get rid of his military bearing - "chest out and stomach in".

A trained soprano and star of the 1860s–70s, Hebbe now taught at the Royal College of Music which had two classes in stage movement, acting and rôle study, one for the spoken stage and the other for singers, i.e., her students. She detested Günther's "chopping school" and felt that he did not teacher *"Italian methods but the old, lumpy, bellowing German style."* The result was that *"not one of the poor victims is able to place a reasonable tone or, even less, a phrase"*.

After a trial period, the opera classes were again placed under the protection of the theatre and Hebbe took over Günther's students, which she was happy to do provided she had the last word. Unlike him, her objectives were crystal clear: *"For the song class the melodious voice, coloratura and placing the tone etc are primary; in the dramatic performance, on the other hand, the delivery, phrasing, enunciations etc., and articulation and performance are the most important; and for practice, arias should preferably not be chosen, but rather recitatives, duets - in other words, scenes.... For example, when a student (...) slurs his pronunciation or places the wrong emphasis on a word, the stage instructor must be entitled to correct these faults."*

Hebbe was well acquainted with Le Nozze di Figaro from her singing career in Sweden, Norway and Denmark; Cherubino and a serious, less mocking and sly Susanna with a dumb show which aroused general admiration. She had closely studied Rudolf Walin's and Fritz Arlberg's aristocratic interpretations of Almaviva but had probably also been impressed by Alexander Oulibicheffs biography of Mozart, published in Swedish in 1851, and its for the time, unusually penetrating role analyses such as, for example, this one of Count Almaviva:

"He is recognisably a true and genuine Spaniard in the grandiose aria 'Già la speranza sola' in which an amorous, vindictive and jealous heart drapes itself with so much majesty."

This described exactly the Forsell interpreta-

John Forsell with his prototype as Don Giovanni,
the Portuguese baritone Francisco d'Andrade (right)

JACOB FORSELL COLLECTION

tion of part, as far as can be judged from the preserved recording. Forsell's Almaviva is Don Giovanni and Scarpia rolled into one, both libertine and man of power who measures out his domain with a lethal, icy silence. Every intonation, every pause is laid down in the third act monologue, which was the scene that he often performed separately in later years.

For 14 years Forsell played in about every Figaro performance at the Stockholm Opera, first under Andreas Hallén who studied the opera for the 1895 new production and under whose baton Forsell made his debut as Almaviva on 22 October 1896 (7 performances).

For 11 years Conrad Nordquist (57 performances) alternated with Richard Henneberg (20 performances) but later on Forsell sang the part now and then under Armas Järnefelt (18 performances) and Herman Berens (3 performances).

However, at the Royal Opera guest performance in Gothenburg in May 1937, he had not sung the part since 22 May 1919.

In fact, the Mozart rôle Forsell is chiefly associated with is Don Giovanni, which he played not only in Stockholm but in Copenhagen, London, New York, Berlin and Riga. He made no secret of his model. The famous Portugese baritone Francesco d'Andrade (1851–1921) was a guest at the Swedish Theatre in Stockholm in 1895. Forsell made a detailed study of his Wolfram in Tannhäuser, Iago in Otello, Luna in Il Trovatore, Nevers in Lés Hugenottes and, above all, his interpretation of Don Giovanni which Forsell took over in its entirety at his debut in the role on 9 February 1898. He played it 122 times in Stockholm alone.

Another teacher should be mentioned: Saint-Yves Bax (1829–97) who gave Forsell singing lessons in Paris in the winter of 1894–95. Bax was a pupil of García and a strict teacher who placed great importance on textual comprehension, facial expression and soft, well rounded vocal production where the scales were practised to the beat of the metronome to correct the rhythm.

A taste for the French manner ruled at the Bernadotte family's court theatre throughout the 19th century until it passed into private ownership. In other words, it was no coincidence that Forsell chose to study in Paris, nor, later on, that as director of the opera from 1924–1939, he did all in his power to gallicize the taste of Stockholm audiences.

Alas, the public felt that their need of Gallic musical culture was satisfied with Carmen (215 performances), Tales of Hoffman (74), Mignon (71), Orpheus in the Underworld (54) and La Belle Hélène (46), mostly in old productions. After seven seasons and painfully few performances of Noël *(d'Erlanger)*, La Dame blanche *(Boieldieu)*, La muette de Portici *(Auber)*, Pelléas et Mélisande *(Debussy)*, La poupée de Nuremberg

and Le chalet *(Adam)*, Les Huguenottes *(Meyerbeer)*, Lakmé *(Delibes)*, Les dragons de Villars *(Maillart)*, Mârouf *(Rabaud)* and Louise *(Charpentier)*, Forsell had used up most of his French ammunition. The man who rescued the French repertoire in the 1930s, especially Gounod's and Berlioz' Faust and the former's Romeo and Juliet, was the tenor Jussi Björling.

But even Forsells discovery and protegé was forced to sing Giuseppe Concone's vocal studies, Forsell's students were not spared the hard schooling, either at the then Royal College of Music, 1924–1931, the Royal Opera School, 1936–1941, at home in his apartment or at his summer home at Stenungsön. Everyone had to learn their craft from scratch.

CARL-GUNNAR ÅHLEN

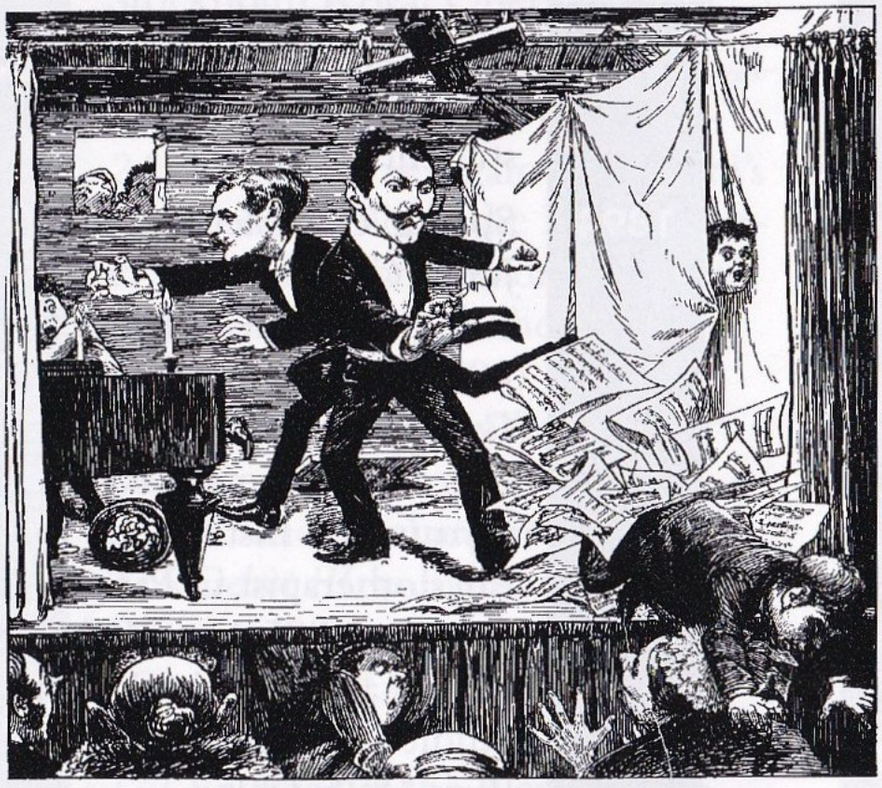

Rädde sig den som kan, eller Forsell-Stenhammar-turnén i Grönköping
/Save yourself, he who can.
(Puck 28 November 1901)

Ej en susning, intet ljud stör det lugn, som i salen rår
/Not a murmur, not a sound disturbs the calm.
Söndags-Nisse 1 December 1901

Forsell & Stenhammar on tour 1901

CARL JOHAN (JOHN) JACOB FORSELL 1868-1941

1868 6/11 Born in Stockholm in the parish of Hedvig Eleanora
Parents Carl August Joseph Forsell, sea captain & Johanna Gustafva Axeline, née Åberg

1887 15/12 Display in deportment as a pupil of Signe Hebbe
15/5 Higher school certificate (equivalent) at Södra Latin School, Stockholm

1890 7/11 Second Lieutenant, Upland Infantry Regiment

1891 Royal Central Gymnastics Institute, until 1894

1892 Spring. Began two-year studies in singing for Professor Julius Günther at the Music Conservatory
22/10 Duet from the Marriage of Figaro with Miss Åkesson at a students' concert
5/11 Duet from Mignon with Miss Bergendahl at a students'concert

1893 Continued studying for Julius Günther
6/5 Beethoven's Adelaide at a students' concert
18/11 Count Almaviva's aria from the Marriage of Figaro at a students' concert

1894 Spring. Completed studying for Julius Günther
5/5 Duet from Leonora with Signe Pettersson at a students'concert
Graduated as physical training instructor from the Royal Central Gymnastics Institute
Physiotherapist in Paris, winter 1894 – spring 1895 Attended singing lessons at the Paris Conservatoire
Studied singing for Saint-Yves Bax, Paris 1894-1895
15/8 Became engaged to Lotten Morell, fellow student from Günther's and Bax's classes, daughter of Professor Ernst Morell and his wife, née Hultqvist
10/10 Began to give singing lessons
28/11 The first soiree together with Lotten Morell in the organ room of the Royal Academy of Music

1895 Studied stage narration techniques for Anders Willman
Studied stage movement for Signe Hebbe

Soloist at orchestral concert at the Stockholm Royal Opera in April

1896

Leave of absence from Upsala Regiment from 1 Jan.1896–Jan.1899
26/2 Debut I: as Figaro in Rossini's Barber of Seville at the Royal Opera *(32 perf.)*. Cond: Andreas Hallén
1/4 Lieutenant with the Uppland Regiment (until 1901)
10/5 Debut II: Escamillo in Bizet's Carmen at the Royal Opera *(16 perf.)*. Cond: Richard Henneberg
3/6 Debut III: as King Alfonso in Donizetti's Leonora at the Royal Opera *(65 perf.)*. Cond: Richard Henneberg
1/7 Engaged at the Royal Opera from August 1896–1898
26/8 First appearance at the Royal Opera as Monostatos in Mozart's Magic Flute *(11 performances)*
19/9 1st app. at the Opera as Dulcamara in Donizetti's L'Elisir d'amore *(2 performances)*
26/9 1st app. at the Opera as Miller in Adam's La poupée de Nuremberg *(11 performances)*
5/10 1st app. at the Opera as the smuggler chief in Bizet's Carmen *(53 performances)*
9/10 1st app. at the Opera as Laertes in Thomas's Mignon *(26 perf.)*
15/10 1st app. at the Opera as Count Almaviva in Mozart's Marriage of Figaro *(107 perf.)*
6/11 1st app. at the Opera as Lord Cockburn in Auber's Fra Diavolo *(12 perf.)*
7/11 1st app. at the Opera as Silvio in Leoncavallo's Pagliacci *(8 perf.)*
12/12 1st app. at the Opera as Don Sebastian d'Aveyro in Auber's The Crown Diamonds *(8 perf.)*
23/12 Defends Julius Günther in Dagens Nyheter (newspaper)

1897

24/2 1st app. at the Opera as Robert in Tchaikovsky's Yolanta *(20 performances)*
12/3 1st app. at the Opera as Rudolfo in Rossini's William Tell *(9 performances)*
8/4 1st app. at the Opera as Don Basilio in Rossini's Barber of Seville *(3 performances)*
26/9 1st app. at the Opera as a Herald in Peterson-Berger's Sveagaldrar *(1 performance)*
26–30/10 Figaro in Barber of Seville at the Eldorado Theatre, Oslo *(3 performances)*

21/11 1st app. at the Opera as John in Goldmark's The Cricket on the Hearth *(3 performances)*
11/12 1st app. at the Opera as Splendiano in Bizet's Djamileh *(13 performances)*

1898

17/1 1st app. at the Opera as Antonio in Ivar Hallström's Mjölnarvargen *(6 performances)*
9/2 1st app. at the Opera as Don Giovanni in Mozart's Don Giovanni *(122 performances)*
1/3 1st app. at the Opera as Lothario in Thomas's Mignon *(15 perf.)*
25/3 1st app. at the Opera as Almanzor in Dentes' I Marocko *(1 pf.)*
2-3/4 Gothenburg week
26/5 1st app. at the Opera as Robert Clement in Saloman's En Bretagne *(3 performances)*
1/7 New contract with Stockholm Royal Opera, until 1908. Salary 5000 kronor per annum.
19/8 Concert, accompanied for first time by Märtha Ohlson
19/9 1st app. at the Opera as the Marquis de Jarsay in Lindblad's Frondörerna *(6 performances)*
2/11 1st app. at the Opera as Count Luna in Verdi's Il Trovatore *(40 perf.)*
9/12 1st app. at the Opera as Vidar in Stenhammar's Tirfing *(17 perf.)*

1899

21/1 1st app. at the Opera as Kark in Hallström's Den Bergtagna *(2 performances)*
10/4 1st app. at the Opera as Valdemar in Hallén's Valdemarskatten *(37 performances)*
29/15 1st app. at the Opera as the Dutchman in Wagner's The Flying Dutchman *(94 perf.)*
21/10 1st app. at the Opera as Wolfram in Wagner's Tannhäuser *(25 performances)*
1/12 Litteris et artibus
4/12 1st app. at the Opera as Simeon in Méhul's Joseph *(10 perf.)*

1900

16/11 1st app. at the Opera as William in Rossini's William Tell *(46 performances)*
21/1 1st app. at the Opera as Amonasro in Verdi's Aïda *(20 performances)*
6/4 Concert in Stockholm with Wilhelm Stenhammar, piano
7/4 1st app. at the Opera as Beckmesser in Wagner's The Mastersingers *(14 performances)*
4/5 1st app. at the Opera as Telramund in Wagner's Lohengrin *(47 performances)*

Travelled to Paris in June
5/10 Employed by the Royal Music Conservatory as teacher in stage narration at the opera school
Salary increased at the Royal Opera to 14,000 kronor per annum
19/10 1st app. at the Opera as Ottokar in Weber's Der Freischütz *(2 performances)*
5/12 1st app. at the Opera as Count de Nevers in Meyerbeer's Les Huguenots *(8 performances)*

1901

29/3 1st app. at the Opera as Rigoletto in Verdi's Rigoletto *(15 perf.)*
18/4 Resigns from the Stockholm Royal Opera
28/4 1st app. at the Opera as Wotan in Wagner's The Valkyrie *(10 perf.)*
12/5 1st app. at the Opera as Mercutio in Gounod's Roméo et Juliette *(1 performance)*
Leaves the Stockholm Royal Opera in the autumn
17+19/9 The Flying Dutchman at the National Theatre in Oslo
Scandinavian concert tour in the autumn with Wilhelm Stenhammar
25/11 Married Gurli Alexandra Charlotta Carlström (b.11 Nov. 1880, d. 5 April 1935), in Stockholm
Resigned from the army in December

1902

Studied the parts of Gunther in The Twilights of the Gods, Amfortas in Parsifal, Kurwenal in Tristan und Isolde & The Dutchman for Julius Kniese in Bayreuth in January
Concerts in Finland in February
25/4 Concert in Stockholm with Wilhelm Stenhammar
2/5–3/6 Don Giovanni, Wotan, Almaviva and SeaKing in Vikingablod at the Copenhagen Royal Opera
2/5 Don Giovanni at the Copenhagen Royal Opera
27/5 New contract with the Stockholm Royal Opera: *40 performances* à 300 kronor per perf. during a five month period, and 50 *performances* during the 1903/04 season
27/11 1st app. at the Opera as Tonio in Leoncavallo's Pagliacci *(33 perf.)*

1903

1–15/1 Don Giovanni & Vikingablod at the Copenhagen Royal Op
Recording for The Gramophone Co. in Stockholm in March
3/3 Concert in Uppsala with Aulin conducting and Stenhammar, piano
11/3 1st app. at the Opera as Don Carlo in Verdi's Ernani *(29 perf.)*

10/4 Tonio in Pagliacci at the Copenhagen Royal Opera
Recording for The Gramophone Co. in April
Don Giovanni, Figaro, the Wanderer in Siegfried at the Opera in May.
Tour of USA in July with Anna Hellström-(Oscàr)
New contract with the Royal Opera August – Spring 1909
4/9 1st app. at the Opera as the High Priest in Saint-Saëns' Samson et Dalila *(3 performances)*
12/10 1st app. at the Opera as Onegin in Tchaikovsky's Eugene Onegin *(135 performances)*
1/12 Knight of the Order of Vasa

1904

Recordings for The Gramophone Co. in Stockholm in February
15/2 1st app. at the Opera as Scarpia in Puccini's Tosca *(57 performances)*
11/3 1st app. at the Opera as the Sea King in Lange-Müller's Vikingablod *(8 performances)*
June. Toured the USA as soloist with the Lund Choir. Conductor: Alfred Berg (19/6 Carnegie Hall, New York, 23/5 in Minneapolis)
October. Guest app. at the Copenhagen Opera incl. Don Giovanni
Recording for Pathé in Copenhagen in October
Recording for The Gramophone Co in Stockholm in October
14/11 1st app. at the Opera as Mephisto in Gounod's Faust *(7 perf.)*

1905

24/1 1st app. at the Opera as Hans Sachs in Wagner's The Mastersinger *(4 performances)*
7/4 1st app. at the Opera as Agamemnon in Gluck's Iphigenie en Aulide *(2 performances)*
Recording for The Gramophone Co. in Stockholm, Sep. – October
Recording for Lyrophon in Stockholm

1906

Member of the Royal Academy of Music
3/1 1st app. at the Opera as Hans Heiling in Marschner's Hans Heiling *(3 performances)*
16/1 1st app. at the Opera as The Wanderer in Wagner's Siegfried *(4 performances)*
6/4 1st app. at the Opera as Petruccio in Goetz' Der widerspenstigen Zähmung *(6 perf.)*
28/4 1st app. at the Opera as Wotan in Wagner's The Rheingold *(3 perf.)*
Unwell during the autumn

13/12 1st app. at the Opera as Il re in Verdi's Aïda *(1 performance)*

1907

Recording for The Gramophone Co. in Stockholm in February
4/3 1st app. at the Opera as Gunther in Wagner's The Twilight of the Gods *(2 performances)*
Tour with Arvid Ödman in July interrupted by illness
Recording for The Gramophone in Stockholm in October
7/10 1st app. at the Opera as Ivan in Marty's Daria *(4 performances)*

1908

6/3 1st app. at the Opera as Iago in Verdi's Otello *(7 performances)*
14/4 1st app. at the Opera as Jochanaan (John the Baptist) in Strauss' Salome *(16 performances)*
28/9 Concert with Armas Järnefelt in Stockholm
Recording for The Gramophone Co. in Stockholm in October,
13/10 1st app. at the Opera as Sebastiano in d'Albert's Tiefland *(5 performances)*

1909

13/3 Don Giovanni in Åbo, Finland
Guest appearance in Åbo in March, also in Pagliacci
Recording for The Gramophone Co. in Stockholm in March
13/4 Farewell performance at Royal Opera. *55 curtain falls*
Court singer by special appointment
Guest app. in Finland in April (14/4 Åbo, concert, 19/4 Don Giovanni in Helsinki)
26/6 Don Giovanni, in Italian at Covent Garden, London
5?/9 Recording for The Gramophone Company Stockholm with Hjalmar Meissner
6-23/10 Toured Sweden with Märtha Ohlson, piano
22/10 Concert in Stockholm with Armas Järnefelt, piano
24/10 Engaged by New York Metropolitan Opera until 27/4
20/11 Telramud in Lohengrin at the Met. Cond: Alfred Hertz *(3 perf.)*
Unwell in New York, Nov. – Dec.
18/12 Germont in La Traviata at the Met. Cond: V Podesti *(1 perf.)*

1910

6/1 Tonio in Pagliacci at the Met. Cond: V Podesti *(10 performances)*
15/1 Figaro in the Barber of Seville at the Met. Cond. V Podesti *(6 perf.)*
18/1 1st app. at the Met in Zar und Zimmermann. Cond: Alfred Hertz *(4 performances)*

5/3 1st app. at the Met as the Prince in Queen of Spades.
Cond: Gustav Mahler *(4 perf.)*
15 perf. in March at the Chicago Grand Opera as Tonio in I Pagliacci with Caruso singing Canio
25/3 1st app. at the Met as Amfortas in Parsifal. Cond: Alfred Hertz *(1 performance)*
April. Tour of USA, Cuba and Mexico
3/5 Concert in Minneapolis with the Arpi Choir. Piano: Gurli Forsell
August. Five-month contract with the Stockholm Royal Opera
13-18/10 Recording for The Gramophone Co. in Stockholm
2/11 1st app. at the Opera as the Prince in d'Albert's Izeyl *(18 perf.)*

1911

January. Guest app. in Copenhagen
23/2 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera
February – March. Guest appearances in Oslo, Helsinki, Åbo.
May. Guest app. Copenhagen & Covent Garden, London
2/8 Concert at the Tivoli, Copenhagen with Gurli Forsell.
23/10–29/11. Toured w M. Ohlson

1912

23/1 1st app. at the Opera as Arnljot in W Peterson-Berger's Arnljot *(4 performances)*
23/1–5/3 Guest appearance in Stockholm: *(22 performances)*
10/3 Don Giovanni debut at Hofoper Unter den Linden, Berlin
15/3 Pagliacci at Hofoper, Berlin
16/4 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera. Cond: Järnefelt
28/4 Concert in Stockholm with Gurli Forsell, piano
13/5 Concert in Copenhagen
6/7 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera. Cond: Järnefelt
22-23/8 Recording for His Master's Voice in Stockholm
14-24/10 Concerts with Märtha Ohlson, piano

1913

4/1 Don Giovanni at Hofoper, Berlin, later the Dutchman, Telramund (20/1) in Lohengrin & Almaviva (18/1) in Figaro, sung in Swedish
January-February. Guest appearances in Hanover, Leipzig and Essen,
10/2 Concerts in Ystad and Lund
17–19/3 Guest app. at the Stock holm Opera *(12 performances)*
17/3 The Dutchman in Berlin
20/3 Don Giovanni in Berlin

April. Concerts in Malmö and Copenhagen
19/4 Ballad concert, Stockholm Royal Opera. Cond: Armas Järnefelt
May. Concerts in Hamburg, Bremen, Braunschweig, Cologne, Frankfurt, Dresden & Hanover (2/6)
13–14/6 Concerts at the Swedish music festival in Dortmund
16/6 Telramund at Berlin Hofoper
20/6 Valdemar in Hallen's Valdemarsskatten in Stuttgart
21/8 Recording for His Master's Voice in Stockholm
7/10 Concert in Stockholm with Märtha Ohlson
29/10 Recording for Deutsche Grammophon in Berlin

1914

8/1 Amfortas at Berlin Hofoper, Conductor Leo Blech
2–28/3 Guest app. at the Stockholm Royal Opera: *13 performances*
April. Guest app. at Berlin Hofoper
6/11 Ballad concert, Stockholm Royal Opera. Cond: Armas Järnefelt

1915

Knight of the Order of the Northern (Pole) Star
7–19/1 Tour of Enköping – Oskarshamn with Dagmar Stenberg
2-31/3 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera, *15 performances*
26/4–9/5 Tour of southern Sweden with Dagmar Stenberg
14–29/5 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera, *6 performances*
6/9 Concert in Djursholm, Stockholm, with Dagmar Stenberg
6/11 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera: Cond: Armas Järnefelt
12–19/11 Tour of Gothenburg, Malmö, Copenhagen with Märtha Ohlson, piano
3/12 Concert at the Royal Academy of Music with Märtha Ohlson
9–13/12 Tour with D. Stenberg

1916

26/2 20th anniversary of Forsell's debut at the Stockholm Royal Opera
21/3–19/4 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera, *14 perf.*
9–12/5 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera, *2 performances*
2/8 Concert at the Tivoli, Copenhagen with Märtha Ohlson
10–28/9 Tour of northern Sweden with Dagmar Stenberg
2 + 6/10 Concerts at the Royal

Academy of Music with Märtha Ohlson
8–28/10 Tour of central Sweden with Dagmar Stenberg
6/11 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera. Conductor: A. Järnefelt
28–30/12 Recording for His Master's Voice in Stockholm

1917

2–20/4 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera. *6 perf.*
25/4–8/5 Toured with Märtha Ohlson
12–30/5 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera House, *9 performances*
25/5 1st app. at the Opera as Amfortas in Parsifal *(2 perf.)*
11/9 Concert in Oslo with Märtha Ohlson
20/9 Concert in Trondheim with Märtha Ohlson
26/9 Concert at the Royal Academy of Music with Märtha Ohlson
6/11 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera. Conductor, A Järnefelt
28/12 Concert at the Royal Academy of Music with Märtha Ohlson

1918

Final perf. as Almaviva in Berlin
15/3–15/5 Guest appearance at the Stockholm Royal Opera. *(21 perf.)*
10/9 Concert in Oslo with Märtha Ohlson
2+14/10 Concerts at the Royal Academy of Music with Märtha Ohlson
6/11 Ballad concert at the Stockholm Royal Opera. Conductor: A. Järnefelt
5/12 Concert in Copenhagen with Märtha Ohlson

1919

Commander, second class, of the Order of Vasa
Scarpia in Helsinki
17/3–15/4 Guest app. at the Stockholm Royal Opera *(12 perf.)*
26/4–19/5 Guest app. at the Stockholm Royal Opera *(11 perf.)*
19/5 Farewell benefit performance at the Royal Opera, as Almaviva

1920

3, 15, 18/4 Farewell concerts in Oslo with Märtha Ohlson
1–10/9 Recordings for His Master's Voice in Stockholm
1/11 & 1/12 Farewell concerts in Stockholm with Märtha Ohlson

1921

Teacher of singing at the Stockholm Music Conservatory

2/2 Concert in Lund with Märtha Ohlson
26/2 Anniversary concert at the Stockholm Royal Opera with Märtha Ohlson
3–7/4 Concert tour with Gurli Forsell

1922 22/1 Concert in Stockholm with Märtha Ohlson
1–12/9 Recording for His Master's Voice in Stockholm

1923 10/1 Concert at the Royal Academy of Music with Märtha Ohlson

1924 Singing teacher (full time) at the Royal Music Conserv., up to 1931
14/4 Don Giovanni at the Royal Opera. Cond: W Stenhammar
3, 5, 20/5 The Dutchman at the Royal Opera. Cond: W Stenhammar
10 & 24/5 Valdemar in A. Hallén's Valdemarsskatten at the Royal Opera. Cond: Armas Järnefelt
16/5 Songs by T. Rangström. Cond: A. Järnefelt. Stenhammar's Ett folk, cond. by the composer *(Swedish Week at the Stockholm Royal Opera)*
31/5 Don Giovanni at the Royal Opera. Cond: W. Stenhammar
1/7 Managing director and opera chief at the Stockholm Royal Opera
19/11 Concert for Signe Hebbe at the Royal Academy of Music with Anna Norrie and Märtha Ohlson.

1925 January – April. Nine school performances at the Royal Opera. Songs by W. Stenhammar, Liljefors & Grieg. Cond: Stenhammar & N. Grevillius (31/1, 4, 15/2, 4, 8, 30/3, 1, 6, 20/4)
12/4 Beethoven's An die ferne Geliebte with Märtha Ohlson at the Stockholm Royal Opera
30/5 Songs by Grieg, Glass, Järnefelt, Stenhammar. Conductor: Järnefelt (Nordic schoolchildren meeting at the Stockholm Royal Opera)
28/8 Scarpia Acts 1+2 (12th Nordic Medical Congress at the Stockholm Royal Opera)
October – November. Six school performances at the Stockholm Royal Opera. Songs by Hallén & J. Eriksson. Cond: Nils Grevillius (28/10, 4, 11, 25/11, 2, 10/12)
6/11 Beethoven's An die ferne Geliebte with Märtha Ohlson

1926 February – March. Five school performances at the Stockholm Royal Opera. Songs by Svedbom & Lange-Müller. Cond: N Grevillius & John Hellstenius (3, 12/2, 15, 17, 18/3)

5/2 Lotti's Arietta and Martini's Plaisir d'amour with M. Ohlson (400th anniversary of Royal Opera House Orchestra)
10/2 Scarpia Act 2 at the Stockholm Royal Opera (Nordic Games)

1927 Teaches ensemble singing at the Stockholm Conservatory of Music
7/1 Understudy as Miller in Adam's La poupée de Nuremberg at the Stockholm Royal Opera
14, 16, 22/3, 1/4 The Dutchman at the Stockholm Royal Opera.

1928 13/1 The Bard's ballad from Stenhammar's Tirfing & Ett folk at the Royal Opera *(Commemoration concert for Wilhelm Stenhammar)*
Professor of Music, Commander, first class, of the Order of Vasa
12 or 19/9 Understudy as Don Giovanni
6/11 Don Giovanni at the Stockholm Royal Opera *(Forsell's 60th birthday)*
13/11 Schubert lieder with Märtha Ohlson at the Opera *(Centenary of Schubert's death)*

1929 14/8 Don Giovanni at the Opera *(Armas Järnefelt's 60th birthday)*
25/11 Almaviva Act 3 at the Stockholm Royal Opera *(For inhabitants of Gammalsvenskby, Ukraine)*

1930 Director of the Royal Household
20/8 Don Giovanni at the Opera *(2nd Intern. Pediatrician Congress)*
29/8 Salzburg Festival: Don Giovanni. Conductor: Franz Schalk

1931 27/1 Don Giovanni at the Opera *(175th anniversary of birth of Mozart)*
6 + 9/5 Don Giovanni at the Finnish National Opera *(Royal Opera guest performances 5–11/5)*

1932 Forsell takes over the role of Basilio in Rossini's Barber of Seville *(12–13/3 Royal Opera guest perf. in Gävle)*
12/9 Don Giovanni at the Opera for Henning Malm
6/11 1st app. as Gustavus II Adolphus in Ludvig Nordström's play "Vi" at Stockholm Royal Opera
27/11Almaviva in Figaro Act 3 *(Gala performance for Duke & Duchess of Västerbotten)*

1933 Commander, first class, of the Order of the Northern (Pole) Star
7/5 Don Giovanni at the Copenhagen Royal Opera *(2–14/5 Royal Opera's guest appearance in Scania and Copenhagen)*

May Concert at the Tivoli, Copenhagen
6/11 Don Giovanni at the Opera *(Forsell's 65th birthday)*

1934 26/5 Don Giovanni at the National Theatre in Oslo *(25–29/5 Stockholm Opera guest app. in Oslo and Karlstad)*

1935 16/5 Don Giovanni at the Riga National Opera *(16–19/5 Stockholm Opera guest app. in Riga)*

1936 Teaches role study

1937 9/5 Almaviva at Gothenburg City Theatre *(3–12/5 Stockholm Opera guest appearance in Gothenburg)*

19/6 1st app. as a Herald in Mascoll Silfverstolpe's & Prince Wilhelm's play At the Wall of the Castle *(Gripsholm 400 years)*

1938 6/11 Almaviva at the Opera *(Forsell's 70th birthday)*
17/12 Almaviva at the Copenhagen Royal Opera

1939 15/5 Resigns at own request as managing dir. and opera chief of the Royal Opera where he made 1294 appearances in 62 different roles. Knight Commander of the Order of the Northern (Pole) Star

1940 Gives private lessons

1941 30/5 Death from a stroke in the parish of Engelbrekt, Stockholm

THE ROYAL OPERA SUPERVISOR JOHN FORSELL 1938

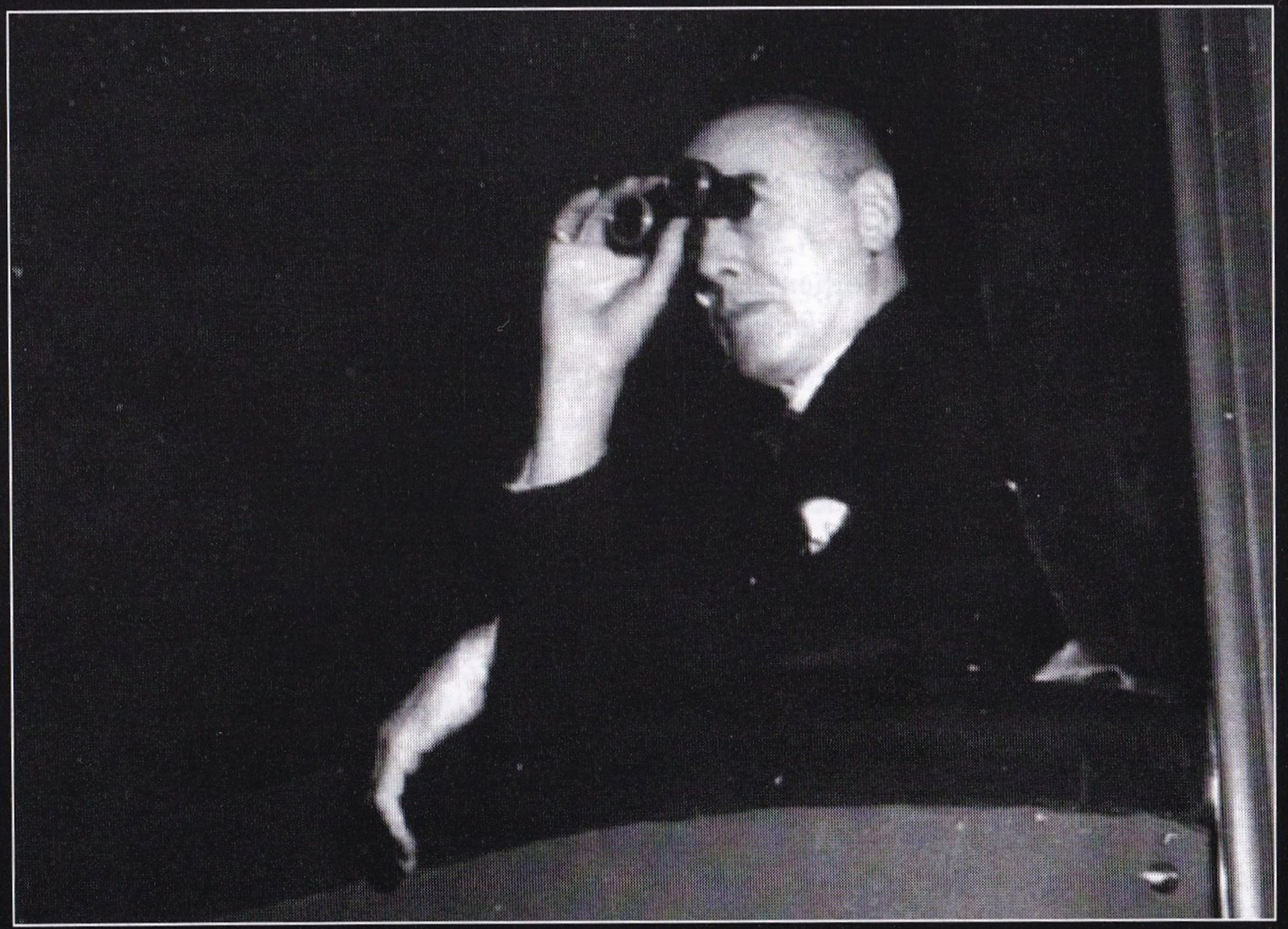

JACOB FORSELL COLLECTION

Nils Castegren interviews the Royal Court music director during the intermission of a repeat broadcast of Acts 3 & 4, on 8 September 1965.

Castegren: *What is so striking when listening to the recording so long afterwards is the way in which Forsell dominates. Why is this? Was it because of his personal charisma or was the performance directed in this way?*
Sandberg: It was his charisma. Forsell's personality was always so considerable that he probably found it difficult to blend into the ensemble. And in this way he directed the performance himself. His domination was natural, particularly the supreme way in which he shaped the recitatives, which he also tried to teach his young students. Moreover, he had a completely unusual musical ability. He had naturally mastered his roles and never needed to look at them.
Castegren: *Forsell still sounds amazing even at 68. Was this due to his solid basic training, or do you know whether he worked to keep himself in form?*
Sandberg: It was his basic training. In fact, strictly speaking his approach was not that of a singer. He did not sit and practice daily but could go in at any time and sing anything.
Castegren:*Did he give many performances at that time?*
Sandberg: No. He was already giving very few performances when I came to the Opera in 1926. But everything was prepared and it happened, for example, when touring with Mignon in Gävle that Lothario fell ill (I think it was Åke Wallgren). Forsell jumped quite easily into the part that he had certainly not sung for years. The same thing happened when we gave Adam's La poupée de Nourembourg, an opera nobody knows now and the baritone became ill. And Forsell just went on stage and sang it. His memory was quite outstanding.
Castegren: *Those of us who remember him have the idea that Mozart was the composer closest to his heart. Is that correct?*
Sandberg: Yes, although I have to say that the only thing on which we disagreed somewhat was Mozart's style. He held the view that Mozart was rather "chic", as he always said, a little Rococo and elegant in style. Mozart is the great dramatist but he would never agree with this. When Bruno Walter visited Stockholm *[1 October 1936 – Ed.]* and conducted an extravagant Marriage of Figaro, I remember his saying to me the next day, "How long do you need to get the performance back to normal?" And once during a guest performance of Ezio Pinza as Figaro, I was thrilled by his truly dramatic and wonderfully natural interpretation of the part. Forsell was quite appalled. We had a lot of squabbles like that. It is perhaps noticeable in the recording as well,

because he always wanted it to be murmuring and rippling. But the dramatic events in Mozart were not intended to be like that. We know that now and it is the style we have adopted. I have not heard the Figaro recording yet and don't know whether I agree with it.

Castegren: *Forsell the opera director was head of an enormous administrative machinery. Was he a dictator or 'father of his people', if I may use such an expression?*

Sandberg: I have to admit that he was both. Every opera director gets the blame for everything. But whatever they say about Forsell afterwards, he was the perfect opera director. He was everywhere at the same time, he kept an eye on everything. What I particularly appreciated when I came to Stockholm as a young man was his open approach to my suggestions for modern operas. When I suggested an atonal opera - Max Brand's Maskinist Hopkins *[Seven pefrormances at the Stockholm Royal Opera in the spring of 1931–Ed.]*, he said, "Well, it is certainly pretty horrible but we'll do it if you think that we should get to know it." Not to mention later on in the 1930s, when he took me along to Leningrad because I had said that Shostakovich – who was not at all well known at the time – had written an opera and we *were* going to set it up. So he took me with him to Leningrad and let me have my way. "It is up to you if you think it is good." *[Katerina Ismailova or Lady Macbeth from Minsk was performed three times in the autumn of 1935 – Ed]*. He was always open to new ideas and that is the best thing one can say about an opera director.

Castegren: *But everything was so well organised at that time. I have found these printed general programmes from the mid–1930s; big, elegant brochures with guest performances and young people's concerts, absolutely ideal.*

Sandberg: The planning was successful, too. As you know, I have kept a diary for 50 years and can check how it was. I don't understand today how we succeeded so well. But there weren't the same problems everyday that there are today, collective bargaining and agreements and restrictions on the hours you work. We just did the work and could in fact keep to the printed general plan. In February we were already planning the next season.

Castegren: *There was also that spirit of "one for all and all for one", wasn't there?*

Sandberg: Absolutely, because all that young generation who are my contemporaries - Helga Görlin, Brita Hertzberg and Joel Berglund, whom we hear in this performance, and Set Svanholm and Sigurd Björling – Forsell introduced them all. I remember that he was told off for bringing in Joel Berglund who wasn't known at all. Then Berglund made three brilliant debuts and everything was all right. He had a fantastic instinct – after all, it was he who discovered Jussi *[Björling – Ed.]* was it not?

Castegren: *Perhaps we should ta!k a little about the*

performance. What does the diary say, for example?
Sandberg: Most of it is about Forsell. If I say it in Swedish *[Sandberg translated from the German – Ed.]*, I wrote .. *'remarkable at 68. He had problems in accommodating himself to the ensemble, but he sang the recitative brilliantly and was dazzling to look at, so it was a masterly achievement"*
Castegren: *Surely it was none too easy to fit the Royal Orchestra into the Gothenburg City Theatre which is not intended to be anything but a theatre?*
Sandberg: No, and the acoustics made it infernally difficult to place the orchestra. But it was easier with the Mozart orchestra, which is small and seated in same way as in Stockholm.
Castegren: *How big was the orchestra?*
Sandberg: We always performed the Marriage of Figaro with 35-40 players and the prescribed wind players *[simple setting ,two of each instrument - Ed.]*. I remember that we had excellent principal wind players then. Arne Arnbom's father, Erik, played first oboe, Mauritz Andersson clarinet, with the truly brilliant Erik Strömblad, who unfortunately died a few years ago, on bassoon and Nils Henrikson on horn. And then we had those truly fine leaders – Giovanni Turrichia on violin and Frohwald Erdtel on viola, Bror Persfelt *[cellist, unwell during guest performance in Gothenburg –Ed.]* . And the brilliant Knut Gullbrandson on double-bass. So the quality of the orchestra was high even then.
Castegren: *It sounds as if the continuo part was played on a minipiano. Who played that?*
Sandberg: I did, always. In contrast to some of my colleagues, I always play it myself as I always want everything in my own hands. Then I can get on with the next number straight away. So I have always done the recitative on a minipiano. *[The chamber minipiano was rented from Waidele's shop in Gothenburg. Tuning cost six kronor! –Ed].*
Castegren: *It must have been difficult to travel with the stage scenery [The Royal Opera performed eight operas during their guest performance in Gothenburg in 1937, including The Mastersinger and Prince Igor. The backdrops were housed in a large railway wagon, fumiture in two wagons and other property in five wagons. Instruments and notes needed another wagon. It took several days to load them]. I remember the white banqueting hall in the third act of Figaro. Did you take it with you to Gothenburg?*
Sandberg: It was so elegant that we had it with us. We always used it when we gave symphony concerts and oratorios.

THE MASTER AND HIS VOICE. JOHN FORSELL 1909

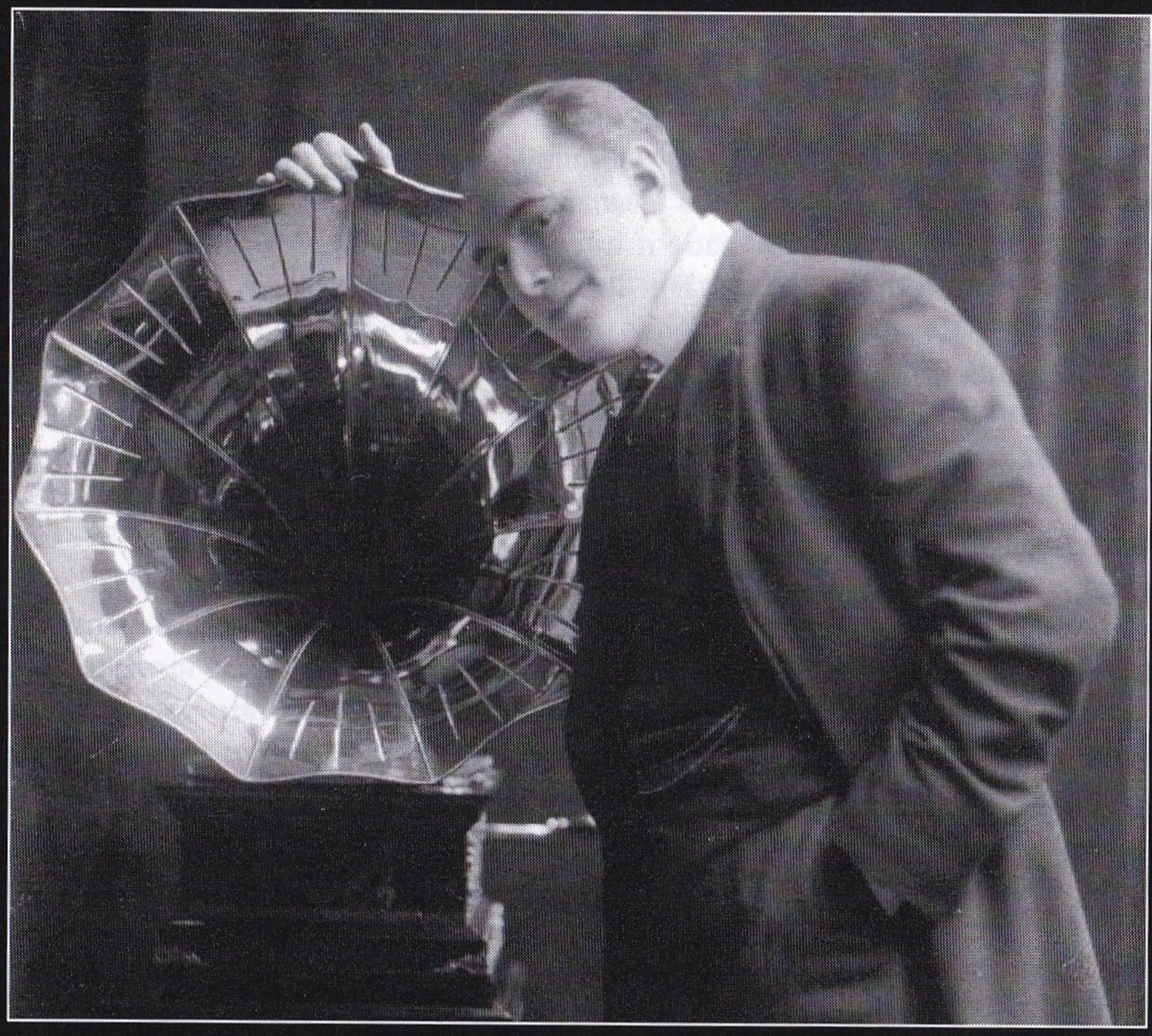

Photo Herman Hammqvist

JACOB FORSELL COLLECTION

Early in March 1903, a representative of The Gramophone Company arrived in Stockholm to stay at the fashionable Hotell Rydberg, opposite the opera house. Franz Hampe was a member of the newest profession of his day, a record producer. It would have been interesting to know the exact date of his arrival because he began recording the following day, thereby starting His Master's Voice's extensive activities in Scandinavia (cpr. Karleric Liliedahl's The Gramophone Co., Helsinki 1977).

Unfortunately, all the journals of the time have been destroyed and the police register of foreign visitors severely weeded out at the Stockholm Records Office.

Only a few weeks before Hampe had visited Warsaw and recorded an Italian baritone of great importance for the economy and prestige of the company: Mattia Battistini. Now he wanted to check the Swedish counterpart of Battistini – John Forsell – by letting him record exactly the same opera arias, from Tannhäuser, Don Giovanni and Faust.

Until well into the 1920s, HMV used hotel rooms in Stockholm in which to make almost all their recordings. The producer would hire two banqueting rooms and under a cloak of secrecy, place a piano in one and equipment behind a screen in the other. Only the big yellow horn stuck out through the doorway. Then everything happened at a furious pace; twenty recordings a day over a two week period was the normal allotted task.

Hundreds of sealed canisters containing wax discs were despatched by train to the factory in Hanover or, after war broke out, by boat to England and HMV headquarters in Hayes, Middlesex, near London. There the copper matrix was placed in a galvanised bath, after which imprints of the records were made from a material comprising carbon black and shellac. When the Hotell Rydberg was pulled down in 1914, HMV chose to continue its activities at the Hotel Continenal, conveniently located opposite the Central Station.

The first of a series of Swedish artists to make recordings was Forsell, who besides the above mentioned three opera arias also recorded four Swedish songs on the day of his first recording in the spring of 1903 (CD 1, track [1]–[7]). His voice was already known on the phonograph cylinder market and had been tried and tested for its suitability for the technical limitations of the new sound media. Even the commercial forecasts were auspicious. Forsell was so well known that even the satirical press wrote about him, particularly when he achieved national renown after boxing the ears of a music critic, and angrily

scolded rowdy visitors on his grand tour of Sweden in the autumn of 1901.

HMV appears to have given him free rein to choose and record songs from his repertoire. His 207 records issued by HMV included some that no other gramophone company would have ventured to back, including songs by Sigurd von Koch and Ruben Liljefors, which says something of Forsell's solid reputation. Only his name was on the label, because he received a royalty on sales. No mention was made of the accompanist and conductor who were paid cash in hand.

The exception to this rule was **Hjalmar Meissner (1865–1940),** who is named on Forsell's records from 1910 and 1912 (nos. 134–165), probably because Meissner periodically worked as artistic director for HMV. He made a great many recordings with a military band in 1906, 1910–14 and 1919 and, to judge from contemporary reports, appeared to have been the most frequently engaged pianist and conductor at HMV recording sessions in the 1920s as well. There were few to rival his experience and repertoire as a theatre and concert conductor. His father was the conductor August Meissner and he studied piano with Hilda Thegerström in Stockholm and Theodore Ritter in Paris, thereby receiving a solid grounding. However, judging from an undated newspaper cutting, Meissner did not have the monopoly on all the Forsell recordings,

An article entitled "From Vocal Chord to Gramophone Record" (p.1042) describes a recording which can be dated to 4 or 6 September 1920. John Forsell's wife, Gurli, clearly not only turned the pages for Meissner but replaced him at the piano as well.

Gurli Forsell, née Carlström (1880–1935) was a soprano and trained opera singer but accompanied her husband on the piano on his many tours, including those to the USA in 1910, Copenhagen in 1911 and round Sweden in April 1921. It is possible, of course, that other pianists were engaged for recording sessions, although there were not all that many alternatives to choose from.

Old concert programmes show that Forsell was loyal to his favourites, which is natural enough in view of his large repertoire. Märtha Ohlson (1876–1966) was exceptional in this respect. She made Forsell's acquaintance on 19 August 1898 at a concert held in the Saltsjöbaden Restaurant. She remembered the date with gratitude although she was later to accompany him at more than three thousand concerts over the years.

Making her debut at the age of five, she studied with Hilda Thegerström and Lennart Lundberg in Stockholm and Raoul Pugno in Paris. She herself has testified to playing at a large number of recordings although exact details of which will only be established if the notes that

disappeared from her estate can be found. She accompanied Forsell not only at most of his concerts in Stockholm but on his many tours of Sweden as well, in October 1909, the autumn of 1911, October 1912, May 1917, September 1917 and autumn 1918.

Dagmar Stenberg was another pianist who was close enough to Forsell that she donated her "Notes on Forsell" to the State Collections of Music in Sweden. Accompanying Forsell when he gave private lessons, she also played for him on tour in May and December 1915 and September and October 1916. It may well have been she who accompanied Forsell at recording sessions in December 1916 (possibly nos. 173–187) although it seems improbable that she did not include such an important event in her notes. Three other people were among the Forsell group of accompanists.

Forsell undertook a big tour of Sweden and Norway in July–August 1899 together with producer Axel Rundberg (1855–1901) and tenor Arvid Ödman. Before his death, Rundberg could theoretically have taken part in recording some of the phonograph cylinders still in existence although unfortunately undated. He himself owned a phonograph, according to his son.

Forsell had close ties to Wilhelm Stenhammar (1871–1927) and Armas Järnefelt (1869–1958), both of whom were associated with the Opera when Forsell was chief. Stenhammar conducted the 1924–25 season and Järnefelt was Royal Court music director until 1932 after 26 seasons. Forsell and Järnefelt may even have met at the recording studio in the Hotel Rydberg in October 1904 when Järnefelt, a skilled pianist and student of Busoni, accompanied his wife, Maikki, in a dozen songs. It is theoretically possible that he was involved in Forsell's recordings on this occasion as well (nos. 38 - 43) and even more likely that Järnefelt conducted Forsell's recording session with orchestra a year later (nos. 50–63). The musicians came from the Opera and Järnefelt was on trial as conductor that season before being engaged full-time in the autumn 1907. The close contacts with the opera chorus, the noticeable Finnish element in the repertoire (Pacius, Sibelius, Järnefelt) and previous contacts with HMV indicate that it was Järnefelt rather than Meissner who was involved in the recording sessions in October 1907 (nos. 75–89) and October 1908 (nos. 94–116), particularly as several song titles were included in the two concerts that Forsell and Järnefelt gave in the autumn of 1909 (nos. 104, 108, 110, 113, 115 on 28 September, and nos. 87, 107, 108, 115 on 22 October).

The strongest chain of proof appears to involve Wilhelm Stenhammar's participation. The fact that no record has been found where he was the pianist or conductor (Cp. Liliedahl, and Svenska diskografier no. 3) does not mean that he was never involved with the gramophone. On

the contrary, his interest in 20th century technical innovations took him even to Freiburg where he played ten piano rolls for Welte Mignon on 21 September 1905. After his years of apprenticeship with Richard Andersson in Stockholm and Heinrich Barth in Berlin, he was internationally renowned as Sweden's foremost pianist. However, he had a family to support and was at times forced to accept engagements as an accompanist several times a month, so that it is reasonable to assume that he would not refuse a gramophone company, at least before 1 November 1906 when he went to Florence with his family.

They settled in Gothenburg on their return, where no recording company of any significance was established before 1923. According to a calendar of concerts published in a Swedish music magazine, Stenhammar had five engagements as accompanist in the same month that Forsell made his first records, on 2,5,8,13 and 15 March 1903. He was thus available. In the autumn 1901, he and Forsell made their renowned tour of Sweden, giving 50 concerts. What would be more natural than that Forsell turned to him first when about to make his recording debut? But the most convincing proof is the artistic outcomet of the meeting between two equally strong personalities.

The elegant phrasing and passionate expression in the recording of Emil Sjögren's "Jahrlang möcht' ich so dich halten" (no. 7), and the dramaturgy that transforms E. G. Geijer's social sentimental and technicaly demanding "Skärslipargossen" (The knifegrinder's boy, no. 6) are highlights never again reached by Forsell throughout his long recording career.

Unfortunately, the Lyrophon (nos. 44-49) recordings where, to judge from the piano playing, Stenhammar could have been the accompanist, are either too worn out or have quite simply disappeared.

CARL-GUNNAR ÅHLEN

JOHN FORSELL DISCOGRAPHY

(MAIN SOURCE: Karleric Liliedahl: The Gramophone Co. Finnish Institute of Recorded Sound, Helsinki 1977)

THE GRAMOPHONE CO, Stockholm March 1903
(Hotell Rydberg) Piano: Wilhelm Stenhammar
Recorded by Franz Hampe

1. 607z 10" 3' 16" **Richard Wagner** Så strålar Du... O Du, min aftonstjärna huld! TANNHÄUSER, Act 3: Da scheinest Du... O Du, mein holder Abendstern. *Text:* Richard Wagner
G&T 82700, Zonophone 72066
2. 608z 10" 1' 56" **Wolfgang Amadeus Mozart** O hör i nattens tystnad
DON GIOVANNI, Act 2: Serenade
Text: Da Ponte, after Bertati
G&T 82701, Zonophone 72067
3. 609z 10" 3' 34" **Charles Gounod** Avant de quitter ces lieux
FAUST, Act 2: *Text:* Barbier & Carré
G&T 82702
4. 814c 7" 1' 57" **Ivar Widéen** Vallarelåt
Text: Gustaf Fröding
G&T 82500
5. 815c 7" 2' 01" **Erik Gustaf Geijer** Den nalkande stormen
Text: Erik Gustaf Geijer
G&T 82501
6. 610z 10" 2' 48" **Erik Gustaf Geijer** Skärslipargossen
Text: Erik Gustaf Geijer
G&T 82754
7. 611z 10" 2' 13" **Emil Sjögren** Jahrlang möcht' ich so dich halten
Text: Julius Wolff
G&T 2-42551

THE GRAMOPHONE CO., Copenhagen April 1903
(Hotel Bristol) Piano: ?
Recorded by Franz Hampe

8. 942c 7" 1' 14" **August Körling** Vita rosor
Text: K A Melin
G&T 82631.
9. 943c 7" 2' 05" **Emil Sjögren** Lehn' deine Wang
Text: Heinrich Heine
G&T 2-42057, Zonophone 72010
10. 944c 7" 1' 29" **Edvard Grieg** Jeg elsker dig
Text: H C Andersen
G&T 82632
11. 945c 7" 1' 56" **Traditional** Du gamla du friska (a cappella)
Text: Rickard Dybeck
G&T 82633
12. 695z 10" 3' 05" **Giuseppe Verdi** Hennes skönhet överstrålar
IL TROVATORE
Act 2: Il balen del suo sorriso
Text: Cammarano, after Guttierez
G&T 82734, Zonophone 72064
13. 696z 10" 2' 49" **Adolf Fredrik Lindblad** Sotargossen
Text: Adolf Fredrik Lindblad
G&T 82735, Zonophone 72038
14. 697z 10" 2' 40" **Emil Sjögren** I drömmen är du mig nära
Text: Tor Hedberg
G&T 82736

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm February 1904
(Hotell Rydberg) Piano: Märtha Ohlsson?
Recorded by Will C Gaisberg

15. 184d 7" Not traced
16. 185d 7" 1' 35" **Carl Elling** Jeg vil ud...Text: K Randers
G&T 82661
17. 412e 10" 3' 43" **Pjotr Tchaikovsky** Om ödet mig behagat giva
EUGENE ONEGIN, Act 1: Onegins aria
Text: Shilovsky, after Pushkin
G&T 82760, Zonophone 72068
18. 413e 10" 3' 03" **Emil Sjögren** Hvil over verden
Text: Holger Drachmann
G&T 82776
19. 414e 10" 3' 31" **Agathe Backer-Grøndahl**
Til mit hjertes dronning. Text: Caralis
G&T 82808
20. 415e 10" 3' 03" **Hugo Alfvén** Sommardofter
Text: E Lundberg
G&T 82774, Zonophone 72001

21. 752f 12" 4' 04" **Ruggiero Leoncavallo** Goddag, det är jag
I PAGLIACCI: Prologue, Si puo
Text: Ruggiero Leoncavallo
G&T 082002

22. 436e 10" 3' 02" **Gioachino Rossini** Bön (Nu stå där stilla)
GUILLAUME TELL, Act 3: Sois immobile
Text: de Joy & Bis, after Schillers play
G&T 82775

23. 437e 10" 2' 56" **Emil Sjögren** Ro, ro, ögonsten
Text: A Gellerstedt
G&T 82815

24. 438e 10" 3' 06" **Emil Sjögren** Ich möchte schweben
Text: Julius Wolff
G&T 2-42839, Zonophone 72000

25. 439e 10" 2' 59" **Emil Sjögren** Aftonstjärnan
Text after H W Longfellow
G&T 82772

DANSK FONOGRAF-MAGASIN, Copenhagen October 1904
Pathé (cylinders)/Pathéfon
(transferred to records 14.8.1913)

26. 22071-R (857) **Richard Wagner** O du min aftonstjärna
TANNHÄUSER, Act 3:
O Du, mein holder Abendstern
Text: Richard Wagner
Pathé 100850, H 1078, M 3206, S 3206
H 3209, HS 3209, H 21749

27. 37373-R **Giuseppe Verdi** Hennes skönhet överstrålar
IL TROVATORE, Act 2: Il balen del suo sorriso
Text: Cammarano, after Guttierez
Pathé 100851, MS 1079, M 3203,
S 3203, HS 3209, H 21745

28. 37393-J **W A Mozart** O hör i nattens tystnad
DON GIOVANNI, Act 2: Serenade
Text: Da Ponte after Bertati
Pathé 100852, H 1079, HS 1079,
M 3203, S 3203, H 3207, H 21745

29. 37385-J (853) **August Körling** Vita rosor. Text: K A Melin
Pathé 100853, H 1079, H 3207

30. 854 (cylinder only) **Jules Massenet** Ouvre tes yeux bleus
Pathé 100854

31. 37388-R **Traditional** Ack Värmeland du sköna
Text: A Fryksell
Pathé 100855

32. 53667- GR **Traditional** Du gamla du friska
Text: Rickard Dybeck
Pathé 100856, H 1078, M 3209

33. 79109-RA (857) **Edvard Grieg** En svane. *Text:* Henrik Ibsen
Pathé 100857, 30182

34. 79108-RA **Edvard Grieg** Den store hvide flok
Text: H A Brorson
Pathé 100858, H 1078, M 3206, N 3206
S 3206, N 5206, H 21748

35. 79112-RA **Fredrik Pacius** Björneborgarnas marsch
Text: Johan Ludvig Runeberg
Pathé 100859

36. 79111-RA **Fredrik Pacius** Soldatgossen
Text: Johan Ludvig Runeberg
Pathé 100860

37. 79107-RA **Trad** Näckens polska *Text:* Nils Afzelius
Pathé 100861

THE GRAMOPHONE CO., October 1904
(Hotel Rydberg) Piano: Armas Järnefelt?
Recorded by Will C Gaisberg

38. 1332e 10" 3' 14" **Edvard Grieg** Den store hvide Flok
Text: H A Brorson
G&T 82856

39. 1333e 10" 2' 57" **Edvard Grieg** Jeg elsker dig
Text: H C Andersen
G&T 82894

40. 1334e 10" 1' 32" 1' 25" **Emil Sjögren** Dryckesvisa [2 times]
Text: Souchay
G&T 82857

41. 849f 12" 3' 35" **Georges Bizet** För er skål
CARMEN, Act: Votre toast
Text: Meilhac & Halévy, after Merimée
G&T 082008

42. 850f 12" 4' 03" **Andreas Hallén** Junker Nils sjunger till lutan
GUSTAF WASAS SAGA: Ballad
Text: Daniel Fallström
G&T 082009

43. 851f 12" 1' 31" 1' 39" **Wilhelm Stenhammar** Fylgia [2 times]
Text: Gustaf Fröding
G&T 082010

LYROPHON, Stockholm, 1905
Piano: Wilhelm Stenhammar?

44. 1687 10" 3' 05" **GiuseppeVerdi** Hennes skönhet överstrålar
IL TROVATORE Act 2: Il balen del suo sorriso
Text: Cammarano, after Guttierez
Lyrophon 1687, Svea 1687

45. 1688 10" 3' 17" **Georges Bizét** För er skål
CARMEN, Act 2: Votre toast
Text: Meilhac & Halévy, after Merimée
Lyrophon 1688, Svea 1688

46. 1689 10" 3' 25" **Pjotr Tchaikovsky** Om ödet mig behagat giva
EUGENE ONEGIN, Act 2: Onegin's aria
Text: Shilovsky, after Pushkin
Lyrophon 1689, Svea 1689

47. 1690 7" ? **Emil Sjögren** Dryckesvisa. Text: Souchay
Lyrophon 1690

48. 1691 7" ? **Wilhelm Stenhammar** Fylgia
Text: Gustaf Fröding
Lyrophon 1691

49. 1692 7" ? **Traditional** Du gamla du fria
Text: Richard Dybeck
Lyrophon 1692

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October, 5 ? 1905
(Hotell Rydberg) Royal Orchestra, conductor: Armas Järnefelt?
Recorded by Will C Gaisberg

50. 2704e 10" 3' 28" **Giuseppe Verdi** Hennes skönhet överstrålar
IL TROVATORE, Act 2: Il balen del suo sorriso
Text: Cammarano, after Guttierez
G&T 82943, Victor 69546A

51. 2705e 10" 3' 31" **Pjotr Tchaikovsky** Om ödet mig behagat giva
EUGENE ONEGIN, Act 2: Onegin's romance
Text: Shilovsky, after Pushkin
G&T 82986, Victor 69546B

52. 2706e 10" 2' 00" **W A Mozart** O hör i nattens tystnad
DON GIOVANNI, Act 2: Serenade
Text: Da Ponte, after Bertati
G&T 2-82410

53. 2707e 10" 1' 15" **W A Mozart** Fritt må champagnen (2 times)
1' 15" DON GIOVANNI, Act 1: Finch'han dal vino
Text: Da Ponte, after Bertati
G & T 82944

54. 2709e 10" 3' 27" **Giuseppe Verdi** Från Provence det sköna land
LA TRAVIATA Act 2 Di Provenza il mar
Text: Piave, after Dumas
G&T 82997

55. 2710e 10" 3' 28" **Richard Wagner** Då strålar du...
O du min aftonstjärna huld
TANNHÄUSER, Act 3: Da scheinest Du...
O Du, mein holder Abendstern
Text: Richard Wagner
G&T 82987

56. 2711e 10" Not traced

57. 2712e 10" 2' 52" **Traditional** Du gamla, du fria
Text: Richard Dybeck
G&T 82980, HMV V 9, Victor 67937A

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October, 8–10 1905
(Hotell Rydberg) *** = Anna Hellström-Oscàr, soprano**
Royal Orchestra, conductor: Armas Järnefelt?
Recorded by Will Gaisberg

58. 2740e 10" 3' 02" **W A Mozart** Hur kan du grymma flicka*
LE NOZZE DI FIGARO
Act 3: Crudel perché finora
Text: Da Ponte, after Beaumarchais
G&T 84070, HMV V 54, Victor 69314B

59. 2741e 10" 3' 19" **W A Mozart** Du bör ej fruktan bära*
DON GIOVANNI, Act 1: Là ci darem
Text: Da Ponte, after Bertati
G&T 84064

60. 2742e 10" 1' 44" **Charles Gounod** Gyllne kalven
FAUST, Act 2: Le veau d'or
Text: Barbier & Carré, after Goethe
G&T 82974

61. 2743e 10" 3' 26" **W A Mozart** När kärlek täntenynglings hjärta *
DIE ZAUBERFLÖTE, Act 1: Bei Männern
Text: Schikaneder & Gieseke
G&T 84071

62. 2744e 10" 3' 32" **Giuseppe Verdi:** Ser du, av tårar...Han är fri *
IL TROVATORE, Act 4: Mira dácerbe...Vivrà
Text: Cammarano, after Guttierez
G&T 84066

63. 2745e 10" 3' 34" **Gioachino Rossini:** Är det jag? *
IL BARBIERE DI SIVIGLIA, Act 1, Dunque io son
Text: Sterbini, after Beaumarchais
G&T 84059

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm February 17, 1907
(Hotell Rydberg)
** = **Davida Hesse, soprano**
*** = **Magna Lykseth-Scherven, soprano**
Royal Orchestra, conductor: Hjalmar Meissner?
Recorded by Charles Scheuplein

64.10275u 10" 2' 38" **Charles Gounod** Skall jag då så länge vänta
FAUST, Act 4: Vous qui faites l'endormie
Text: Barbier & Carré, after Goethe
Gramophone 2-82500

65.10276u 10" 2' 40" **Georges Bizet** För er skål
CARMEN, Act 2: Vôtre toast
Text: Meilhac & Halévy, after Merimée
Gramophone 2-82491

66.10277u 10" 3' 10" **Charles Gounod** Innan fjärran går min stig
FAUST, Act 2: Avant de quitter ces lieux
Text: Barbier & Carré, after Goethe
Gramophone 2-82528

67.10278u 10" 2' 27" **Gioachino Rossini** Håll dig blott stilla
GUILLAUME TELL, Act 3: Sois immobile
Text: de Joy & Bis, after Schiller
Gramophone 2-82534

68.10279u 10" 2' 52" **Ambroise Thomas** Du svala som dig svingar **
MIGNON, Act 1: Legeres hirondelles
Text: Barbier & Carré, after Goethe
Gram 84086, HMV V 54, Victor 69314A

69.10280u 10" 3' 18" **Giuseppe Verdi** Till dig mig föra skäl av vikt ***
AIDA, Act 3: Nilescene, A te grave cagion
Text: Ghislanzoni, after Mariette & du Locle
Gramophone 84083

70. 0716v 12" 3' 49" **Ruggiero Leoncavallo** God dag, det är jag
I PAGLIACCI, Prologue: Si può
Text: Ruggiero Leoncavallo
Gramophone 082016, HMV M 70

71. 0717v 12" 3' 55" **Gioachino Rossini** Jag är faktotum
IL BARBIERE DI SIVIGLIA,
Act 2: Largo al factotum
Text: Sterbini, after Beaumarchais
Gramophone 082015, HMV M 70

72. 10282u 10" **Fredrik Pacius** Björneborgarnas marsch
Text: Johan Ludvig Runeberg
Rejected

73. 10282 1/2u 10" **Idem**
Gramophone 2-82522, HMV V 128

74. 10283u 10" 3' 10" **Fredrik Pacius** Soldatgossen
Text: Johan Ludvig Runeberg
Gramophone 2-82478, HMV V 10, Victor 69358A

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm, October 1907
(Hotell Rydberg)
Davida Hesse, soprano **
Royal Orchestra, conducted by Armas Järnefelt?
Recorded by Will C Gaisberg

75. 2143f 12" 3' 55" **Giuseppe Verdi** Sent i går afton kom han **
RIGOLETTO, Act 2: Tutte le feste
Text: Piave, after Hugo
Gramophone 084005

76. 7028e 10" 3' 19" **Giuseppe Verdi** Fale hovmän som tjuvar
RIGOLETTO, Act 3: Cortigiani, vil razza dannata
Text: Piave, after Hugo
Gramophone 2-82562

77. 7029e 10" 2' 32" **Edvard Grieg** En svane. *Text:* Henrik Ibsen
Gramophone 2-82632, Victor 69360A

78. 7030e 10" 2' 41" **Gunnar Wennerberg** Min själ längtar och trängtar *Text:* The Bible
Gramophone 2-82662, HMV V 11, Victor 67943B

79. 7031e 10" 2' 50" **Prins Gustaf** Mina levnadstimmar stupa
Text: J O Wallin
Gramophone 2-82646, HMV V 174

80. 7032e 10" 2' 41" **Adolphe Adam** O helga natt/Chant de Noël
Translated by Kock
Gramophone 2-82552, HMV V 11, Victor 69016

81. 7033e 10" 2' 57" **Ludwig van Beethoven** I himlar sjungen
Die Ehre Gottes in der Natur
Text: Gellert
Gramophone 2-82563

82. 7034e 10" Not traced

83. 7035e 10" 2' 43" **W A Mozart** Skall jag förgäves brinna?
NOZZE DI FIGARO, Act 3: Vedro mentr'io
Text: Da Ponte, after Beaumarchais
Gramophone 2-82614

84. 7036e 10" 2' 18" **Trad** Den snöiga Nord [Finska rytteriets marsch]
Text: Zacharias Topelius
Gramophone 2-82597, HMV V 10, Victor 69358B

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 1907
Piano: Armas Järnefelt?
Recording: Will Gaisberg

85. 7043e 10" 3' 05" **August Körling** En speleman
Text: Karl Erik Forslund
Gramophone 2-82602

86. 7044e 10" 2' 01" **Jean Sibelius** Svarta rosor. *Text:* Ernst Josephson
Gramophone 2-82564

87. 7045e 10" 3' 07" **Andreas Hallén** Junker Nils sjunger till luta
GUSTAF WASAS SAGA, Ballad
Text: Daniel Fallström
Gramophone 2-82618, Victor 69691A

88. 7049e 10" Not traced

89. 7047e 10" 3' 08" **Jacob Axel Josephson** Längtan från havet
Text: Jacob Axel Josephson
Gramophone 2-82641

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 1907
(Hotell Rydberg)
Operakvartetten (Oscar Ralf, August Svensson, Oscar Bergström, Ernst Svedelius?)
Recorded by Will C Gaisberg

90. 7048e 10" 2' 40" **Friedrich August Reissiger** En sangers bön
Text: J S Welhaven
Gramophone 84092, Zonophone 74085, HMV X 386, Victor 65576B

91. 7049e 10" Not traced

92. 7050e 10" 2' 53" **Ivar Widéen** Tallarnas barr (Serenad)
Text: Erik Axel Karlfeldt
Zonophone 74062

93. 7051e 10" 2' 49" **Halfdan Kjerulf** Hytten er lukket
(Serenade ved strandbedden)
Text: Christian Winther
Zonophone 74054, HMV X 386, Victor 65576A

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 1908
(Hotell Rydberg)
Royal Orchestra, conductor: Armas Järnefelt?
Recorded by Fred Gaisberg

94.11579b 10" 2' 38" **Fredrik Pacius** Vårt land
Text: Johan Ludvig Runeberg
Gramophone 2-82670, HMV V 128, Victor 67943A

95.11580b 10" **Traditional** Du gamla, du fria
Rejected

96.11581b 10" 1' 22" **Eugen D'Albert** Hölj in i mantiljan
TIEFLAND Act 2: Hüll in die Mantille (Tanzlied)
Text: Lothar
Gramophone 2-82664

97. 1601c 12" **Pjotr Tchaikovsky** Om ödet mig behagat giva
EUGENE ONEGIN: Onegin's aria
Rejected

98. 1602c 12" **Edvard Grieg** Fra Monte Pincio
Rejected

99. 1603c 12" **Pjotr Tchaikovsky** Om ödet mig behagat
EUGENE ONEGIN: Onegin's aria
Rejected

100.1604c 12" 3' 33" **Richard Wagner** Ser jag mig om
TANNHÄUSER, Act 2: Blich ich' umher
Text: Richard Wagner
Gramophone 082042, HMV M 71

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 1908
(Hotell Rydberg)
Piano: Armas Järnefelt?
Recorded by Fred Gaisberg

101. 11585b 10" 2' 58" **Erik Gustaf Geijer** Den nalkande stormen
Text: Erik Gustaf Geijer
Gramophone 2-82828

102. 11586b 10" 2' 46" **Emil Sjögren** Hvil over verden
Text: Holger Drachmann
Gramophone 2-82749

103. 11587b 10" 2' 18" **Emil Sjögren** Falks sang
KJÆRLIGHEDENS KOMEDI
Text: Henrik Ibsen/Harald Molander
Gramophone 2-82902

104. 11588b 10" 2' 57" **Emil Sjögren** Hab' ein Röslein dir gebrochen
Text: Julius Wolff
Gramophone 4-42496

105. 11589b 10" **Adolf Fredrik Lindblad** En vårdag
Text: Adolf Fredrik Lindblad
Rejected

106.11589 1/2b10" 3' 04" **Idem**
Gramophone 2-82707, Victor 69691B

107.11590b 10" 3' 05" **Agathe Backer-Grøndahl**
Til mit hjertes dronning. Text: Caralis
Gramophone 2-82674

108. 11591b 10" 2' 10" **Armas Järnefelt** Sunnuntaina (Piano & chimes)
Text: E Leino
Gramophone 2-82703

109. 11592b 10" 3' 05" **Armas Järnefelt** Skymning
Text: Oskar Stjärne
Gramophone 2-82896

110. 11593b 10" 2' 53" **Emil Sjögren** Ich möchte schweben
Text: Julius Wolff
Gramophone 4-42266, 2-82750

111. 11594b 10" 1' 52" **Jean Sibelius** Svarta rosor. *Text:* Ernst Josephson
Gramophone 2-82720

112. 11595b 10" **Emil Sjögren** Ro, ro ögonsten
Text: A Gellerstedt
Rejected.

113. 11596b 10" 1' 54" **Emil Sjögren** Jahrlang möcht' ich so dich halten
Text: Julius Wolff
Gramophone 4-42448

114. 11597b 10" 2' 55" **Emil Sjögren** Aftonstjärnan
Text after H W Longfellow
Gramophone 2-82789

115. 11598b 10" 2' 26" **Erik Gustaf Geijer** Skärslipargossen
Text: Erik Gustaf Geijer
Gramophone 2-82673

116. 11599b 10" 2' 10" **Ivar Widéen** Vallarelåt. Text: Gustaf Fröding
Gramophone 2-82675

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm March 1909
Brass-orchestra & piano,
conductor: Hjalmar Meissner?
Recorded by Edmund J Pearse

117. 236ae 10" 3' 03" **Traditional** Näckens polska
Text: A Afzelius
Gramophone 2-82733

118. 237ae 10" 2' 28" **Traditional** Jag ser uppå dina ögon
Gramophone 2-82821

119. 238ae 10" 1' 35" **Traditional** Om dagen vid mitt arbete
1'15" **Traditional** Till Österland vill jag fara
Gramophone 2-82814, HMV V 13, Victor 69442A

120. 239ae 10" 2' 37" **Traditional** Mandom, mod och morske män
Text: Rickard Dybeck
Gramophone 2-82734

121. 240ae 10" Not traced

122. 241ae 10" Not traced

123. 242ae 10" 2' 57" **Traditional** Ack Värmeland du sköna
Text: A Fryxell
Gramophone 2-82790

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm March 1909
(Hotell Rydberg) Operakvartetten (Oscar Ralf, August Svensson,
Oscar Bergström, Ernst Svedelius?)
Recorded by Edmund J Pearse

124. 263ee 10" 2' 47" **Ivar Widéen** Tallarnas barr (Serenad)
Text: Erik Axel Karlfeldt
Gram. 84303, 284082, Opera 284082,
HMV X 396, Victor 67236

125. 264ee 10" 3' 13" **Edvard Grieg** Den store hvide Flok
Text: H A Brorson
Gramophone 84286, 284048,
HMV X 398, Victor 67846A

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm March 1909
Piano: Hjalmar Meissner?
Recorded by Edmund J Pearse

126. 276ae 10" 2' 30" **August Söderman** Ser jag stjärnorna
sprida sitt flammande sken (Längtan)
Text: Hermann Sätherberg
Gramophone 2-82777, HMV V 154, Victor 69433A

127. 277ae 10" 3' 11" **August Körling** Aftonstämning
Text: Daniel Fallström
Gramophone 2-82836, Victor 69360B

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm September 5 ?, 1909
Piano: Hjalmar Meissner?
Recorded by Edmund J Pearse

128. 833ae 10" 2' 28" **Traditional** Som stjärnan uppå himmelen
1' 01" **Traditional** Tänker du att jag förlorader är
Gramophone 2-82804, HMV V 13, Victor 69442B

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm September 1909
Brassensemble, cond: Hjalmar Meissner?
Recorded by Edmund J Pearse

129. 837ae 10" 2' 36" **Otto Lindblad** Kungssången
Text: C V A Strandberg
Gramophone 2-82778, HMV V 9,
Victo 67937B, V-24106B, 26-1017B

130. 838ae 10" 2' 39" **Prince Gustaf** Sjungom studentens lyckliga dag
Text: Hermann Sätherberg
Gramophone 2-82809, HMV V 155

131. 122af 12" **Frans Frieberg** Ljungby horn
SKOGSFRUN
Text: Lorenzo Hammarskjöld
Rejected

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm September 1909
Piano: Hjalmar Meissner?

Recorded by Edmund J Pearse

132. 841ae 10" 2' 43" **Traditional** En sjöman älskar havets våg
Text: O Limberg
Gram. 2-82817, 2-82971, HMV V 161

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm September 1909
(Hotell Rydberg) Operakvartetten (Oscar Ralf, August Svensson, Oscar Bergström, Ernst Svedelius?)

Recorded by Edmund J Pearse

133. 842ae 10" 2' 42" **Halfdan Kjerulf** Hytten er lukket
(Serenade ved strandbedden)
Text: Christian Winther
Gramophone 84300, 284080, Opera 284080, HMV X 398, Victor 67846B

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 13, 1910
Piano: Hjalmar Meissner

Recorded by Hugh Murtagh

134. 774ah 10" 2' 39" **Emil Sjögren** I drömmen är du mig nära
Text: Tor Hedberg
Gramophone 2-82866

135. 775ah 10" 2' 11" **Jean Sibelius** Säv, säv, susa
Text: Gustaf Fröding
Gramophone 2-82889

136. 776ah 10" 2' 03" **Halfdan Kjerulf** Min elskte jeg er bunden
Text: J S Welhaven
Gramophone 2-82923

137. 777ah 10" 2' 29" **Wilhelm Stenhammar** I skogen
Text: A T Gellerstedt
Gramophone 2-82880

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 17, 1910
Piano: Hjalmar Meissner

Recorded by Hugh Murtagh

138. 197ai 12" 3' 55" **Edvard Grieg** Udfarten
Text: A Munch
Gramophone 082051

139. 198ai 12" 3' 55" **August Söderman** Kung Heimer och Aslög
Text: Frans Hedberg
Gramophone 082050, HMV M 69

140. 824ah 10" 1' 44" **Emil Sjögren** Dryckesvisa
Text: Souchay
Gramophone 2-82894, HMV V 155

August Söderman Värvningen, complete songcycle. *Text:* after Reder

141. 825ah 10" 1' 59" Nr. 1: Försmådd kärlek
1' 04" Nr. 2: Klagan
Gramophone 2-82859, HMV V 157, Victor 69433B

142. 826ah 10" 2' 13" Nr. 3: Värvningen
Gramophone 2-82860, HMV V 157

143. 827ah 10" 2' 35" Nr. 4: I striden
Gramophone 2-82861, HMV V 158, Victor 69359A

144. 828ah 10" 3' 09" Nr. 5: Avskedet
Gramophone 2-82862, HMV V 158, Victor 69359B

145. 829ah 10" 2' 24" Nr. 6: Graven
Gramophone 2-82863, HMV V 174

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm October 18, 1910
Brassensemble, conductor: Hjalmar Meissner

Recorded by Hugh Murtagh

146. 833ah 10" 3' 04" **Wolfgang Amadeus Mozart** Säg farväl lilla fjäril
NOZZE DI FIGARO, Act 1: Non più andrai
Text: Da Ponte, after Beaumarchais
Gramophone 2-82878

147. 834ah 10" 2' 28" **Hugo Alfvén** Fosterlandspsalm
Text: Johan Ludvig Runeberg
Gramophone 2-82898

148. 199ai 12" 3' 46" **Vilhelm Svedbom** Sten Sture
Text: Bäckström
Gramophone 082049, HMV M 68

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm August 22, 1912
Piano: Hjalmar Meissner

Recorded by Hancox

149. 3802ab 10" 2' 29" **Erkki Melartin** O Herre, jeg er meget træt
Text: Vilhelm Krag
Gramophone 2-82944, HMV V 154

150. 3803ab 10" **Edvard Grieg** Den store hvide Flok
Text: H A Brorson
Rejected

151. 3804ab 10" 3' 14" **Idem**
Gramophone 2-82943

152. 446ac 12" 4' 12" **Robert Schumann** De bägge grenadjärerna
Die beiden Grenadiere
Text: Heinrich Heine
Gramophone 082071

153. 447ac 12" 4' 12" **W Peterson-Berger** Alltjämt de mäktiga fjäll
ARNLJOT, Act 1: Hälsningssång
Text: Wilhelm Peterson-Berger
Gramophone 082072

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm August 23, 1912
Brassensemble, conductor: Hjalmar Meissner

Recorded by Hancox

154. 448ac 12" **Ruggiero Leoncavallo** God dag, det är jag
I PAGLIACCI: Prologue
Text: Ruggiero Leoncavallo
Rejected

155. 449ac 12" 4' 03" **Idem**
Gramophone 082065

156. 450ac 12" 3' 48" **Gaetano Donizetti** Så mycken kärlek
LA FAVORITA, Act 3: A tanto amor
Text: Royer & Vaez, Baculard-d'Arnaud
Gramophone 082066, HMV M 69

157. 3822ab 10" **Richard Wagner** O du min aftonstjärna
TANNHÄUSER, Act 3:
O Du, mein holder Abendstern
Rejected

158. 3823ab 10" 2' 46" **Johan Svendsen** Sérénade vénetienne
Text: J Paulsen
Gramophone 2-82955

159. 3824ab 10" 2' 48" **Fredrik Pacius** Suomis sång
Text: E v Qvanten
Gramophone 2-82940

160. 3825ab 10" 2' 50" **August Söderman** I Finland där åto vi rovor
REGINA VON EMMERITZ, Soldatsång
Text: Zacharias Topelius
Gramophone 2-82970, HMV V 161

THE GRAMOPHONE CO., Stockholm August 21, 1913
Piano: Hjalmar Meissner?

Recorded by Hancox

161. 566ac 12" **August Söderman** Kung Heimer och Aslög
Text: Frans Hedberg
Rejeted

162. 567ac 12" 4' 21" **Andreas Hallén** Junker Nils sjunger till luta
GUSTAF WASAS SAGA, Ballade
Text: Daniel Fallström
Gramophone 082086, HMV M 68

163. 5304ab 10" **Idem**
Rejected

164. 5305ab 10" 2' 33" **Ivar Widéen** Vallarelåt
Text: Gustaf Fröding
Gramophone 2-82986

165. 5306ab 10"2' 08" **Jean Sibelius** Säv, säv, susa
Text: Gustaf Fröding
Gramophone 2-82987

DEUTSCHE GRAMMOPHONE, Berlin October 28, 1913
Studio Orchestra (Berlin Court Opera?)
Conductor: Bruno Seidler-Winkler?

Recorded by Max Hampe

166. 13237r 10" **Giuseppe Verdi** Hat dein heimatliches Land
LA TRAVIATA, Act 2: Di Provenza il mar
Rejected

167. 13238r 10" 2' 46" **Traditional** Du gamla, du fria
Text: Rickard Dybeck
Gramophone 3-82012

168. 13239r 10" **Prince Gustaf** Mina levnadstimmar stupa
Text: J O Wallin
Rejected

169. 13240r 10" **Georges Bizet** Torero-Lied
CARMEN, Act 2, Vôtre toast
Libretto: Meilhac & Halévy
Rejected

170.1240s 12" 4' 52" **Idem**
Gramophone 082091, HMV M 71

171. 1241s 12" 3' 15" **Richard Wagner** Leb' wohl, du kühnes, herrliches Kind
DIE WALKÜRE, Act 3
Text: Richard Wagner
Gramophone 042474

172. 1242s 12" 4' 30" **Richard Wagner** Der Augen leuchtendes Paar
DIE WALKÜRE, Act 3
Text: Richard Wagner
Gramophone 042475

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 28, 1916
Piano: Hjalmar Meissner / Gurli Forsell?
Recorded by John D. Smoot
(Nr. 176, 178, 180, 184–88 erroneously marked p, not o)

173. 304p 12" 3' 56" **Halfdan Kjerulf** En sommersang
Text: J S Welhaven
HMV M 7 (2-082003)

174. 13491o 10" **Vilhelm Svedbom** Svarta svanor
Text: Carl Snoilsky
Rejected

175. 13492o 10" 2' 21" **Idem**
HMV V 28 (7-82028)

176. 13493o 10" 2' 57" **Wilhelm Peterson-Berger** Böljebyvals
Text: Erik Axel Karlfeldt
HMV V 16 (7-82002)

177. 305p 12" 4' 04" **Adolf Fredrik Lindblad** Den skeppsbrutna
Text: Adolf Fredrik Lindblad
HMV M 7 (2-082004)

178. 13494o 10" 2' 08" **Adolf Fredrik Lindblad** Föresats
Text: Adolf Fredrik Lindblad
HMV V 28 (7-82029)

179. 13495o 10" **Alfred Berg** Aftonsång. Text: J Nybom
Rejected

180. 13496o 10" 3' 13" **Idem**
HMV V 15 (7-82000)

181. 13497o 10" **Selim Palmgren** Liljekonvalje
Text: W G Fager
Rejected

182. 13498o 10" 2' 29" **Wilhelm Peterson-Berger** Till majdag
Text: J P Jacobson
HMV V 29 (7-82030)

183. 13499o 10" 3' 16" **Eyvind Alnaes** Sidste reis
Text: H Wergeland
HMV V 30 (7-82032)

184. 13500o 10" 3' 18" **Jacob Axel Josephson** Stjärneklart
Text: Jacob Axel Josephson
HMV V 31 (7-82034)

185. 13501o 10" **Jacob Axel Josephson** Hemlängtan
Text: Beckman
HMV V 31 (7-82035)

186. 13502o 10" 1' 51" **Wilhelm Stenhammar** Det far ett skepp
Text: Bo Bergman
HMV V 92

187. 13503o 10" 2' 16" **Wilhelm Stenhammar** Lycklandsresan
Text: Gustaf Fröding
HMV V 92

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 29, 1916
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner?
Recorded by John D. Smoot

188. 13504o 10" **Gustaf Nordqvist** Dalbolåt
Text: W Myhrén
Rejected

189. 13505o 10" 1' 22" 1' 30" **Emil Sjögren** Jeg giver mit digt til Vaaren (2 times)
Text: Bjørnstjerne Bjørnson
HMV V 30 (7-82033)

190. 13506o 10" 2' 38" **Gustaf Nordqvist** Lillebarn
Text: Bo Bergman
HMV V 32 (7-82036)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 29, 1916
(Hotel Continental) Orchestra, conducted by Hjalmar Meissner?
Recorded by John D. Smoot

191. 306p 12" 3' 53" **Giuseppe Verdi** Vi äro lika
RIGOLETTO, Act 1: Pari siamo
Text: Piave after Hugo)
HMV M 6 (2-082002)

192. 307p 12" 3' 28" **Giuseppe Verdi** Hennes skönhet överstrålar
IL TROVATORE, Act 2:
Il balen del suo sorriso
Text: Cammarano, after Guttierez
HMV M 8 (2-082005)

193. 308p 12" **Pjotr Tchaikovsky** Om ödet mig behagat giva
EUGENE ONEGIN, Act 4: Onegin's aria
Text: Shilovsky, after Pusjkin
Rejected

194. 309p 12" 3' 46" **Idem**
HMV M 8 (2-082006)

195. 13507o 10" 1' 06" **Wolfgang Amadeus Mozart**
1' 05" Fritt må champagnen
DON GIOVANNI, Act 1:
Finch, han dal vino
(Prima volta in Swedish, seconda volta in Italian)
HMV V 17 (7-82005)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 29, 1916
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner?
Recorded by John D. Smoot

196. 13508o 12" 3' 01" **Ludwig van Beethoven**
I himlar sjungen (Lobgesang)
Text: Gellert
HMV V 93

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 30, 1916
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner?
Recorded by John D. Smoot

197. 13510o 10" 2' 16" **Ture Rangström** Bisp Thomas frihetssång
Text: Bishop Thomas
HMV V 61 (7-82076)

198. 13511o 10" 2' 55" **Wilhelm Stenhammar:** Sverige
Text: Verner von Heidenstam
HMV V 61 (7-82077)

199. 13512o 10" **Idem**
Rejected

200. 13513o 10" 2' 42" **Emil Sjögren** Ro, ro, ögonsten
Text: A Gellerstedt
HMV V 32 (7-82037)

201. 13514o 10' 2' 48" **Wilhelm Peterson-Berger** Tallarnas barr (Serenad)
Text: Erik Axel Karlfeldt
HMV V 29 (7-82031)

202. 13515sm 10" 2' 38" **Idem**
HMV V 16 (7-82003)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 30, 1916
Royal Orchestra, conductor: Hjalmar Meissner?
Recorded by John D. Smoot

203. 310p 12" 3' 35" **Giuseppe Verdi** Se jag gråter..Ädle herrar
RIGOLETTO, Act 2:
Ah! Ebben, piango... Miei signori
Text: Piave, after Hugo
HMV M 6 (2-82001)

204. 13516o 10" 2' 51" **Giuseppe Verdi** Från Provence det sköna land
LA TRAVIATA, Act 2: Di Provenza il mar
Text: Piave, after Dumas)
HMV V 17 (7-82004)

205. 311p 12" 3' 57" **Richard Wagner** Lik dödens aning...
O du min aftonstjärna huld
TANNHÄUSER, Akt 3: Wie Todesahnung...
O Du, mein holder Abendstern
Text: Richard Wagner
HMV M 9 (2-082007)

206. 312p 12" 3' 35" **Charles Gounod** Innan fjärran går min stig
FAUST, Act 2: Avant de quitter ces lieux
Text: Barbier & Carré
HMV M 9 (2-082008)

207. 313p 12" **Idem**
Rejected

HIS MASTERS VOICE, Stockholm December 30, 1916
Piano: Hjalmar Meissner?
Recorded by John D. Smoot

208. 13517o 10" 2' 11" **Vilhelm Svedbom** Källan
Text: Gellerstedt
HMV V 15 (7-82001)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 1, 1920
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner / Gurli Forsell
Recorded by Beckwith

209. 670Am 10" **Josef Eriksson** Långt bort i världen
Text: Erik Axel Karlfeldt
(Master destroyed May, 1926)

210. 671Am 10" 2' 52" **Emil Sjögren** Hvil over verden
Text: Holger Drachmann
HMV V 78

211. 672Am 10" 2' 15" **Wilhelm Stenhammar** Fylgia
Text: Gustaf Fröding
HMV V 86

212. 673Am 10" 2' 20" **Josef Eriksson** Vårlåt
Text: Erik Axel Karlfeldt
HMV V 94

213. 674Am 10" 2' 43" **August Körling** Vita rosor
Text: K A Melin
HMV V 79

214. 675Am 10" **Emil Sjögren** I drömmen är du mig nära
Text: Tor Hedberg
Rejected

215. 675Am-2 10" 2' 46" **Idem**
HMV V 78

216. 676Am 10" 1' 23" 1' 34" **Ture Rangström** Melodi (2 times)
Text: Bo Bergman
HMV V 86

217. 677Am 10" 2' 38" **Ture Rangström** Sommarnatten
Text: Johan Ludvig Runeberg
HMV V 89

218. 678Am 10" 3' 19" **Halfdan Kjerulf** Mit hjerte og min lyre
Text: Caralis
HMV V 90

219. 679Am 10" 2' 55" **Emil Sjögren:** I seraillets have
Text: Jens Peter Jacobsen
HMV V 79

220. 680Am 10" 3' 15" **Agathe Backer-Grøndahl** Til mit hjertes dronning
Text: Caralis
HMV V 90

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 4, 1920
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner/Gurli Forsell *
Recorded by Beckwith

221. 706Am 10" 1' 42" **Gustaf Nordqvist** Dalbolåt
Text: V Myhrén
HMV V 83

222. 24AR 12" **Robert Schumann** Die bägge grenadjärerna *
Die beiden Grenadiere
Text: Heinrich Heine
Rejected

223. 24AR-2 12" 4' 07" **Idem ***
HMV M 38 (2-082024)

224. 25AR 12" 3' 47" **Ture Rangström** De fångna
Text: Johan Ludvig Runeberg
HMV M 38 (2-082025)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 6, 1920
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner * / Gurli Forsell
Recorded by Beckwith

225. 717Am 10" 2' 52" **Ruben Liljefors** Du ler med vita tänder *
Text: Erik Axel Karlfeldt
HMV V 89

226. 718Am 10" 1' 56" **Ruben Liljefors** Höstens vår
Text: Erik Axel Karlfeldt
HMV V 91 (7-82133)

227. 719Am 10" 2' 47" **Gustaf Nordqvist** Mikael
Text: Erik Axel Karlfeldt
HMV V 91 (7-82134)

228. 720Am 10" 2' 03" **Josef Eriksson** Den svenske Celadons klagovisa
Text: Gustaf Fröding
HMV V 94 (7-820139)

229. 721Am 10" 2' 56" **Adolf Fredrik Lindblad** Sotargossen
Text: Adolf Fredrik Lindblad
HMV V 83

230. 26AR 12" **Wilhelm Stenhammar**
a) Mellan broarna. *Text:* Bo Bergman
b) En positivvisa. *Text:* Bo Bergman
[Master destroyed May 1926]

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 8, 1920
(Hotel Continental) Royal Orchestra, conducted by Hjalmar Meissner
Recorded by Beckwith

231. 750Am 10" **Georges Bizet** För er skål
CARMEN, Act 2: Votre toast
Text: Meilhac & Halévy, after Merimée
[Master destroyed May 1926]

232. 751Am 10" 2' 10" **Johan Erik Nordblom** Härliga land
Text: Berger
HMV V 80

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 8, 1920
(Hotel Continental) Royal Orchestra, incl. piano
Conductor: Hjalmar Meissner
Recorded by Beckwith

233. 752Am 10" **W A Mozart** O hör i nattens tystnad
DON GIOVANNI, Act 2:
Deh vieni alla finestra
Rejected

234. 752Am-2 10" 1' 43" **Idem**
HMV V 80

235. 27AR 12" **Felix Mendelssohn-Bartholdy**
Gud vare mig nådig
SAINT PAUL: O God, have mercy upon me
Text: Mendelssohn & Schubring, after the Bible
Rejected

236. 27AR-2 12" 4' 00" **Idem**
HMV M 39 (2-082026)

237. 28AR 12" 4' 07" **Felix Mendelssohn-Bartholdy** Det vare nog
SAINT PAUL: It is enough
Text: Mendelssohn & Schubring, after the Bible
HMV M 39 (2-082027)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 10, 1920
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner / Gurli Forsell
Recorded by Beckwith

238. 777Am 10" **Felix Mendelssohn-Bartholdy**
Jag tackar Dig Herre Gud
SAINT PAUL: I praise Thee, o Lord
Rejected

239. 777Am-2 10" 2' 31" **Idem**
HMV V 93 (7-82138)

240. 29AR 12" **Ruben Liljefors** Vi ses igen. *Text:* Viktor Rydberg
Rejected

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 10, 1920
(Hotel Continental) Royal Orchestra, conductor: Hjalmar Meissner
Recorded by Beckwith

241. 30AR 12" **Giuseppe Verdi** Credo OTELLO, Act 2
Rejected

242. 31AR 12" **Giuseppe Verdi** Brindisi OTELLO, Act 1
Rejected

243. 32AR 12" **W A Mozart** Skall jag förgäves brinna
LE NOZZE DI FIGARO, Act 3: Vedro mentr'io
Text: Da Ponte, after Beaumarchais
Rejected

244. 33AR 12" **Adolphe Adam** Arrêtons nous ici
LE CHALET: Max's aria
Text: Scribe & A H J Mélesville
Rejected

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 1, 1922
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner?

245. BE 611-1 10" **Adolf Fredrik Lindblad** Nära
Text: Adolf Fredrik Lindblad
HMV V 177 (7-82204)

(BE 612 & BE 613 probably not by Forsell, not issued)

267. BE 61412 10" 2' 40" **Peter Heise** Ingen blomst i verdens lande
Text: E van der Recke
HMV V 173 (7-82194)

(BE 615 & BE 616 probably not by Forsell, not issued)

247. BE 617-1 10" 2' 17" **Erik Åkerberg** Husaren. *Text:* Th Lind
HMV V 182 (7-82206)

248. BE 618-1 10" 1' 47" **Peter E Lange-Müller** Firenze
LETIZIA
Text: E Christiansen
HMV V 182 (7-82207)

249. E 619 Not traced

250. BE 620 **Wilhelm Stenhammar** Adagio
Text: Bo Bergman
Not issued

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 4, 1922
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner/Gurli Forsell?

251. BE 623-1 10" **Ture Rangström:** Ur 4 visor
Nr. 3: Semele, Semele
Nr. 4: Villemo, Villemo
Text: August Strindberg
Not issued

252. BE 623-2 10" **Idem**
Not issued

253. BE 624-1 10" 3' 10" **Ludvig Norman:** Månstrålar
Text: Carl David af Wirsén
HMV V 176 (7-82202)

254. BE 625 10" **Sigurd von Koch** Ur Gammalswenska Wijsor:
a) Wivallij Wijsa
b) Lasse Lucidors dryckeswijsa
Not issued

255. BE 626-1 10" 3' 00" **Emil Sjögren** Alt vandrer Maanen sin vej
Text: E van der Recke
HMV V 176 (7-82203)

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 9, 1922
(Hotel Continental) Piano: Hjalmar Meissner/Gurli Forsell?

256. CE 699-1 12" 4' 15" **Ruben Liljefors** Vi ses igen. *Text:* Viktor Rydberg
HMV M 101 (2-082038)

257. CE 700-1 12" 3' 47" **Ture Rangström** Ballad
Text: Ernst Josephson
HMV M 101 (2-082039)

258. BE 701-2 10" 2' 32" **Ture Rangström** Ett Helicons blomster
Text: Gustaf Fröding
HMV V 173 (7-82195)

259. BE 702-1 10" **Ture Rangström** ur Visor. *Text:* Bo Bergman
Nr. 3: En gammal dansrytm
Nr. 2: Barnvisa
Rejected

260.BE 702-2 10" **Idem**
Rejected

261.BE 703-1 10" **Sigurd von Koch** Gammelsvensk visa från 1600-talet (ur Gammalswenska Wijsor)
Nr. 5: Väll then som vidt af höga klippor
Text: Lasse Lucidor
HMV V 177

262.BE 704-1 10" **Edvard Grieg** Den store hvide flok
Text: H A Brorson
Rejected

263.BE 704-2 10" **Idem**
Rejected

264.BE 705-1 10" **Jag går mot döden, var jag går (Sv ps 549)**
Text: J O Wallin
Rejected

HIS MASTERS VOICE, Stockholm September 12, 1922
(Hotel Continental) Royal Orchestra, conducted by Hjalmar Meissner?

265. CE 719-1 12" **W A Mozart** Bedragna vänners skara
LE NOZZE, Act 4: Aprite un pò que gl'occhi!
Text: Da Ponte, after Beaumarchais
Rejected

266. BE 720-1 10" 2' 23" **Wolfgang Amadeus Mozart** Sköna donna
DON GIOVANNI, Act 1: Madamina
Text: Da Ponte, after Bertati
HMV V 175

267. BE 721-1 10" 2' 57" **Wolfgang Amadeus Mozart** Med blondiner
DON GIOVANNI, Act 1: Nella bionda
HMV V 175

268. BE 722 10" **Charles Gounod** Qu'ils sont doux
LÄKARE MOT SINVILJA/LE MÉDECIN MALGRÉ LUI:
Rejected

269. BE 723-1 10" 3' 14" **G Stenström** Det skönaste landet
Text: Bertil Gripenberg
HMV V 165

270. BE 724-2 10" 2' 12" **O Kuylenstierna** Hymn till Sveriges flagga
Text: Viktor Rydberg
HMV V 165

CYLINDERS

Dansk Fonograf-Magasin-Record se Stjärnrullar [Numa Pettersson]
Vallgossen (Radiotjänst matris 1125, överförd den 2 mars 1945)

RADIORECORDINGS

LB 23518 **J. Forsell about his debut.** 3'00"
Private recording 1933/34

LB 1459:1-6 Vi reser till Stockholm: Operan. 16'00".
Reportage from the Opera house
(J. F. greets school children, Maj 4, 1936)

LB 1960:1-77 **NOZZE DI FIGARO, May 9, 1937**

1961:1-88 **IDEM**, Copy for the Board of the Royal Opera *

LB 2942:1-6 **NOZZE DI FIGARO,** Act 3, Scene 1–4. 12'34".
J. Forsell & Helga Görlin, soprano. Royal Orchestra, cond:
Herbert Sandberg. Stockholm Opera, November 6, 1938

LB 3235 Anders de Wahl 70 years. Royal Theatre, February 9, 1939

(All recordings, except * in the Archives of the Swedish Radio; * in the Library of Drottningholm Theatre Museum.

Publications: Nozze di Figaro (1937):
The Golden Age of Opera EJS 349 (1965):
Act 1, Scene 1 Duettino Nr. 1+2, Rec);
Act 1, Scene 6–7 (Terzetto Nr 7),
Act 1, Aria (Nr 9);
Act 2, Canzona (Nr 11), Scene 4–6 (Terzetto Nr 13),
Scene 8–9+12 (Finale Nr 15).
Act 3, Scene 1–2 (Duetto Nr 16, Rec & Aria Nr 17),
Rec ed Aria (Nr 19);
Act 4, Aria (Nr 26), Finale (Nr 28).

Nozze di Figaro (1938) EMI C–153-35353(1978).
Scene 1–2 (DuettoNr 16)

RECORDINGS ON FILM

SF 2239 **John Forsell sjunger för de blinda**
SF-journalen/Sveriges radios TV-arkiv

LF 229 3'30 **August Söderman** Kung Heimer och Aslög
Piano: Probably Märtha Ohlson
Europa Film kortfilm about 1930
Sveriges Radios TV-arkiv

KÄLLOR OCH LITTERATUR

AFTONBLADET, 15 mars 1843

[GUSTAVSON, FOLKE]: Boken om John Forsell, Stockholm 1938

BÄCKSTRÖM, CARL A: Kungl Teaterns samlade uppgifter. Ms i Kgl Teaterns arkiv.

DANSK BIOGRAFISK LEKSIKON, III, Köpenhavn 1979-83

DA PONTE, LORENZO: Don Juan. Stockholm 1813, Figaros bröllop. Översättning: Bernhard Crusell. Stockholm 1851[1], 1859[2], 1863[3], 1876[4], 1901[5]

HAGMAN, BERTIL: John Forsell – föregångsman inom svensk operakonst. Operavännernas årsbok 92/93, sid 163-79, Jönköping 1993

HEDBERG, FRANS : Svenska operasångare, Stockholm 1885

HEGERMANN-LINDENCRONE, KNUD: Grammofon ens "Evergreens", Grammofon bogen III, Køpenhavn 1943

KUNGLIGA OPERANS BIBLIOTEK: Rollböcker och orkesterstämmor

KUNGL TEATERN, Årsberättelser & matriklar

KUNGLIGA TEATERN, REPERTOAR 1773–1973, sammanställning: K G Strömbeck & Sune Hofsten, prod: Klas Ralf. Operan, Stockholm 1974

LOEWENBERG, ALFRED: Annals of opera 1597–1940, London 1978

LEMON-BERNHARD, GURLI: Jag ärvde en sångskatt, [Wikens förlag] 1992

LEWENHAUPT, INGA: Signe Hebbe – skådespelerska, operasångerska, pedagog, diss, Stockholm 1988

LILIEDAHL, KARLERIC: John Forsell (A discography), 1972; The Gramophone Co. Finnish Institute of Recorded Sound, Helsingfors 1977; Svenska akustiska grammofoninspelningar 1903-1928. Svenska diskografier 3. ALB, Stockholm 1987

LINDGREN, ADOLF: Svenske hofkapellmästare 1782-1882, Stockholm 1882.

MEISSNER, HJALMAR: Teaterhistoria och teaterhistorier, Stockholm 1924

OULIBICHEFF, ALEXANDER: Mozart Biografi, övs: J T Byström. Landskrona 1851

PLEASANTS, HENRY: Tracking Down the Oldest Singing Voice. Recorded Sound 85, sid 12-16, Jan. 1984

RUNDBERG, ALFRED: Svensk operakonst, Stockholm 1952

STATENS MUSIKBIBLIOTEK: Kgl teaterns deposition av roller och stämmor

STENBERG, DAGMAR: Anteckningar om John Forsell för Musikhistoriska Museet, manus 1961

STOCKHOLMS STADSARKIV, polisens arkivliggare

SVANBERG, JOHANNES: Kungl. Teatrarne 1860-1910, Stockholm 1917

TÖRNER, G F: Förteckning öfver gifna Theater..., från den 1 april 1812. KTS, D7 AA:1

Tack till Riksbankens Jubileumsfond, Sveriges radios programarkiv, Drottningsholms Teatermuseum Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet, Kungliga Teatrarnas arkiv, Bergljot Krohn Bucht och Inger Mattson. Stockholms stadsarkiv, Dagmar Kjellström-Thullberg, Björn Englund, Jacob Forsell, Sten Forsell, Bertil Hagman, Stefan Johansson, Klas Ralf, Arne Ohlson, Johan Sundberg m.fl

CAP 21586

Urval, teknisk framställning och text/
selection, technical processing and text
© 1998 Carl-Gunnar Åhlén

Translation Sylvia Dennergren
Cedar Björn Almstedt, Cutting Room
Mastering Rp Recording
Graphic design Ingi Kirsebom
Cover photo book Willinger, Vienna
Cover photo box Herman Hamnqvist 1909
Inlay card Library of Royal Opera 1938 & 1932
[P] & [C] 1998 Caprice Records, Stockholm, Sweden

This production has been possible through The Bank of Sweden Tercentenary Foundation and Swedish Council for Research in the Humanities and Social Scences.

CAPRICE records